Helsinki

Kaupunkiympäristön aineistoja 2019:

Helsingin kansallinen kaupunkipuisto

Esiselvitys 26.8.2019 LUONNOS

Helsinki

Helsingin kansallinen kaupunkipuisto

Esiselvitys 26.8.2019 LUONNOS

Kaupunkiympäristön aineistoja 2019:

Sisältö

OSA 1 7

Tiivistelmä - Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin? 7

Aloite 8

Mikä kansallinen kaupunkipuisto on? 9

Esiselvitysvaihe 11

Ohjausryhmä 12

Valmisteluprosessin kulku 14

Vuorovaikutus osana esiselvityksen laadintaa 15

Vuorovaikutuksen vaikuttavuus 16

Kansallisen kaupunkipuiston aluetarkastelut ja vaihtoehdot jatkotyön pohjaksi 17

Vaihtoehtoiset etenemistavat 17

Laaja alustava tarkastelualue (VE1) 18

Keskuspuiston ja Helsinkipuiston alustava tarkastelualue (VE2) 20

Merellinen alustava tarkastelualue (VE3) 22

Helsingin kaupunkipuisto (VE Nyky+) 24

Edellytykset kansalliselle kaupunkipuistolle 26

Kriteerien mukaiset edellytykset 26

Helsingin tarinasta alustavaksi tarkastelualueeksi 26

Helsingin rooli kansallisten kaupunkipuistojen verkostossa 27

Helsingin tarinan alustava ydinalue ja erityiset arvot (tarkentuu rajauksen myötä) 27

Maiseman ja puistohistorian piirteet 28

Vaikutusten arviointi 32

Valtuustoaloitteessa ja lausunnoissa tunnistetut vaikutukset 32

Vaikutusten arvioinnin kokonaisuus 33

Sosiaaliset vaikutukset 36

Vaikutukset kaupunkilaisille 36

Osallisuus 37

Virkistys, terveys, hyvinvointi 38

Opetus ja kasvatus ja kulttuuri 39

Taloudelliset vaikutukset 40

Vaikutukset elinkeinoelämälle ja matkailulle 41

Vaikutukset luonnonympäristöön, maisemaan ja kulttuuriympäristöön 44

Vaikutukset maankäytön suunnitteluun ja hankekehittämiseen 45

Kaavalliset edellytykset 47

Vaikutukset asemakaavoitukseen ja yhteistyö ympäristöministeriön kanssa 48

Vaikutukset kaupungin toimintatapoihin 48

Vaikutukset maanomistukseen 51

Välilliset vaikutukset 51

Juridiset vaikutukset 52

Erilaiset käsitykset kansallisesta kaupunkipuistosta? 52

Muiden kaupunkien kokemukset 52

Esimerkit ulkomailla 54

Vaihtoehtojen vertailu 55

LUONNOS

Johtopäätökset ja jatkotoimenpiteet **56**
Johtopäätökset 56
Jatkotoimenpiteet 58
A) Edetään kansallisen kaupunkipuiston hakuvaiheeseen (VE1, VE2 tai VE3) 58
B) Helsingin kaupunkipuisto kaupungin omin päätöksin (VE Nyky+) 59

OSA 2 ..... **60**

Kansallisen kaupunkipuiston valmistelu Helsingissä **60**
Kansallisen kaupunkipuiston suunnitteluhistoria ja aikaisemmat vaihtoehdot Helsingissä 60
Helsinkipuisto Yleiskaavassa 2002 61

Uuden yleiskaavan (2016) viher- ja virkistysverkosto, kaupunkiluontoverkostot ja kulttuuriympäristöt **62**

VISTRA - Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma **64**

Vuorovaikutuksen toteutus, onnistuminen ja merkitys **65**
Taustaa 65
Viestinnän ja vuorovaikutuksen tavoitteet 65
Viestinnän ja vuorovaikutuksen toteutus 65
Arviointia viestinnän ja vuorovaikutuksen onnistumisesta 66
Vuorovaikutuksen vaikutus esiselvitystyöhön 67
Vuorovaikutus hankkeen jatkovalmistelussa 68

KKPH! -liike **69**

Vuorovaikutuksessa tulleet mielipiteet **71**

Työvaiheiden tarkasteluita **72**
Verkkokyselyn tulokset 72
Dialogin yhteenveto 76
V YHTEENVETO HELSINGIN KANSALLISEN KAUPUNKIPUISTON PERUSTAMISTA KOSKEVASTA DIALOGISTA 76
Alueen rajaaminen 76
Valmisteluprosessin ja vuorovaikutuksen tärkeys ja merkitys 77
Kansallisen kaupunkipuiston merkitys Helsingin brändille ja matkailulle 78
Luottamus 78
Jännite Helsingin ja valtion ohjauksen välillä 78
Verkkokeskustelun yhteenveto 79
Työvaiheiden karttatarkasteluita 80
KKPH! -liikkeen työstämät alustavat tarkastelut 80
Karttatyöpajan (V työpaja) aluetarkastelut 82
Työryhmän tarkastelut 83
Keskusta-alueen tarkastelut 83

Helsingin tarinan valmistelu **84**
I Luonto ja maisema -työpaja 14.9.2017 84
II Historia ja kulttuuriympäristöt –työpaja 1.11.2017 85
III Elämyksiä, kokemuksia ja hyvinvointia -työpaja 23.11.2017 85
IV työpaja Tulevaisuus ja vaikutukset 22.3.2018 85
Työpajan keskustelu - Mitä lisäarvoa toisi? Mitä vaikutuksia seuraa, jos Helsinkiin perustetaan / ei perusteta kansallista kaupunkipuistoa? 87
Tarinatyöpajat 90

Lähdeluettelo **91**

LIITTEET **92**

LUONNOS

OSA 1

Tiivistelmä - Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin?

Helsingin kaupunki selvittää kaupunkistrategian mukaisesti mahdollisuuksia ja edellytyksiä perustaa Helsinkiin kansallinen kaupunkipuisto. Kansallisesta kaupunkipuistosta säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL). Kaupunki voi hakea kansallisen kaupunkipuiston perustamista ympäristöministeriöltä. Hakemuksessa on määritettävä ja kohdennettava kansallisen kaupunkipuiston alueella olevat MRL 68 §:ssä mainitut erityiset arvot. Lähtökohta on se, että niitä erityisiä arvoja, joiden olemassa oloon kansallisen kaupunkipuiston perustaminen ja aluerajaus perustuvat ei vastaisella maankäytöllä heikennetä – enneminkin vahvistetaan. Suomeen on perustettu tähän mennessä yhdeksän kansallista kaupunkipuistoa: Hämeenlinnaan, Heinolaan, Poriin, Hankoon, Porvooseen, Turkuun, Kotkaan, Forssaan ja Kuopioon. Ympäristöministeriön tavoitteena on, että Suomeen saataisiin kymmenkunta kansallista kaupunkipuistoa. Liki kolmekymmentä kaupunkia on tähän mennessä selvittänyt mahdollisuutta perustaa kansallinen kaupunkipuisto.

- Tämä esiselvitysraportti (luonnos) on Kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvityksen ensimmäinen vaihe. Esiselvitysvaiheessa vuosina 2017-2019 on etsitty vastauksia kysymyksiin:
- Mitä kansallinen kaupunkipuisto merkitsisi Helsingille?
- Millaista tarinaa haluamme kertoa Helsingistä jälkipolville?
- Mitä hyötyjä, haittoja ja vaikutuksia kansallisesta kaupunkipuistosta olisi Helsingille, sen asukkaille, elinkeinoelämälle ja muille toimijoille?
- Mitä alueita ja teemoja kansallinen kaupunkipuisto sisältäisi?
- Miten kaupunkipuisto vaikuttaisi maankäytön suunnitteluun?
- Millainen olisi puiston tarkastelualue kaavatarkastelujen pohjaksi?
- Millaisia lisäselvityksiä tarvitaan?

Kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvitystyö aloitettiin Helsingissä keväällä 2017 kaupunginvaltuuston päätöksellä (22.2.2017) valtuutettu Jarmo Niemisen aloitteesta. Kansallista kaupunkipuistoa koskevan kuntalaisaloitteen oli allekirjoittanut yli 7000 henkilöä ja 81 yhteisöä. Kaupunginhallitus päätti 27.2.2017, että kansallisen kaupunkipuiston perustamistyö on pilottihanke Helsingin uudessa osallisuus- ja vuorovaikutusmallissa. Helsingin kaupunkistrategian 2017-2021 mukaan tavoitteena on, että kaupunginvaltuusto päättää valtuustokauden 2017–2021 aikana, hakeeko Helsinki kansallisen kaupunkipuiston statusta. Ratkaisu tehdään, kun tarvittavat selvitykset ja työvaiheet ovat valmistuneet. Vuorovaikutusmalliin liittyen on järjestetty karttakysely, työpajoja, sovellettu SITRAn dialogimallia ja järjestetty verkkodialogi. Uutta on ollut myös Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! –liikkeen (KKPH! -liike) aktiivinen toiminta ja osallistuminen työryhmän kokouksiin ja valmisteluun. KKPH! -liike on myös antanut palautteen työryhmän raportista sekä osallisuus- ja vuorovaikutuspilotin onnistumisesta. Esiselvitystyössä on haettu kansallisen kaupunkipuiston tarinaa, perusteluita ja alustavaa tarkastelualuetta. Ohjausryhmä on painottanut vaikutusten arviointia. Esiselvitystyön lähtökohtana on se, ettei ratkaisu ole ristiriidassa yleiskaavan (2016) toteuttamisen kanssa. Esiselvitysvaiheessa syntyi neljä alustavaa, vaihtoehtoista etenemistapaa, johtopäätökset ja ehdotuksia jatkotoimenpiteistä. Vaihtoehtoiset etenemistavat ovat: A) turvataan kaupungin vetovoimatekijät omilla päätöksillä, jotka turvaavat viher- ja virkistysverkoston ja kulttuuriympäristökokonaisuuksien säilymisen kaupungin vetovoimatekijöinä. B) edetään kansallisen kaupunkipuiston hakuvaiheeseen alustavien tarkastelualuevaihtoehtojen pohjalta. Raportin osassa 1 esitetään työn tulokset ja osassa 2 käydään tarkemmin läpi työn vaiheita.

LUONNOS

Aloite

Valtuutettu Jarmo Nieminen ja 53 muuta valtuutettua esittivät aloitteessaan 25.5.2016, että kaupunki käynnistää valmistelut kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta Helsinkiin siten, että periaatepäätös puiston perustamisesta tehdään joulukuussa 2017, jolloin päätös liitettäisiin osaksi Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden ohjelmaa. Perustamisselvityksessä kartoitetaan kansalliseksi kaupunkipuistoksi erityisten arvojen perusteella rajattavien kokonaisuuksien toteuttamisedellytykset ottaen huomioon alueiden nykyiset kaavat ja suojelupäätökset sekä kansallisen kaupunkipuiston arviointikriteerit.

Valtuustoaloitteen perusteluissa todetaan, että Helsingin kansallisesta kaupunkipuistosta luodaan laaja merellinen ja mantereinen idästä länteen ja etelästä pohjoiseen ulottuva urbaani uuden ajan kaupunkipuisto. Sen ytimen muodostavat ekologisesti merkittävimmät vihersormet sekä valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt. Puistokokonaisuudessa saaristo ja merenrantojen, Vantaanjoen ja kaupunkipurojen, puistojen ja luonnonmetsien sekä keskustakortteleiden ja esikaupunkien kulttuuriympäristöt muodostavat yhtenäisen verkoston.

Kansallisen kaupunkipuiston avulla Helsingille voidaan kehittää vahva, kestävän kehityksen brändi ja lähiluontomatkailun yritysklusteri. Asukkaat, oppilaitokset ja päiväkodit, kulttuuritoimijat, liikuntasektori, matkailu ja muu elinkeinoelämä voivat hyödyntää kansallista kaupunkipuistoa monin eri tavoin eri palveluissaan ja markkinoinnissaan.

Kansallinen kaupunkipuisto on arvokkaiden luonto- ja vesialueiden ja kulttuuriympäristöjen muodostama yhtenäinen kokonaisuus, joka voidaan maankäyttö- ja rakennuslain nojalla perustaa kaupunkialueelle. Kansallista kaupunkipuistoa koskeva päätösvalta on kaupungin käsissä, koska kaikki laissa todetut toimenpiteet kansallisen kaupunkipuiston synnyttämiseksi ja kehittämiseksi ovat kunnan oman päätöksenteon varassa. Helsinki hakijana on avainasemassa alueen säilyttämisvaatimusten toteuttamisessa, valmistelu- ja hakemusprosessissa sekä hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnassa.

Kaupunginhallitus viittasi saatuihin lausuntoihin ja totesi, että kaupunginvaltuuston 26.10.2016 hyväksymässä yleiskaavassa viherverkosto, kaupunkiluonto, kulttuuriympäristöt ja merellisyys on nähty Helsingin tärkeiksi vetovoimatekijöiksi, joiden jatkuvuus on kaavamääräyksissä turvattu. Yleiskaavan toteuttamisohjelmaan ja alueiden jatkosuunnitteluun liittyen on jatkettu Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelman (VISTRA II) laatimista. Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti 8.11.2016 viher- ja virkistysverkoston kehittämisen periaatteista, joita käytetään suunnittelun lähtökohtina viher- ja virkistysverkostoon vaikuttavissa hankkeissa.

Kansallisen kaupunkipuiston perustamista on esitetty useita kertoja, mutta sen perustamista ei ole pidetty tarpeellisena. Kaupunginvaltuusto käsitteli 25.4.2012 (95 §) kunnan asukkaan aloitetta, jossa esitettiin, että Helsinkiin perustettaisiin kansallinen kaupunkipuisto, johon liitettäisiin paitsi laajoja viheralueita, puistoja ja saaristoa, myös useita kaupungin kulttuurihistoriallisesti arvokkaita alueita, kuten siirtolapuutarhoja ja kesämaja-alueita sekä puukaupunginosia. Kaupunginvaltuuston näkemys oli tuolloin, että Helsinkipuisto täyttää luonnon- ja rakennetun ympäristön arvojensa puolesta kansallisen kaupunkipuiston kriteerit. Helsinkipuistolle ei nähty tarvetta hakea ministeriöltä kansallisen kaupunkipuiston statusta, sillä sen arvojen säilymisen koettiin olevan turvattua kaupungin omilla, mm. kaavoituksen, keinoilla.

Kansallista kaupunkipuistoa koskeneen aloitteen allekirjoitti 54 valtuutettua. Lausunnot saatiin kuudelta eri lautakunnalta, jotka lausuivat hyvin toisistaan poikkeavalla tavalla. Jotta voitaisiin luoda pohja kaupunkipuistoa koskevalle yhteiselle näkemykselle, kaupunginhallitus katsoi, että kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvitys on tehtävä. Perustamisselvityksen pohjalta voidaan päättää kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta tai perustamatta jättämisestä.

Kaupunginhallitus päätti 21.11.2016 esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa: Kaupunginvaltuusto päättää katsoa valtuutettu Jarmo Niemisen loppuun käsitellyksi.

LUONNOS

Mikä kansallinen kaupunkipuisto on?

Kansallisesta kaupunkipuistosta säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL), sen 9 luvussa (68 §-71 §). Kansallisten kaupunkipuistojen tarkoituksena on säilyttää erityisiä arvoja omaavaa suomalaista kaupunkiluontoa (puisto-, virkistys- ja viheralueita) ja rakennettua kulttuuriympäristöä laajoina, eheinä kokonaisuuksina ja edistää niiden hoitoa. MRL: n mukaan kansalliseksi kaupunkipuistoksi osoitetulla alueella edellytetään olevan maisemallisia, kaupunkikuvallisia, sosiaalisia, virkistyksellisiä tai muita erityisiä arvoja taikka historiallisia ominaispiirteitä. Kansallisen kaupunkipuiston tarkoitus on edellä mainittujen erityisten arvojen säilyttäminen ja hoitaminen. Kansallisen kaupunkipuiston tulee muodostua kaupungin keskeisistä maisemista, puistoista, rakennetuista kulttuuriympäristöistä ja luontoalueista. Alueen tulee olla kaavassa osoitettu puistoksi, virkistys- tai suojelualueeksi, arvokkaaksi maisema-alueeksi tai muuhun kansallisen kaupunkipuiston tarkoituksen kannalta sopivaan tarkoitukseen. Kansallinen kaupunkipuisto on väline kaupungin erityisten arvojen vaalimiseen, mutta se ei ole ainoa väline koko kaupungin viher- ja kulttuuriympäristöverkoston suojeluun ja kehittämiseen ja hoitamiseen.

LUONNOS

MRL 68 §

Kansallinen kaupunkipuisto

Kaupunkimaiseen ympäristöön kuuluvan alueen kulttuuri- tai luonnonmaiseman kauneuden, luonnon monimuotoisuuden, historiallisten ominaispiirteiden tai siihen liittyvien kaupunkikuvallisten, sosiaalisten, virkistyksellisten tai muiden erityisten arvojen säilyttämiseksi ja hoitamiseksi voidaan perustaa kansallinen kaupunkipuisto. (30.12.2008/1129)

Kansalliseen kaupunkipuistoon voidaan osoittaa alueita, jotka tämän lain mukaisessa kaavassa on osoitettu puistoksi, virkistys- tai suojelualueeksi, arvokkaaksi maisema-alueeksi tai muuhun kansallisen kaupunkipuiston tarkoituksen kannalta sopivaan käyttöön.

Puistoon osoitetaan ensi sijassa kunnan, valtion tai muun julkisyhteisön omistuksessa olevia alueita. Muita alueita puistoon voidaan osoittaa omistajan suostumuksella. Omistajan suostumus ei ole kuitenkaan tarpeen, jos puiston perustamispäätöksessä tai hoito- ja käyttösuunnitelmassa ei anneta aluetta koskevia 70 §:ssä tarkoitettuja määräyksiä. (30.12.2008/1129)

69 § (30.12.2008/1129)

Kansallisen kaupunkipuiston perustaminen

Kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta päättää ympäristöministeriö. Puisto voidaan perustaa kunnan hakemuksesta.

70 §

Puistoa koskevat määräykset

Kansallisen kaupunkipuiston perustamispäätökseen voidaan kunnan suostumuksella ottaa alueen olennaisten arvojen säilyttämiseksi tarpeellisia määräyksiä. Muut alueen hoidon ja käytön kannalta tarpeelliset määräykset annetaan hoito- ja käyttösuunnitelmassa, jonka kunta laatii. (30.12.2008/1129)

Hoito- ja käyttösuunnitelman valmistelun tulee tapahtua vuorovaikutuksessa niiden tahojen kanssa, joiden oloihin asia saattaa huomattavasti vaikuttaa.

Hoito- ja käyttösuunnitelman hyväksyy ympäristöministeriö. (30.12.2008/1129)

Kansalliseen kaupunkipuistoon kuuluvan alueen kaavoituksessa ja muussa alueeseen vaikuttavassa suunnittelussa ja päätöksenteossa on otettava huomioon puistoa koskevat määräykset.

71 §

Puiston lakkauttaminen tai määräysten muuttaminen

Kansallinen kaupunkipuisto voidaan lakkauttaa tai sen rajausta muuttaa, jos alueen arvo on olennaisesti vähentynyt tai jos yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttaminen sitä edellyttää.

Mitä 69 §:ssä säädetään puiston perustamisesta ja 70 §:ssä puistoa koskevista määräyksistä, koskee soveltuvin osin puiston lakkauttamista ja määräysten muuttamista

Hakemus ja kriteerit kansallisen kaupunkipuiston perustamiseksi

Ympäristöministeriön ohjeiden mukaan kaupunki voi hakea kansallisen kaupunkipuiston perustamista ympäristöministeriöltä. Hakemus valmistellaan yhteistyössä kaupungin eri toimijoiden, kaupunkilaisten sekä puiston alueella maata tai rakennuksia omistavien tahojen kanssa. Kaupunkipuistoon voi kuulua kunnan, valtion, muiden julkisyhteisöjen sekä yksityisten maa- tai rakennuskiinteistöjä.

Kansallinen kaupunkipuiston luonnon- ja kulttuuriperinnön säilyttäminen perustuu kaavoihin tai erilaisiin suojelupäätöksiin. Kaupungin on hakemuksessaan selostettava, miten kaupunkipuistoksi rajatun alueen luonnon- ja kulttuuriperinnön elementtien säilyminen on näillä keinoin turvattu.

Kansallista kaupunkipuistoa hoidetaan ja kehitetään sen luonnon- ja kulttuuriperinnöllisiä arvoja vaalien ja vahvistaen. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi kaupunki laatii alueelle hoito- ja käyttösuunnitelman, jonka hyväksyy ympäristöministeriö. Kaupunkilaisille ja kansallisen kaupungin omistajatahoille tulee varata mahdollisuus osallistua suunnitelman tekoon. On suositeltavaa, että luonnos hoito- käyttösuunnitelmaksi liitetään kaupungin hakemukseen.

Yhtenäiset kriteerit arviointia varten

Kansallisten kaupunkipuistojen tunnistamisessa ja arvioinnissa käytetään yhtenäisiä kriteereitä, jotka takaavat kaupungeille tasapuolisen kohtelun ja kaupunkipuistojen valtakunnallisen tason säilymisen

Sisältö

Kansallisen kaupunkipuiston täytyy sisältää

- *kaupunkiluonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta tärkeitä luonnonalueita*
- *kansallisen historian tai kaupungin omien kehitysvaiheiden kannalta merkittäviä kulttuuriympäristöjä rakennuksineen*
- *puistoarkkitehtonisesti tai esteettisesti merkittäviä puistoja ja viheralueita.*

Kaupunkikeskeisyys

Kansallisen kaupunkipuiston täytyy olla osa kaupunkirakennetta eli alkaa ydinkeskustasta tai heti sen läheisyydestä.

Laajuus ja eheys

Kansallisen kaupunkipuiston täytyy olla

- *puisto- ja viherympäristönä riittävän laaja ja häiriötön*
- *viher- ja sinirakenteeltaan niin yhtenäinen, että kaupunkipuistoa pitkin on mahdollisuus siirtyä kaupunginosasta toiseen.*

Ekologisuus ja jatkuvuus

Ekologiselta kannalta on tärkeää, että

- *alueelle muodostuu lajiston siirtymisen ja vuorovaikutuksen mahdollistavia ekologisia käytäviä*
- *alue on jatkuva eli liittyy välittömästi ilman selvää rajaa kaupungin ulkopuolisiin luonnonalueisiin tai sitä ympäröivään maaseutuun.*

Lähde: Ympäristöministeriö. https://www.ym.fi/fi-FI/Luonto/Luonnon_monimuotoisuus/Luonnonsuojelualueet/Kansalliset_kaupunkipuistot/Haku_kansalliseksi_kaupunkipuistoksi

LUONNOS

Kansallista kaupunkipuistoa hoidetaan ja kehitetään luonnon-, maiseman ja kulttuuriympäristön arvoja vaalien. Kaupunki laatii kansallisen kaupunkipuiston kehittämistä ohjaavan hoito- ja käyttösuunnitelman, jonka hyväksyy ympäristöministeriö. Hoito- ja käyttösuunnitelma perustuu olemassa oleviin kaavoihin ja tukee niitä. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa määrätään tarkemmin alueiden käytön ja hoidon periaatteet. Perustamispäätökseen voidaan kunnan suostumuksella ottaa alueen olennaisten arvojen säilyttämiseksi tarpeellisia määräyksiä. Kansalliseen kaupunkipuistoon kuuluvan alueen kaavoituksessa ja muussa alueeseen vaikuttavassa suunnittelussa ja päätöksenteossa on otettava huomioon puistoa koskevat määräykset. Rakentamista ja muuta maankäyttöä ohjaavat lisäksi asemakaavat. Yleiskaava ohjaa muuta alueiden käyttöä ja tulevaa asemakaavoitusta.

Helsingissä on ollut aloitteita kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta vuodesta 1998 alkaen, jolloin lakia kansallisesta kaupunkipuistosta valmisteltiin. Myös Helsingin Yleiskaavan 2002 yhteydessä selvitettiin kansallisen kaupunkipuiston perustamista. Työssä päädyttiin esittämään lukuisten rajausvaihtoehtoja koskevien aloitteiden ja vuorovaikutuksen pohjalta Helsinkipuiston alue Yleiskaavassa 2002. Tavoitteena oli osoittaa kokonaisuus kaavallisin keinoin ja toteuttaa puisto kaupungin omin toimenpitein. Kansallista kaupunkipuistoa koskevan valtuustoaloitteen myötä on tullut tarpeelliseksi tarkastella aihetta uudelleen.

Esiselvitysvaihe

Kaupunginvaltuusto päätti 22.2.2017 kansallista kaupunkipuistoa koskevan perustamisselvityksen teettämisestä, jotta voidaan päättää, haetaanko kansallisen kaupunkipuiston perustamista vai ei. Helsingin kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvitys on jaettu esiselvitysvaiheeseen, tarkempiin selvityksiin sekä hoito- ja käyttösuunnitelman laatimiseen. Esiselvityksessä tuotetaan tietoa päätöksentekoa ja mahdollista hakuvaihetta varten sekä selvitetään, mitä kansallinen kaupunkipuisto merkitsisi Helsingille. Vuorovaikutuspilotissa on testattu erilaisia tapoja saada kaupunkilaisten asiantuntemus osaksi valmistelutyötä.

Kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvitysvaihe vie muiden kaupunkien kokemusten mukaan useita vuosia kaavallisten edellytysten selvittämisen, suunnittelun ja vuorovaikutuksen takia. Helsingissä työn on arvioitu kestävän 5 - 10 vuotta riippuen kansallisen kaupunkipuiston laajuudesta ja siitä edetäänkö päätöksenteossa ympäristöministeriön ehdottaman ”Helsinkimallin” mukaisesti. Esiselvitysvaiheessa järjestettiin kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti kaupunkilaisille verkkokysely kansallisesta kaupunkipuistosta sekä selvitettiin työpajoissa ja asiantuntijatyönä Helsingin kansallisen kaupunkipuiston sisältöä koskevat helsinkiläiset piirteet, alustavat rajausedellytykset, kaavalliset valmiudet ja edellytykset sekä suhde uuden yleiskaavan arvioituun muuhun maankäyttöön. Lisäksi tunnistettiin lisäselvitystarpeet ja arvioitiin hankkeen hyötyjä ja haittoja. Työhön kuuluvan Helsingin tarinan runkoa valmisteltiin työpajoissa.

Kansallisen kaupunkipuiston alueen tulee olla kaavassa osoitettu puistoksi, virkistys- tai suojelualueeksi, arvokkaaksi maisema-alueeksi tai muuhun kansalliseen kaupunkipuiston tarkoituksen kannalta sopivaan tarkoitukseen. Kyseeseen voi tulla maakuntakaava, oikeusvaikutteinen yleiskaava tai asemakaava. Rakentamista ja muita toimia ohjaavat kaavat, yleis- ja asemakaava, joiden aluevarausten tulee lain mukaan olla kansallisen kaupunkipuiston tarkoitukseen soveltuvia. Kansallisella kaupunkipuistolla ei ole oikeusvaikutuksia sen alueella tapahtuvaan rakentamiseen tai muihin toimenpiteisiin, ellei hyväksymispäätöksessä tai hoito- ja käyttösuunnitelmassa ole annettu erityisiä määräyksiä.

MRL:n säännösten mukaan perustamispäätökseen voidaan kunnan suostumuksella ottaa alueen olennaisten arvojen säilyttämiseksi tarpeellisia määräyksiä. Muut alueen hoidon ja käytön kannalta tarpeelliset määräykset annetaan hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Perustamispäätöksessä sekä hoito- ja käyttösuunnitelmassa annetut määräykset on otettava huomioon kansallisen kaupunkipuistoon kuuluvan alueen kaavoituksessa ja muussa alueeseen vaikuttavassa suunnittelussa ja päätöksenteossa.

LUONNOS

Kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvityksen vaiheet Helsingissä.

VALTUUSTOALOITE 2016

- 2017 päätös KKP-perustamisselvityksen tekemisestä
- Ohjausryhmän ja työryhmän perustaminen

VUOROVAIKUTUSPILOTTI

ESISELVITYSVAIHE 2017–2019

- Helsinkiläiset piirteet-kaupunkipuiston sisällön tavoitteet
- Kysely ja työpajat
- Alustava tarkastelualue ja rajausedellytykset
- Vaikutukset
- Tarina
- Vuorovaikutus
- Dialogi
- **Esiselvitysraportti**
- Päätöksentekokäsittelyt

SELVITYKSET JA KAAVA-TARKASTELUT 2019–2021->

- Maankäytön tarkastelut ja rajaus
- Hoito- ja käyttösuunnitelma
- Kaavatarkastelut ja selvitykset
- Vuorovaikutus
- Rajausesitys ja perustelut
- Päätöksentekokäsittelyt

HAKU- JA PÄÄTÖSVAIHE 2022 ->

MAHDOLLINEN HAKU- JA PÄÄTÖS VAIHE

Työn lähtökohtana on ollut, että valmisteltava kansallisen kaupunkipuiston alustava tarkastelualue ei ole ristiriidassa kaupunginvaltuuston vuonna 2016 hyväksymän Helsingin uuden yleiskaavan kanssa ja ratkaisu huomioi uuden yleiskaavan kansallisen kaupunkipuiston kannalta sopivat alueet. Vaikutusten arviointi, maankäytön muutosten ja hankkeiden ennakointi kansallisen kaupunkipuistoalueen rajauksessa on tärkeää, jotta päätöstä ei tarvitse myöhemmin osittain purkaa esimerkiksi yleiskaavan mahdollistamien maankäytön muutosten takia. Päätös kansallisesta kaupunkipuistosta on sitova ja päätökseen mahdollisesti otettavat määräykset ja alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa annetut määräykset on otettava huomioon kansallisen kaupunkipuiston alueen kaavoituksessa ja muussa alueeseen vaikuttavassa suunnittelussa ja päätöksenteossa. Uusi yleiskaava sisältää runsaasti maankäytön muutosalueita, mikä saattaa hidastaa kaavallisten edellytysten selvittämisen osalta kansallisen kaupunkipuiston valmisteluprosessia.

Esiselvitysvaiheen työstä ovat vastanneet ohjausryhmä ja työryhmä. Työryhmään ovat kaupungin toimialojen edustajien lisäksi kuuluneet kaupunkilaisia ja yhdistyksiä edustavan Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! -liikkeen edustajat.

Ohjausryhmä

Kaupunginjohtaja päätti johtajistokäsittelyssä 15.3.2017 asettaa kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvityksen ohjausryhmän seuraavasti:

Puheenjohtaja:

Mikko Aho, toimialajohtaja, kaupunkiympäristön toimiala

Jäsenet:

Raimo K. Saarinen, maankäyttöjohtaja, kaupunkiympäristön toimiala

Esa Nikunen, ympäristöjohtaja, kaupunkiympäristön toimiala

Tarja Loikkanen, liikuntajohtaja, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Tiina Merisalo, museonjohtaja, Helsingin kaupunginmuseo

Rikhard Manninen, yleiskaavapäällikkö, kaupunkiympäristön toimiala

Saila Machere, yksikön päällikkö, kaupunginkanslia (vuoteen 2018 saakka)

Minttu Perttula, merellisten asioiden projektipäällikkö, kaupunginkanslia (2019 alkaen)

Ohjausryhmän asettama työryhmä:

Puheenjohtaja: Jussi Luomanen, kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupäällikkö, kaupunkiympäristön toimiala

Sihteeri: Raisa Kiljunen-Siirola, maisema-arkkitehti, kaupunkiympäristön toimiala, yleiskaavoitus

Viestintä ja asukasyhteistyö: Juha-Pekka Turunen, vuorovaikutussuunnittelija, kaupunkiympäristön toimiala

Kaarina Heikkonen, kaupunkiekologi, kaupunkiympäristön toimiala, ympäristöpalvelut

Hannu Airola, projektipäällikkö, kulttuurin- ja vapaa-ajan toimiala

Maria Jaakkola, yksikön päällikkö, kaupunkiympäristön toimiala, kaupunkitila ja verkostot

Heikki Salmikivi, tiimipäällikkö, kaupunkiympäristön toimiala, yleiskaavoitus

Petri Angelvuo, ulkoilupäällikkö, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Sari Saresto, kulttuuriympäristöpäällikkö, Helsingin kaupunginmuseo

Pihla Väänänen, kehityskoordinaattori, kaupungin kanslia, elinkeino-osasto (2017 saakka)

Jukka Punamäki, erityissuunnittelija, kaupungin kanslia, elinkeino-osasto (1.5.2018 alkaen)

KKPH! -liikkeen aloitteesta työryhmää on täydennetty:

Risto Keskinen, varhaiskasvatuksen asiantuntija, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala

Annukka Kokkonen, ympäristöasiantuntija, sosiaali- ja terveystoimiala

LUONNOS

Lisäksi Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! - liikkeestä on työryhmän kokouksiin osallistunut 4-6 henkilöä.
Eeva Kuuluvainen
Marja Leino
Riitta Korhonen
Katri Penttinen
Matti Lipponen
Pete Lipponen
Aija Vainio

Asiantuntijat:

Ohjausryhmään, työryhmään, työpajoihin, dialogiin ja verkkodialogiin ja KKPH! –liikkeen toimintaan osallistuneiden kymmenien henkilöiden lisäksi työhön ovat osallistuneet seuraavat asiantuntijat:

Jukka-Pekka Flander, ympäristöneuvos, ympäristöministeriö

Samuli Saarinen, suunnittelija, Turun kaupunki

Petteri Kummala, tutkija, Helsingin kaupunginmuseo

Noora Reittu, yleiskaavasuunnittelija, kaupunkiympäristön toimiala (sosiaaliset vaikutukset)

Meri Louekari, arkkitehti, kaupunkiympäristön toimiala (merellinen strategia)

Henrik Ahola, arkkitehti, arkkitehti, kaupunkiympäristön toimiala (merellinen strategia)

Elina Luukkonen, yleiskaavasuunnittelija, kaupunkiympäristön toimiala (taloudelliset vaikutukset)

Mikko Jääskeläinen, erityisasiantuntija, kaupunkiympäristön toimiala (taloudelliset vaikutukset)

Minna Maarttola, kehityspäällikkö, kaupunginkanslia, yrityspalvelut (taloudelliset vaikutukset)

Ulla Tapaninen, yksikönpäällikkö, kaupunginkanslia, yrityspalvelut (taloudelliset vaikutukset)

Riikka Äärelä, maisema-arkkitehti, kaupunkiympäristön toimiala

Anna Böhling, maisema-arkkitehti, kaupunkiympäristön toimiala

Janne Prokkola, yksikönpäällikkö, kaupunkiympäristön toimiala (asemakaavoitus)

Matti Kaijansinkko, tiimipäällikkö, kaupunkiympäristön toimiala (asemakaavoitus)

Tuomas Eskola, yksikönpäällikkö, kaupunkiympäristön toimiala (asemakaavoitus)

Anri Linden, yksikönpäällikkö, kaupunkiympäristön toimiala (asemakaavoitus)

Antti Varkemaa, yksikönpäällikkö, kaupunkiympäristön toimiala (asemakaavoitus)

Liisa Kuokkanen-Suomi, tutkija, kaupunkiympäristön toimiala (Helsingin tarina)

Sakari Mentu, arkkitehti, kaupunkiympäristön toimiala (Helsingin tarina)

Irene Varila, lakimies, kaupunkiympäristön toimiala

LUONNOS

Valmisteluprosessin kulku

Tässä raportissa esiteltävän esiselvitysvaiheen jälkeen on mahdollista aloittaa varsinainen kansallisen kaupunkipuiston valmistelu- ja hakuvaihe, jota on kuvattu alla olevassa kuvassa.

Ympäristöministeriön tulkinnan mukaan ympäristöministeriön tehtävänä on toimia valmistelu- ja hakemisvaiheessa kaupungin konsultatiivisena apuna sekä antaa tarvittava tietämys kansallisen kaupunkipuiston perustamiseksi. Valmisteluvaiheessa ympäristöministeriö ja kaupunki tarkastelevat yhdessä kaupunkipuiston rajausehdotuksia, sisältöjä ja arvoja kriteerien kannalta. Näin varmistetaan, että hanke täyttää maankäyttö- ja rakennuslain ja ympäristöministeriön kansalliselle kaupunkipuistolle asettamat kriteerit.

Ympäristöministeriö tekee päätöksen kansallisen kaupunkipuistostatuksen myöntämisestä kaupungin esityksen pohjalta. Statuksen myöntämisen perusteena on kaupunkipuistolle asetettujen kriteerien täyttyminen ja että alueella on erityisarvoja, jotka on turvattu joko maakunta-, yleis- tai asemakaavoissa tai ne on suojeltu lailla. Ympäristöministeriö hyväksyy myös hoito- ja käyttösuunnitelman kaupungin esityksen pohjalta. Hoito- ja käyttösuunnitelman hyväksymisen perusteena on kansallisen kaupunkipuiston tavoitteiden toteutuminen. Lähde: https://www.tampere.fi/tiedostot/t/Zgv0Q45Gd/KKP_tarveselvitys_netti.pdf

Kaupungin ja ympäristöministeriön roolit kansallisen kaupunkipuiston hakuprosessissa. Hakemisesta päättää kaupungin valtuusto. Lähde: https://www.tampere.fi/tiedostot/t/Zgv0Q45Gd/KKP_tarveselvitys_netti.pdf ja ympäristöministeriö.

KAUPUNGIN ROOLI

VALMISTELUVAIHE

- päättää säilytettävistä erityisarvoista
- määrittää aluerajauksen
- varmistaa kaavoituksen ja tarvittavien suojelutoimien riittävyyden rajatulla alueella
- osallistaa asianosaiset
- järjestää yhteistyön toimialojen välillä
- hoitaa poliittisen päätöksenteon, kuulemiset ja nähtävillä olon

HAKUVAIHE

- valmistelee hakemuksen
- antaa mahdolliset määräykset alueen kehittämisestä
- hoitaa tarvittavat kuulemiset ja nähtävillä olon
- laatii hoito- ja käyttösuunnitelman
- valtuusto päättää hakemisesta

STATUKSEN VOIMASSAOLOVAIHE

- ohjaa kaupunkipuistoalueen kehittämistä kriteerien ja hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti
- varmistaa arvojen säilymisen
- hyödyntää statusta kaupungin kehittämisessä

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN ROOLI

VALMISTELUVAIHE

- toimii kaupungin konsultatiivisena apuna valmistelussa
- antaa tarvittavan tietämyksen kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta

HAKUVAIHE

- auttaa hakemuksen laadinnassa
- tekee päätöksen statuksesta virkamiesjohtoryhmässä, kuuluttaa päätöksestä virallisessa lehdessä ja asettaa virallisesti nähtäville 30 päiväksi. Käsittelee mahdolliset muistutukset ja lausunnot. Ministeriön päätöksestä voi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen
- hyväksyy hoito- ja käyttösuunnitelman

STATUKSEN VOIMASSAOLOVAIHE

- osallistuu kaupungin pyytäessä kansallisen kaupunkipuiston alueen kaavoitushankkeisiin asiantuntijana
- auttaa tulkitsemaan kansallisen kaupunkipuiston tavoitteita kaavakysymyksissä
- seuraa tasapuolisesti kaupunkipuistohankkeiden toteutumista ja varmistaa, että kriteerit tulevat tulkittua tasa-arvoisesti eri hankkeissa.

LUONNOS

Vuorovaikutus osana esiselvityksen laadintaa

Kaupunginvaltuusto hyväksyi helmikuussa 2017 valtuustoaloitteen kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvityksen tekemisestä. Samassa yhteydessä valtuusto päätti, että selvitystyön yhteydessä kaupunkilaisille tulee järjestää kysely siitä, mitä helsinkiläiset kaupunkimetsät, puistot ja kulttuuriympäristöt kaupunkilaisille merkitsevät. Myöhemmin kaupunginhallitus linjasi, että perustamisselvitys on Helsingin uuden osallisuus- ja vuorovaikutustoimintamallin pilottihanke.

Kaupunginvaltuuston ja -hallituksen päätökset loivat perustan esiselvitystyön avoimuudelle ja vuorovaikutukselle. Myös kaupunkipuistoaloitteen taustalla oleva Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! –liike on korostanut vuorovaikutuksen merkitystä ja tarvetta. Helsingin uuden yleiskaavan valmistelun alussa syntynyt kansanliike kansallisen kaupunkipuiston perustamiseksi kokoaa yhteen noin 80 järjestöä, joista suurin osa on kaupunginosayhdistyksiä ja luontojärjestöjä.

Vuorovaikutteinen työote on ollut leimaa antava koko esiselvitysvaiheelle. Prosessin eri vaiheissa on käytetty useita eri osallistumisen tapoja sekä kokeiltu uusia vuorovaikutuksen menetelmiä ja alustoja. KKPH! –liike on ollut aktiivisesti mukana vaikuttamassa myös itse valmisteluprosessin ja vuorovaikutuksen suunnitteluun.

Esiselvitystyö käynnistyi kaikille avoimella aloitustilaisuudella toukokuussa 2017. Alustusten jälkeen osallistujien näkemyksiä kerättiin tehtävärasteilla. Tilaisuuteen osallistui noin 100 kaupunkilaista. Syksyllä 2017 käynnistyi kaupungin asiantuntijoista koostuvan työryhmän työskentely. KKPH! –liikkeen toiveen mukaisesti liikkeen 4-6 edustajaa saivat osallistua työryhmän kokouksiin. Työryhmä on kokoontunut 16 kertaa. Loppuvuodesta 2017 toteutettiin verkkokysely kansallisesta kaupunkipuistosta. Kysely suunniteltiin yhdessä KKPH! –liikkeen edustajien kanssa. Kyselyyn vastasi 1 419 vastaajaa ja karttamerkintöjä saatiin 12 150. Kyselyaineisto on julkaistu myös avoimena datana Helsinki Region Infoshare:ssa. Syksyllä 2017 käynnistyi viiden työpajan sarja. Jokaisella työpajalla oli oma teema ja pajoihin kutsuttiin asiantuntijoiden lisäksi eri sidosryhmien edustajia. Kutsuttujen joukossa oli aina myös KKPH! –liikkeen ehdottamia osallistujia. Teematyöpajojen lisäksi järjestettiin kaksi työpajaa, joissa hahmoteltiin Helsingin tarinaa jota kaupunkipuisto kertoisi. Keväällä 2018 järjestettiin KKPH! –liikkeen aloitteesta kaupunkipuistodialogi, johon kutsuttiin kaupunkiympäristölautakunnan jäsenet, johtavia virkamiehiä, asiantuntijoita ja kaupunkilaisia. Tilaisuus toteutettiin Sitran kehittämän Erätauko –konseptin mukaisesti. Loppuvuodesta testattiin myös Erätaukokonseptiin perustuvaa verkkokeskustelua, jonka aiheena oli kaupunkipuiston vaikutukset ja vaihtoehtoiset rajausesitykset. Keskustelua varten lähetettiin 250 sähköpostikutsua ja uusintakutsut. Sosiaalisen median kautta tavoitettiin yli 55 000 henkilöä, joista yli 1000 vieraili keskustelusivuilla. 50 henkilöä osallistui kirjautumista edellyttävään keskusteluun ja kirjoitti 194 kommenttia. Aktiivisesta markkinoinnista ja kutsuista huolimatta verkkokeskusteluun osallistui lähinnä henkilöitä, jotka muutenkin osallistuivat asian valmisteluun.

Kaupungin uuden osallisuusmallin näkökulmasta voidaan todeta, että kaupunkilaisten osaamista ja tietopohjaa on saatu hyvin kerättyä ja hyödynnettyä esiselvityksen valmistelussa. Kaupunkilaisten omaehtoista toimintaa on tuettu erityisesti avaamalla työryhmätyöskentely KKPH! -liikkeen jäsenille. Kaupunkilaisten yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet ovat kuitenkin toteutuneet vain osittain. Myös osallistumishalukkuus ja kiinnostus kansallista kaupunkipuistoa kohtaan on ollut rajallista. Tämä johtunee osittain sitä, että kansallisen kaupunkipuiston konsepti on toistaiseksi huonosti tunnettu, moniulotteinen ja vaikeasti hahmottuva.

LUONNOS

VUOROVAIKUTUSPILOTIN TOTETUS ESISELVITYSVAIHEESSA

Vuorovaikutuksen toteutus

- Käynnistymistapahtuma (n. 100 osallistujaa)
- Verkkokysely (1 400 vastaajaa)
- 5 kpl sidosryhmätyöpajoja
- 2 kpl tarinatyöpajoja
- Kaupunkipuistodialogi (kylk, virkamiehet, asiantuntijat, kaupunkilaiset)
- Verkkokeskustelu vaikutusten arvioinnista
- KKPH! – liikkeen osallistuminen työryhmätyöskentelyyn ja työpajojen valmisteluun

Vuorovaikutuksen arviointia

- Kaupunkilaisten osaamista ja tietopohjaa saatu hyvin valmistelussa käytettäväksi
- Kaupunkilaisten (KKPH! –liike) omaehtoista toimintaa on tuettu avaamalla työryhmätyöskentely ja valmisteluaineiston avoimuudella
- Kaupunkilaisten yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet ovat toteutuneet vain osittain; moniulotteinen ja vaikeasti hahmotettava asia
- Yksimielisesti hyväksyttävää tarkastelualuerajausta ei ole saatu aikaan

LUONNOS

Vuorovaikutuksen vaikuttavuus

Työn aikana käyty vuorovaikutus on vaikuttanut merkittävästi esiselvitysvaiheen prosessiin, eli siihen tapaan, jolla työtä on tehty ja mitä tahoja siihen on osallistettu. Vuorovaikutuksen tuloksena on tullut selkeästi esille aloitteen takana olevien kaupunkilaisten kanta kansallisen kaupunkipuiston tarpeellisuudesta. Mutta on keskusteltu myös siitä, tulisiko Helsingin kansallisen kaupunkipuiston perustamisen sijasta pyrkiä omilla toimillaan muutoin saavuttamaan kansallisen kaupunkipuiston perustamiselle asetettuja tavoitteita.

Laajassa ja intensiivisessä vuorovaikutusprosessissa vaihtoehtojen pohjalta on käyty avointa keskustelua, joka on lisännyt osapuolten ymmärrystä toistensa näkemyksistä. Vuorovaikutuksen tuloksena on syntynyt myös merkittävä määrä eri vaihtoehtojen vaikutuksiin liittyviä näkemyksiä ja arvioita, joita on hyödynnetty ja kirjattu esiselvitysraporttiin.

Vuorovaikutuspilotin dialogissa on saavutettu yhteinen ymmärrys viher- ja kulttuuriympäristöjen kokonaisvaltaisen suunnittelun ja toimintatavan tarpeesta. Työssä on saatu hyvää aineistoa koko Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämiseen ja työtapa on tuonut esiin viher- ja kulttuuriympäristön merkityksen Helsingin vetovoimatekijänä. Osallisuus- ja vuorovaikutuspilotissa käytetyt menetelmät eivät poista tarvetta kansallisen kaupunkipuiston valmisteluun liittyvien mielipide- ja lausuntokierrosten tarvetta. KKPH! -liikkeen mielestä vuorovaikutus ei ole ollut riittävää kaupunginosien osallistamisen osalta ja osallistamista tulee jatkaa työn seuraavissa vaiheissa. KKPH! -liike on antanut palautetta vuorovaikutuksen onnistumisesta työn eri vaiheissa. Esiselvitysvaiheen palaute on esitetty raportin liitteessä.

Keväällä 2018 KKPH! –liikkeen aloitteesta käydyssä Sitran Erätauko-mallin mukaisessa dialogissa tulivat esiin kansallisen kaupunkipuiston tarpeellisuus, kansallisen kaupunkipuiston käsitteen epäselvyys ja laajuus, vuorovaikutuksen tärkeys, luottamuksen puute kaupungin viher- ja kulttuuriympäristöjen säilyttämistä kohtaan sekä kansallisen kaupunkipuiston merkitys Helsingille ja Helsingin brändille. Keskustelussa nousi esiin myös jännite Helsingin ja ympäristöministeriön välillä. Dialogin yhteenveto on esitetty raportin osassa 2.

Kansallisen kaupunkipuiston aluetarkastelut ja vaihtoehdot jatkotyön pohjaksi

Vuonna 2016 tehdyssä valtuustoaloitteessa kansallisen kaupunkipuiston rajauksena esitettiin laajaa ja merellistä, idästä länteen ja etelästä pohjoiseen sijaitsevaa aluetta, johon sisältyisi urbaaneja alueita, saaristoa ja merellisiä rantoja, Vantaanjoki, kaupunkipuroja, puistoja, luonnonmetsiä, keskustakortteleita sekä esikaupunkien kulttuuriympäristöjä. Ytimenä olisivat ekologisesti merkittävimmät vihersormet sekä valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt. Valtuustoaloitteessa esitetty laaja viher- ja virkistysverkosto on osoitettu Helsingin oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa (2016), uuden yleiskaavan teemakartoissa ja vuonna 2016 kaupunkisuunnittelulautakunnan hyväksymissä viheralueiden suunnitteluperiaatteissa (VISTRA II). Esiselvitystyössä tuli esiin myös, että kansallinen kaupunkipuisto -käsite ei ole ainut työkalu koko kaupungin viher- ja kulttuuriympäristöjen kehittämiseen ja hoitamiseen, vaan siihen on kaupungilla kaavoitukseen ja muuhun suunnitteluun perustuvat keinot.

Työssä pyrittiin hahmottamaan ja arvottamaan kansallisen kaupunkipuiston kriteerien kannalta keskeisimmät osa-alueet ja erityiset arvot. Työpajatyössä todettiin, että Kansallisen kaupunkipuiston edellytykset ja erityiset arvot ovat Helsingissä säilyneet.

Työpajoissa syntyi useita erilaisia kansallisen kaupunkipuiston rajauksia, joille yhteistä oli laajuus. KKPH! -liike valmisteli näiden rajausten perusteella tarkennettuja karttaehdotuksia jatkotarkastelutarpeineen kansallisen kaupunkipuiston alueiksi ja korosti, että alustavan tarkastelualueen tulee olla mahdollisimman laaja. Verkkokyselyn tulokset, työpajojen tulokset ja KKPH! -liikkeen työstämät vaihtoehdot on esitelty jäljempänä raportin osassa 2.

Vaihtoehtoiset etenemistavat

Helsingissä on hyvin säilynyt koko kaupungin kattava viher- ja kulttuuriympäristöjen verkosto, jota työhön osallistuneet kaupunkilaiset arvostavat ja haluavat säilyttää. Esiselvityksessä on syntynyt 4 vaihtoehtoista etenemistapaa. Kansallisen kaupunkipuiston alustavaksi tarkastelualueeksi on syntynyt laajuudeltaan kolme erilaista vaihtoehtoa (VE1, VE2 ja VE3). Lisäksi työssä on esitetty vaihtoehto, jossa kaupunki turvaa työssä esiin tulleet erityiset arvot omilla päätöksillään ilman ympäristöministeriön päätöstä (Helsingin kaupunkipuisto, VE Nyky +). Kaikista vaihtoehdoista on keskusteltu avoimessa verkkokeskustelussa. Kaikki vaihtoehdot edellyttävät jatkossa tarkempia maankäyttötarkasteluita.

Vaihtoehto VE1 on alustavista tarkastelualuevaihtoehdoista laajin ja toteuttaa pitkälti valtuustoaloitteen tavoitteita, ulottuen lähes koko kaupungin alueelle. Suppeammat vaihtoehdot VE2 ja VE3 esittävät tiiviisti poikkileikkauksen helsinkiläisistä ja kansallisista erityisarvoista, joiden säilyttäminen on kansallisen kaupunkipuiston perustamisen tavoite. Lisäksi on esitetty vaihtoehto VE Nyky+, jossa kaupunki sitoutuu toteuttamaan valtuustoaloitteen ja kansallisen kaupunkipuiston tavoitteet sekä lähivirkistysalueet ja merellisen strategian tavoitteet kaupungin omin toimin strategioissaan, kaavoituksessa, toteutussuunnittelussa ja ylläpidossa. Kaikki vaihtoehdot perustuvat Helsingin tarinaan.

LUONNOS

Helsingin kaupunkipuisto (VE Nyky+)

Vaihtoehdossa ei edetä kansallisen kaupunkipuiston hakuvaiheeseen, vaan kaupungin erityiset arvot turvataan kaupungin omin toimin ilman ympäristöministeriön päätöstä. Koko kaupungin kattavan merellisen viherverkostokaupungin toteuttamiseksi tarvitaan uudenlainen toimintatapa, joka edistää kaupungin toimialojen ja asukkaiden yhteistyötä ja tukee asukkaiden omaehtoista toimintaa. Vaihtoehdossa esitetään Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelman (Vistra 2016) ja uuden yleiskaavan pohjalta toimenpiteitä helsinkiläisten ja kansallisten arvokkaiden piirteiden säilyttämiseksi ja turvaamiseksi koko kaupungin alueella.

Vuorovaikutuksessa esille tulleet mielipiteet vahvistavat tarvetta toteuttaa mahdollisimman kattavasti uudessa yleiskaavassa, yleiskaavan toteuttamisohjelmassa sekä viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmassa (Vistra 2016) tunnistetut kehittämistoimet. Nyky+-vaihtoehdon toimeenpano Vistran ja yleiskaavan tavoitteiden pohjalta tukee tehokkaasti kansallisen kaupunkipuiston arvojen huomioon ottamista ja valtuustoaloitteen tavoitteiden toteuttamista, mutta ei KKPH! -liikkeen mielestä täysin korvaa kansalliseksi kaupunkipuistoksi rajatun alueen perustamisesta syntyvää statusta ja pysyvyyttä. Liikkeen mielestä vaihtoehto Nyky+ voisi toimia kansallisen kaupunkipuiston rinnalla, ja parhaimmillaan Helsingistä voisi tulla Euroopan ellei maailman toimivin luonto- ja kulttuuripääkaupunki.

Yleiskaavassa osoitettu virkistys- ja viherverkosto vihersormineen, viherlinjoineen ja merellisen virkistyksen ja matkailun alueineen, kaupunkiluontoverkostoineen ja kulttuuriympäristöjä koskevine oikeudellisesti sitovine määräyksineen muodostaa pohjan laajalle koko kaupungin kattavalle kaupunkipuistolle, joka voidaan toteuttaa kaupungin omin päätöksin. Yleiskaava sisältää myös liitekartat, joissa osoitetaan oikeusvaikutteisina luonnonsuojeluverkosto ja valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet. Viereinen kartta sisältää kaupungin omat toimenpiteet kaupungin vetovoimatekijöiden turvaamiseksi ja havainnollistaa virkistys- ja viherverkoston ja merellisen strategian toteuttamista.

LUONNOS

Helsingin kaupunkipuisto (VE Nyky+). Koko kaupungin alueelle ulottuva laaja Helsingin kaupunkipuisto suunnitellaan kehittämällä uudenlainen toimintatapa toimialojen ja asukkaiden yhteistyöhön. Vaihtoehto sisältää seuraavat toimenpiteet:

Helsingin kaupunkipuisto (VE Nyky+)

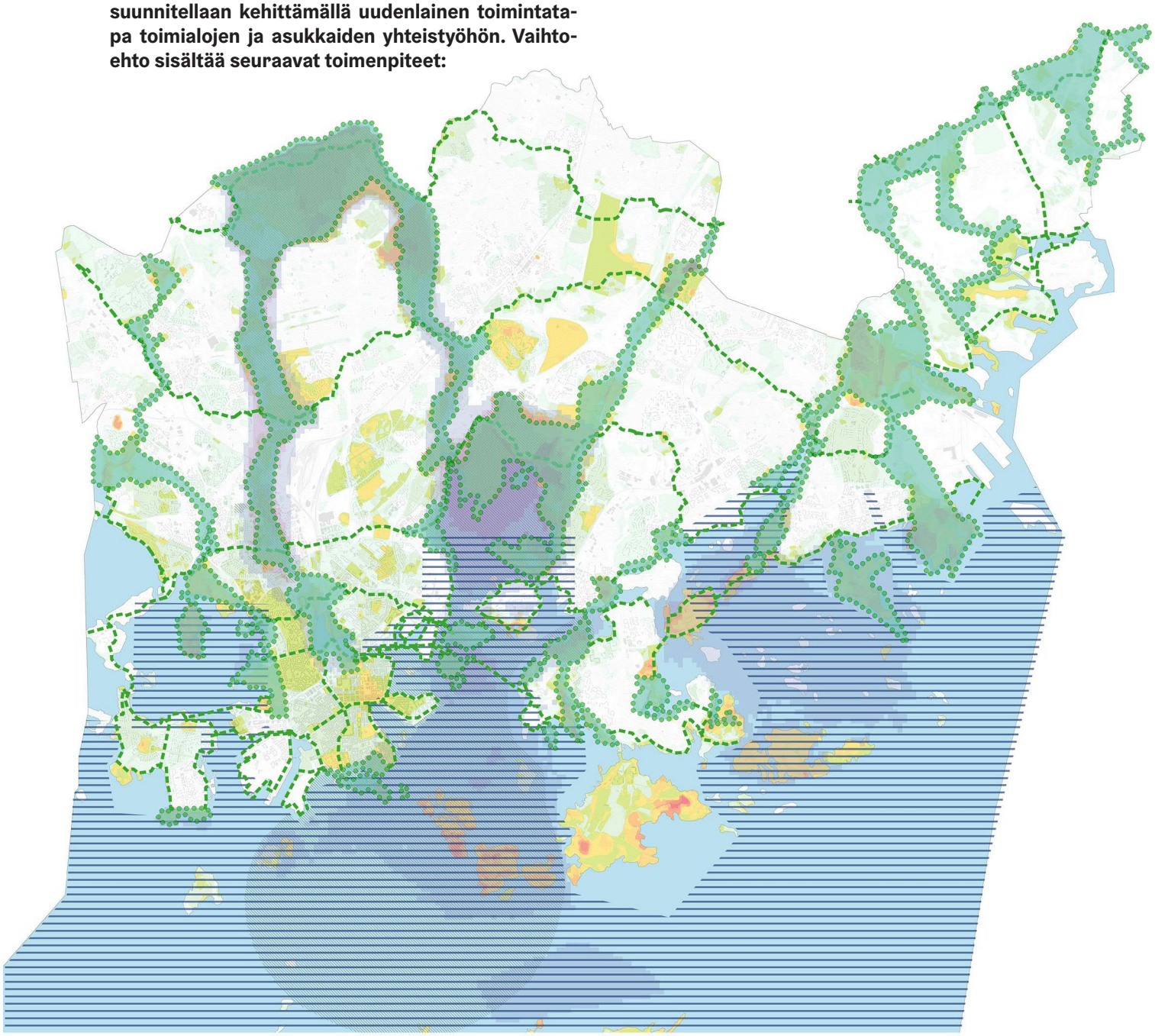

1) Panostetaan virkistys- ja viherverkoston toteuttamiseen yleiskaavan (Viher- ja virkistysverkosto 2050) ja Viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelman mukaisesti (VISTRA II, Kslk 2016). Vihersormien arvot ja jatkuvuus turvataan. Poikittaisia virkistys- ja viheryhteyksiä (viherlinjat ja rantareitti) vahvistetaan ja virkistyspalveluita parannetaan.

2) Kiirehditään kaupunkiluontoverkostojen (metsä-, niitty- ja siniverkostot) toteuttamista yleiskaavan kaupunkiluonto- teemakartan tavoitteiden ja Helsingin luonnonsuojeluohjelman 2015-2024 mukaisesti

3) Toteutetaan merellinen strategia

MUUT TAVOITTEET

4) Toteutetaan kulttuuriympäristöjen suojelu yleiskaavan ja asemakaavojen tavoitteiden mukaisesti ja laaditaan kulttuuriympäristöstrategia.

5) Kaupunki turvaa riittävät rahalliset ja henkilöresurssit viher- ja kulttuuriympäristöjen kehittämiseen, toteutukseen ja hoitoon

6) Vahvistetaan kaupunkilaisten omaehtoista toimintaa ja digitaalisia alustoja

7) Valmistellaan toimintapa, jolla kehitetään ja seurataan viher- ja virkistysverkoston sekä kulttuuriympäristöjen kokonaisuutta kaupungin vetovoimatekijänä

Aineistot: Vistra II, Yleiskaavan kaupunkiluonto - teemakartta, Luontotietojärjestelmä

Taustakartan aineistot:

1) Helsingin Viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmassa (VISTRA II) tunnistetut luontoarvojen ja kulttuuriarvojen tihentymät
2) Kansallinen kaupunkipuisto -asukaskyselyn 2017 rajauksia Helsingin kansalliseksi kaupunkipuistoksi

Toteutus: Riikka Äärelä 5/2019
Taustakartta: Elina Nyberg 2/2018, Juha Niemelä 10/2016

0 1 2 3 4 5 km

Laaja alustava tarkastelualue (VE1)

Laaja alustava tarkastelualue sisältää pääosan vuorovaikutuksessa, verkkokyselyssä ja valtuustoaloitteessa esille tulleista kohteista ja käsittää ne erityiset arvot, jotka kansalliseen kaupunkipuistoon halutaan liittää. Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! -liike on valmistellut laajan alustavan tarkastelualueen rajauksen. KKPH! -liike esittää, että jatkotyössä selvitetään rakennettujen kulttuuriympäristöjen, siniverkostoon kuuluvien purojen sekä poikittaisten viheryhteyksien osalta sellaiset mahdolliset alueet, joiden tulisi kuulua kansalliseen kaupunkipuistoon. Alustava tarkastelualue mahdollistaisi viheryhteydet naapurikuntien alueille ja puiston laajentumisen jatkossa. Alustava tarkastelualue sisältää kaupunkilaisten kannalta tasapuolisesti Suomen ja Helsingin historian, lähivirkistysalueiden tarjonnan ja tarinan kannalta arvokkaita alueita, jotka on tunnistettu Helsingin viher- ja virkistysalueiden kehittämissuunnitelmassa (VISTRA II, 2016) ja työpajoissa. Laajan rajauksen on katsottu täyttävän kansallisen kaupunkipuiston kriteerit, mutta työryhmätyössä on nostettu esiin myös kysymys siitä, onko kansallinen kaupunkipuisto oikea väline näin laajan kokonaisuuden säilyttämiseen ja kehittämiseen.

Laajan alustavan tarkastelualueen haasteena on, että tarkastelualue rajautuu useissa kohdin yleiskaavan (2016) mahdollistamiin maankäytön muutosalueisiin. Esiselvityksen lähtökohtana on ollut, ettei mahdollisesti perustettava kansallinen kaupunkipuiston tarkastelualue ole ristiriidassa uuden yleiskaavan tavoitteiden kanssa. Vaikka nykyinen asemakaavatilanne pääosin tukee kansallisen kaupunkipuiston rajauksen tekemistä, uusi strateginen yleiskaava antaa useissa kohdissa mahdollisuuden kaavamuutoksiin VE1 mukaiseen alustavaan tarkastelualueeseen rajautuvilla alueilla. Lisäksi laaja tarkastelualue rajautuu useissa kohdissa myös sellaisiin alueisiin, jotka korkein hallinto-oikeus kumosi valitusten takia vuonna 2018 uudesta yleiskaavasta. Näissä kohdissa ja näihin liittyvillä alueilla on katsottu jatkossa tarvittavan yleis- ja asemakaavatasoisia maankäyttötarkasteluja sekä liikennetarkasteluita, jotta mahdollisen kansallisen kaupunkipuiston rajaus voidaan määrittää. Rajauksessa tulisi ennakoida huolellisesti tulevat hankkeet, jotta päätöstä ei tarvitsisi myöhemmin purkaa. Lisäksi on katsottu, että asemakaavoituksen resursseja ei ole tarkoituksenmukaista suunnata hakuvaiheessa kansallisen kaupunkipuiston tarkastelualueen reunoille kansallisen kaupunkipuiston tarkan rajauksen selvittämiseksi. Kansallisen kaupunkipuiston rajausten selvittämiseksi tai hakemukseen mahdollisesti tarvittavien määräysten laatimisen takia ei ole myöskään tarkoituksenmukaista tehdä yleiskaava- ja asemakaavatason suunnitelmia esim. Vartiosaaren, Ramsinniemen, Melkin, Keskuspuiston länsireunan ja Tuomarinkylän osalta.

Ympäristöministeriön edustajan mukaan tarkkaa rajausta ei olisi tarpeen selvittää hakuvaiheessa, jos kansallista kaupunkipuistoa koskevaan hakemukseen liitetään kaupunginhallituksen ja valtuuston hyväksymät oikeudellisesti sitovat määräykset, jotka ohjaavat tulevaa kaavoitusta. Tällöin asemakaavoituksen ei tarvitse olla valmiina hakuvaiheessa, vaan kaavoitusta voidaan hoitaa normaalin kaavoitusaikataulun mukaisesti. Tämä jouduttaisi hakuprosessia ja jättäisi puiston tarkan rajauksen määrittämisen tuleviin kaavamuutosprosesseihin. Ympäristöministeriön edustajan mukaan määräykset voidaan antaa osa-alueittain (kuten muissa kaupungeissa) tai annetaan yksi yhteinen määräys, joka koskisi kaikkia kansallisen kaupunkipuistoon liittyviä maankäytön muutosalueita (”Helsingin malli”). KKPH!-liike korostaa myös sitä, että ”Helsinki-malli” on mahdollinen hakemuksen työvaiheiden yksinkertaistamiseksi ja silloin päätös voidaan tehdä valtuustokauden aikana ja asemakaavat voidaan laatia myöhemmin.

LUONNOS

Osa-alueet

LAAJA ALUSTAVA TARKASTELUALUE (VE1)

1. Helsingin edustan merimaisema
2. Keskustan merkittävät julkiset alueet
3. Kruunuvuorenselkä, Tullisaari ja Stansvik
4. Vanhankaupunginlahti
5. Vantaanjokilaakso
6. Tuomarinkylänkartano
7. Haltiala
8. Keskuspuisto
9. Seurasaaren ympäristö
10. Vuosaaren niemet
11. Vartiosaari, Ramsinniemi
12. Strömsinlahden - Herttoniemen kartanon kokonaisuus
13. Itäinen kulttuuripuisto ja Mustavuori
14. Kivikon metsä

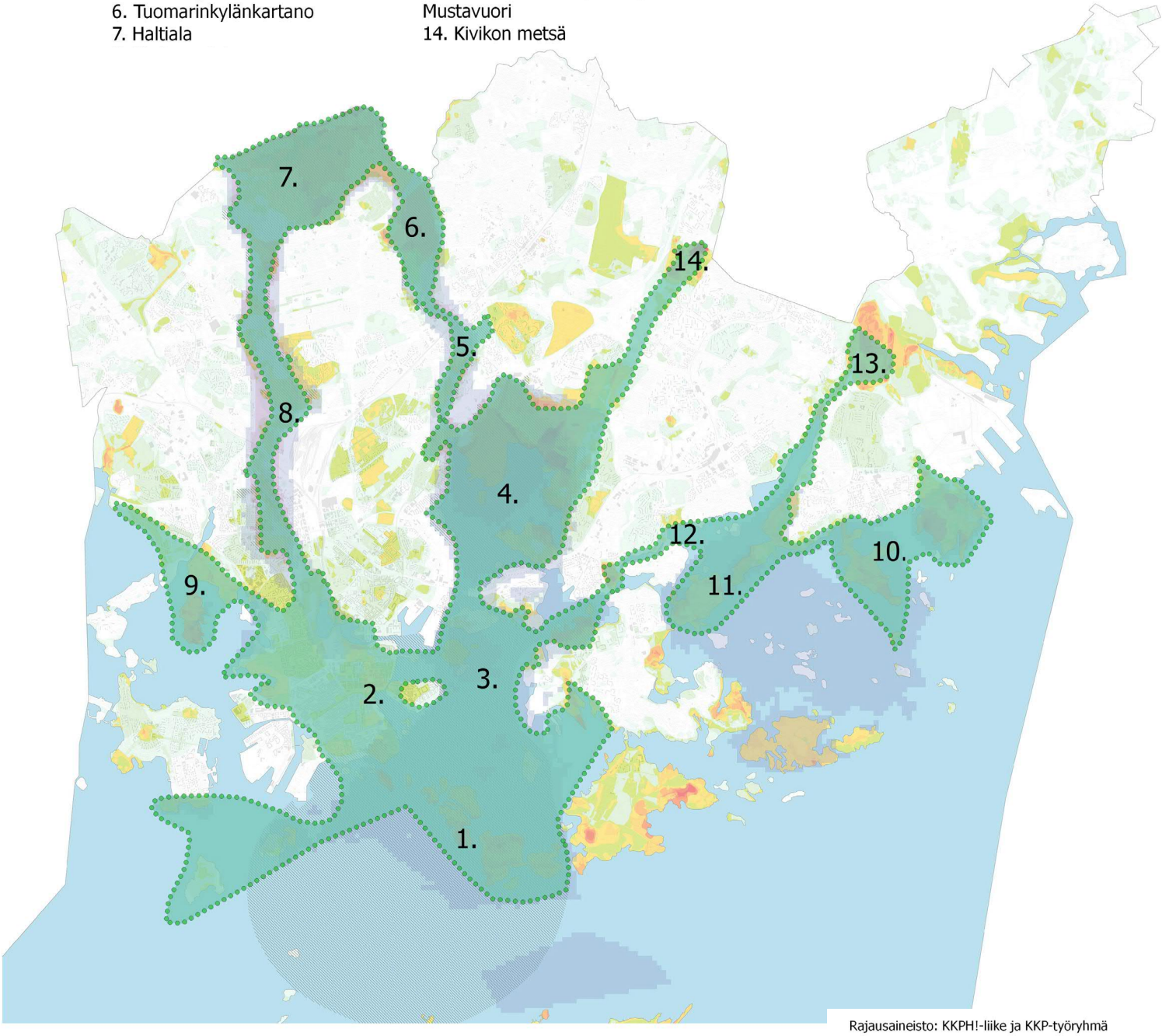

Rajausaineisto: KKPH!-liike ja KKP-työryhmä

Taustakartan aineistot:

1) Helsingin Viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmassa (VISTRA II) tunnistetut luontoarvojen ja kulttuuriarvojen tihentymät
2) Kansallinen kaupunkipuisto -asukaskyselyn 2017 rajauksia Helsingin kansalliseksi kaupunkipuistoksi

Toteutus: Riikka Äärelä 5/2019
Taustakartta: Elina Nyberg 2/2018, Juha Niemelä 10/2016

0 1 2 3 4 5 km

Vaihtoehto VE1. Alustava tarkastelualue KKPH! -liikkeen vuonna 2018 verkkodialogia varten tekemän esityksen mukaisesti. KKPH! -liikkeen esittämä tarkennettu rajausesitys on esitetty raportin osassa 2.

Keskuspuiston ja Helsinkipuiston alustava tarkastelualue (VE2)

Vaihtoehto VE2 sisältää läpileikkauksen Suomen ja Helsingin historian ja tarinan kannalta erityisistä arvoista ja keskeisistä arvokkaista virkistys- luonto- ja kulttuuriympäristöistä. Alue on kaupunkirakenteen keskellä oleva seudulle jatkuva ja merellinen selkeä kokonaisuus, joka perustuu pitkälti Yleiskaava 2002:ssa osoitettuihin Keskuspuiston ja Helsinkipuiston alueisiin. Tarkastelualue rajautuu useissa kohdin yleiskaavan (2016) mahdollistamiin maankäytön muutosalueisiin, mikä edellyttää jatkossa maankäyttötarkasteluja yleis- ja asemakaavatasolla sekä liikennetarkasteluita. Samoin kuin vaihtoehdossa VE1, tarvitaan hakemukseen liitettäviä tulevaa kaavoitusta ohjaavia ja oikeudellisesti sitovia määräyksiä, jotka hyväksytään kaupunginhallituksessa ja valtuustossa. Rajauksen on katsottu täyttävän kansallisen kaupunkipuiston kriteerit. Esiselvitysvaiheessa on katsottu, että ympäristöministeriön 15.1.2019 muistiossa ehdottamat rajausta koskevat tarkennukset Lapinlahden - Hietarannan – Töölön puistojen ja rantojen – Meilahden huvila-alueen – Seurasaarenselän aluekokonaisuuden liittämisestä tähän kokonaisuuteen on tarkoituksen mukaista tehdä mahdollisessa perustamisselvitysvaiheessa.

LUONNOS

Keskuspuiston ja Helsinkipuiston alustava tarkastelualue (VE2)

Osa-alueet

1. Helsingin edustan merimaisema
2. Keskustan merkittävät julkiset alueet
3. Kruunuvuorenselkä, Tullisaari ja Stansvik
4. Vanhankaupunginlahti
5. Vantaanjokilaakso
6. Tuomarinkylänkartano
7. Haltiala
8. Keskuspuisto

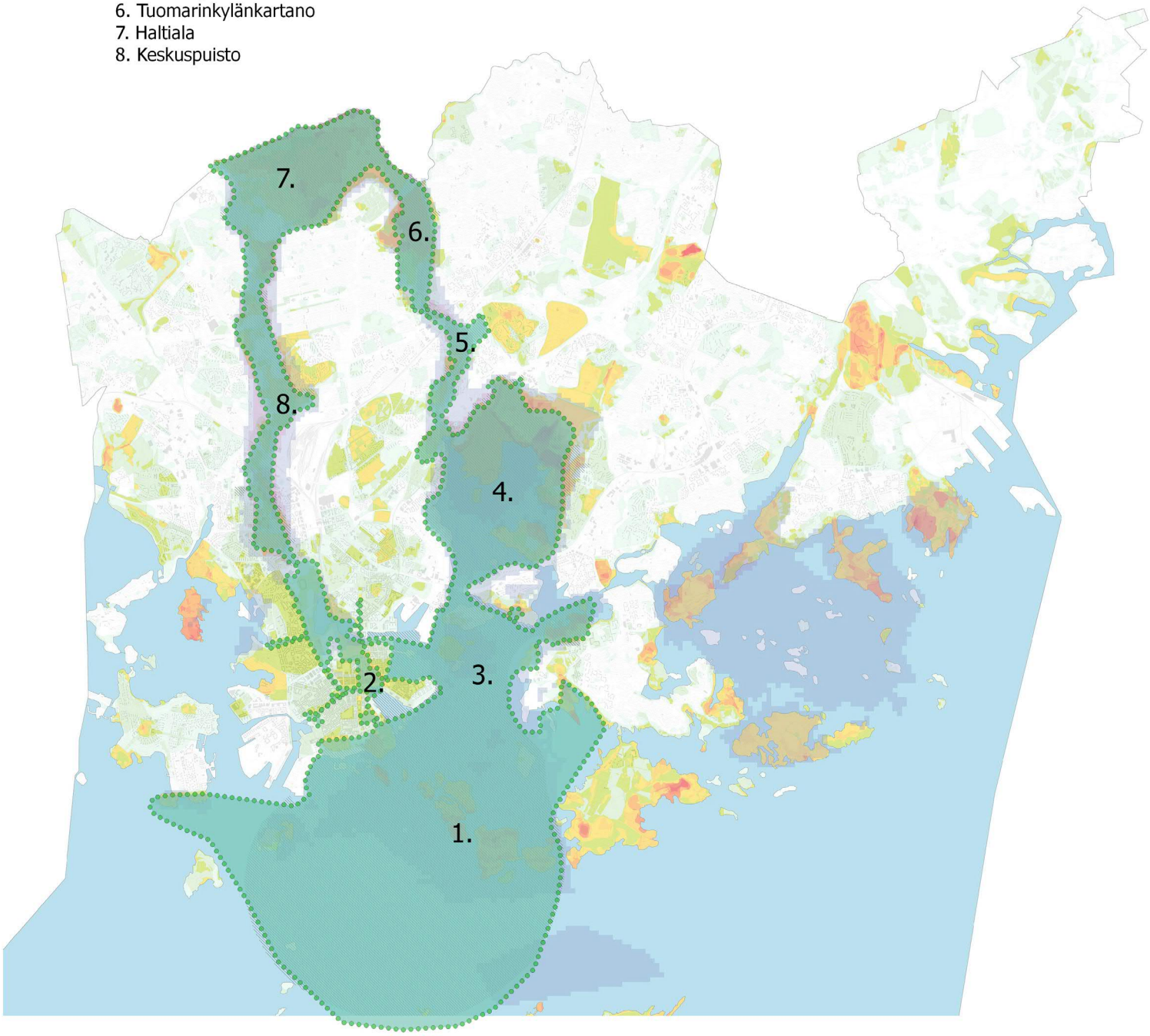

Taustakartan aineistot:

1) Helsingin Viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmassa (VISTRA II) tunnistetut luontoarvojen ja kulttuuriarvojen tihentymät
2) Kansallinen kaupunkipuisto -asukaskyselyn 2017 rajauksia Helsingin kansalliseksi kaupunkipuistoksi

Toteutus: Riikka Äärelä 5/2019
Taustakartta: Elina Nyberg 2/2018, Juha Niemelä 10/2016

0 1 2 3 4 5 km

Vaihtoehto VE2. Helsinkipuiston ja Keskuspuiston alustava tarkastelualue.

Merellinen alustava tarkastelualue (VE3)

Merellinen alustava tarkastelualue sisältää tiivistettynä Suomen ja Helsingin historian ja Helsingin kansallisesti merkittävät erityiset arvot ja alueet. Alue on kaupunkirakenteen keskellä oleva seudulle jatkuva ja merellinen selkeä kokonaisuus, joka on helposti saavutettavissa ja markkinoitavissa. Helsingin tarinan kannalta erityisiä arvoja ja keskeisiä alueita on esitelty seuraavassa Helsingin tarinasta tarkastelualueeksi –nimisessä kappaleessa. Vuorovaikutuksessa on syntynyt yksimielisyys siitä, että Helsingin edustan merimaisema ja keskustan keskeiset kaavoitustilanteen kannalta selkeät puistot ja kulttuuriympäristöt olisivat mahdollisen kansallisen kaupunkipuiston ydinaluetta. Tämäkin alustava tarkastelualue edellyttää kaavallisten edellytysten tarkempaa selvittämistä. Kaupunginhallituksen 13.3.2019 hyväksymä Helsingin merellinen strategia ohjaa Helsingin edustan merialueen kehittämistä ja sisältää kansallisen kaupunkipuiston tavoitteita tukevia toimenpiteitä ja tavoitteita. Rajauksen on katsottu täyttävän kansallisen kaupunkipuiston kriteerit. Esiselvitysvaiheessa on katsottu, että ympäristöministeriön muistiossa 15.1.2019 ehdottamat rajausta koskevat tarkennukset Lapinlahden - Hietarannan – Töölön puistojen ja rantojen – Meilahden huvila-alueen – Seurasaarenselän aluekokonaisuuden liittämisestä tähän kokonaisuuteen on tarkoituksenmukaista tehdä mahdollisessa perustamisselvitysvaiheessa.

LUONNOS

Osa-alueet

1. Helsingin edustan merimaisema
2. Keskustan merkittävät julkiset alueet
3. Kruunuvuorenselkä, Tullisaari ja Stansvik
4. Vanhankaupunginlahti

Taustakartan aineistot:

1) Helsingin Viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmassa (VISTRA II) tunnistetut luontoarvojen ja kulttuuriarvojen tihentymät
2) Kansallinen kaupunkipuisto -asukaskyselyn 2017 rajauksia Helsingin kansalliseksi kaupunkipuistoksi

Toteutus: Riikka Äärelä 5/2019
Taustakartta: Elina Nyberg 2/2018, Juha Niemelä 10/2016

0 1 2 3 4 5 km

Vaihtoehto VE3. Alustava Merellinen tarkastelualue

Edellytykset kansalliselle kaupunkipuistolle

Kriteerien mukaiset edellytykset

Työryhmän työn perusteella voidaan todeta, että Helsingillä on kansallisen kaupunkipuiston sisällön kriteerien osalta hyvät edellytykset kansallisen kaupunkipuiston perustamiselle. Helsingissä on jopa valinnan varaa sellaisten alueiden osalta, jotka täyttävät ympäristöministeriön kansalliselle kaupunkipuistolle määrittelemät kriteerit. Kaupunki on säilyttänyt keskeiset kulttuuriympäristöt ja viheralueet ja viher- ja sinirakenne on jatkuva. Arvoympäristöjä on koko Helsingin alueella, mikä edellyttää hyvienkin alueiden karsintaa puistokokonaisuudesta. Ympäristöministeriön edustaja on osallistunut kaupungin järjestämiin valmisteluun liittyviin työpajoihin. Helsingin kaupungin edustajat ovat käyneet alustavia työneuvotteluja ympäristöministeriön edustajan Jukka-Pekka Flanderin kanssa 4.1.2018 ja 5.4.2018 ja 17.12.2018. Neuvotteluissa on tullut esille, että Helsingillä on mahdollisuus saada kansallisen kaupunkipuiston status, mutta eri vaihtoehtojen rajauksen osalta Helsingin tulee jatkaa neuvotteluja ympäristöministeriön kanssa. Ympäristöministeriön edustajan mukaan tärkeää päätöksen valmistelussa on myös kaupungin halu perustaa kansallinen kaupunkipuisto.

Helsingin tarinasta alustavaksi tarkastelualueeksi

Kansallista kaupunkipuistoa koskevan tulkinnan mukaan kansallisen kaupunkipuiston rajaukseen sisältyvien alueiden tulee kertoa kaupungin tarinaa tai Helsingin tapauksessa Stadin stooria. Lisäksi alueeseen sisällytettävät alueet halutaan säilyttää jälkipolville. Kullakin Suomen kansallisten kaupunkipuistojen verkostoon kuuluvalla kaupungilla on oma rooli.

Kansallisen kaupunkipuiston sisältöä ja tarinaa on työstetty kaupunkilaisten ja asiantuntijoiden kanssa 5 työpajassa, avoimella verkkoalustalla ja kahdessa erillisessä konsultin vetämässä Tarina työpajassa. Kaikissa työpajoissa nousi esiin läpileikkaavana teemana kaupungin virkistys- ja kulttuuriympäristöjen pysyvyyden merkitys kaupunkilaisten hyvinvoinnille. Leimallista Helsingille on koko kaupungin alueelle ulottuva viherverkosto kulttuuriympäristöineen sekä merellisyys. Työpajoissa ja karttakyselyssä on tuotu esiin kansallisten arvokohteiden lisäksi myös paikallisesti merkittävät arvoympäristöt, jotka nekin ovat merkittävä osa helsinkiläistä tarinaa. Säteittäinen vihersormijärjestelmä ja meri ovat osa helsinkiläisten arvostamaa lähiympäristöä ja ne luovat pohjaa hel-

Frans Oscar Liewebdalin litografia Eteläsatamasta noin vuodelta 1865. Kaupunginmuseo

LUONNOS

sinkiläisten hyvinvoinnille. Helsingin tarinan työstäminen on ollut osa esiselvitystyötä, mutta työtä tulee jatkaa, kun alustava tarkastelualue tarkentuu.

Kaikki rajausvaihtoehdot perustuvat Helsingin tarinaan, jonka ytimenä on Helsingin kasvu maaseutupitäjästä ja sotilaskaupungista Suomen hallinnolliseksi ja henkiseksi pääkaupungiksi ja suurkaupungiksi, joka tuottaa hyvinvointia helsinkiläisille ja koko Suomelle.

Helsingin rooli kansallisten kaupunkipuistojen verkostossa

Helsingin rooli kansallisten kaupunkipuistojen verkostossa on pääkaupunkirooli. Helsingin kansallinen kaupunkipuisto kertoo tarinan jokivesistöjen ja Itämeren luonnonantimien ja kulkumahdollisuuksien varaan syntyneen asujaimiston kehitystarinan maaseutupitäjästä sotilaskaupungin kautta Suomen hallinnolliseksi ja henkiseksi pääkaupungiksi. Kansallinen kaupunkipuisto säilyttää yhä tehokkaammin rakentuvien kaupunginosien lomassa sini- ja viherrakenteeltaan eheän kaupunkitilan, jossa leimalliset luonnonpiirteet – meri saaristoineen, rantoineen ja lahtineen, vuosimiljardien ikäiset avokalliot, metsät ja viljelymaisema muodostavat puisto- ja kaavahistoriallisten sekä arkkitehtonisten kerrostumien kanssa luonnon ja kulttuuriperinnöltään omaleimaisen kaupunkimaiseman, joka erottaa Helsingin muista Itämeren kaupungeista. (Ympäristöneuvos Jukka-Pekka Flanderin alustus 11.1.2018)

Helsingin tarinan alustava ydinalue ja erityiset arvot (tarkentuu rajauksen myötä)

Karttakyselyssä, asiantuntijaraporteissa ja työpajoissa on löydetty helsinkiläiset ja kansallisesti merkittävät kohteet, jotka täyttävät kansallisen kaupunkipuiston kriteerit. Lisäksi kansallisen kaupunkipuiston tarkastelualueen pohjana ovat asiantuntijatyönä tunnistetut kaupungin merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman ja luonnonympäristöjen ja merellisen verkoston kohteet. Nämä kohteet on tunnistettu koko kaupungin osalta luonnonsuojeluohjelmassa, yleiskaavatyössä ja Helsinkipuiston, Itä-Helsingin kulttuuripuiston ja muiden vihersormien selvitystyössä sekä VISTRA:ssa (VISTRA osa I: lähtökohdat ja visio 2013 ja VISTRA osa II Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma 2016) sekä merellisen strategian valmistelussa.

Koko kaupungin alueella on paljon säilytettäviä ja arvokkaita kokonaisuuksia, jotka voisivat kuulua kansalliseen kaupunkipuistoon. Tarinatyön kautta on pyritty löytämään Helsingin keskeiset säilytettävät alueet. Alla olevassa alustavassa luettelossa on esitetty Helsingin tarinan kannalta keskeisiä alueita, joista suuri osa sijoittuu Helsingin kansallisen kaupunkipuiston alustavaan tarkastelualueen ytimeen, jota kuvaa lähinnä vaihtoehto VE3. Jatkossa erityisiä arvoja koskevaa luetteloa on perusteltava ja tarkennettava. Muiden vaihtoehtojen arvokohteet on esitetty jäljempänä osan 2 karttaesityksissä. Osa ydinalueen ulkopuolelle jääneistä kohteista voidaan liittää kriteerien täyttymisen puolesta kansalliseen kaupunkipuiston tarkastelualueeseen, jos niin päätetään.

Valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä ovat: Suomenlinna on maailmanperintökohde, joka on ainutlaatuinen sotilasarkkitehtuurin muistomerkki ja edelleen asuttu ja hoidettu kaupunginosa. Maailmanperintöalueeseen kuuluu seitsemän saarta. Helsingin Vanhakaupunki on Vantaanjokisuulla vuosina 1550-1640 sijainnut kokonaisuus, joka käsittää muinaisjäännökset kirkon paikasta, kirkkotarhasta ja muista rakennuksista. Vantaanjokisuun vesi- ja viemärilaitokset ilmentävät pääkaupungin kunnallistekniikan kehitystä 1800-luvulta nykypäivään. Paikalla on ollut vesivoimaa hyödyntävää toimintaa 1550-luvulta saakka. Viikin opetus- ja koetilan pellot muodostavat 1500-luvulta viljelykäytössä olleen maisemallisesti arvokkaan agraarikerrostuman kaupungin sydämessä. Länsi-Herttoniemen ja Itäisen Pihlajasaaren I maailmansodan linnoitteet edustavat Helsingin laajaa linnoituslaiteketjua. Herttoniemen siirtolapuutarha edustaa 1920-1930-luvuilla perustettuja siirtolapuutarhoja, joilla aikanaan oli merkittävä sosiaalinen tehtävä vähävaraisten perheiden virkistyksessä. Kulosaaren huvilakaupunki ja sen puistot on yksi maan vanhimmista puutarhakaupungeista. Korkeasaaren kansanpuisto yhdessä Seurasaaren kanssa edustaa kansanpuistojen kulttuuriympäristöä. Korkeasaaressa on myös Suomen tärkein eläintarha. Helsingin höyrylaivareittien huvila-asutusTullisaaressa ja Stansvikissa edustavat 1800-1900-lukujen vaihteen aikansa eliitin kesäasumiskulttuuria. Suomenlinnan valtakunnallisesti arvokas maisema-alue ja merellisen Helsingin kansallismaisema vahvistavat Helsingin merellisen maiseman merkitystä kansallisessa ja Itämeren mittakaavassa.

Kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäviä alueita ovat: Viikin pellot 1500-l, Viikin Latokartano, Vanhan kaupungin syntysija 1550-l ja Kuninkaankartanonsaari, Lammassaaren virkistysalue 1900-l, Kivinokan kansanpuisto 1930-luvulta, Lammassaari ja Mölylä, Leposaaren hautausmaa 1920-luvulta, Mustikkamaan kansanpuisto 1920-luvulta, Korkeasaaren virkistysalue 1860-luvulta, Harakan sota- ja luonnonhistorian kohde 1800-luvulta, Särkän merilinnoitus 1700-luvulta, Harmajan majakka 1880-luvulta, Pihlajasaaren kansanpuisto1920-luvulta, Läntinen ja itäinen Viertotie, Tervasaari, Lauttasaaren eteläkärkien kesämaja-alueet ja Hietarannan, Mustikkamaan, Pihlajasaaren uimarannat.

LUONNOS

Alustavalle tarkastelualueelle sijoittuvia puistohistorian kannalta merkittäviä kohteita ovat: Suomenlinnan Piperinpuisto 1700-luvulta, Annalan huvilan puutarha ja puisto 1800-luvulta, Viikin arboretum 1960-luvulta, Tullisaaren kartanopuisto 1800-luvulta, Kaivopuisto 1830-luvulta, Tähtitorninvuori, Esplanadin puistot, Vanha Kirkkopuisto ja Sinebrychoffinpuisto Bulevardin akselin varrella, Hesperian esplanadi. Kaisaniemenpuisto, Eläintarhanlahden puistot, Hakasalmen puisto ja Hesperian puisto liittävät yhdessä Töölönlahden puiston kanssa kantakaupungin Keskuspuiston kokonaisuuteen. (Lähde: mm. Helsinkipuistoraportti)

Maiseman ja puistohistorian piirteet

Helsingin ominaispiirteisiin kuuluu viheralueiden suuri määrä, monimuotoisuus ja metsäinen luonne. Merelliseen ”sinikämmeneen” saumattomasti liittyvä vihersormirakenne on eheydessään ja jatkuvuudessaan ainutlaatuinen ominaispiirre maailman kaupunkien joukossa. Ajallisesta kerroksellisuudesta, metsäisyydestä ja merellisyydestä syntyy tärkeä osa kaupungin identiteettiä. Viher- ja virkistysaluekokonaisuus on verkostomainen ja monipuolinen, ja viheralueet ovat myös jakautuneet melko tasaisesti ympäri kaupunkia.

Helsingin kaupunkikuva muodostuu jäätikön kuluttaman kallioperän aikaansaamien mäkien ja saarten/niemien sarjan, tunnusomaisen havumetsän ja tähän viitekehykseen rakentuneen, pääosin modernistisen arkkitehtuurin yhdistelmästä. Suurimmat saaret on yhdistetty mantereeseen, kantakaupungissa täytöillä (mm. Jätkäsaaren ja Kalasataman saaret), ja esikaupunkien suuret saaret (mm. Kulosaari, Laajasalo, Tammisalo) silloilla. Maisemarakenne on näkyvissä kaupunkirakenteessa, korkeimpia mäenhuippuja korostavat julkiset rakennukset (Observatorio, vesitornit), historialliset puistot (Tähtitorninvuori, Eläintarha) tai puistometsät, joista aukeaa näkymiä ympäröivään maisemaan. Tiivis kaupunkirakenne kohtaa vesirajan, ja alkuperäistä kalliomaisemaa luonnonrantoineen löytyy vielä kaupungin keskustasta.

Viherverkoston rungon muodostavat säteittäiset, mereltä metsiin ulottuvat laajat vihervyöhykkeet eli Vihersormet, merellisen Helsingin saaristo, rannat ja vesialueet eli Sinikämmen sekä tulevaisuudessa myös kehitettävät poikittaiset viheryhteydet eli Viherlinjat.

Maiseman kulttuuriperintö huvilapuutarhoista kansanpuistoihin ja historiallisista julkisista puistoista lähiömetsiköihin on osa kaupungin ominaisluonnetta.

Eri aikakausien suunnitteluihanteet ja -ratkaisut sekä vapaa-ajanvieton muodot ovat jättäneet jälkensä helsinkiläiseen maisemakuvaan. Varsinainen puisto- ja puutarhakulttuuri Helsingin seudulla yleistyi 1700-luvulta alkaen. Helsingin kulttuurimaisemassa näkyy ajallinen kerrostuma erilaisia kulttuurihistoriallisesti, asemakaavahistoriallisesti, puutarhataiteellisesti, kaupunkikuvallisesti sekä helsinkiläisen puutarhakulttuurin kannalta arvokkaita Helsingille identiteettiä antavia viheralueita. Ne ovat kartanoympäristöjä, huvilapuutarhoja, kaupunkipuistoja ja -aukioita, kansanpuistoja, liikuntapuistoja, siirtolapuutarhoja ja monia vehreitä asuinympäristöjä. Lisäksi Helsingissä on paljon eri aikakausia edustavia helsinkiläisen maisemakulttuurin kannalta arvokkaita kohteita kuten Suomenlinna, kasvitieteellisiä puutarhoja, hautausmaita, puutarhataiteellisesti arvokkaita julkisten rakennusten ympäristöjä ja kasviarboretumeja.

LUONNOS

Keskustan laajimmat puistot ovat sijoittuneet maisemallisesti hienoille paikoille. Sakke Somerma/Visit Helsinki

Helsingin vanhimmat ja arvokkaimmat historialliset puistot sijoittuvat keskustan alueelle. Keskustan laajimmat puistot syntyivät maisemallisesti hienoille paikoille meren tai merenlahtien äärelle ja niillä on ollut tärkeä rooli Helsingin identiteetin synnyssä. Kaisaniemen puisto, Kaivopuisto, Esplanadi ja Vanha kirkkopuisto ovat ensimmäisiä julkisiksi puistoiksi kaavoitettuja alueita 1800-luvun alkupuolelta. Ajatus merenlahtia ympäröivästä ja seudulle jatkuvasta, laajasta Keskuspuistosta syntyi jo 1900-luvun alussa. (Lähde: VISTRA I –raportin Maisemakulttuuri-osa)

Esplanadin puisto. Lauri Rotko Visit Helsinki.

Kansallisen historian tai kaupungin omien kehitysvaiheiden kannalta merkittäviä kulttuuriympäristöjä rakennuksineen kantakaupungin alueella (lähde: kaupunginmuseo):

Ruotsin vallan ajasta muistumat, autonomian ajan Helsingin ydin, Ehrenströmin kaavaratkaisuiden 1812–1817 ja Engelin yhteispanos, empiren/uusklassismin Helsinki, ”Pohjolan valkea kaupunki”:

- Kauppatori, torikorttelit, Päävartio, satama-altaat ja Vanha kauppahalli: Kauppatori osa Ehrenströmin suunnitelmaa, Torikortteleissa ainoita muistumia Ruotsin vallan ajalta (mm. Sederholmin talo 1757), kadut (Sofiankatu, Katariinankatu, Helenankatu).

- Senaatintori keskeisrakennuksineen (Senaatti, yliopisto, Tuomiokirkko, kirjasto)

- Unioninakselin katulinjaus, kaupungin pääkatu, seremoniallinen väylä kohti ydintä, Senaatintoria. Päätteenä Engelin Observatorio ja pohjoisessa myöhemmin Kallion kirkko (Lars Sonck, 1912)

    - yhteiskuntaluokat läpäisevä kantakaupungin pohjois–eteläsuuntainen selkäranka, Pitkäsilta välissä historiallisena poliittisen ja sosiaalisen jakolinjan symbolina

- Myöhemmät hallinto- ym. symbolirakennukset ja Keskustan yliopistokampus (RKY) Kruununhaassa: Ritarihuone, SKS, Suomen Pankki, Säätytalo, Kansallisarkisto.

- Kaisaniemen puisto (RKY), Kaisaniemen lahti ja Eläintarhan lahti rantoineen, Kaupungin teatteri sekä Eläintarhan huvilat ja yleishyödylliset laitokset (RKY): Kaisaniemi puutarha jo Ruotsin vallan aikana ja Helsingin ensimmäinen julkinen puisto 1833 lähtien (Engel 1827; Ehrenströmin kaavassa)

- Alppipuisto, Lenininpuisto, Eläintarha ja Olympiarakennukset (RKY)

- Rautatientori (RKY): Rautatieyhteys Helsinki–Hämeenlinna 1862; symbolirakennukset Ateneum (Höijer 1887), Kansallisteatteri (Tarjanne 1902), Fennia (Grahn-Hedman-Wasastjerna 1899), Rautatieasema (Saarinen 1919)

- Töölönlahden ympäristö: pitkä suunnitteluhistoria, historiallinen Kluuvin lahti, Keskuspuiston alkupiste, kulttuurirakennusten vyöhyke, Linnunlaulun huvila-asutus

- Etu-Töölö: 1920-luvun klassisismi ja ensimmäisen asemakaavakilpailun (1898) tuottama ”sitteläinen” asemakaava, ”yhtenäinen kaupunkikuva” (julkisivukaaviot). Eduskuntatalo (Sirén 1931), Taidehalli (Eklund & Ekelund 1928), Kansallismuseo (Gesellius-Lindgren-Saarinen 1910)

- Hietaniemen hautausmaa ja Lapinlahti: RKY. Hautausmaat ilmentävät Helsingin kaupunkihistorian kehitystä sekä hautausmaa-, muistomerkki-, ja puistosuunnittelun ihanteita 1800-luvun alusta nykypäivään. Lapinlahden sairaala-alue puistoineen on Euroopan vanhimpia mielisairaalaksi suunniteltuja alueita. Yksi Helsingin historian arvokkaimmista puistoista (1835-1841)

- Taka-Töölö: RKY, 1930-luvun funktionalistista kaupunkisuunnittelua, erilaiset korttelityypit, avoimet ja puoliavoimet, puistot: Topeliuksenpuisto, Sibeliuksen puisto, yhteys meren rantaan. Topeliuksenkadun katulinjaus, Mechelininkatu - Nordenskiöldinkatu

- Uspenskin katedraali ja Katajanokan vanha osa (RKY): Engelin Merikasarmi (Ulkoasian ministeriö); Pohjois- ja Länsi-Euroopan suurin ortodoksikirkko; Katajanokan jugendalue ensimmäinen laatuaan Suomessa, Helsingin ensimmäinen ”kivikaupunki”, ainutlaatuinen kokonaisuus 1900-luvun vaihteen arkkitehtuuria (teollistumisen synnyttämä uusi yhteiskuntaluokka); satama-alue 1900-luvun vaihteessa Suomen modernein rahtisatama (teollistuminen), 1970-luvulta matkustajaliikenne.

- Esplanadin puistoakseli ja Bulevardin puistokatu: yhdistää Eteläsataman ja Hietalahden sataman. Vanhankirkon puisto, Hietalahden tori, Hietalahden allas ja telakka-alue sekä Sinebrychoffin puisto (1840-luvulta, yksityinen, mutta päivisin auki yleisölle)

- Eteläinen puistovyöhyke: Merisatamarannan, Kaivopuiston (RKY) ja Tähtitorninmäen (RKY) puistoyhteys Etelä-Helsingissä: Kaivopuisto 1830-luvulta kylpyläpuisto ja huvila-alue kylpylän yhteydessä. Tähtitorninmäki ensimmäinen kunnallinen, kaupungin suunnittelema ja rakentama täysimittainen julkinen puisto Vironniemen korkeimmalla mäellä.

- Eiran huvilakaupunki ja Huvilakadun kokonaisuus (RKY, sis. myös Agricolan kirkon ja Tehtaanpuiston): myöhempää (Eira: 1910–14) ja pienipiirteisempää jugendia. Arvo ei yksittäisissä rakennuksissa (myös huippukohteita, kuten Villa Johanna), vaan kokonaisuudessa: Eiran ”sitteläinen” maastoa myötäilevä kaavaratkaisu, huolellisesti suunniteltujen puistojen (Svante Olsson) ja rakennusten muodostama kokonaisuus; Huvilakadun rikasmuotoinen kaupunkikuva.

LUONNOS

Merkittäviä luontokohteita ovat: Viikki-Vanhankaupunginlahti on Helsingin laajin luonnonsuojelualue, joka on ollut lintututkijoiden tutkimusaluetta jo 1800-luvun alkupuolella. Alue on myös kansainvälisesti ja kansallisesti arvostettu linnustokohde ja Natura-alue. Luonnonsuojeluohjelman 2015-2024 ja yleiskaavan rauhoitettuja ja rauhoitetavaksi tarkoitettuja kohteita ovat: Pornaistenniemen tervaleppälehto, Vanhankaupunginlahden lintuvesi, Mölylän metsä ja Bäcksin torpan rinneniitty, Kivinokan vanha metsä, Viikin pähkinäpensaslehto, Purolahden rantaniitty, Mäyrämetsä, Fastholma ja Saunalahden itäpuolinen metsä.

Kruunuvuoressa ja Stansvikissa suojeltuja ovat maisemallisesti arvokas Kruunuvuorenlampi rantoineen ja Stansvikissa maisemallisesti ehjäTahvonlahdenharju.

Kruunuvuorenselällä on lukuisia suojeltuja saarikohteita ja lintuluotoja. Kulosaaren edustalla on lintuluodot Norppa ja Kuutti. Korkeasaaren edustalla on Korkeasaarenluoto, Kaivopuiston edustalla Puolimatkasaari ja Pormestarinluoto. Harakassa on suojeltuja niitty-,linnusto- ja vesialueita.

Lauttasaaressa ja Pihlajasaarissa on merenrantaniittyjä. Tiirakarin, Koirapaaden, Pitkäourin, Matalaharan ja muiden luotojen suojelun tarkoituksena on arvokkaan saaristolinnuston ja kasvillisuuden suojelu. Vallisaaressa ja Kuninkaansaaressa on tarkoitus suojella saaristoluontoa ympäristöministeriön asetuksella. Lisäksi alustavalla tarkastelualueella on lukuisa määrä muita arvokkaita luontokohteita mm. vedenalaiseen luontoon liittyen.

LUONNOS

Vaikutusten arviointi

Vaikutusten arviointi täydentyy syksyn 2019 aikana.

Vaikutusten arvioinnin tavoitteena on ollut selvittää hankkeen vaikutukset päätöksentekoa varten. Työssä on selvitetty kaupunkilaisten, asiantuntijoiden, päättäjien ja muiden kaupunkien kokemuksia kansallisen kaupunkipuiston keskeisistä vaikutuksista. Tärkeää vaikutusten arvioinnissa on selvittää kansallisen kaupunkipuiston tuoma **lisäarvo kaupungille** jo päätettyjen strategioiden lisäksi. Kansallisen kaupunkipuiston vaikutusten arvioinnissa on otettu tarkasteluun myös kaupungin strategian tavoitteet ja muut päätökset mm. Helsingin uusi yleiskaava, merellinen strategia, liikkumisen strategia, merellinen biennaali – ja muut toimenpiteet, joihin jo on sitouduttu vetovoimaisen kaupungin kehittämiseksi.

Vaikutusten arviointi tässä vaiheessa hanketta ei tuota täsmällistä arviota, vaan osallistumisen ja vuorovaikutuksen kautta saatavaa arviointitietoa koetuista vaikutuksista. Prosessina esiselvitysvaihe on ollut osallistava ja siihen on liittynyt paljon vuoropuhelua 4. sektorin toimijoiden kanssa. Vaikutusten arviointiin liittyvässä vuorovaikutusprosessissa on ollut haastavaa erottaa varsinaisen kansallisen kaupunkipuiston perustamispäätöksen suorat vaikutukset sellaisten toimenpiteiden ja investointien vaikutuksista, joita on ajateltu voitavan tehdä varsinaisen perustamispäätöksen lisäksi. Vaikutusarvioinnin tarkkuuteen vaikuttaa myös se, että arvioitavan alueen rajauksesta on esitetty vaihtoehtoja. Arviointi on tehty yleispiirteisellä tasolla ja asiasta vallitsee erilaisia ja ristiriitaisiakin näkemyksiä, jotka on pyritty tuomaan esille mm. vuorovaikutuspilotin dialogin avulla.

Valtuustoaloitteessa ja lausunnoissa tunnistetut vaikutukset

Valtuustoaloitteessa 25.5.2016 kansallisen kaupunkipuiston hyötyinä nähtiin puiston tarjoavan oppimisen ja virkistyksen ympäristöjä, osallistavan yhteistyöalustan kaupungin sisälle ja verkostoitumismahdollisuuden muiden kaupunkien kaupunkipuistojen kanssa. Rajauksena esitettiin laajaa ja merellistä, idästä länteen ja etelästä pohjoiseen sijaitsevaa aluetta, johon sisältyisi urbaaneja alueita, saaristoa ja merellisiä rantoja, Vantaanjoki, kaupunkipuroja, puistoja, luonnonmetsiä, keskustakortteleita sekä esikaupunkien kulttuuriympäristöjä. Ytimenä olisivat ekologisesti merkittävimmät vihersormet sekä valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt.

Liikuntalautakunta toteaa, että hankkeen hyödyt ja muut vaikutukset sekä puiston rajaus on selvitettävä. Liikuntalautakunnan mukaan on tärkeää, että riittävä viher- ja virkistysalueverkosto toteutuu. Ei ole väliä toteutetaanko verkosto kaupungin oman suunnittelun vai kansallisen kaupunkipuiston suunnittelun kautta.

Kaupunginmuseon johtokunta puoltaa valtuustoaloitetta ja toteaa lausunnossaan, että Helsingissä on hyvät edellytykset kansallisen kaupunkipuiston kriteerien täyttämiseen. Puiston rajaus on selvitettävä.

Opetuslautakunta puoltaa aloitetta ja toteaa lausunnossaan, että puisto tarjoaa oppimisen ja virkistyksen ympäristöjä, osallistavan yhteistyöalustan kaupungin sisälle ja verkostoitumismahdollisuuden muiden kaupunkipuistojen kanssa.

Ympäristölautakunta puoltaa valtuustoaloitetta ja toteaa, että esi- tai tarveselvitys on tehtävä. Puiston perustaminen auttaa säilyttämään puiston keskeiset luonnon- ja kulttuuriympäristön kohteet. Kansallinen kaupunkipuisto on kestävän kaupunkisuunnittelun onnistunut työkalu, josta on kiinnostuttu myös ulkomailla. Hyödyt, haitat sekä kaavoitustilanne sekä vaikutukset luontoon, harrastuksiin, virkistykseen, terveyteen, kulttuuriin, opetukseen, matkailulle ja elinkeinoelämälle on selvitettävä.

Yleistentöiden lautakunta pitää tärkeänä, että Helsingissä säilyy monimuotoiset ja kattavat viheralueet kaupungin omassa päätösvallassa. Käytännön ylläpidolle ei pitäisi olla merkitystä sille, toteuttaako se kaupungin omaa suunnitelmaa vai kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelmaa. Rajaus, hyödyt ja haitat on selvitettävä. Kansallinen kaupunkipuisto on enemmän maankäytöllinen kysymys kuin ylläpidollinen. Siirtymävaihe aiheuttaisi katkoksia ylläpitoon.

Kaupunkisuunnittelulautakunta toteaa, että kansallista kaupunkipuistoa on selvitetty yleiskaavan 2002 yhteydessä ja sen jälkeen annettu useita lausuntoja. Yksimielistä rajausehdotusta on ollut vaikea löytää. Arvot on haluttu turvata kaavallisin keinoin. Viher- ja virkistysalueiden kehittämisperiaatteet (VISTRA) on laadittu viherverkoston parantamisen pohjaksi. Kaavoituksella ja hallintokuntayhteistyöllä saavutetaan kansallisen kaupunkipuiston arvoja ja kriteerejä vastaava viher- ja kulttuuriympäristökokonaisuus. Kansallisen kaupunkipuiston perustaminen ei ole perusteltua. Lausunnossa viitataan Tukholman kansallisen kaupunkipuiston maankäyttöä rajoittaviin tul-

LUONNOS

kintoihin. Riskinä on päätöksenteon hidastuminen ja mutkistuminen, mikä on ongelma kaupunkikehityksen ja hoidon kannalta. Kaupunki näkee, että kaupungin kehittäminen, aktiivinen vuorovaikuttaminen ja kansalaisten toiveisiin reagoiminen on nopeampaa, kun päätöksenteko on omissa käsissä. Tavoite on säilyttää keskeiset viheralueet ja kulttuuriympäristöt kaavoituksen keinoin.

Vaikutusten arvioinnin kokonaisuus

Kansallisen kaupunkipuiston vaikutusten arviointi pohjautuu seuraaviin aineistoihin:

- Valtuustoaloitteesta annetut lausunnot
- Lähtötietovaiheen kysely ja aloitustilaisuuden SWOT-analyysi
- ”Millainen olisi Helsingin kansallinen kaupunkipuisto” -avoin verkkokysely 23.10.-17.12.2017 (Verkkokyselyn tulokset on esitetty osassa 2)
- Työpajojen asiantuntijoiden johdantopuheenvuorot ja työpajatyöskentely
- Työpaja III: KKP; elämyksiä, kokemuksia ja hyvinvointia? (23.11.2017). Teemarasteina lisäarvo matkailulle, opetukselle ja kasvatukselle, hyvinvoinnille, yritystoiminnalle sekä kokemuksellisuudelle.
- Työpaja V: KKP:n tulevaisuus ja vaikutukset (22.3.2018). Turun kokemukset kansallisesta kaupunkipuistosta ja keskustelu vaikutuksista, mikäli Helsinkiin perustetaan / ei perusteta kansallista kaupunkipuistoa.
- Dialogin ja verkkodialogin aineistot sekä KKPH! -liikkeen kommentit
- Konsulttityö taloudellisista vaikutuksista

Vaikutusten arvioinnin kokonaisuus.

Arviointi osana suunnitteluprosessia → **Suunnitelmia koskeia tavoitteita ja luonnoksia arvioidaan KKP-valmistelun esiselvitys- ja perustamisselvitysvaiheessa** → **Arviointi painottuu esiselvitysvaiheeseen**

ARVIOINNIN TAVOITE

→ Selvittää mahdollisimman kattavasti hankkeen vaikutukset päätöksentekoa varten
→ Selvittää kaupunkilaisten, asiantuntijoiden, päättäjien ja muiden kaupunkien kokemukset keskeisistä vaikutuksista

ARVIOINNIN TIETOPOHJA

→ Lähtötietovaiheen kysely ja SWOT-analyysi
→ Lausunnot ja muiden kaupunkien kokemukset
→ Suunnitteluvaiheen kaikille avoimet karttakyselyn tulokset
→ Työpajojen asiantuntijoiden esitykset ja työpajojen tulokset
→ Helsingin Helmet - missä sijaitsevat Helsingin urbaanit ilot? -kyselyn tulokset

ARVIOINNIN VAIHEISTUMINEN

→ Työpaja I: Luonto- ja maisema (09/2017)
→ Työpaja II: Historia ja kulttuuriympäristöt (10/2017)
→ Työpaja III: KKP, elämyksiä, kokemuksia ja hyvinvointia? (11/2017)
→ Työpaja IV: Suunnittelu ja tarkastelualueet (02/2018)
→ Työpaja V: KKP:n tulevaisuus ja vaikutukset (03/2018)
→ Kaavoitusasiantuntijoiden haastattelut
→ Muiden asiantuntijoiden haastattelut
→ Dialogi 2018
→ Verkkodialogi 2018
→ Konsulttityö 2019

LUONNOS

Kansallisen kaupunkipuiston selvitystyön aloitustilaisuudessa osallistujat laativat SWOT-analyysin puiston perustamisesta.

Vuorovaikutuksessa on tullut esiin KKPH! –liikkeen kanavoimana liikkeen ja eri järjestöjen odotukset päätöksen positiivisista vaikutuksista. Vaikutusarvioinnin tarkkuuteen vaikuttaa myös se, että arvioitavan alueen rajaus on vielä hyvin yleispiirteisellä tasolla.

Vahvuudet

» Turvaa keskeisten luonto-, kulttuuri- ja historiallisten arvojen säilymistä Helsingissä.

» Kkp status voi poistaa arvokkailta alueilta rakentamisen uhan ja turvaa laajemman viheraluekokonaisuuden ja -verkoston.

» Nostaa siihen kuuluvien alueiden arvoja laajempaan tietoisuuteen, lisää alueiden arvostusta sekä asukkaiden sitoutumista alueisiin ja niiden kunnossapitoon.

» Mahdollistaa alueiden hoitoon ja kehittämiseen enemmän resursseja.

» On kokonaisvaltainen suunnitteluote, jolla strateginen merkitys osana kaupunkisuunnittelua.

» Antaa mahdollisuuksia Helsingin brändin rakentamiseen, matkailun edistämiseen ja pienimuotoiseen yritystoimintaan.

» Merkittävää vaikutusta hyvinvointiin sekä fyysiseen että psyykkiseen terveyteen.

Heikkoudet

» Perustamisprosessin pitkä kesto ja mahdollinen byrokraattisuus.

» Vaikutusmahdollisuuksien näennäisyys.

» Yhtenäisyyden vaatimus ja rajaus vain yhden kunnan alueelle.

» Kkp:n rajaukseen liittyvät mahdolliset ristiriidat.

» Kkp:n perustamisen vaikutukset alueen ulkopuolelle jääviin alueisiin ja niiden rakentamispaineiden kasvuun.

» Mahdollisuus, että kkp:n rajauksen myötä syntyy epätasa-arvoinen tilanne eri kaupunginosien suhteen, esim. Itä-Helsingin jäädessä vähemmälle huomiolle.

» Huonosti suunniteltuna voi haitata täydennysrakentamista, asuntorakentamisen vaatiman infran toteutusta tai pitkittää suunnittelua.

» Kkp:n käsitettä ei tunneta laajasti, ja siten kiin-nostus sitä kohtaan on pientä.

Mahdollisuudet

» Onnistuessaan prosessi lisää luottamusta kaupunkilaisten ja kaupungin hallinnon välille, lisää kiinnostusta yhteisiä asioita kohtaan sekä luo yhteistä käsitystä siitä, mikä on kaupungin viheralueissa arvokasta.

» Kkp-prosessi voi mahdollistaa yleiskaavassa tehtyjen viheralueisiin kohdistuvien rajausten muuttamisen.

» Kkp:n käyttö- ja hoitosuunnitelma voi tuoda lisää resursseja alueiden hoitoon ja toteutukseen.

» Alueellinen tasa-arvo lisääntyy, jos puistoon saadaan liitettyä myös Itä-Helsingin merkittäviä alueita.

» Myönteiset terveysvaikutukset.

» Lisää liikuntamahdollisuuksia sekä poikittaisia ja etelä-pohjoissuuntaisia kulkureittejä.

» Tuo lisäarvoa matkailulle sekä Helsingin brändille.

» Koulut saavat lisäarvoa kkp:sta opetussuunnitelmiensa toteutukseen.

Uhat

» Kkp ei toteudu.

» Kkp:n rajaus jää pieneksi tai rajaukseen liittyy ristiriitoja.

» Liian pitkälle menevät kompromissit.

» Kkp:n ulos jäävät alueet ja niiden kohtalo; kasvaako niihin kohdistuva rakennuspaine?

» Prosessin pitkittyessä uhkana on, että valmistelun aikana ehditään jo rakentaa arvokkaille alueille tai kohteisiin ennen kuin kkp on hyväksytty.

» Virkamiesten jyrääminen sisältöasioissa ja poliittisissa lehmänkaupoissa.

» Grynderien uudet hankkeet ja taloudellisten näkemysten ylivalta päätöksenteossa.

Aloitustilaisuuden (12.6.2017) SWOT-analyysin tulokset

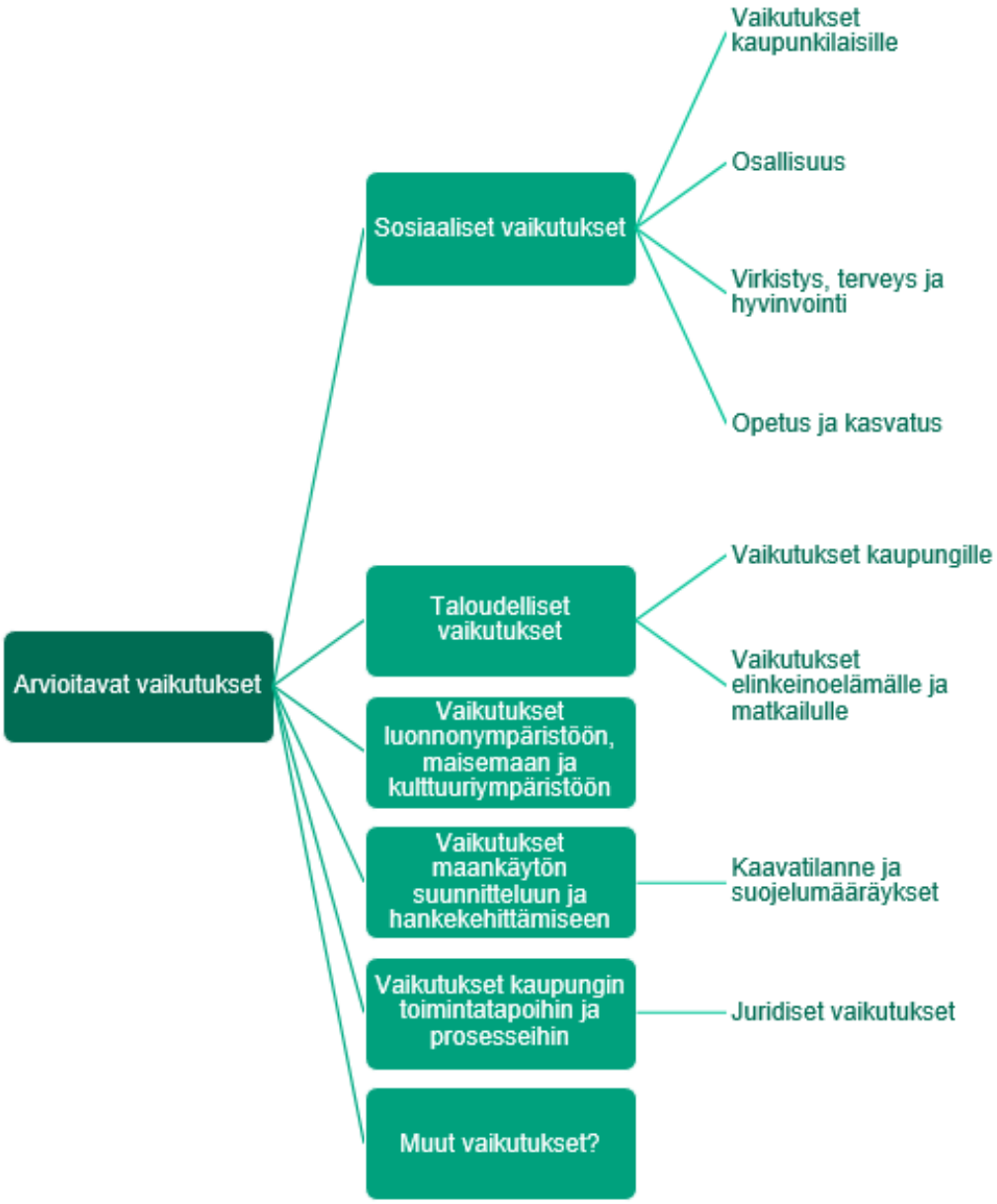

Arviointipuu esiselvitysvaiheessa tehtävästä vaikutusten arvioinnista.

Sosiaaliset vaikutukset

Vaikutukset kaupunkilaisille

Kansallisen kaupunkipuiston nähtiin edistävän kaupunkilaisten viihtyvyyttä, terveyttä ja hyvinvointia. Terveysvaikutukset syntyisivät pitkälti luonnonympäristön ja liikunnan positiivisista vaikutuksista. Tuotiin myös esiin, että päätös kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta lisäisi luottamusta kaupungin suunnittelua ja päätöksentekoa kohtaan ja turvaisi viheralueet maankäytön suunnittelusta johtuvilta muutoksilta vähentäen asukkaiden huolta heidän tärkeiksi kokemien viheralueiden tulevaisuudesta. Kansallisen kaupunkipuiston perustaminen turvaisi nykyisten viheralueiden säilymistä asemakaavoja vahvemmin ja näin se osaltaan varmistaisi nykyisten viheralueiden terveysvaikutusten pysyvyyttä. ”Kansallinen kaupunkipuisto tuo maankäytön suunnitteluun pysyvyyttä niin, että tulevilla yleiskaavakierroksilla ei ole tarvetta kyseenalaistaa näitä arvokkaita alueita. Houkutus viheralueiden nakertamiselle vähenee. Luottamus asukkaiden ja kaupungin välillä paranee” (Lähde: KKPH! –liike 2019).

Erityisesti syksyn 2017 verkkokyselyssä korostuivat kaupunkipuiston mahdollisuudet kaupunkilaisten viihtyvyyden ja hyvinvoinnin mahdollistajana. Helsingin asukasluvun kasvaessa, kaupunkirakenteen tiivistyessä ja täydennysrakentamisen lisääntyessä, on kaupunkipuistolla nähty mahdollisuus taata helsinkiläisen lähiluonnon säilyminen. Riittävän lähellä asuinalueita sijaitsevat viheralueet mahdollistavat sen, ettei luontokokemuksia, vihreää luontoa tai hiljaisuutta tarvitse hakea matkojen päästä vaan nämä kokemukset voisivat olla osa jokapäiväistä elämää. Laaja ja yhtenäinen viheralue mahdollistaa monipuolisen virkistyskäytön sekä vaikuttaa asuinympäristön laatuun vähentämällä melua ja suodattamalla ilman epäpuhtauksia. Ilmatieteen laitoksen tutkimuksen (Ilmatieteen laitos 2017; Votsis 2017) mukaan kaupunkien viheralueet nostavat asuntojen rahallista arvoa n. 1-4 prosenttia neliömetriä kohden viheraluetyypistä ja sen sijainnista riippuen. Arvokkain viheralue on urbaani metsä, kuten Keskuspuisto.

Toisaalta keskusteluissa tuli esiin, että kaupungin on joka tapauksessa kehitettävä koko viherverkostoa tasapuolisesti koko Helsingin alueella ja turvattava hyvinvointivaikutukset kaikille ilman kansallisen kaupunkipuiston statustakin.

VAIKUTUKSET KAUPUNKILAISILLE Kaupunkipuiston tarjoamat mahdollisuudet	Huomioitavaa / haasteita
» Mahdollistaa vetovoimaisten asuinalueiden syntymisen puiston viereen. Kaupunkipuistoa on mahdollista hyödyntää aluebrändäyksessä, sillä se nostaa alueiden arvoa ja imagoa. » Vahvistaa kaupunkilaisille Helsingin brändiä, jossa urbaani syke ja luonnonrauha kohtaavat. » Lähiluonto ja sen virkistys- ja kuntoilumahdollisuudet mahdollisimman monen kaupunkilaisen ulottuvilla (yhdenvertaisuus). » Mahdollistaa elämysten ja palveluiden kehittämisen mm. merellisyyden, kulttuurihistorian, taiteen ja luonnon ympärille.	» Kaupunkipuiston suunnittelussa kiinnitettävä huomiota viheralueiden saavutettavuuteen ja eri kaupunginosien yhdistävyyteen. » VE1 (Laaja) on vuorovaikutuksessa eniten kannatusta saanut vaihtoehto turvaisi aloitteen tekijöiden mukaan kaupunginosien tasapuolisen kohtelun. VE Nyky+ kehittää kaupungin omin toimin koko kaupungin viher- ja kulttuuriympäristöverkostoa, mutta suunnitelmaa ei pidetä sitovana » Muut (VE2 ja VE3) vaihtoehdot eivät edistä kaupunkilaisten kokemusta tasapuolisuudesta.

LUONNOS

Osallisuus

Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! liike on saanut kaupunkilaisia ja yhdistyksiä osallistumaan aktiivisesti hankkeen valmisteluun ja toimimaan myös aktiivisesti ja omaehtoisesti kaupunkipuiston perustamiseksi. Verkkokyselyssä saatiin myös viitteitä, että vastaajat olisivat valmiita toimimaan kaupunkipuistossa puistokummeina, järjestämään erilaisia tilaisuuksia tai tapahtumia sekä myös joukkorahoittamaan puistoon liittyviä asioita. Työpajatyöskentelyssä nousi esiin, että kansallinen kaupunkipuisto voisi muodostaa eräänlaisen osallistumisen alustan kaupunkilaisten omaehtoiselle toiminalle ja näin osaltaan toteuttaa kaupungin osallisuusmallin tavoitteita. Kansallinen kaupunkipuisto voidaan nähdä myös Kansallinen kaupunkipuisto –aatteena, jonka nähtiin edistävän kaupungin vetovoimatekijöitä ja hyvinvointia. KKPH! -liike on edustanut uudenlaista omaehtoista kansalaistoimintaa eli kaupunkiaktivismia (ks. esim. Mäenpää ym. 2017), jossa kansalaiset ottavat itselleen hallinnolle ja edustukselliselle päätöksenteolle kuuluneita tehtäviä ja ryhtyvät itse toimijoiksi. Luonteeltaan se on aloitteellista, proaktiivista ja suuntautuu ensisijaisesti toimintaan.

Verkkodialogissa syksyllä 2018 todettiin, mikäli kansallinen kaupunkipuisto perustettaisiin, sen idean toteutuminen laajimmillaan vaatisi myös kaupunkilaisten laajaa osallistumista. Kaupungilla tulisi olla tiettyyn rajaan asti mahdollistajan, organisoijan ja koordinaattorin rooli, mutta tilaa pitäisi jäädä merkittävästi myös kaupunkilaisten omaehtoiselle toiminnalle ja aktiivisuudelle. Esiin tuli myös kaupunkilaisten omaehtoisen toiminnan ja luonnonsuojelun mahdollinen ristiriita, joka tulee huomioida kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

Kaupungin strategian mukaan koko kaupunki toimii alustana kaupunkilaisten toiminnalle ja mahdollinen kansallinen kaupunkipuisto tulisi osaksi tätä kokonaisuutta. Kaupungin tehtäviin kuuluu kaupunkilaisten omaehtoisen toiminnan edistäminen koko kaupungin alueella. Kaupunkilaisten omaehtoiselle osallistumiselle on jo nyt olemassa pysyviä rakenteita (esim. puistokummitoiminta) ja tällaista toimintaa voidaan kehittää kansallisessa kaupunkipuistossa, mutta myös ilman kaupunkipuiston perustamistakin.

OSALLISUUS Kaupunkipuiston tarjoamat mahdollisuudet	Huomioitavaa / haasteita
» Asukkaiden osallistuminen suunnitteluun; asukkaiden omatoimisuus ja itseorganisoituminen. » KKPH! –liikkeen edustajat ovat arvioineet, että kansallisesta kaupunkipuistosta on syntymässä aate, joka heijastelee uudenlaista elämäntapaa, jonka kautta voisi syntyä uudenlaista liiketoimintaa ja sitä kautta työpaikkoja. Niiden syntymistä voidaan edistää yhteisellä palvelualustalla. » Kaupunki voi edistää osallisuutta tarjoamalla kaupunkilaisille mahdollisuuden järjestää kaupunkipuiston alueella avoimia tapahtumia, puistokummitoimintaa, siivoustalkoita ja muuta kaupunkitilaa elävöittävää toimintaa.	» KKPH!-liike ja hankkeeseen liittyvät yhdistykset ovat tuoneet kansallisen kaupunkipuiston valmisteluun uutta julkiseen kaupunkitilaan liittyvää kaupunkikulttuuria mm. uutta digitaalista toiminta-alustaa palvelujen järjestämiseksi ja kaupungin elävöittämiseksi. Tätä aktiivisuutta kannattaa tukea ja järjestää yhdessä kaupunkilaisten kanssa uudenlainen virkistys- ja kulttuuriympäristöt kokoava palvelukonsepti. » Osallisuuden kehittyminen edellyttää kaikissa vaihtoehdoissa (VE1, VE2, VE3 ja VE Nyky+) kaupungin palvelukonseptia

LUONNOS

Virkistys, terveys, hyvinvointi

Työpajoissa kaupunkipuiston nähtiin edistävän kaupunkilaisten viihtyvyyttä, terveyttä ja hyvin-vointia. Terveysvaikutukset syntyisivät pitkälti luonnonympäristön ja liikunnan positiivisista vaikutuksista. Tuotiin myös esiin, että päätös kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta lisäisi luottamusta kaupungin suunnittelua ja päätöksentekoa kohtaan ja vähentäisi huolta asukkaiden tärkeiksi kokemien viheralueiden tulevaisuudesta. Työpajoissa todettiin, että kansallinen kaupunkipuisto voidaan nähdä myös Kansallinen kaupunkipuisto –aatteena, jonka nähtiin edistävän kaupungin vetovoimatekijöitä ja hyvinvointia.

3. työpajassa nostettiin hyvinvoinnin osalta esiin erityisryhmien huomiointi ja viherverkoston saavutettavuus. Laajat ja yhtenäiset viheralueet ovat tärkeitä hyvinvointivaikutusten tuottamisessa. Tutkimusten mukaan viher- ja luontoalueiden käyttö vaikuttaa myönteisesti ihmisten mielialaan ja hyvinvointiin. Luonnon virkistyskäytön hyödyt syntyvät säännöllisen ja toistuvan käytön kautta. Erityisesti laajemmat yhtenäiset viheralueet ovat tärkeitä hyvinvointivaikutusten tuottamisessa. Luontoympäristö lisää hyvinvointia elvyttämällä stressitilanteista sekä houkuttamalla ihmisiä liikuntaan ja keskinäiseen kanssakäymiseen. Luonto hoitaa mieltä ja kehoa. Kaupunkilaisten mielipaikoista voimakkaimmin elvyttäviä eli rauhoittavia ja arjen huolista irrottavia ovat metsä- ja luonnontilaiset alueet, liikuntaan ja harrastustoimintaan liittyvät viheralueet sekä ranta-alueet (Tyrväinen 2014; 2017). Suomen Ladun tekemän liikuntapaikkatutkimuksen mukaan ihmiset toivovat erityisesti parempia lähiulkoilureittejä ja polkuja (Karlsson 2017).

Toisaalta päätös kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta ei lisäisi viheralueiden määrää tai muuttaisi nykyisten viheralueiden laatua, joten viheralueiden hyvinvointivaikutukset eivät kaupunkipuistoa koskevan päätöksen myötä kasvaisi. Toisaalta voidaan ajatella, että kansallisen kaupunkipuiston perustaminen turvaisi nykyisten viheralueiden säilymistä asemakaavoja vahvemmin ja näin se osaltaan varmistaisi nykyisten viheralueiden terveysvaikutusten pysyvyyttä.

Verkkodialogissa todettiin, että kansallisen kaupunkipuiston vaikutukset viihtyvyyteen, terveyteen ja hyvinvointiin syntyisivät ennen kaikkea sen kautta, että se turvaisi nykyisten viheralueiden säilymisen asemakaavoja vahvemmin. Tämän nähtiin olevan entistä tärkeämpää tulevaisuudessa kaupungin asukasmäärän kasvaessa. Nähtiin myös, että kansallinen kaupunkipuisto mahdollistaisi lukuisten liikunta- ja harrastusmuotojen tarpeiden huomioinnin, turvaamisen ja kehittämisen. Toisaalta kaupungin tulee turvata virkistysalueet ja hyvinvointia edistävät palvelut koko kaupungin alueella, eikä vain kansallisen kaupunkipuiston alueella.

Virkistys, terveys ja hyvinvointi Kaupunkipuiston tarjoamat mahdollisuudet	Huomioitavaa / haasteita
» Nähdään mahdollisuutena turvaamaan kaupunkilaisille tärkeä lähiluonto sekä tuomaan selkeyttä ulkoilun ja virkistysalueiden säilymiseen. Lähiluonto tukee erityisesti lasten, nuorten ja ikääntyvän väestön terveyttä ja hyvinvointia ja suunnittelussa on mahdollisuus huomioida nämä ryhmät » Herättää ihmisten tietoisuutta viheralueiden terveys- ja hyvinvointivaikutuksista. » Puistoon käytetyt resurssit kasvattaisivat kaupunkilaisten ja vierailijoiden hyvinvointia liikkumisen, sosiaalisen kanssakäymisen ja luontokokemusten kautta.	» Jotta kansallinen kaupunkipuisto toimisi myös luontoliikunnan käyntikorttina tulee ulkoilun palveluinfran suunnittelussa huomioida maastossa sijaitsevat kesä- ja talvireitit (ml talvikävely), luonnossa oleskeluun liittyvät paikat, perheulkoilua edistävät paikat sekä vesillepääsyyn liittyvät paikat (kesä- ja talviuinti, kalastus, purjehdus, soutu ja melonta). Huomiota on myös kiinnitettävä palveluinfraan (wc:t, kahvilat, välinevuokraus, opastus) hyvinvointia tukevan kokonaisuuden saavuttamiseksi. » Kansallisessa kaupunkipuistossa esteettömyys voisi tarkoittaa esimerkiksi tasaisin väliajoin olevia levähdyspaikkoja, esteettömiä kulkuväyliä, eripituisia reittejä erilaisille kulkijoille sekä asianmukaisia opasteita. » Haasteena on viheralueiden ekologinen ja kulutuskestävyys suhteessa kasvaviin käyttömääriin. » Kaikki vaihtoehdot (VE1, VE2, VE3 ja VE Nyky +) turvaavat kaupunkilaisten hyvinvoinnin. Kokemus pysyvyydestä ja toteutuu parhaiten vaihtoehdossa VE1

LUONNOS

Opetus ja kasvatus ja kulttuuri

3. työpajassa myös pohdittiin, mitä kansallinen kaupunkipuisto voi tuoda opetukseen ja kasvatukseen. Helsingin uuden opetussuunnitelman mukaisesti liikkuminen ja muu toiminnallisuus ovat luonteva osa jokaista koulupäivää. Koulun lähiympäristö ja Helsinki kaupunkina ovat monien mahdollisuuksien oppimisympäristöjä. Lähiluonnon saavutettavuudella on tärkeä rooli lasten luontosuhteen rakentumisessa. Luonnossa lapsilla on mahdollisuus kehittää monia toiminnallisia taitoja leikin ja liikkumisen kautta. Tutkimusten mukaan luonnolla on lapsille myönteisiä terveysvaikutuksia. Luonnon rauhoittavat vaikutukset puolestaan vaikuttavat myönteisesti esim. keskittymiskykyyn (ks. esim. Homan-Helenius ym. 2017, Anttinen 2017).

Työpajassa tuotiin esiin, että kansallista kaupunkipuistoa voitaisiin hyödyntää elämyksellisenä ja kokemuksellisena oppimisympäristönä eri opetusasteilla ja näin edistää ilmiöpohjaista oppimista ja uusien opetussuunnitelmien toteuttamista. Tämä kehittäisi myös lasten toiminnallisia taitoja liikunnan ja leikin kautta.

Verkkodialogissa todettiin, että suurin merkitys on siinä, että viheralueet säilyisivät nykyisessä laajuudessaan ja samalla mahdollisuudet niiden opetuskäyttöön säilyisivät. Kaupunkipuiston perustamiseen liittyvä aineisto ja sen jalostaminen esitteiksi ja digitaalisiksi alustoiksi voisi tukea myös opetuskäyttöä ja jos kaupunkipuistoa ei perusteta, niin tuskin syntyy tällaista opetusta tukevaa aineistoakaan. Kansallisen kaupunkipuiston hyödyntäminen opetuksessa tai muillakin tavoilla nähtiin vaativan myös resursseja pelkän perustamispäätöksen lisäksi. Toisaalta päätös kansallisesta kaupunkipuistosta ei vaikuta ainoana tekijänä viheralueiden määrään, joten päätös yksinään ei lisää mahdollisuuksia käyttää viheralueita opetuksessa. Kansallisen kaupunkipuiston hyödyntäminen opetuksessa tai muillakin tavoilla nähtiin vaativan myös muita resursseja pelkän perustamispäätöksen lisäksi.

Kansallinen kaupunkipuisto heijastaa puistojen ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen osalta myös eri aikakausien suunnitteluihanteita, vapaa-ajanviettotapoja ja kulttuurivirtauksia. Puistoja ja muita viheralueita on osattu käyttää luovasti eri aikoina. Se, että viheralueet toimivat tapahtumien ympäristöinä ja generoivat uutta kaupunkikulttuuria kuuluu sisäsyntyisesti niiden perusominaisuuksiin, ja tarjoaa alustan uudenlaisen kaupunkikulttuurin syntymiselle.

Opetus ja kasvatus Kaupunkipuiston tarjoamat mahdollisuudet	Huomioitavaa / haasteita
» Luonnon hyödyntäminen oppimisympäristönä rakentaa lasten luontosuhdetta, kehittää luonnontuntemusta sekä ohjaa oppilaita ymmärtämään ekosysteemejä. » Mahdollistaa työskentelyn luonnossa ja ohjaa oppilaita tutkivaan oppimiseen eli ilmiöoppimiseen. Elämyksellinen ja kokemuksellinen ulkona oppiminen myös motivoi, aktivoi uuden oppimista, tarjoaa oppimisen iloa sekä herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa. Toiminnallinen oppiminen on lapsille innostavaa. » Retket luontoon tarjoavat lapsille yhteisöllistä tekemistä, ekososiaalista sivistystä ja kosketuksen lähiluontoon.	» Selvitystyössä syntyneitä aineistoja voidaan hyödyntää opetuksessa » Kaikki vaihtoehdot (VE1, VE2, VE3 ja VE Nyky+) mahdollistavat lähiluonnon hyödyntämisen opetuksessa. Kokemus pysyvyydestä toteutuu parhaiten vaihtoehdossa VE1.

LUONNOS

Taloudelliset vaikutukset

Taloudellisten vaikutusten arviointi täydentyy syksyn 2019 aikana.

Esiselvitystyössä taloudellisia vaikutuksia on arvioitu työpajoissa, verkkodialogissa ja asiantuntijatyönä kaupunkiympäristön toimialan ja kaupunginkanslian toimesta. Seuraavassa on pyritty tuomaan esiin prosessin aikana tulleet näkökulmat, joka ovat osittain ristiriitaisiakin.

Elinkeinoja ja matkailua käsitelleessä työpajassa vaikutukset matkailuun ja elinkeinoihin nähtiin myönteisinä. Kansallisen kaupunkipuiston taloudellisten hyötyjen potentiaali perustuu pääasiassa virkistys- ja hyvinvointihyötyihin.

Kaupungin asiantuntijat ovat lähestyneet vaikutuksia tarkastelemalla erikseen vaikutuksia yrityksiin, kotitalouksiin ja julkiseen sektoriin. Kaupungin asiantuntijoiden mukaan päätös kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta ei sellaisenaan luo edellytyksiä yritystoiminnan lisääntymiselle. On huomattava, että elinkeinoelämän tarpeita ei voi tarkasti ennakoida, ja esimerkiksi merellisen strategian osalta on puistoa koskevien määräysten sijaan jätettävä kehityspolkuja uusille hankkeille. Yritysten sijoittumisen kannalta oleellista on Helsingin vetovoimaisuus yleensä, yhtenä tekijänä vihreys ja merellisyys, eikä päätös kansallisesta kaupunkipuistosta. Yritysten näkökulmasta kansallinen kaupunkipuisto saattaa lisätä taloudellista toimintaa, jos puiston brändiä ja statusta onnistutaan hyödyntämään esimerkiksi matkailun markkinoinnissa. Muiden kaupunkien kokemuksen mukaan haasteena on toistaiseksi kansallisen kaupunkipuistokonseptin heikko tunnettuus ja hyödynnettävyys. Merkittävin vaikutus matkailun kannalta nähtiin olevan siinä, että kansallinen kaupunkipuisto takaisi luonnon säilymisen osana kasvavaa kaupunkia ja näin ylläpitävän Helsingin luonnonläheistä imagoa. Viestinnällisesti se rajaisi tietyn kohdealueen, jonka esiin tuominen voisi olla helpompaa niin matkailijoille kuin kaupunkilaisillekin. Kansallinen kaupunkipuisto toisi tietyille alueille lisästatuksen.

Matkailun ja kaupunkimarkkinoinnin näkökulmasta voi kuitenkin olla helpompi hyödyntää Helsingin nykyisiä tunnettuja kohteita kokonaan uuden konseptin sijaan. Matkailun markkinoinnin lisäksi kaupunkipuisto voi mahdollisesti toimia alustana ja mahdollistajana yritystoiminnalle puiston alueella. Helsingissä on kuitenkin jo nykyisellään vahva koko kaupungin käsittävä ”kaupunki alustana” –ajattelutapa, joka mahdollistaa erityyppiset kokeilut ja yritystoiminnan kehittämisen. Haasteena ja riskinä useimpien toimialojen yritystoiminnalle voidaan nähdä kaupunkipuistosta mahdollisesti aiheutuva maankäytön ja infran kehittämisen hankaloituminen ja hidastuminen, millä voisi olla haitallisia vaikutuksia yritysten toimintaedellytyksille. Kaupunkipuistoon liittyvä mielikuva kehityshankkeiden hankaloitumisesta saattaisi myös vaikuttaa negatiivisesti Helsinkiin kohdistuvaan kansainväliseen sijoittajakiinnostukseen.

Kaupunkipuisto voisi lisätä virkistyspalveluiden tarjoamia hyvinvointihyötyjä, mikä saattaa myös näkyä asuntojen arvojen nousuna keskeisillä vaikutusalueilla. Samanlaisia vaikutuksia on kuitenkin mahdollista saavuttaa myös ilman kaupunkipuistostatusta viher- ja virkistyspalveluita kehittämällä koko kaupungin alueella. Kaupunkipuiston mahdolliset kaavoitusta hankaloittavat ja hidastavat vaikutukset sen sijaan saattavat rajoittaa asuntotarjontaa Helsingissä, mikä olisi negatiivista asuntomarkkinoiden toiminnalle.

Kaupungin elinkeino- ja matkailuasiantuntijoiden näkemyksen mukaan kansallinen kaupunkipuiston status ei kuitenkaan erityisesti edistäisi matkailua eikä toisi lisäarvoa Helsinkiin. Kansallisen kaupunkipuiston brändiarvo on nykyisellään alhainen, eikä toistaiseksi tue markkinointinäkökulmaa merkittävästi. Helsinki on nykyisellääkin vetovoimaisempi kohde, kuin kansallisten kaupunkipuistojen verkostoon kuuluvat pienet kaupungit. Matkailutuotteiden tulee olla hyvin tuotteistettuja, selkeitä ja helposti saavutettavia kokonaisuuksia. Kansallinen kaupunkipuisto ei varsinaisesti ratkaise tuotteistamishaastetta.

Kaupunkipuiston taloudelliset vaikutukset julkiselle sektorille koskettavat pääasiassa Helsingin kaupunkia. Kokonaisvaikutukset kaupungin yrityssektorilta saamiin verotuloihin ovat epävarmat johtuen mahdollisista positiivisista ja negatiivisista yritys- ja elinkeinoelämävaikutuksista. Kau-punkipuistoon liittyvät hoitotarpeet saattavat lisätä puisto- ja virkistyspalveluiden kustannuksia. Lisäksi kaavoituksen mahdollinen hankaloituminen ja hidastuminen saattaa vähentää tontinluovutuksesta saatavia myynti- ja vuokratuloja. Kaupungin rajallisten resurssien hajaantuminen jo käynnissä olevien kehityshankkeiden lisäksi Kansallisen kaupunkipuiston kehittämiseen saattaa vähentää eri hankkeista saatavia hyötyjä.

LUONNOS

TALOUDELLISET VAIKUTUKSET Kaupunkipuiston tarjoamat mahdollisuudet	Huomioitavaa / haasteita
» Saattaa lisätä taloudellista toimintaa, jos puiston brändiä ja statusta onnistutaan hyödyntämään esimerkiksi matkailun markkinoinnissa ja lisäämisessä » Voi toimia alustana yritystoiminnalle puiston alueella » Voisi lisätä virkistyspalveluiden tarjoamia hyvinvointihyötyjä, mikä saattaa näkyä myös asuntojen arvonnousuna	» Nykyisten kohteiden hyödyntäminen markkinoinnissa voi olla helpompaa » Helsingissä on jo olemassa koko kaupungin käsittävä ”kaupunki alustana” -ajattelutapa » Kaavoituksen hankaloituminen ja hidastuminen voi heikentää yritysten toimintaedellytyksiä ja sijoittajien investointihalukkuutta sekä rajoittaa asuntotarjontaa. Asuntotarjonnan väheneminen olisi negatiivista asuntomarkkinoiden toiminnalle. » Saattaa lisätä kaupungin menoja ja pienentää tonttituloja » Saattaa hajauttaa kaupungin resursseja, jolloin hyötyjen saaminen voi heikentyä

Vaikutukset elinkeinoelämälle ja matkailulle

Elinkeinoelämään liittyviä vaikutuksia käsiteltiin tarkemmin 3. työpajassa sekä asiantuntijatyönä kaupungin elinkeino- ja matkailuasiantuntijoiden toimesta. Työpajan osallistujat näkivät kansallisen kaupunkipuiston vaikutukset myönteisinä ja kaupungin asiantuntijat puolestaan pitivät kansallisen kaupunkipuiston vaikutusta matkailulle neutraalina ja yrityksille ja toimitilamarkkinoille yhtenä epävarmuutta lisäävänä tekijänä hankekehityksen kannalta. Kansallisen kaupunkipuiston brändiarvoa pidettiin toistaiseksi alhaisena heikon tunnettavuutensa takia.

Työpajassa nähtiin, että kansallisen kaupunkipuiston tuoma lisäarvo syntyy toisaalta puiston tuomista aineettomista imagohyödyistä ja toisaalta puiston ja sen kohteiden fyysisestä sijainnista. Kansallisen kaupunkipuiston statuksen itsessään nähtiin tuovan lisäarvoa ja pysyvyyttä sekä edistävän yritystoimintamahdollisuuksia ja pitkäjänteistä toiminnan kehittämistä. Työpajassa nousivat vahvasti esiin ajatukset kaupunkipuistosta kasvu- ja viestintäalustana. Ajatuksena on, että kansallinen kaupunkipuisto Helsingissä edistäisi yritysten verkottumista, tuottaisi uusia innovaatioita sekä mahdollistaisi monipuolisten, lisäarvoa tuottavien palveluketjujen syntymisen.

Työpajassa matkailun osalta kaupunkipuistolla nähtiin olevan mahdollisuudet toimia yhtenä tarinana Helsingin brändissä ja matkailumarkkinoinnissa sekä osana laajempaa kansallisten kaupunkipuistokaupunkien verkostoa. Viidennessä työpajassa nousi esiin kaupunkipuisto-konseptin tuoma ”bongattavan” kohteen symboliarvo matkailuun, mutta samalla nähtiin, että ensisijaisesti matkustetaan Helsinkiin, jossa sattuu sijaitsemaan kansallinen kaupunkipuisto. Helsinki on persoonallinen pieni pääkaupunki, jonka ominaispiirteisiin kuuluvat kontrastisuus ja urbaanit luontokokemukset. Kansainvälisesti Helsingillä on mahdollisuudet erottautumiseen esimerkiksi ”luontometropolina”. Moni matkailun trendi suosii nyt Suomen vetovoimatekijöitä, kuten luonnonläheisyyttä, väljyyttä ja hiljaisuutta, jotka tarjoavat kansainvälisille matkailijoille merkityksellisiä ja aitoja elämyksiä. Kasvavat matkailijavirrat asettavat luonnon ja kulttuuriympäristöjen kestävyyden kuitenkin yhä kovemmalle koetukselle. Kestävän matkailun kannalta olisi tärkeä tuottaa matkailupalveluita asiakasryhmille, jotka ovat valmiita maksamaan laadukkaista elämyksistä.

Kaupungin elinkeino- ja matkailuasiantuntijoiden mukaan kansallisen kaupunkipuiston vaikutus on elinkeinonäkökulmasta neutraali. Kaupunkipuisto voi osaltaan lisätä yritys- ja toimitilamarkkinoiden epävarmuutta mahdollisten kehittämishankkeiden osalta ja mahdollisesti entisestäänkin pidempien prosessien myötä. Myös kaupunkipuiston pitkä hakuprosessi itsessään voi olla kehittämisen hidaste. Yritystoimintaa tai työpaikkoja kansallinen kaupunkipuisto ei itsessään lisää. Yritystoiminnan kannalta puistossa tulisi enemmän sallia asioita kuin kieltää tai rajoittaa. Mikäli yritystoiminta puiston alueella sallitaan, niin on selkeästi määriteltävä mitä puiston alueella saa tehdä. Metsähallituksen luontopalveluiden käytäntöä, jossa matkailuyritys ja Metsähallitus tekevät sopimuksen luonnonsuojelualueen, kansallispuiston, tms. käytöstä liiketoimintaa varten, pidettiin hyvänä. Tavoitteena on, että suojelualueilla tapahtuva yritystoiminta perustuu kestävän luontomatkailun periaatteisiin, joihin yritykset sitoutuvat. Tämä malli voisi myös toimia Helsingin luontokohteille. Pitkällä aikavälillä ympäristösuojelu todennäköisesti myös tukee matkailun kestävyyttä.

LUONNOS

Kaupungin elinkeino- ja matkailuasiantuntijoiden mukaan kansallinen kaupunkipuisto ei erityisesti edistä matkailua Helsinkiin tai tuo lisäarvoa. Asiantuntijanäkökulman mukaan matkailun osalta tarvittaisiin laajojen kokonaisuuksien sijaan selkeiden yksittäisten kohteiden tuotteistamista ja brändäämistä. Yksittäisen matkailijan näkökulmasta Helsingistä tulisi löytyä hyvin tuotteistettuja luontokohteita, jotka ovat helposti saavutettavissa ja esteettömiä, joista tietoa on saatavilla helposti, joiden palveluita on ostettavissa helposti ja joiden reitit ja muu infra on merkitty hyvin ja ne kestävät suuriakin matkailijamääriä. Esimerkiksi Helsingin juuri valmistuneessa NATTOURS-hankkeessa on kunnostettu kaupunkiluontokohteita ja tehty mobiileja luontokohteiden reittiopastuksia. Kansallinen kaupunkipuisto -status ei ratkaise tätä keskeisintä ”tuotteistamishaastetta”. Kansallisen kaupunkipuiston brändiarvo on alhainen ja se ei näin ollen toistaiseksi tue markkinointinäkökulmaa merkittävästi.

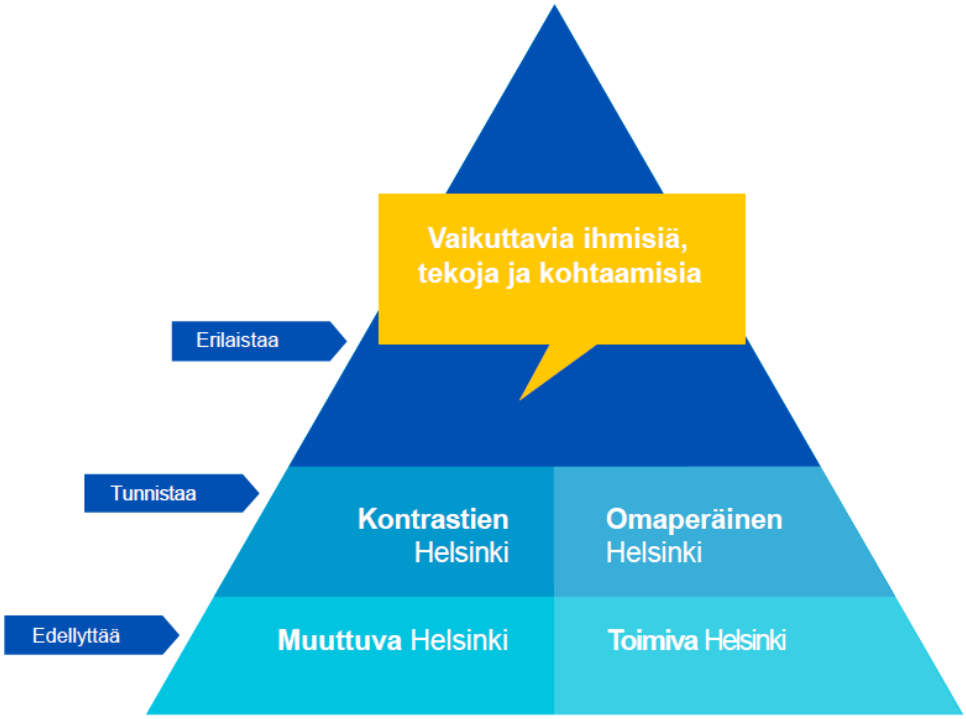

Helsingin brändi (Lahdensuo 2017). Helsingin brändi vuodelta 2016 edellyttää, että Helsinki on muuttuva ja toimiva, tunnistaa Helsingin omaperäisyyden ja kontrastisuuden sekä korostaa ihmisten toiminnan merkitystä. Helsinki on yksi Euroopan nopeimmin kasvavista ja kehittyvistä kaupungeista. Helsinki on älykäs, kompakti ja turvallinen paikka asua, työskennellä ja vierailla. Virkistäviä vastakohtiamme ovat esimerkiksi syke ja rauha, luonto ja kaupunki, luovuus ja bisnes, kesä ja talvi. Luova, yhteisöllinen ja omintakeinen ilmapiiri synnyttää jatkuvasti uusia ilmiöitä, innovaatioita ja kekseliästä kaupunkikulttuuria.

Syksyn 2018 verkkodialogissa vaikutuksia elinkeinoelämälle ei pidetty kovinkaan merkittävinä. Mahdollisuuksia voisi syntyä lähinnä pienimuotoiselle palvelutoiminnalle kuten kahvilat ja kanoottivuokraamot. Matkailun kannalta kansallinen kaupunkipuisto takaisi luonnon säilymisen osana kasvavaa kaupunkia ja ylläpitäisi Helsingin luonnonläheistä imagoa. Viestinnällisesti se rajaisi tietyn kohdealueen, jonka esiin tuominen voisi olla helpompaa niin matkailijoille kuin kaupunkilaisillekin. Kansallisen kaupunkipuiston perustaminen ei kuitenkaan sinällään vielä edistäisi matkailua merkittävästi vaan lisäksi tarvittaisiin erilaisten matkailupalvelujen tuotteistamista ja markkinointia. Toisaalta esitettiin myös, että kansallinen kaupunkipuisto tulisi perustaa ennen kaikkea helsinkiläisiä varten ja esitettiin huoli matkailun ja erilaisen harrastustoiminnan tuomista uhista luonnolle.

Vaikutukset elinkeinoelämälle ja matkailulle **Kaupunkipuiston tarjoamat mahdollisuudet**	**Huomioitavaa / haasteita**
» KKPH! –liikkeen ideoima digitaalinen viestintä- ja palvelualusta voisi mahdollistaa yrittäjien ja yritysten verkottumisen kooten yhteen esim. matkailu-, luonto- ja kulttuurialan toimijoita, tuotteita ja palveluja. Tämä voisi mahdollistaa uuden liiketoiminnan ja palveluketjujen syntymisen sekä tuoda mahdollisuuksia mainontaan ja markkinointiin. » Matkailun osalta mahdollisuus toimia yhtenä tarinana Helsingin brändissä ja matkailumarkkinoinnissa. Brändiarvo on kuitenkin vielä tässä vaiheessa alhainen. » European Capital of Smart Tourism –tyylisissä kilpailuissa kaupunkipuisto voisi toimia valttina. » 3. työpajassa nähdyt mahdollisuudet uusiin tuotteisiin ja palveluihin Kaupunkipuiston alueella: • Elämysmatkailun tarjoama uudenlainen luksus ja eksotiikka: hiljaisuus, luonnontarkkailu, luontokokemukset • Hyvän arjen tuotteet ja palvelut: kalastus, metsäjooga, sieniretket, mikrobikylvyt, talvikävelyreitit, luonnossa liikkumisen paikat, perheulkoilua edistävät pulkkamäet • Eri lajien ympärille kehitetyt tapahtumat: linturetket, Puistopäivä » Yrityksille mahdollisuutena on toiminnassa ja markkinoinnissa hyödyntää KKP –brändiä ja sitoutua kestävän matkailun periaatteiden noudattamiseen.	» Vaikka digitaalinen viestintä- ja palvelualusta on suuri mahdollisuus, niin haasteena ja ratkaistavina asioina ovat alustan hallinnointi (yritykset vs. kaupunki) sekä alustalle koottavat asiat (viestintä, palvelut, asiakaskontaktit, yleisten alueiden varaukset tapahtumille). Se ei saisi olla ristiriidassa olemassa olevien palvelujen ja alustojen kanssa. Kaupunki itsessään on jo verkostoitumisalusta. » Kansallinen kaupunkipuisto ei ole vielä nimenä ja brändinä kansallisesti tai kansainvälisesti kovin tunnettu, joten tuotteistaminen ja kaupallinen hyödyntäminen vaativat resursseja, kokonaissuunnittelua ja palvelumuotoilua. Imago- tai matkailuhyöty voi jäädä vähäiseksi. » Määriteltävä millainen yritystoiminta puistossa on sallittua. Puiston alueella toimivat yritykset voisivat tehdä määräaikaisen sopimuksen kaupungin kanssa puiston kestävästä käytöstä (esimerkkinä Kestävän matkailun periaatteet, 2016). » Puiston alueelle tarvitaan kokonaissuunnitelma ja selkeät rajat sille, mitä saa tai ei saa puiston alueella tehdä. Sosiaalisten ja aktiivisten alueiden lisäksi tarvitaan myös hiljaisia alueita. Vaatii myös kaupungilta suunnittelua, ohjeistusta, opastusta, huoltoa ja ylläpitoa. » Kaupunkipuisto ei itsessään ratkaise yksittäisten matkailukohteiden tuotteistamis- ja brändäämishaastetta. » Kaupunkipuisto voi osaltaan lisätä yritys- ja toimitilamarkkinoiden epävarmuutta mahdollisten kehittämishankkeiden osalta ja mahdollisesti entisestäänkin pidempien prosessien myötä. » Kaikkien vaihtoehtojen (VE1,VE2,VE3 ja VE Nyky+) markkinointi- ja vetovoimatekijoiden kehittäminen edellyttävät kaupungin omia toimenpiteitä

LUONNOS

Vaikutukset luonnonympäristöön, maisemaan ja kulttuuriympäristöön

Vaikutukset luonnonympäristöön, maisemaan ja kulttuuriympäristöön nähdään myönteisinä puiston alueella. Kansallisen kaupunkipuiston perustamisen vaikutukset luonnonympäristöön, maisemaan ja kulttuuriympäristöön syntyvät kaavoituksen kautta ja päätös kansallisesta kaupunkipuistosta turvaisi kaavoissa määriteltyjen käyttötarkoitusten pysyvyyttä. Kansallinen kaupunkipuisto kokoaisi erillisistä kaava-alueista koostuvat luonto- ja kulttuuriympäristöt kokonaisuudeksi, jolle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma. Kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa voidaan määritellä toimenpiteitä ja toimintatapoja, joilla on vaikutusta pitkällä aikavälillä luonnon- ja kulttuuriympäristöjen kokonaisuuksien säilymiseen ja kehittymiseen. Toisaalta hoito- ja käyttösuunnitelmaa ei ole vielä, eikä sen linjauksista ja sisällöstä ole tietoa. Tämän takia ei ole tiedossa, miten eri tahot hyväksyisivät ja sitoutuisivat hoito- ja käyttösuunnitelman noudattamiseen.

Helsingin viherverkosto on vuosikymmenien tavoitteellisen suunnittelun ja hoidon tulosta ja liittyy pääkaupunkiseudun viherkehään. Myös luonnonarvot ovat lisääntyneet pitkäjänteisessä hoidossa tehtyjen valintojen takia. Tavoitteet viher- ja virkistysalueiden kehittämiselle on päivitetty mm. VISTRA- työssä vuosina 2013 ja 2016. Luonnonympäristön suunnittelua, kehittämistä ja hoitoa ohjaavat LUMO- ohjelma ja luonnonhoidon linjaus ja luonnonsuojeluohjelma.

Syksyn 2018 verkkodialogissa todettiin, että erityisesti luonnonympäristön suojelun näkökulmasta kansallisen kaupunkipuiston perustamista pidettiin tärkeänä, koska se toisi luontoalueille asemakaavaa vahvemman statuksen. Tuotiin esiin, että kaupungin kehittäminen nähdään nykyisin vain lisärakentamisena ja että myös luontoalueiden varaaminen pitäisi nähdä kehittämisen välineenä. Dialogissa peräänkuulutettiin viheralueiden kokonaisvaltaisen tarkastelun merkitystä.

Vaikutukset luonnonympäristöön, maisemaan ja kulttuuriympäristöön	
Kaupunkipuiston tarjoamat mahdollisuudet	**Huomioitavaa / haasteita**
» Mahdollistaa luonto-, virkistys- ja kulttuuriarvojen säilyttämisen ja näiden paremman esilletuomisen. » Luontoa ja metsiä voidaan säilyttää riittävän laajoina ja viheryhteyksin turvattuina alueina. » KKP:n pysyvyydellä on vaikutusta luonnonympäristöjen säilymiseen	» Huolena, että puistosta tehdään liian hoidettu ja luonnontilaiset alueet vähenisivät » Huolena, että kaupunkipuiston varjolla typistetään ja rakennetaan muita viheralueita. » Kansallinen kaupunkipuisto ei takaa koko kaupungin kattavan viherverkoston kehittämistä, Kaupungin tulee kuitenkin kehittää virkistys- ja kulttuuriympäristöverkostojaan tasapuolisesti ympäri kaupunkia, jotta virkistysalueiden helppo saavutettavuus voidaan turvata. » Kaikkien vaihtoehtojen (VE1,VE2,VE3 ja VE Nyky+) luonto- ja maisema- ja kulttuuriympäristöjen kehittäminen kokonaisuutena vaatii kaupungilta toimialojen yhteistä toimintatapaa. VE Nyky+ ja VE1 vastaavat parhaiten kaupunginosien tasapuoliseen kehittämiseen

LUONNOS

Vaikutukset maankäytön suunnitteluun ja hankekehittämiseen

Kansallisen kaupunkipuisto-hankkeen eteenpäin viemiseksi on tarpeen löytää puistolle sellainen rajaus, joka ei ole ristiriidassa muiden tehtyjen päätösten ja hankkeiden kanssa. Selvitystyön lähtökohtana on ollut se, että kansallinen kaupunkipuisto ja sitä koskeva voimassa oleviin asemakaavoihin perustuva rajaus tai ympäristöministeriön edustajan ehdottama katkoviivarajaus määräyksineen ei saa olla ristiriidassa 5.12.2018 voimaan tulleen Helsingin uuden yleiskaavan kanssa. Uusi yleiskaava ohjaa oikeusvaikutteisena asemakaavoitusta ja liikennesuunnittelua. Niillä alueilla joiden osalta uusi yleiskaavaa on Korkeimmassa hallinto-oikeudessa kumottu, on voimassa Yleiskaava 2002. Uusi yleiskaava ei ole voimassa alueilla, joille on hyväksytty osayleiskaava uuden yleiskaavan hyväksymisen jälkeen tai osayleiskaavaa, joka on mainittu uuden yleiskaavan kaavamääräyksessä jäävän voimaan huolimatta uuden yleiskaavan voimaan tulosta.

Koko uuden yleiskaavan strategiset päämäärät kaupungin esim. kaupungin tiivistämisen osalta ovat kaupunginvaltuuston päätöksen myötä edelleen tavoitteena koko kaupungin alueella. Kansallisen kaupunkipuiston vaikutusten arvioinnissa on otettu huomioon se, että mahdolliset kansallisen kaupunkipuiston tarkastelualueet rajautuvat useissa kohdissa uuden yleiskaavan kumoutuneisiin osiin. Maankäyttöratkaisut näillä alueilla ovat näin ollen käytännössä epäselvät, vaikkakin alueella on voimassa Yleiskaava 2002, ja saattavat edellyttää uutta yleiskaavallista tarkastelua.

Maankäytön suunnittelun näkökulmasta Kansallisen kaupunkipuisto-hankkeen valmisteluprosessin edetessä kaupunkipuistoon voidaan liittää tarkan harkinnan mukaan puistoiksi kaavoitettuja ja julkisia, erityisiä arvoja sisältäviä alueita. Sen sijaan kortteli-alueiden kehittämistarpeita on vaikeaa ennakoida. Asemakaavoituksen osalta kansallisen kaupunkipuiston vaikutukset maankäytön suunnitteluun ja hankekehittämiseen nähdään epäselvinä. Helsinki on yksi Suomen nopeimmin kasvavista kaupungeista. Helsingissä rakentamisen paineet ja hankkeiden ennakoitavuus ovat hyvin erilaiset kuin pienemmissä kansallisen kaupunkipuiston statuksen saaneissa kaupungeissa. Helsingissä halutaan säilyttää mahdollisuus kehittää kaupunkia. Kansallisen kaupunkipuiston aluerajausta varten tehtävät kaavatarkastelut sitovat hakemuksen valmisteluvaiheessa myös asemakaavayksikön ja kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupalvelun resursseja.

Ympäristöministeriön edustajan 15.1.2019 muistion mukaan tarkkaa rajausta ei olisi tarpeen selvittää, jos kansallista kaupunkipuistoa koskevaan hakemukseen liitetään kaupunginhallituksen ja valtuuston hyväksymät oikeudellisesti sitovat määräykset, jotka ohjaavat tulevaa kaavoitusta. Tämä jouduttaisi hakuprosessia ja jättäisi puiston tarkan rajauksen määrittämisen tuleviin kaavamuutosprosesseihin. Ympäristöministeriön edustajan mukaan määräykset voidaan antaa osa-alueittain (kuten muissa kaupungeissa) tai annetaan yksi yhteinen määräys, joka koskisi kaikkia kansallisen kaupunkipuistoon liittyviä maankäytön muutosalueita (”Helsingin malli”).

Muiden kaupunkien kokemusten mukaan kansalliseen kaupunkipuistoon kannattaa ottaa vain sellaisia merkittäviä alueita, joille tavallista rakentamista ei voi muutoinkaan ajatella. Kaavamuutokset ja hankkeet ovat kuitenkin mahdollisia kansallisen kaupunkipuiston alueella ja niitä on myös tehty useimmissa muissa kansallisen kaupunkipuiston statuksen saaneissa kaupungeissa ympäristöministeriötä konsultoiden. Kaavamuutosten tulee tukea kansallisen kaupunkipuiston arvojen säilymistä ja sopeutua niihin.

Toisaalta on nähty, että tarkoin harkittu virkistys- ja kulttuuriympäristöistä koostuva kansallinen kaupunkipuisto ja sitä koskeva status tai vastaava muu tarkastelu auttaisi hahmottamaan ja turvaamaan kaupungin arvot kokonaisuutena.

Ympäristöministeriön tulkinnan mukaan kansallisen kaupunkipuiston aluerajauksen sisällä tapahtuvissa kaavoitusprosesseissa kansallisen kaupunkipuiston statuksella on vaikutusta kaavojen sisältöjen tarkasteluun, jota tehdään kansallisen kaupunkipuiston arvot ja hoito- ja käyttösuunnitelman määräykset huomioiden. Ministeriön tulkinnan mukaan kansallisella kaupunkipuistolla ei ole vaikutusta rajauksen ulkopuolisiin alueisiin, jollei kaupunki itse halua huomioida kaupunkipuistoa niiden suunnittelussa. Kaupungeille tehtyjen kyselyjen perusteella uutena asiana kaavoitusprosesseissa on ympäristöministeriön osallisuus konsultatiivisessa roolissa. Ympäristöministeriön mukaan kaupunki voi kuitenkin itse päättää, miten se haluaa asioida ympäristöministeriön kanssa. Ympäristöministeriön työ keskittyy kansallisen kaupunkipuiston valmistelu- ja hakuvaiheeseen, jotta voidaan varmistaa, että kansalliseksi kaupunkipuistoksi esitetty alue täyttää lain edellytykset ja hakemus on riittävästi perusteltu. Kaavoituskysymyksissä käytännöksi on muodostunut, että Ely-keskus sekä oikeusasteet konsultoivat ympäristöministeriötä kansallista kaupunkipuistoa koskevissa kysymyksissä.

Kaavoituksen asiantuntijoiden näkemykseksi muodostui se, että mitä rajatumpi ja muun maankäytön kannalta ristiriidattomampi alue valitaan, sitä nopeampi kansallisen kaupunkipuiston perustamista koskeva prosessi on ja sitä todennäköisemmin hanke onnistuu kaavallisten edellytysten kannalta.

LUONNOS

On katsottu, että valmistelussa tulee ennakoida tulevaisuuden tarpeet niin, ettei puiston rajaus ja hoito- ja käyttösuunnitelma hankaloita tai mahdollisesti estä esimerkiksi tärkeiden infrahankkeiden toteutusta tulevaisuudessa.

Kansallinen kaupunkipuisto otetaan huomioon myös tulevissa yleiskaavaprosesseissa ja maakuntatason suunnittelussa.

Hankkeiden osalta kansallinen kaupunkipuisto ei estä alueiden kehittämistä, jos hanke edistää kansallisen kaupunkipuiston arvojen säilymistä.

Vaikutukset maankäytön suunnitteluun ja hankekehittämiseen	
Kaupunkipuiston tarjoamat mahdollisuudet	**Huomioitavaa / haasteita**
» Voi turvata ja selkeyttää alueen arvoja. Kehittämistoiminnassa kaupunkipuiston erityisarvot on säilytettävä. » Voidaan kehittää kaupunkilaisille toiminnallisena ympäristönä. » Tuo positiivista imagoa, mutta statuksen hyödyntäminen on kiinni kaupungista itsestään.	» Kehittämistoiminnassa, kuten asemakaavojen muutoshankkeissa, edellyttää kaupunkipuiston reunaehtojen huomioimista ja määritettyjen arvojen säilymistä. » Huoli siitä, että kaupunkipuisto voi haitata ja sitoa kaupungin suunnittelua tulevaisuudessa ja rajoittaa kaupungin vapautta suunnitella maankäyttöä tarkoituksenmukaisesti. » Huomioitava, ettei kaupunkipuisto rajaukseen tulisi sisällyttää alueita, joiden kaavoitus on epätarkka tai kaavassa on varattu mahdollisuus laajaan uudis- ja täydennysrakentamiseen. » Määräyksissä ja hoito-ja käyttösuunnitelmassa on pystyttävä ennakoimaan tulevaisuuden tarpeita » Kaupunkipuisto tarvitsee ”kaupunkipuiston johtajan”, jolla on valtaa tehdä päätöksiä ja vaikuttaa investointeihin, mutta myös innostusta vastata tiedusteluihin ja luoda positiivista mielikuvaa. » Kaupungin tulee aktiivisesti rakentaa kaupunkipuiston positiivista imagoa, viestintää ja yhteistyötä yli rajojen, ettei puistosta tule valitusperustetta. » Kaikkien vaihtoehtojen (VE1,VE2,VE3 ja VENyky+) luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöihin liittyvien vetovoimatekijöiden kehittäminen kokonaisuutena vaatii kaupungilta toimialojen yhteistä toimintatapaa.

LUONNOS

Kaavalliset edellytykset

Jos kansallisen kaupunkipuiston hakuvaiheeseen edetään, lähtökohtana on, ettei kansallisen kaupunkipuiston rajaus ole ristiriidassa yleiskaavan ja valmisteilla olevien asemakaavojen kanssa. Kaavalliset edellytykset kansallisen kaupunkipuiston perustamiseksi ovat olemassa, jos rajausasiassa löydetään laajuuden ja rajausten suhteen hyväksyttävä ratkaisu.

Ympäristöministeriön tulkinnan mukaan Helsingin uuden yleiskaavan esitystapa ei ole este kansallisen kaupunkipuiston rajauksen esittämiselle. Kansallisen

Kartta. Alustaviin tarkastelualueisiin VE1 ja VE3 liittyvät maankäytön ja liikenteen muutosalueet, jotka tulee ottaa valmistelussa huomioon. Tarkastelu perustuu uuden yleiskaavan toteuttamisohjelmaan ja asemakaavoituksen toimintasuunnitelmaan.

Nro	Nimi
1	Munkkiniemen pohjoisosa
2	Paciuksenkadun varsi
3	Stadionin alue
4	Rajasaaren kannas
5	Kantakaupunki
6	Lapinlahti ja länsibulevardi
7	Melkki
8	Auroran sairaala
9	Keskuspuiston länsireuna
10	Postipuisto
11	Torpparinmäki
12	Tuomarinkylän kartano
13	Toivolanpuisto
14	Pikkukosken pohjoisosa
15	Viima-ratikka
16	Pukinmäen rantapuisto
17	Pukinmäen reuna
18	Savelanpuiston pohjoisosa
19	Pihlajisto - Viikinmäki
20	Viikintien eteläpuoli
21	Kivikonreuna
22	Karhunkaataja ja Itä-Myllypuro
23	Länsi-Herttoniemi
24	Kivinokka
25	Hermanninranta ja Kyläsaari
26	Kruunuvuorenranta
27	Laajasalon bulevardi
28	Tuorinniemi
29	Porolahdenpuisto
30	Vartiosaari
31	Ramsinniemi
32	Puotilanranta
33	Vuosaaren pohjoisosa
34	Rastilan leirintäalue
35	Ramsinranta
36	Merirastilan täydennysrakentaminen
37	Liuskasaari
38	Hakaniemen ranta
39	Hanasaaren ja Sompasaaren sillat
40	Finkensilta
41	Kruunuvuorensilta
42	Töölön metro
43	Keskustatunneli
44	Tuusulanbulevardin ratikka
45	Jokeri 2 ratikka
46	Metro Vuosaaren satamaan

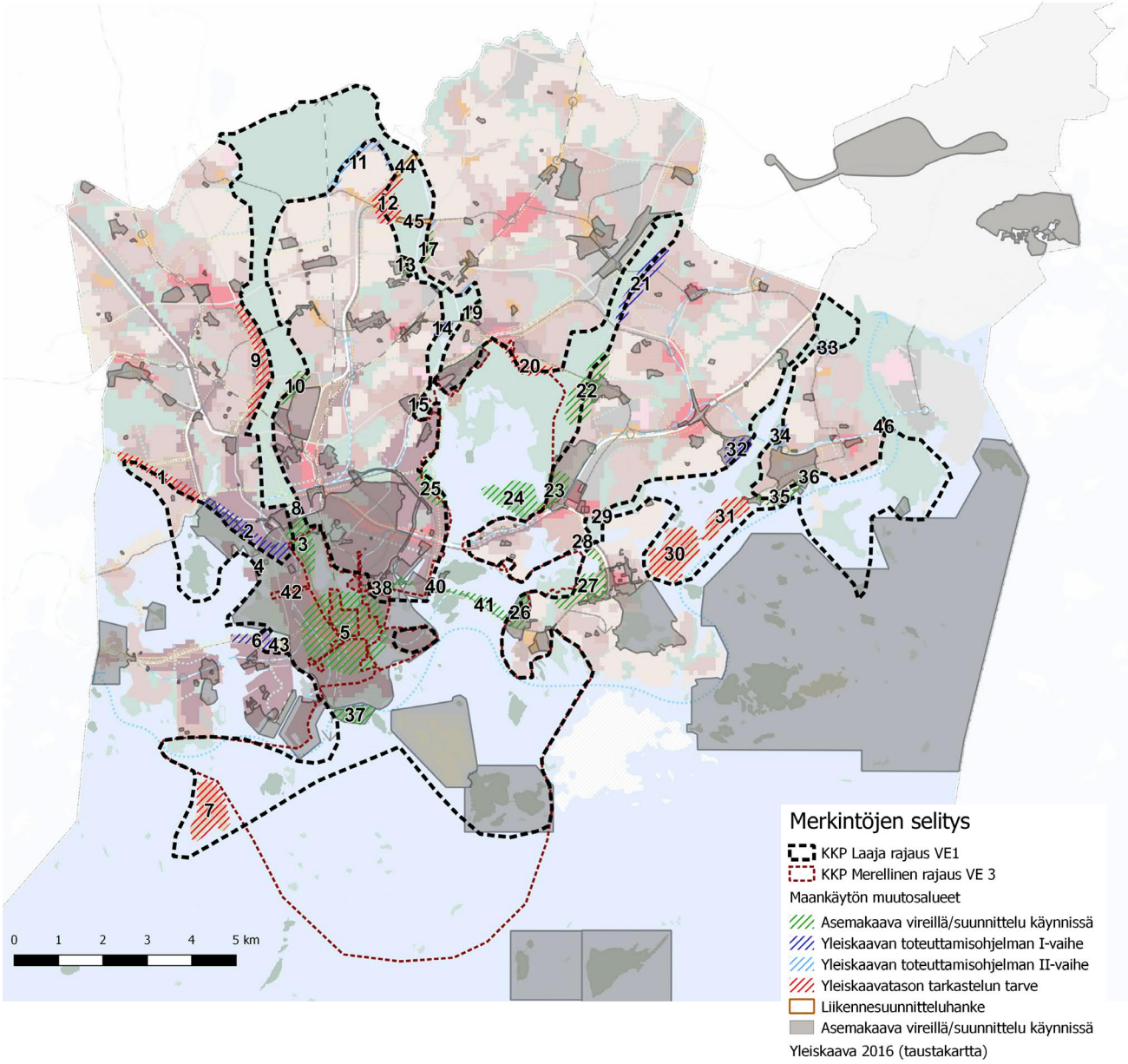

kaupunkipuiston rajaus perustuu asemakaavoihin ja maankäytön muutosalueisiin liittyvillä alueilla voidaan esittää ohjeellinen rajaus.

Päätösprosessissa on ympäristöministeriön mukaan mahdollista edetä ripeämmin, jos on ole-massa yksi yhteinen rajausehdotus ja hakemukseen liitetään maankäytön muutosalueiden osalta tulevaa kaavoitusta ohjaavat erillismääräykset, jotka kaupunginhallitus ja valtuusto hy-väksyvät. On myös mahdollista jättää kaavoituksen kannalta keskeneräiset hankkeet pois ra-jauksesta ja liittää ne puistoon myöhemmin.

Alustavat tarkastelualueet rajautuvat useissa kohteissa uuden yleiskaavan maankäytön muutosalueisiin, mikä tarkoittaa sitä, että puiston rajaus tarkentuisi asemakaavoituksen edetessä eri kaavaprosesseissa yleiskaavan toteuttamisohjelman mukaisesti useiden vuosien aikana. Helsingissä päätös kansallisen kaupunkipuiston hakemisesta vaikuttaa puistoksi rajattavan alueen laajuudesta ja rajauksesta riippuen useisiin kymmeniin asemakaavaprosesseihin ja mahdollisiin uusiin yleiskaavaprosesseihin. Alla olevassa kartassa on käyty läpi uuden yleiskaavan mahdollistamat maankäytön muutosalueet ja mahdolliset liikennehankkeet, jotka tulee ottaa huomioon jatkotarkasteluissa.

Vaikutukset asemakaavoitukseen ja yhteistyö ympäristöministeriön kanssa

Tampereen tekemän kyselyn mukaan (Hautamäki ym. 2016, 26) kaupunkien kaavoitusprosesseissa päätöksestä on ollut vaikutusta sisältöjen tarkasteluun, joka tehdään kaupunkipuiston kriteerit ja hoito- ja käyttösuunnitelma huomioiden. Kaupunkipuistorajaukseen ei sisällytetä alueita, joiden kaavoitus on epätarkka tai kaavassa on varattu mahdollisuus laajaan uudis- tai täydennysrakentamiseen. Kansallinen kaupunkipuisto ei vaikuta sen ulkopuolisiin alueisiin, mutta kaupunki voi itse huomioida niiden suunnittelua siten, että kansallisen kaupunkipuiston arvot säilyvät.

Turussa päätös kansallisesta kaupunkipuistosta on ollut voimassa yli viisi vuotta, joten muutamia kaavamuutoksia on jo ollut käynnissä. Kansallisen kaupunkipuiston alueella tapahtuvista kaavamuutoshankkeista ilmoitetaan ympäristöministeriöön ja keskustellaan vapaamuotoisesti kaavan tavoitteista ja niiden sopimisesta kansallisen kaupunkipuiston perustamispäätöksessä oleviin puistoa koskeviin tavoitteisiin. Turun tapauksissa lausuntomenettelyä ei ole tarvittu. Tärkeää on ennakoida perustamispäätöksessä mahdollisuudet kaavamuutoksiin. Perustamispäätöksessä on osattava myös perustella tarkasti ne asiat, mitkä asiat tullaan suojelemaan ja mitkä asiat voivat jatkossa muuttua. Yhdessä tapauksessa asuinrakentaminen on ollut mahdollista kansallisen kaupunkipuiston alueella, kun päätöksessä on tunnistettu puiston perusteluksi historiallisten rakennusten suojelu eikä niinkään siihen liittyvän vapaan tontinosan suojelu.

Vaikutukset kaupungin toimintatapoihin

Kaupunkistrategian ja kansallisen kaupunkipuiston tavoitteet kestävästä kaupunkisuunnittelusta ovat samansuuntaisia, mutta kaupunkistrategia ottaa laajemmin huomioon kaupunkilaisten ja kaupungin kehittymisen tarpeet koko kaupungin alueella, kun taas kansallisen kaupunkipuiston tavoitteet painottuvat erityisten luonto-, virkistys- ja kulttuuriympäristöarvojen säilyttämiseen tietyllä rajatulla alueella. Maankäyttö- ja rakennuslain määrittelemän kansallisen kaupunkipuiston tavoitteena on säilyttää kaupunkiluontoa ja rakennettua kulttuuriympäristöä laajana, eheänä kokonaisuutena – kaupunkilaisten olohuoneena. Kansalliset kaupunkipuistot ovat ympäristöministeriön mukaan osa kestävää kaupunkisuunnittelua ja -rakentamista. Nämä tavoitteet näkyvät kaupungin strategiassa monin eri tavoin. Koko kaupunkia kehitetään alustana kokeiluille ja uutta luovalle elinkeinotoiminnalle.

Vuorovaikutteisesti laadittavaa kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelmaa ja siihen mahdollisesti sisällytettyjä määräyksiä noudatettaisiin jatkossa rajatulla kansallisen kaupunkipuiston alueella kaavoituksessa ja alueen hoidossa. Helsingissä on tällä hetkellä lukuisia koko kaupunkia koskevia kaavoitusta ja yleistenalueiden hoitoa palvelevia yleissuunnitelmia ja linjauksia, joita on jo alettu toteuttamaan. Osa tai osia näistä suunnitelmista voitaisiin ottaa osaksi kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelmaa, joka olisi oikeudellisesti sitova osa kansallisen kaupunkipuiston päätöstä. Näitä suunnitelmia ovat mm. Viher- ja virkistysalueiden kehittämissuunnitelma (VISTRA II), yleisten alueiden hoitoa- ja ylläpitoa koskevat 10-vuotiskausittain uudistettavat aluesuunnitelmat, luonnonhoitosuunnitelmat ja eri virkistysalueiden ja luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmat. Näissä suunnitelmissa on nykyisin pitkälti samat tavoitteet kuin kansallisen kaupunkipuiston tavoitteet ja lisäksi niitä on laadittu koko kaupungin alueelle.

Mahdollinen ympäristöministeriön päätös kansallisesta kaupunkipuistosta olisi luonteeltaan pysyvä ja sitä koskevat tavoitteet ulottuisivat pidemmälle kuin kaupungin strategiakausi. Kansallinen kaupunkipuisto korostaa kaupungin pitkäjänteistä työtä viher- ja kulttuuriympäristöjen kehittämiseksi ja pysyvyydeksi,

LUONNOS

jota on Helsingissä tehtykin jo vuosikymmeniä. Kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvitystyö on osa kaupunkistrategian tavoitetta " Elävät ja omaleimaiset kaupunginosat". Kansallisen kaupunkipuiston käsite sisältää viher- ja kulttuuriympäristöä ja merellisyyttä koskevia tavoitteita, jotka toteutuvat jo monin tavoin muissakin nykyisissä Helsingin kaupungin strategioissa ja päätöksissä. Kaupunkistrategian tavoitteena on lisäksi ketterä toimintakulttuuri, ja kaupunki toteuttaa palvelutehtävää vireän kaupunkielämän ylläpitämiseksi.

Kaupungin strategia toteuttaa hyvin pitkälle kansallisen kaupunkipuiston käsitteeseen sisältyviä tavoitteita ja voidaan katsoa, että puiston tavoitteet ovat alkaneet toteutua strategiassa kaupungin omin toimin. Kaupungin strategia sisältää esimerkiksi tavoitteet matkailun kehittämisestä, merellisen Helsingin kehittämisestä, vireästä kaupunkielämästä, hyvinvoinnin ja terveyden ja liikkumisen edistämisestä, kulttuuritarjonnasta, arkkitehtuurista ja osallisuuden vahvistamisesta. Strategiassa edellytetään myös mm. että "viher- ja sinialueiden ekologinen laatu, saavutettavuus ja terveysvaikutukset turvataan". Luonto- ja kulttuuriympäristöjen säilymisen turvaamisesta on määrätty yleiskaavassa. Näitä strategian tavoitteita on ryhdytty jo toteuttamaan. Merkittävimmät ristiriidat kaupungin tavoitteisiin syntyvät kansallisen kaupunkipuiston rajaamiseen suhteessa uuden yleiskaavan mahdollistamaan rakentamiseen.

Muiden kaupunkien kokemuksien mukaan kansallisen kaupunkipuiston status ei tuo välitöntä lisäarvoa, vaan statuksen hyödyntäminen vaatii kaupungin hallinnon eri toimijoiden tiivistä yhteistyötä, aluetta koskevien toimien johtamista ja alueen tavoitteellista kehittämistä. Vuorovaikutuksessa on tullut esiin kaupunkilaisten halu olla mukana kehittämässä kaupunkipuistoa, mikä on kaupungin voimavara.

Niin kuin valtuustoaloitteessa ja vuorovaikutuksessa on tullut ilmi, kaupungin tulee joka tapauksessa mahdollisen kansallisen kaupunkipuiston lisäksi kehittää virkistys- ja kulttuuriympäristöverkostoja tasapuolisesti ympäri kaupunkia, jotta virkistysalueet ovat kaikkien kaupunkilaisten saavutettavissa.

Toisaalta kaupunki voi toiminnassaan toteuttaa kansallisen kaupunkipuiston arvoja ja tavoitteita ilman puistopäätöstäkin kaavoituksen keinoin sekä kehittämällä kulttuuriympäristöjen ja virkistysalueiden uudenlaista palvelukokonaisuutta, edistämällä olemassa olevien strategioiden toimeenpanoa, kohdentamalla hankkeita luontoalueiden saavutettavuuden parantamiseksi sekä rohkaisemalla kaupunkilaisten omaehtoista toimintaa.

Lisäarvoa kansallisesta kaupunkipuistoa koskevasta päätöksestä katsotaan syntyvän esimerkiksi kulttuuriympäristökokonaisuuksien paremmasta huomioimisesta kansallisen kaupunkipuiston alueella.

KKPH!-liikkeen kommentin mukaan tulevaisuuden arvonmuodostuksessa ihmisten luomat palvelut ja algoritmit korostuvat. Kaupungit eivät keskity niinkään teollisuuden ympärille, vaan asukkaiden viihtyvyys ja vuorovaikutus tuottavat paremmin. Eurooppalaiset kaupungit kuten Berliini ja Kööpenhamina ovat tunnistaneet tämän. Kansallinen kaupunkipuisto on osa tätä kehitystä. Suomalainen ainutlaatuinen kansallinen kaupunkipuisto -verkosto on herättänyt kansainvälistäkin kiinnostusta. Se on voittanut European Garden Award -palkinnon ja sitä on mm. esitelty Shanghain maailmannäyttelyssä, jonka teemana oli "Parempi kaupunki - parempi elämä.

LUONNOS

Kansallisen kaupunkipuiston tavoitteiden toteutuminen tällä hetkellä kaupungin strategiassa ja päätöksissä

Kansallisen kaupunkipuiston kriteeri	Kaupungin omat strategiat ja päätökset	KKP:n tuoma lisäarvo / huomioitavaa / kehitettävää
Kaupunkiluontoarvojen säilyttäminen - Ekologisuus ja jatkuvuus	» Kaupunkistrategia » Luonnonsuojeluohjelma ja metsäverkosto » Lumo-ohjelma » Luonnonhoidon linjaus » Yleiskaavamääräykset, teemakartat ja asemakaavoitus	» Lisäarvo syntyisi kokonaisuuksista » Suojelu on hoidettu nykyisin koko kaupungin kattavasti kaupungin omilla päätöksillä. » Kehitettävää: Toteutussuunnittelun jouduttaminen
Kansallisen historian ja kaupungin omien kehitysvaiheiden merkittävien kulttuuriympäristöjen ja rakennusten säilyttäminen	» Yleiskaavamääräykset ja suojeluasemakaavat. » Yleiskaava-aineistolla strateginen merkitys » Maakuntakaavan maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt -selvitys ja Uudenmaan kulttuuriympäristöstrategia 2018-2020 työn perustana » Osana kaupunginmuseon toimintasäännön kulttuuriympäristötiimin tehtäviä » Kaupunginmuseon kaupunginosainventointien suojelutavoitteet » Suojelu on osa kaavoitusprosessia – kehitys yksittäisistä rakennuksista kokonaisuuksien suojeluun. » VISTRA » Merellinen biennaali » Valmisteltava arkkitehtuuriohjelma	» Lisäarvo syntyisi kulttuuriympäristökokonaisuuksien säilyttämisestä KKP-alueella » Muiden maankäytöntavoitteiden yhteensovittaminen haasteena. » Kehitettävää: Kaupungin kulttuuriympäristöstrategia tarvitaan
Puistoarkkitehtonisesti tai esteettisesti merkittävien puistojen ja viheralueiden säilyttäminen	» VISTRA ja siihen liittyvät selvitykset » Arvoympäristöt -selvitys » Valmisteltava arkkitehtuuriohjelma » Asemakaavoitus » Puistoja, puutarhoja ja kulttuurimaisemia koskevat suojelumääräykset kaavoissa.	» Lisäarvoa syntyisi puistojen tunnettavuuden osalta niissä kohteissa, joissa puistoja hoidetaan jo nytkin. » Kehitettävää: Vistra-selvitysten ja arvoympäristöselvitysten yhteenveto tarvitaan
Kaupunkikeskeisyys - Viher- ja kulttuuriympäristöt ovat osa kaupunkirakennetta	» VISTRA » Yleiskaavan tavoitteet viher- ja merellisestä verkostosta ja ja huomioiminen asemakaavassa	» Päätös velvoittaa säilyttämään arvot kansalliseksi kaupunkipuistoksi rajatulla alueella. » Kehitettävää: Otetaan huomioon kaavoituksessa ja toteutuksessa
Laajuus ja eheys. Riittävän laajat viheralueet, mahdollisuus siirtyä kaupunginosasta toiseen viheralueita pitkin. Sini- ja viherverkosto	» Yleiskaava ja asemakaavat » VISTRA » Merellinen strategia valmistelussa. » Helsingin liikkumisen kehittämisohjelma » Kaupunkistrategian liikkumisohjelma	» Päätös velvoittaa säilyttämään arvot kansalliseksi kaupunkipuistoksi rajatulla alueella. » Kehitettävää: Rantareitti

Helsingin kansallisen kaupunkipuiston selvitys on osa strategian tavoitetta ”Elävät, omaleimaiset ja turvalliset kaupungin osat”. Vuorovaikutuksessa on pohdittu, kuinka kansallisen kaupunkipuiston perustaminen tukee kaupungin strategian muita tavoitteita: Alla on KKPH! -liikkeen kooste kansallisen kaupunkipuiston vaikutuksista.

KKPH!-liikkeen työstämä yhteenveto Kansallisen kaupunkipuiston vaikutuksista kaupungille (30.6.2018).

Kaupunkistrategian tavoitteet 2017-2021	
Elävä ja kiehtovasti omaperäinen	» KKPH tuo esiin ainutlaatuista luontoa ja historiaa
Ketterä toimintakulttuuri	» Helsinki lupaa olla mahdollistaja ja edellytysten luoja, KKPH tulee nähdä mahdollisuutena ja osana uudenlaista edistyksellistä toimintakulttuuria
Kestävä kasvu	» KKPH voi olla merkittävä vastaus mm. kestävän kasvun vaatimista liikunta- ja virkistyspaikoista. Tuoreet tutkimustulokset puhuvat luontosuhteen merkityksestä ja mm. metsien terveysvaikutuksista
Kansainvälinen tapahtumien kaupunki	» Helsinki lupaa olla moniarvoinen ja tarjota alustan erilaisille kohtaamisille. Mainittujen urheilu- yms tapahtumien ohella tulee ottaa huomioon myös ainutlaatuisen luonnon ja historian tarjoamat mahdollisuudet, joita KKPH mahdollistaa.
Helsinki on maailman vaikuttavin paikka oppia	» KKPH tarjoaa erinomaisen uudenlaisen mahdollisuuden uudenlaiseen oppimisympäristöön ja innovatiivisiin kokeiluihin
Liikkuva ja terveellinen kaupunki kaikille	» KKPH varmistaa kiinnostavien kohteiden säilymisen luonnossa ja kulttuuriympäristöissä tapahtuvaan arkiliikkumiseen
Elävät, omaleimaiset ja turvalliset kaupunginosat	» Strategiassa luvataan vaalia arvokasta luontoa. Merellisyyden ohella myös muut luontoelementit ovat Helsingille arvokkaita vetovoimakohteita, joiden säilyminen voidaan turvata KKPH:n kautta. » KKPH tukee monin tavoin hyvää elämää Helsingissä ja on osana Luomoavan luontometropolin brändiä.

Vaikutukset maanomistukseen

Kansallisen kaupunkipuiston alueella asemakaavat ohjaavat alueen maankäyttöä ja maanomistajien mahdollisuuksia kehittää aluettaan.

Välilliset vaikutukset

Välilliset vaikutukset tulevat esiin kansallisen kaupunkipuiston alueella tehtävien kaavamuutosten mielipiteissä ja lausunnoissa ja mahdollisesti myös valitusperusteissa. Tässäkin hankkeiden ennakointi perustamispäätöksessä ja hoito- ja käyttösuunnitelmassa on tärkeää.

Juridiset vaikutukset

Kansallisesta kaupunkipuistosta säädetään MRL:n 9 luvussa sen 68-71 §.ssä.

Kansallinen kaupunkipuisto voidaan perustaa kaupunkimaiseen ympäristöön kuuluvan alueen kulttuuri- tai luonnonmaiseman kauneuden, luonnon monimuotoisuuden, historiallisten ominaispiirteiden tai siihen liittyvien kaupunkikuvallisten, sosiaalisten, virkistyksellisten tai muiden erityisten arvojen säilyttämiseksi ja hoitamiseksi. Kansalliseen kaupunkipuistoon voidaan osoittaa alueita, jotka MRL:n mukaisessa kaavassa on osoitettu puistoksi, virkistys- tai suojelualueeksi, arvokkaaksi maisema-alueeksi tai muuhun kansallisen kaupunkipuiston tarkoituksen kannalta sopivaan käyttöön.

Ympäristöministeriö päättää kansallisen kaupunkiympäristön perustamisesta ja tähän perustamispäätökseen voidaan kunnan suostumuksella ottaa alueen olennaisten arvojen säilyttämiseksi tarpeellisia määräyksiä. Muut alueen hoidon ja käytön kannalta tarpeelliset määräykset annetaan hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Tämän suunnitelman laatii kunta ja sen hyväksyy ympäristöministeriö.

Kansallisen kaupunkipuistoon kuuluvan alueen kaavoituksessa ja muussa alueeseen vaikuttavassa suunnittelussa ja päätöksenteossa on otettava huomioon perustamispäätöksessä ja hoito- ja käyttösuunnitelmassa puistoa koskevat määräykset (MRL 70.3 §). Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta on todettu, että "Kansallisella kaupunkipuistolla ei ole oikeusvaikutuksia sen alueella tapahtuvaan rakentamiseen tai muihin toimenpiteisiin, ellei hyväksymispäätöksessä tai hoito- ja käyttösuunnitelmassa ole annettu erityisiä määräyksiä. Rakentamista ja muita toimia ohjaavat kaavat, yleis- tai asemakaava, joiden aluevarausten tulee lain mukaan olla kansallisen kaupunkipuiston tarkoitukseen soveltuvia."

MRL:n mukaan puisto voidaan myös lakkauttaa tai määräyksiä muuttaa. Tämä on lain mukaan mahdollista, jos alueen arvo on olennaisesti vähentynyt tai jos yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttaminen sitä edellyttää. Ympäristöministeriön lain tulkinnan mukaan kansallisen kaupunkipuiston rajauksia muutetaan vain erityistapauksissa. Yleensä on kysymys sellaisten alueiden poistamisesta, joilla ei – syystä tai toisesta – ole kansallisen kaupunkipuiston erityisiä arvoja. Hämeenlinnassa on ollut kyse pienistä rajaustarkistuksista Hämeenlinnan rautatieaseman ympäristössä, jonne – kansallisen kaupunkipuiston kupeeseen – on suunnitteilla uusi asuinalue. Kansallisesta kaupunkipuistosta on mahdollista poistaa asuinalueen liikennejärjestelyjen kannalta tärkeitä alueita, joilla ei ole kansallisen kaupunkipuiston erityisiä arvoja. Hämeenlinna on vastaavasti varautunut – samassa yhteydessä – hakemaan laajennusalueiksi sellaisia alueita, joilla on kansallisen kaupunkipuiston erityisiä arvoja, mm. Aulangon hotellin ja kylpylän ympäristö, jonka liittämiseen ei vuonna 2001 ollut kaavallisia eikä lainsäädännöllisiä edellytyksiä.

Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että lakkauttaminen lienee käytännössä varsin harvinaista. Rajauksen muuttaminen tai puistoa koskevien määräysten muuttaminen voi tulla kyseeseen useammin. Tällaisena yleisen edun kannalta tärkeänä hankkeena voisi pitää esim. tiehankkeita.

Erilaiset käsitykset kansallisesta kaupunkipuistosta?

Vuorovaikutuksessa tuli selkeästi ilmi, että kansallinen kaupunkipuisto on vaikeasti markkinoitava ja määriteltävä käsite ja sen sisällöstä ja vaikutuksista on erilaisia ja jopa ristiriitaisia tulkintoja. Työpajoissa on puhuttu jopa kansallinen kaupunkipuisto-aatteesta. Osa helsinkiläisistä kokee Helsingin tarvitsevan kansallisen kaupunkipuiston. Päätökseltä odotetaan pysyviä ja johdonmukaisia ratkaisuja kaupunkilaisille tärkeiden viher- ja kulttuuriympäristöjen säilyttämiseksi. Keskusteluissa tuli esiin myös se, että kansallinen kaupunkipuisto ei ole väline koko Helsingin viheralueverkoston suojeluun vaan puiston aluetta on rajattava.

Muiden kaupunkien kokemukset

Tampereen kaupungin kansallista kaupunkipuistoa koskevan selvityksen ja muiden kansallisten kaupunkipuistojen verkostoon kuuluvien kaupunkien edustajien mukaan kaupunkipuisto on käsitteenä vielä suhteellisen tuntematon. Prosessina kansallinen kaupunkipuisto on osa maankäytön suunnittelua. Kansallinen kaupunkipuisto nähdään maankäytön suunnittelussa eheyttävän kaupunkisuunnittelun välineenä ja sillä pyritään varmistamaan, että kaupungille tärkeät arvot säilyvät asemakaavoitusta pysyvämmällä päätöksellä tuleville sukupolville. Muissa kaupungeissa on koettu, että kansallisen kaupunkipuiston valmisteluprosessi on parantanut hallintokuntien välistä yhteistyötä yhteisten päämäärien saavuttamisessa. Muut kaupungit kokevat kansallinen kaupunkipuisto -statuksen neutraalina tai lievästi positiivisena asiana, mutta lisäarvo kaupungille syntyy vasta kaupungin omista toimista alueen kehittämiseksi. Muissa kaupungeissa on varauduttu myös laajentamaan puistoaluetta, mutta toisaalta on jouduttu myös joissakin hankkeissa pieniltä osin purkamaan tehtyä päätöstä.

LUONNOS

Tampere on edennyt kansallisen kaupunkipuiston hakuvaiheeseen vuonna 2017 valmistuneen esiselvityksen perusteella ja tavoitteena on perustaa kansallinen kaupunkipuisto vuonna 2020. Rajausta valmistellaan virkatyönä ottaen huomioon maankäytön muutosalueet. Kaupunginhallitus päättää hakuvaiheen valmisteluaineistoon liittyvän alustavan rajausehdotuksen asettamisesta nähtäville asukkaiden ja osallisten palautteenantoa varten kevään 2019 aikana. Nähtävilläoloaikana järjestetään asukastilaisuus, mielipiteitä hankkeesta sekä alustavasta aluerajausehdotuksesta kerätään nettikyselyn avulla. Palaute käsitellään ja jatkotyö ohjeistetaan kaupunginhallituksessa. Nähtävilläolon jälkeen käynnistetään hoito- ja käyttösuunnitelman valmistelu, jossa hyödynnetään saatua palautetta. Hakemuksen sekä hoito-ja käyttösuunnitelman valmistelu tehdään yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa varmistaen hakemuksen riittävyys MRL:iin ja YM:n asettamiin arviointikriteereihin nähden. Hoito- ja käyttösuunnitelman valmistelu etenee MRL § 70 mukaisesti. Tampereen tarveselvitystä varten tehtiin neljä kyselyä, joissa selvitettiin kansallisen kaupunkipuiston vaikutuksia erityisesti maankäytön suunnitteluun sekä elinkeino- ja maapolitiikkaan. Vastaajina olivat Hangon, Heinolan, Hämeenlinnan, Porin, Porvoon ja Turun kaupunkien kansallista kaupunkipuistoa valmistelleet henkilöt kaupunkisuunnittelun, puistosuunnittelun, kiinteistötoimen ja elinkeinojohdon vastuualueilta. Lisäksi tehtiin kysely hankkeen valmisteluprosessista valmisteluvaiheessa olevien kaupunkien edustajille eli Forssan, Kotkan, Kuopion, Rovaniemen, Seinäjoen ja Valkeakosken edustajille. Myös prosessin keskeyttäneitä tahoja, Helsinkiä ja Oulua, kuultiin.

Statuksen saaneet kaupungit arvioivat, että kansallista kaupunkipuistoa voidaan käyttää hel-posti valitusperusteena ja toisinaan väärin perustein. Tämän vuoksi on tärkeä tiedottaa kaupunkipuiston vaikutuksista kaavoitusprosessiin heti kaavoituksen alussa. Lähtökohtana on, että kaupunkipuistorajaukseen ei sisällytetä alueita, joiden kaavassa on varattu mahdollisuus uudis- tai täydennysrakentamiseen. Turun kaupungin kokemusten mukaan kaavojen valmistelua koskevissa mielipiteissä kansallinen kaupunkipuisto tulee esiin ja asukkaat ottavat sen esille vastustaessaan uudistuksia. Kaavamuutokset ovat kuitenkin mahdollisia kansallisen kaupunkipuiston alueella. Useimmissa statuksen saaneissa kaupungeissa on tehty asemakaavojen muutos-hankkeita kansallisen kaupunkipuiston sisällä konsultoiden ympäristöministeriötä. Kaupunkien kokemusten mukaan tarkempi maankäytön suunnittelu teettää lisätyötä. Hankkeet eivät ole jääneet toteutumatta, mutta kaavoituksessa ja toteutuksessa huomioidaan tarkemmin kansallisen kaupunkipuiston tavoitteet. Kaavojen sisältötarkastelu tehdään kaupunkipuiston arvopohjalta ja tarkasteluissa varmistetaan, että alueelle määritellyt arvot säilyvät. Muiden kaupunkien maankäyttövisioissa on otettu huomioon myös kansallisen kaupunkipuiston laajentumisoptiot.

Kansallisten kaupunkipuistokaupunkien verkostotapaaminen 6.–7.9.2017 Forssassa kartoitettiin muiden kaupunkien kokemuksia ja keskusteltiin kansallisten kaupunkipuistojen tulevaisuudesta ympäristöministeriön Jukka-Pekka Flanderin kanssa.

Verkoston kaupungit hakivat konsulttien avulla tapaamisesta keinoja hyödyntää vaikeaksi koettua kansallisen kaupunkipuiston statusta. Kaupungit olivat laatineet esitteen, jossa verkoston kaupunkeja markkinoidaan ”tähti”-kaupunkeina. Puistojen markkinointia aiotaan tehdä jatkossa kaupunkien yhteisenä verkostona. Tuotteistamiseen haettiin myös verkoston apua.

Yleisenä huomiona voi todeta, että kansallisten kaupunkipuistojen hoito- ja käyttösuunnitelmat ovat useissa kaupungeissa ”vaiheessa” tai päättämättä. Vaikka kansallisesta kaupunkipuistosta on ollut päätös, hoito- ja käyttösuunnitelmien laadinta on vienyt vuosikausia päätöksen jälkeen.

Verkostotapaamisessa todettiin, että yhteisiä linjauksia maankäyttöratkaisuissa on haettu ympäristöministeriön kanssa aluerajausten puitteissa ns. vanhoissa kansallisissa kaupunkipuistokaupungeissa Porissa, Hämeenlinnassa ja Heinolassa sekä Hangossa. Myös päätöksen purkuprosessi osa-alueiden ja koko statuksen suhteen on tullut keskusteluissa esille. Tampereen on tehnyt lisäselvityksiä hankkeen kannalta keskeisistä kaupunkirakenteen muutosalueista sekä käynnistää hoito- ja käyttösuunnitelman laatimisen ennen kuin puisto voidaan perustaa.

Kun Tampereella on tutkittu kaavallisia edellytyksiä kansalliselle kaupunkipuistolle, on todettu, ettei keskustan strateginen osayleiskaava todennäköisesti riitä yksinään turvaamaan kansallisen kaupunkipuiston tavoitteita maankäytön muutosalueilla. Tämän vuoksi on mahdollista, että tarvitaan lisäksi kaavoitusta ohjaavia erillismääräyksiä, jotka hyväksytään kaupunginhallituksessa. Jos päätetään edetä kohti hakuvaihetta, tarvitaan tarkemmat selvitykset muutosalueista. Tampereella on todettu esim. että Eteläpuiston asemakaavan tavoitteet eivät ole ristiriidassa kansallisen kaupunkipuiston tavoitteiden kanssa ministeriön kanssa käytyjen alustavien neuvottelujen mukaan. Asemakaavaprosessin keskeneräisyys on kuitenkin haaste, sillä mahdollisessa hakuvaiheessa rajaus on täsmällisesti määriteltävä. (Lähde: Tampereen kansallinen kaupunkipuisto. Tarveselvitys 2016)

LUONNOS

Esimerkit ulkomailla

Ruotsin lainsäädännössä on myös kansallisen kaupunkipuiston (nationalstadsparken) käsite, joka on ollut esimerkkinä Suomen maankäyttö- ja rakennuslakiin sisällytetystä kansallisesta kaupunkipuistosta. Tukholman Ekoparken on perustettu poikkeuslailla. Tällä hetkellä mietitään lain muuttamista Suomen mallin mukaiseksi. Ruotsiin ei ole perustettu muita kansallisia kaupunkipuistoja, vaikka selvityksiä on tehty. Tukholman kaupungissa kansallisen kaupunkipuiston rajaaminen ja puistoa koskevien määräysten tulkinta on osoittautunut vaikeaksi. Ympäröivän alueen maankäytölle asetettujen tavoitteiden yhteensovittaminen on jatkuvien tulkintaerimielisyyksien kohteena. Vaikeudet ovat tulleet esille yhden Tukholman merkittävimmän maankäytön muutosalueen (Norra Djurgårdstaden / Royal Seaport) suunnittelun yhteydessä, jossa tehokkaan maankäytön ja kaupunkikuvallisten tavoitteiden sovittaminen puiston vaatimusten kanssa yhteen on ollut erityisen haastavaa. Valtion puolelta yhteistyötahona toimii Ruotsissa lääninhallitus (länsstyrelse), jonka tulkinnat ovat olleet kaupungin näkökulmasta tiukkoja. Rakennusoikeutta on mm. jouduttu karsimaan esitettyihin kaavaehdotuksiin nähden merkittävästi. Kaupunki on teettänyt osana suunnittelua lukuisia kaupunkipuistoon liittyviä selvityksiä. Valtiolla ei ole taloudellista vastuuta asiassa. Tulkintaerimielisyydet ovat poikineet myös oikeusprosesseja. Yhden aluetta koskevan kaavan osalta alempi oikeusaste on kumonnut valtuuston tekemän päätöksen. Tukholman kaupunki on valittanut asiasta edelleen seuraavaan oikeusasteeseen, jossa prosessi on edelleen kesken. (Lähde: Kaupunkisuunnittelulautakunnan lausunto 6.9.2016)

Ympäristöministeriön edustajan mukaan maailmalla ei ole Tukholmaa lukuun ottamatta vastaavia National Urban Park -konsepteja, mutta kiinnostus konseptiin on herännyt laajalti, samoin kuin halu brändätä kaupunkeja vehreyden kautta. Käsitettä käytetään eri yhteyksissä viittaamaan luonto- tai muilta arvoiltaan kansallispuistoihin rinnastettaviin kaupunkipuistoihin, ilman yhteyttä Kansallisen kaupunkipuiston käsitteeseen sinänsä, mm. World Urban Parks –verkostossa. (*https://www.worldurbanparks.org/en/news-events/news/545-what-defines-a-national-urban-park*). Esim. Lontoossa on kaupungin pormestarin aloitteesta virinnyt keskustelu kaupungin puistojen liittämisestä kansallispuisto-käsitekokonaisuuteen. (http://www.nationalparkcity.london/). Kanadan ensimmäinen National Urban Park on Torontossa. Puisto muodostaa 50 km2:n laajuisen virkistysalueen ja ekologisen käytävän(*https://www.facebook.com/pages/Rouge-National-Urban-Park/136562893033590*).

Ympäristöministeriön edustajan mukaan maailmalla ei ole Tukholmaa lukuun ottamatta vastaa-via National Urban Park -konsepteja, mutta kiinnostus konseptiin on herännyt laajalti, samoin kuin halu brändätä kaupunkeja vehreyden kautta. Käsitettä käytetään eri yhteyksissä viittaa-maan luonto- tai muilta arvoiltaan kansallispuistoihin rinnastettaviin kaupunkipuistoihin, ilman yhteyttä Kansallisen kaupunkipuiston käsitteeseen sinänsä, mm. World Urban Parks –verkostossa. (*https://www.worldurbanparks.org/en/news-events/news/545-what-defines-a-national-urban-park*). Esim. Lontoossa on kaupungin pormestarin aloitteesta virinnyt keskustelu kaupungin puistojen liittämisestä kansallispuisto-käsitekokonaisuuteen. (http://www.nationalparkcity.london/). Kanadan ensimmäinen National Urban Park on Torontos-sa. Puisto muodostaa 50 km2:n laajuisen virkistysalueen ja ekologisen käytävän(*https://www.facebook.com/pages/Rouge-National-Urban-Park/136562893033590*). Vastaavaa lakia kuin Suomessa ei ole muualla maailmassa. Ympäristöministeriön edustajan mukaan Itä-meren ympäristön suurilla kaupungeilla ei Tukholmaa lukuun ottamatta vastaavaa viher- ja siniympäristöjen kokonaisuutta kuin Helsingillä.

Ruotsin lainsäädännössä on myös kansallisen kaupunkipuiston (nationalstadsparken) käsite. Tukholman Ekoparken on perustettu poikkeuslailla. Tällä hetkellä mietitään lain muuttamista Suomen mallin mukaiseksi. Maan ainoa kansallinen kaupunkipuisto (Kungliga nationalstad-sparken) sijaitsee Tukholman, Solnan ja Lidingön kuntien alueella (Ulriksdal – Haga – Brunns-viken – Djurgården), ja on kooltaan 2 700 ha. Ruotsiin ei ole perustettu muita kansallisia kau-punkipuistoja, vaikka selvityksiä on tehty.

Ajatus kansallisten kaupunkipuistojen perustamisesta syntyi Ruotsissa Tukholmassa 1980- ja 90-lukujen vaihteessa. Aktiiviset luontoharrastajat ja kaupunkikulttuurin ystävät havaitsivat tuolloin, että kiivastahtinen kasvu ja massiiviset rakennushankkeet uhkasivat jo kaupunkilaisille virkistysalueina rakkaita, historiallisestikin arvokkaita kuninkaallisia jahtipuistoja. Tilanteen tarkastelu johti oivallukseen: havaittiin, että puistot muodostivat ehjän kokonaisuuden, joka jatkui viheralueiden ketjuna kaupungin ulkopuolelle. Paikalliset luonto- ja kulttuurijärjestöt sekä WWF liittivät voimansa yhteen ja syntyi yhteenliittymä Ekoparksfonden WWF. Yhdistys ehdotti laajan kokonaisuuden suojelua. Tukholmalaiset ottivat ajatuksen omakseen, ja jo vuonna 1995 Valtiopäivien päätöksellä perustettiin 27 km² laajuinen nationalstadspark Ekoparken. Nimi on monitulkintainen: se viittaa mm. alueen kuuluisiin tammiin ja ekologiseen hoitosuunnitelmaan. Nykyään alue on suosittu virkistys-, opetus- ja matkailukohde.

Suomeen ajatus kansallisten kaupunkipuistojen perustamisesta rantautui pian Tukholman jälkeen. Idea poimittiin mukaan tuolloin meneillään olleeseen

LUONNOS

maankäyttö- ja rakennuslain uudistustyöhön.

Tukholman kaupungissa kansallisen kaupunkipuiston rajaaminen ja puistoa koskevien määräysten tulkinta on osoittautunut vaikeaksi. Ympäröivän alueen maankäytölle asetettujen tavoit-teiden yhteensovittaminen on jatkuvien tulkintaerimielisyyksien kohteena. Vaikeudet ovat tulleet esille yhden Tukholman merkittävimmän maankäytön muutosalueen (Norra Djurgårdstaden / Royal Seaport) suunnittelun yhteydessä, jossa tehokkaan maankäytön ja kaupunkikuvallisten tavoitteiden sovittaminen puiston vaatimusten kanssa yhteen on ollut erityisen haastavaa.

Valtion puolelta yhteistyötahona toimii Ruotsissa lääninhallitus (länsstyrelse), jonka tulkinnat ovat olleet kaupungin näkökulmasta tiukkoja. Rakennusoikeutta on mm. jouduttu karsimaan esitettyihin kaavaehdotuksiin nähden merkittävästi. Kaupunki on teettänyt osana suunnittelua lukuisia kaupunkipuistoon liittyviä selvityksiä. Valtiolla ei ole taloudellista vastuuta asiassa. Tulkintaerimielisyydet ovat poikineet myös oikeusprosesseja. Yhden aluetta koskevan kaavan osalta alempi oikeusaste on kumonnut valtuuston tekemän päätöksen. Tukholman kaupunki on valittanut asiasta edelleen seuraavaan oikeusasteeseen, jossa prosessi on edelleen kesken. (Lähde: Kaupunkisuunnittelulautakunnan lausunto 6.9.2016)

Vaihtoehtojen vertailu

Työn kuluessa on syntynyt neljä erilaista etenemistapaa. Vaihtoehtoiset etenemistavat ovat: VE Nyky+ Helsingin kaupunkipuisto, eli kaupungin omat toimet viher- ja kulttuuriympäristöverkoston arvojen turvaamiseksi kokonaisuutena ilman ympäristöministeriön päätöstä, VE1 Laaja rajaus, VE2 Keskuspuiston ja Helsinkipuiston kokonaisuus sekä VE3 Merellinen rajaus.

Vuorovaikutuksessa ja verkkodialogissa syksyllä 2018 laajin rajausvaihtoehto (VE1) sai vuorovaikutukseen osallistuneiden kaupunkilaisten piirissä eniten kannatusta jatkotyön pohjaksi. Sitä perusteltiin pitkäjänteisellä viheralueiden säilymisellä, suurella potentiaalilla, ilmastonmuutoksen torjunnalla, luonnon monimuotoisuuden turvaamisella ja kaupunkilaisten mahdollisimman tasapuolisella mahdollisuudella nauttia kaupunkipuistosta. Laajaan rajaukseen esitettiin lisättäväksi myös lukuisia laajan karttarajauksen ulkopuolisia alueita, mm. lähiöitä ja itä – länsi suuntaisia yhteyksiä sekä kaupunkipuroja. Kansallinen Kaupunkipuisto Helsinkiin! -liike totesi, että vaihtoehdot VE2 ja VE3 eivät vastaa valtuustoaloitteen ja liikkeen tavoitteita.

Muutamassa kannanotossa kannatettiin suppeampaa rajausvaihtoehtoa, jotta kaupungin kehittäminen ja täydennysrakentaminen eivät vaarantuisi. Nähtiin myös, että rakennettuja alueita ei juuri pitäisi kaupunkipuistoon liittää. Perustamalla suppeampi kaupunkipuisto voitaisiin siihen ohjata tehokkaammin resursseja ja puistoa mahdollisesti jatkossa laajentaa, jos se osoittautuu hyväksi konseptiksi. Keskustelussa tuotiin esiin myös laajan rajauksen mukanaan tuoma valmisteluprosessin pitkä aika.

Kaikkien vaihtoehtojen (VE Nyky+, VE1, VE2 ja VE3) luonto- ja maisema- ja kulttuuriympäristöjen sekä kaupunkilaisten hyvinvoinnin turvaaminen ja kehittäminen kokonaisuutena vaatii kaupungilta toimialojen yhteistä toimintatapaa koko kaupungin alueella.

Vaihtoehtojen erot ovat lähinnä puiston laajuudessa ja siinä halutaanko kaupungin vetovoimatekijät viher- ja virkistysalueiden, maiseman ja luontoarvojen sekä kulttuuriympäristöarvojen osalta turvata ympäristöministeriön päätöksellä ja pysyvällä statuksella vai kaupungin omin toimin.

Vaihtoehdossa VE Nyky+ (Helsingin kaupunkipuisto) kaupunki jatkaa kaupungin viher- ja kulttuuriympäristöverkoston kehittämistä kaavoituksen ja uuden toimialoja yhdistävän toimintatavan ja suunnittelujärjestelmän avulla. Etuna on, että kaupunkilaisten toivetta koko kaupungin kattavan ja tasapuolisen viherverkoston kehittämisestä ja siihen liittyviä toimenpiteitä ja osallistamista päästään jatkamaan heti ilman erillistä kansallisen kaupunkipuiston hakuprosessia.

Vaihtoehto VE1 (Laaja alustavan tarkastelualueen rajaus) on Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! –liikkeen esitys, joka tuo esiin Helsingin erityispiirteen koko kaupungin alueelle levittäytyvästä viher- ja kulttuuriympäristöjen verkostosta. Vaihtoehdon tavoitteena on turvata virkistysalueet ja hyvinvointitekijät tasapuolisesti koko kaupungin alueella. Maankäytön suunnittelun kannalta vaihtoehdon rajaukset selviävät vasta asemakaavaprosesseissa ja valmistelu vie useita vuosia.

Vaihtoehdot VE2 ja VE3 ovat pohjia suunnitteluratkaisuille, joissa puistoon otettavat alueet täyttävät kansallisen kaupunkipuiston kriteerit ja ovat maankäytöltään vakiintuneita. Tavoitteena on ollut myös, ettei puisto rajautuisi alueisiin, jotka vaativat jatkossa yleis- tai asemakaavatasoista suunnittelua. Maankäytön suunnittelun kannalta vaihtoehtojen rajaukset selviävät vasta tulevissa asemakaavaprosesseissa. Nämä ratkaisut eivät tyydytä KKPH! -liikettä.

LUONNOS

Johtopäätökset ja jatkotoimenpiteet

Johtopäätökset

- Esiselvityksessä on tarkasteltu mahdollisen kansallisen kaupunkipuiston perustamista koskevan päätöksen vaikutuksia Helsingissä laajasti eri näkökulmista ja esitetty vaihtoehtoisia alustavia tarkastelualueita. Kaupunkilaisille on järjestetty verkkokysely, jossa selvitettiin kansallisen kaupunkipuiston arvoja ja kansallisen kaupunkipuiston alustavaa tarkastelualuetta Arviointi vaikutuksista on tehty avoimissa työpajoissa, verkkodialogissa, työryhmässä ja asiantuntijatyönä. Vaikutusten arviointia on hankaloittanut se, että puiston laajuudesta ei ole yksimielisyyttä. Lisäksi on ollut vaikea erottaa itse päätöksen vaikutukset ja sellaiset vaikutukset, jotka syntyisivät niistä toimista, joita odotetaan tehtävän puistoa koskevan päätöksen jälkeen tai jotka joka tapauksessa tehtäisiin.

- Vuorovaikutteinen työote on ollut leimaa antava koko esiselvitysvaiheelle. Prosessin eri vaiheissa on käytetty useita eri osallistumisen tapoja sekä kokeiltu uusia vuorovaikutuksen menetelmiä ja alustoja. KKPH! –liike on ollut aktiivisesti mukana vaikuttamassa myös itse valmisteluprosessin ja vuorovaikutuksen suunnitteluun.

- Maankäyttö- ja rakennuslain mahdollistama Kansallinen kaupunkipuisto ei ole ainut väline Helsingin viher- ja kulttuuriympäristöjen vaalimiseen ja kehittämiseen, mutta päätös toisi pysyvyyttä kansalliseksi kaupunkipuistoksi rajatulle alueelle Helsingissä yleiskaava määräyksineen ja yleiskaavan kaupunkiluontoa ja kulttuuriympäristöä koskevat liitekartat sitovat ja velvoittavat jo nyt kansallisen kaupunkipuiston tavoitteiden säilyttämiseen koko kaupungin alueella. Lisäksi kaupunkiympäristölautakunta on hyväksynyt Viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelman (VISTRA II, Kslk 2016). Viher- ja virkistysverkoston ja kulttuuriympäristön arvot ovat säilyneet hyvin pitkän määrätietoisen suunnittelun tuloksena.

- Esiselvityksen perusteella Helsingillä on kansalliselle kaupunkipuistolle kriteerien perusteella edellytykset hakea kansallisen kaupunkipuiston statusta hyvin säilyneen viher-, luonto- ja virkistysverkoston, merellisen verkoston ja kulttuuriympäristön säilyneisyyden perusteella. Positiivinen ongelma on se, että arvokohteita on paljon. Haasteellista on löytää kansalliselle kaupunkipuistolle sellainen rajaus, joka tyydyttäisi kaikkia osallisia ja joka ei olisi ristiriidassa jo tehtyjen päätösten kanssa. Kaikkien arvokohteiden ottaminen mukaan kansallisen kaupunkipuiston rajaukseen vuorovaikutuksessa esiin tulleiden toiveiden mukaisesti ei ole tarkoituksenmukaista. Kaupungin tulee hoitaa myös mahdollisesti kansalliseksi kaupunkipuistoksi rajattavan alueen ulkopuolisiakin alueita tasapuolisesti. Osa niistä perusteluista, miksi kansallista kaupunkipuistoa tarvitaan, perustuvat käsitykseen, että Helsinki ei vaalisi jatkossa vetovoimatekijöitään.

- Mahdollinen kansallinen kaupunkipuisto tukisi kaupungin strategian tavoitteita rajatulla alueella, mutta toisaalta kaupungin strategia toteuttaa jo monin eri tavoin kansallisen kaupunkipuiston tavoitteita koko kaupungin alueella.

- Työn lähtökohtana on ollut, ettei mahdollisesti tehtävä päätös kansallisesta kaupunkipuistosta ole ristiriidassa Helsingin uuden yleiskaavan tai esimerkiksi merellisen strategian kanssa. Työssä esitetyt laajat alustavat tarkastelualueet rajautuisivat useissa kohdissa yleiskaavan mahdollistamiin maankäytön muutosalueisiin. Näissä kohteissa kansallisen kaupunkipuiston tarkka rajaus selviäisi vasta asemakaavoituksen tuloksena. Kaavoituksen ja ylläpidon asiantuntijat näkevät hakuprosessin pitkänä. Alueeseen tulisi ottaa vain sellaisia alueita, joiden käyttö on vakiintunut ja suojeltu kaavalla. Kansallisen kaupunkipuiston alueella alueen arvoja tukevat kaavamuutokset ovat jatkossa mahdollisia, mutta muut maankäytön muutokset eivät. Ympäristöministeriö on tulkinnut lakia niin, että päätös ei vaikuta rajauksen ulkopuoliseen maankäyttöön.

- Esiselvitystyössä ja vuorovaikutuspilotissa on syntynyt kolme laajuudeltaan erilaista alustavaa tarkastelualuetta kansalliselle kaupunkipuistolle. Lisäksi on esitetty vaihtoehtoinen toimintatapa VE Nyky+, joka on kaupungin oma toimintatapa viher- ja kulttuuriympäristöarvojen turvaamiseen ja kehittämiseen koko kaupungin alueella ilman ympäristöministeriön päätöstä.

- Vaihtoehto VE1 on Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! -liikkeen ehdotukseen perustuva laaja koko Helsingin kattava viher- ja kulttuuriympäristöjen kokonaisuus. Vaihtoehto täyttää ympäristöministeriön kriteerit, mutta sisältää yleiskaavan muutosalueisiin liittyviä alueita, jotka edellyttävät maankäytön suunnittelua. Vaihtoehdot VE2 ja VE3 sisäl-

LUONNOS

tävät Suomen ja Helsingin historian ja tarinan kannalta tärkeimmät arvokkaat virkistys-, luonto- ja kulttuuriympäristöt. Näidenkin vaihtoehtojen rajaus vaatii maankäytön suunnittelua ja mahdollisesti hakupäätökseen tarvittavat erityisiä arvoja turvaavat oikeudellisesti sitovat määräykset edellyttävät konsultointia ympäristöministeriön kanssa. Puiston laajuudesta on runsaasti eriäviä näkemyksiä, mutta vaihtoehto VE3 (Merellinen alustava tarkastelualue) on yhteinen perusta kaikille vaihtoehdoille.

  - Laaja alustava tarkastelualue (VE1)
  - Keskuspuiston ja Helsinkipuiston kokonaisuus (VE2)
  - Merellinen tarkastelualue (VE3)
  - Helsingin kaupunkipuisto kaupungin omin toimin (VE Nyky+)

- Kansallinen Kaupunkipuisto on yksi mahdollinen vastaus kaupunkilaisten huoleen viher- ja kulttuuriympäristöjen säilymisestä ja työväline eheyttävään suunnitteluun. Osallisuus- ja vuorovaikutuspilotissa muodostetut vaihtoehtoiset alustavat tarkastelualueiden rajausehdotukset luovat pohjan kansallisen kaupunkipuiston eteenpäin viemiseen Helsingissä, mutta edellyttävät tarkempia maankäyttötarkasteluita.

- Jos kansallisen kaupunkipuiston hakuvaiheeseen päätetään edetä, erityisten arvojen perustelu, puiston laajuus ja rajauksen tarkempi määrittäminen, määräyksien laatiminen, neuvottelut ympäristöministeriön kanssa ja hoito- ja käyttösuunnitelman vuorovaikutteinen valmistelu ovat osa seuraavaa työvaihetta.

- Merellinen alustava tarkastelualue (VE3) sisältää Helsingin tarinan kannalta keskeiset teemat ja muodostaa pohjan ja ydinalueen kansallisen kaupunkipuiston jatkotyölle. VE3 sisältää merellisen kokonaisuuden lisäksi keskustan keskeiset, tarkoin määritellyt erityisiä arvoja sisältävät puistot ja kulttuuriympäristöt. Kokonaisuus on laajuudeltaan hallittu ja keskeinen ja toimisi jatkossa veturina koko Helsingin viheralueiden kehittämiselle. Tämäkin kokonaisuus ja mahdollinen hakemus edellyttävät tarkempaa kaavallisten edellytysten selvittämistä uuden yleiskaavan mahdollistamien hankkeiden ja käynnissä olevien ja ennakoitujen kaava- ja liikennehankkeiden osalta. Ympäristöministeriön edustajan mukaan rajaukseen tulisi jatkossa sisällyttää lisäalueet, joita ovat ainakin Seurasaaren, Meilahden ja Töölön keskeiset puistot. Merellinen vaihtoehto (VE3) on osana kaikkia vaihtoehtoja, joten, jos päätetään jatkaa kansallisen kaupunkipuiston hakuprosessia, olisi luontevaa jatkaa merellisen vaihtoehdon selvittämistä ja varautua esittämään kansalliseen kaupunkipuistoon myöhemmin lisäalueita.

- KKPH! -liikkeen edustajat totesivat esiselvitysvaiheessa, että merellinen alustava tarkastelualue (VE3) ja Keskuspuiston ja Helsinkipuiston muodostama kokonaisuus (VE2) ovat liian suppeita, eivätkä vastaa liikkeen eikä valtuustoaloitteen näkemystä. Liikkeen mielestä kaupunki on poikkeuksellisen hieno ja kaupunkipuistosuunnitelman minimointi vie pohjan 82 järjestön kannattamalta hankkeelta. Mielipiteen mukaan kaupunkilaiset ansaitsevat ympäristön, joka rakentuu ympäristön arvot huomioon ottaen riittävän laajalle alueelle.

- Toinen mahdollisuus on kehittää uusi viher- ja kulttuuriympäristöä koskeva toimintatapa ja suunnittelujärjestelmä (VE Nyky+), joka edistää kaupungin toimialojen yhteistyötä ja takaa riittävät toimenpiteet vetovoimakohteiden ja kaupunkilaisten hyvinvoinnin edellytysten säilymiselle kaupungin strategian pohjalta koko kaupungin alueelle. Vuorovaikutuksessa tulleet mielipiteet ovat vahvistaneet tarvetta toteuttaa valtuustoaloitteessa, uudessa yleiskaavassa, yleiskaavan toteuttamisohjelmassa sekä viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelmassa (VISTRA II) esitetyt tavoitteet. KKPH-liikkeen mielestä vaihtoehto Nyky+ voisi toimia kansallisen kaupunkipuiston rinnalla ja parhaimmillaan Helsingistä voisi tulla Euroopan, ellei maailman toimivin luonto- ja kulttuuripääkaupunki.

- Kaupungin tasapuolisen kehittämisen kannalta vaihtoehto VE Nyky+ ja siihen liittyvä kaupungin yhteisen uuden toimintatavan ja suunnittelujärjestelmän kehittäminen on aloitettava joka tapauksessa heti, jotta tavoitteet merellisestä viherverkostokaupungista, luontoarvojen turvaamisesta, vapaa-ajan palveluista sekä kulttuuriympäristökokonaisuuksien vaalimisesta toteutuvat kaupungin tiivistyessä. Vuorovaikutuksessa esiin tullutta tietoa viheralueista voidaan hyödyntää parhaiten koko kaupungin viherverkoston kehittämistä ja kulttuuriympäristöjä koskevassa työssä. Kaupungissa on tarvetta kehittää viher- ja kulttuuriympäristöjä kokonaisuutena sekä tukea kaupunkilaisten omaehtoisen toimintaa. Vaihtoehto VE Nyky+ ei sulje mahdollisuutta jatkaa selvitystä tai hakea kansallisen kaupunkipuiston statusta myöhemmin.

LUONNOS

Jatkotoimenpiteet

Kaupungin johtoryhmä linjaa päätöksenteon ketjun. Seuraavassa esitetyt jatkotoimenpiteet tarkentuvat myöhemmin.

Seuraavassa esitetään toimenpiteet, jos A) päätetään edetä siten, että kehitetään koko kaupungin viherverkostoa kaupungin omin päätöksin (Helsingin kaupunkipuisto, VE Nyky+) tai B) edetään kansallisen kaupunkipuiston hakuvaiheeseen.

A) Helsingin kaupunkipuisto kaupungin omin päätöksin (VE Nyky+)

Kehitetään Helsingin kaupunkipuistoa kaupungin omin päätöksin. Parannetaan organisaatiomuutoksen yhteydessä jo aloitettua toimialojen yhteistä toimintatapaa ja suunnittelujärjestelmää viher- ja kulttuuriympäristöjä koskevissa asioissa ja niitä koskevat tavoitteet tuodaan osaksi toimialojen ja palveluiden työtä. Toimintatapa yhdistää kaupunkiympäristön toimialan, kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan, sosiaali- ja terveystoimialan sekä kaupunginkanslian kaupunkiympäristöön liittyvää toimintaa yhteisiin tavoitteisiin pääsemiseksi. Kiirehditään seuraavien hankkeiden toteuttamista:

1. Panostetaan virkistys- ja viherverkoston toteuttamiseen yleiskaavan (Viher- ja virkistysverkosto 2050) ja Viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelman mukaisesti (VISTRA II, Kslk 2016). Vihersormien arvot ja jatkuvuus turvataan. Poikittaisia virkistys- ja viheryhteyksiä (viherlinjat ja rantareitti) vahvistetaan ja virkistyspalveluita parannetaan.

» Merellisen viherverkostokaupungin kaavoituksen ja toteuttamisen painopisteitä kiirehditään viherlinjojen, rantaraitin ja muiden keskeisten poikittaisten viheryhteyksien (Viherlinjat) kehittämisen osalta. Kaupunginosapuistoja, liikuntapuistoja ja lähipuistoja kehitetään ja niiden saavutettavuus turvataan suunnittelussa ja toteutuksessa.

» Toteutetaan Keskuspuiston, Helsinkipuiston ja muiden vihersormien yleissuunnitelmiin pohjautuvien palvelut.

2. Kiirehditään kaupunkiluontoverkostojen (metsä-, niitty- ja siniverkostot) toteuttamista yleiskaavan kaupunkiluonto -teemakartan tavoitteiden ja Helsingin luonnonsuojeluohjelman 2015-2024 mukaisesti

» Luonnonsuojeluohjelman ja yleiskaavan ekologiset metsä-, niitty- ja siniverkostot toteutetaan osana maankäytön suunnittelua ja virkistysverkostojen toteuttamista.

3. Toteutetaan merellinen strategia

» Merellisen strategian hankkeita edistetään strategian mukaisesti. Kiinnitetään huomiota erityisesti saarten palveluihin ja saavutettavuuteen sekä meriluonnon vaalimiseen.

4. Varmistetaan kulttuuriympäristöjen suojelu yleiskaavan ja asemakaavojen tavoitteiden mukaisesti ja laaditaan kulttuuriympäristöstrategia

» Kulttuuriympäristöjen turvaaminen ja vaaliminen varmistetaan laatimalla kulttuuriympäristöstrategia. Suunnittelu käynnistyy vuonna 2020.

» Kulttuuriympäristöä koskevia tavoitteita toteutetaan esim. Kantakaupungin uudelleenkaavoitusperiaatteiden valmistelussa.

» Kulttuuriympäristöjen säilyttäminen otetaan osaksi Arkkitehtuuripoliittista ohjelmaa

» Kiinteistöstrategia (Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto 5.2.2019) ottaa huomioon kulttuuriympäristön kannalta tärkeät rakennukset

» Adoptoi monumentti -toimintamalli mahdollistaa kaupunkilaisten osallistumisen oman kulttuuriympäristön vaalimiseen. Adoptoi monumentti -toiminta on vapaaehtoistoiminnan muoto, jossa esimerkiksi yhdistys, yritys tai julkinen taho kuten koulu voi adoptoida muinaisjäännöskohteen ja tehdä kohteella konkreettisia hoitotoimia museon ohjaamana. Tässä toiminnassa tiivistetään yhteistyötä kaupunkiympäristön toimialan kanssa.

» Helsinki biennaalin vuonna 2020 alkava nykytaiteen näyttely luo alustan nykytaiteelle ja tapahtumille.

» Kaupunkistrategian ”maailman toimivin kulttuurikaupunki” tuo kulttuurin lähelle kaupunkilaisia ja luo kutsuvia paikkoja kaupungin omaehtoiselle toiminnalle esim. Stoan aukio.

5. Kaupunki turvaa riittävät rahalliset ja henkilöresurssit viher- ja kulttuuriympäristöjen kehittämiseen, toteutukseen ja hoitoon. Suunnittelua tehdään tiiviissä yhteistyössä asukkaiden kanssa.

6. Vahvistetaan kaupunkilaisten omaehtoista toimintaa ja alustoja

» Vuorovaikutuksen toteuttaminen ja omaehtoisen toiminnan edistäminen

» Kaupunkilaisten omaehtoisen toiminnan kannustaminen ja alustojen kehittäminen (Esim. rantakesä ja Nattours)

LUONNOS

» Vuorovaikutuksessa jalkautetaan osallistumista kaupungin eri alueille sekä aktivoida mukaan enemmän myös sellaisia tahoja jotka saattaisivat olla kiinnostuneita toimimaan tai järjestämään jotakin toimintaa puiston alueella tai siihen liittyen (esimerkiksi liikunta, yritystoiminta, ympäristökasvatus, opetus jne

7. Valmistellaan toimintapa, jolla kehitetään ja seurataan viher- ja virkistysverkoston sekä kulttuuriympäristöjen kokonaisuutta kaupungin vetovoimatekijänä

B) Edetään kansallisen kaupunkipuiston hakuvaiheeseen (VE1, VE2 tai VE3)

Rajausehdotuksen luonnoksen laatiminen. Selvitetään kaavalliset edellytykset ja rajaus tarkemmin ja ennakoidaan maankäytön muutosalueet ja kaavaratkaisut.

» Valmistellaan esiselvityksen vaihtoehtojen pohjalta kansallisen kaupunkipuiston rajausehdotusluonnos ottaen huomioon maankäytön muutosalueet ja liikennehankkeet. Kaupunginhallitus pyytää rajausehdotusluonnoksesta lausunnot ja mielipiteet osallisilta.

» Perustellaan tarkemmin ne erityiset arvot, jotka päätöksellä halutaan turvata. Luontoarvot otetaan erityisesti huomioon.

» Puiston rajaus tarkentuisi asemakaavoituksen edetessä yleiskaavan toteuttamisohjelman mukaisesti useiden vuosien aikana.

» Selvitetään myös nk. ”Helsinkimallia”. Päätösprosessissa on ympäristöministeriön edustajan mukaan mahdollista edetä ripeämmin nk. ”Helsinkimallin” mukaisesti. Olisi mahdollista rajata KKP-alue maankäytöltään muuttuvilla alueilla katkoviivalla ja liittää hakemukseen kaavoitusta ohjaavat valtuuston hyväksymät oikeudellisesti sitovat erillismääräykset. On myös mahdollista jättää kaavoituksen kannalta keskeneräiset hankkeet pois rajauksesta ja liittää ne puistoon myöhemmin.

» Varataan lisää resursseja kansallisen kaupunkipuiston alueiden maankäyttötarkasteluihin, vuorovaikutukseen, perustamisselvitykseen ja hoito- ja käyttösuunnitelman laatimiseen. Kansallisen kaupunkipuiston alueella ja siihen liittyen on vireillä kymmeniä kaavahankkeita, ja lisäksi kantakaupungin alueella on noin sata hanketta vireillä.

Kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvitysraportin ja hakuasiakirjojen laatiminen sekä hoito- ja käyttösuunnitelman laatimien.

» Hoito- ja käyttösuunnitelman laatiminen: Alueen kehittämistavoitteet sovitetaan yhteen kaavallisten tavoitteiden ja ylläpitoa koskevien hoito- ja käyttösuunnitelmien, aluesuunnitelmien ja esim. merellisen strategian toimenpiteiden kanssa. Koko kaupungin alueella tehtävät viher- ja kulttuuriympäristöverkoston toimenpiteet sisällytetään hoito- ja käyttösuunnitelmaan niiltä osin kuin ne koskevat kansallisen kaupunkipuiston aluetta. Myös tämän suunnitelman määräyksineen hyväksyy ympäristöministeriö hakemuksen yhteydessä.

» Tarinatyön loppuun saattaminen

» Varsinaisen hakemuksen ja hoito-ja käyttösuunnitelman laadintaan liittyvän vuorovaikutuksen järjestäminen (kaupunkilaiset ja maanomistajat). Tavoitteena on jalkauttaa osallistumista kaupungin eri alueille sekä aktivoida mukaan enemmän myös sellaisia tahoja jotka saattaisivat olla kiinnostuneita toimimaan tai järjestämään jotakin toimintaa puiston alueella tai siihen liittyen (esimerkiksi liikunta, yritystoiminta, ympäristökasvatus, opetus jne.)

» Konsultoivat neuvottelut ympäristöministeriön kanssa

Kaupunginhallitus ja valtuusto käsittelevät ja päättävät kansallisen kaupunkipuiston statuksen hakemisesta ympäristöministeriöltä.

Ympäristöministeriö vahvistaa hakemuksen sekä hoito- ja käyttösuunnitelman ja konsultoi tarvittaessa jatkossa kansallista kaupunkipuistoa koskevassa suunnittelussa. Ministeriön edustajan mukaan kaupunki itse päättää alueensa kehittämistavoitteista ja yhteistyömuodoista ministeriön suuntaan.

Statuksen hyödyntäminen on riippuvainen kaupungin omasta aktiivisuudesta. Jatkossa tulee kehittää keinoja Kansallisen kaupunkipuiston brändin hyödyntämiseen ja markkinointiin.

Kansallisen kaupunkipuiston tavoitteet tuodaan osaksi toimialojen ja palveluiden työtä. Kansallisen kaupunkipuiston tavoitteena on olla työkalu, joka yhdistää kaupunkiympäristön toimialan, kaupunginmuseon, kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan, sosiaali- ja terveystoimialan sekä kaupunginkanslian kaupunkiympäristöön liittyviä kehittämistoimia kansallisen kaupunkipuiston tavoitteisiin pääsemiseksi. Puiston hyötyjen kehittäminen tarvitsee vastuuhenkilön ja vastuuryhmän, jossa ovat mukana kaikki kaupungin toimialat ja kaupunkilaiset. Toisaalta myös kaupunkipuiston ulkopuoliset alueet tulee hoitaa vastaavalla tavalla tasapuolisesti.

LUONNOS

OSA 2

Kansallisen kaupunkipuiston valmistelu Helsingissä

Kansallisen kaupunkipuiston suunnitteluhistoria ja aikaisemmat vaihtoehdot Helsingissä

Keväällä 1998 tehtiin ensimmäinen virallinen aloite kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta Helsinkiin. Suomen uudistettuun maankäyttö- ja rakennuslakiin tuli Ruotsin kaupunkikansallispuistoon verrattavissa oleva uusi käsite, kansallinen kaupunkipuisto. Keskustelu mahdollisuudesta perustaa kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin alkoi heti lain valmistelutyön aikana.

Puistoalueeksi ehdotettiin nykyistä Keskuspuistoa laajennettuna etelään Töölönlahdelle ja pohjoiseen Haltialan pelloille. Lisäksi esitettiin selvitettäväksi mahdollisuutta liittää Kaivopuisto ja sen edustan saaret kansalliseen kaupunkipuistoon. Valtuustoaloitteesta annetussa Helsingin kaupungin lausunnossa todettiin, että kansallisen kaupunkipuiston vaikutustenarviointi etenee parhaiten Helsingin yleiskaava 2002 -työn yhteydessä.

Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen ehdotus vuonna 2000.

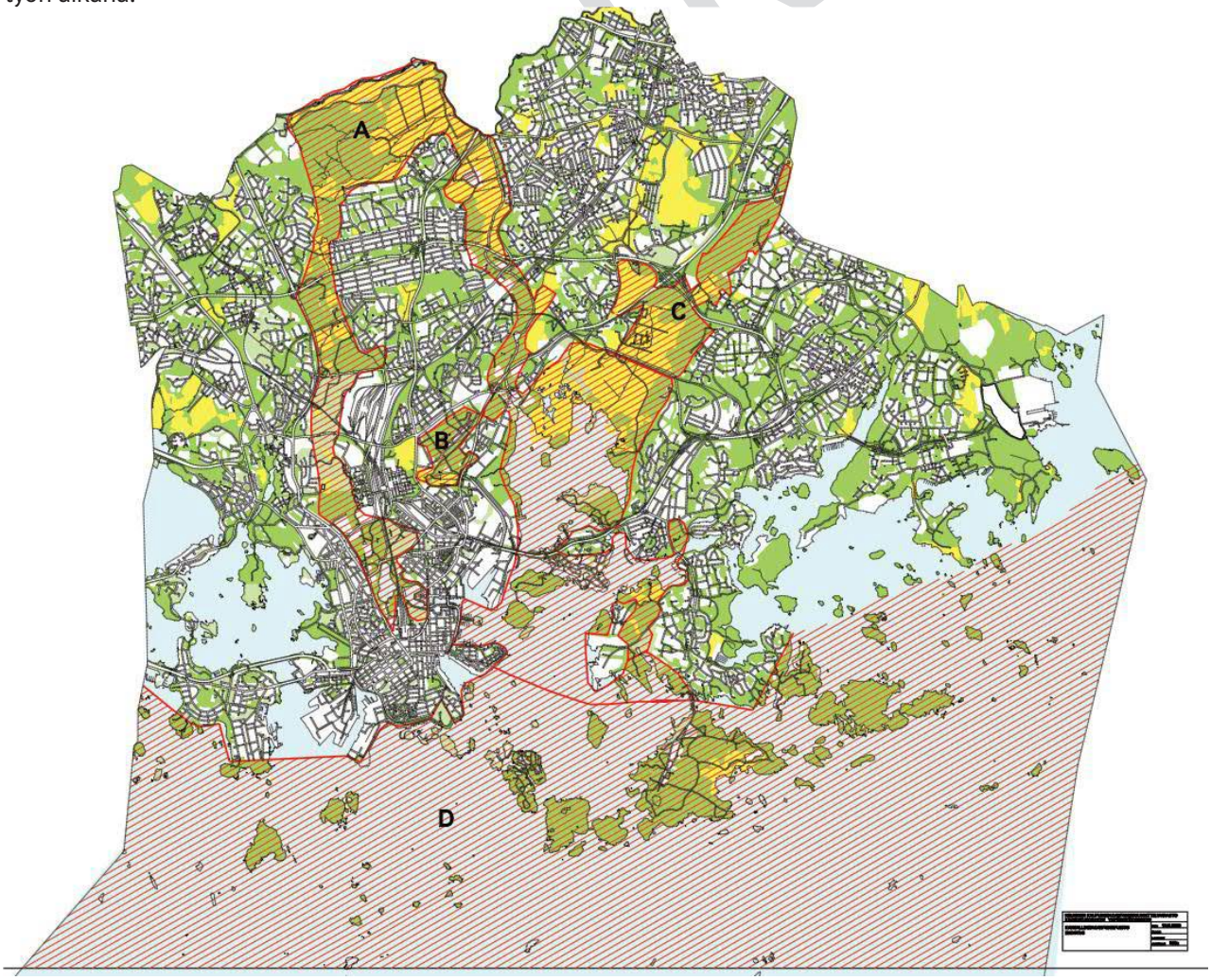

Seuraavat valtuustoaloitteet kansallisesta kaupunkipuistosta tehtiin syksyllä 1998. Aloitteissa esitettiin kansalliseksi kaupunkipuistoksi Keskuspuiston, Haltialan aluetta ja Talin - Kaivopuiston välistä ranta-aluetta. Tässä vaiheessa syntyi ajatus Keskuspuistoa laajemmasta puistokokonaisuudesta, jota esiteltiin myös ympäristöministeriön edustajalle. Kansalliseksi kaupunkipuistoksi päätettiinkin ehdottaa aluetta, johon sisältyisi laaja alue Helsingin edustan saaristoa, Viikin kan-sainvälinen linnustonsuojelualue, Helsingin perustamisen syntysijat Vantaanjoen suulla, koko Helsingin puoleinen osa Vantaanjoen historiallisia pelto- ja maisema-alueita sekä Haltialan metsäalueet Keskuspuiston rajalle asti. Tämän puistokokonaisuuden katsottiin edustavan laaja-alaisesti Helsingin historiaa, kulttuurihistoriaa sekä sen moninaista luontoa. Esitetty puistokokonaisuus sijaitsi keskeisesti ja sen reuna-alueilla oli jo rakenteilla tai suunnitteilla useita suuria asunto- ja työpaikka-alueita rantapuistoineen.

Valtuustoaloitteille laaditussa kaupungin vastineessa maaliskuussa 1999 esitettiin Keskuspuiston vaihtoehdoksi puistokokonaisuutta, joka alkaisi pohjoisessa Keskuspuistosta ja jatkuisi Vantaanjoen vartta aina ulkomerelle asti sisältäen myös Vanhankaupungin ja Suomenlinnan. Samassa yhteydessä päätettiin selvittää, saako kaupunki jotain hyötyä tai lisäarvoa kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta sekä tutkia sellaista vaihtoehtoa, jossa kaupunkipuistoa vastaava aluekokonaisuus varattaisiin puistokäyttöön kaavallisin keinoin ja toteutettaisiin pääosin kaupungin omin toimenpitein.

Vuoden 1999 aikana käytiin lehdistössä vilkasta keskustelua kansallisesta kaupunkipuistosta ja useat eri tahot esittivät oman näkemyksensä Helsingin kansallisen kaupunkipuiston rajoista. Lukuisat seurat ja yhdistykset esittivät erilaisia aluevaihtoehtoja kansalliseksi kaupunkipuistoksi.

Laajin ehdotuksista oli Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen ehdotus vuonna 2000. Ehdotukseen kuului Keskuspuisto, Vantaanjokilaakso, Viikki-Kivikon vihersormi ja koko Helsingin edustan saaristo ja vesialue.

Keväällä 2000 järjestettiin Helsingin kaupunkisuunnitteluvirastossa näyttely yleiskaava 2002 alueidenkäyttösuunnitelmaehdotuksesta, Helsingin laajoista viheraluekokonaisuuksista sekä kansallisen kaupunkipuiston korvaajaksi esitetyn Helsinkipuiston alustavasta rajauksesta. Näyttelyssä oli esillä myös kaikki Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston tietoon vuosien 1998 - 2000 aikana tulleet kansallista kaupunkipuistoa koskevat erilaiset aluerajausvaihtoehdot, niin valtuusto-aloitteet kuin yhdistysten ja seurojen tekemät rajausehdotukset samoin kuin lehdistössä esillä olleet kansallista kaupunkipuistoa koskevat rajausehdotukset.

Näyttelyn yhteydessä järjestettiin lisäksi keskustelutilaisuus, jonka osanottajat edustivat pääasiassa eri kaupunginosaseuroja ja luontoyhdistyksiä. Tilaisuudessa tuli selkeästi esille yleinen näkemys siitä, että kaupunkisuunnitteluviraston esittämä Helsinkipuisto on vain minimitavoite ja puiston tulisi olla nyt esitettyä aluekokonaisuutta huomattavasti laajempi. Useissa puheenvuoroissa kannatettiin ylikunnallista merellistä kansallista kaupunkipuistoa.

Helsinkipuisto Yleiskaavassa 2002

Yleiskaava 2002: een liittyvässä Maankäytön kehityskuvassa (14.6.2001) esitettiin Helsinkiin perustettavaksi kansallisen kaupunkipuiston kriteerit täyttävä Helsinkipuisto, joka suunnitellaan kaavoituksen keinoin. Myöhemmin puistoalueesta poistettiin mm. osa Kivinokkaa ja siihen lisättiin Vasikkasaari. Puisto uusine rajoineen esiteltiin kaupunkisuunnittelulautakunnalle Yleiskaava 2002 -luonnoksen yhteydessä joulukuussa 2001. Helsingin yleiskaavaehdotuksen pääkarttaan merkittiin Helsinkipuistona kehitettävän alueen rajat. Kaupunki on jatkanut Helsinkipuiston asemakaavoittamista ottaen huomioon alueen maisema-, virkistys- ja luontoarvot.

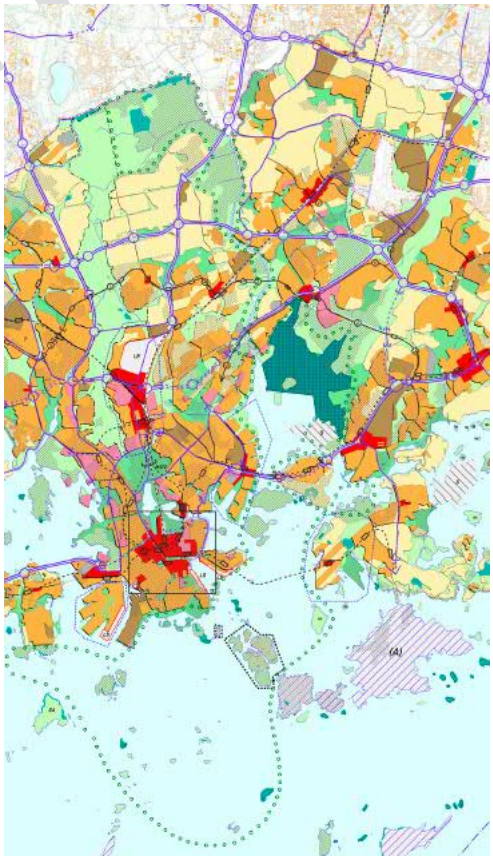

Yleiskaavassa 2002 esitetty Helsinkipuiston alue. Helsingin Yleiskaava 2002 https://www.hel.fi/static/ksv/www/YK2002_fin.pdf

LUONNOS

Uuden yleiskaavan (2016) viher- ja virkistysverkosto, kaupunkiluontoverkostot ja kulttuuriympäristöt

Helsingin uusi yleiskaava (2016) sisältää kansallista kaupunkipuistoa koskevassa aloitteessa esitetyt vihersormet, poikittaiset viherlinjat, siniverkoston, kaupunkiluontoverkoston ja kulttuuriympäristöjä esittävän teemakartan määräyksineen. Lisäksi kaupunkisuunnittelulautakunta on hyväksynyt Viher- ja virkistysalueiden kehittämissuunnitelman (VISTRA II) vuonna 2016, joka on ollut yleiskaavan laatimisen pohjana.

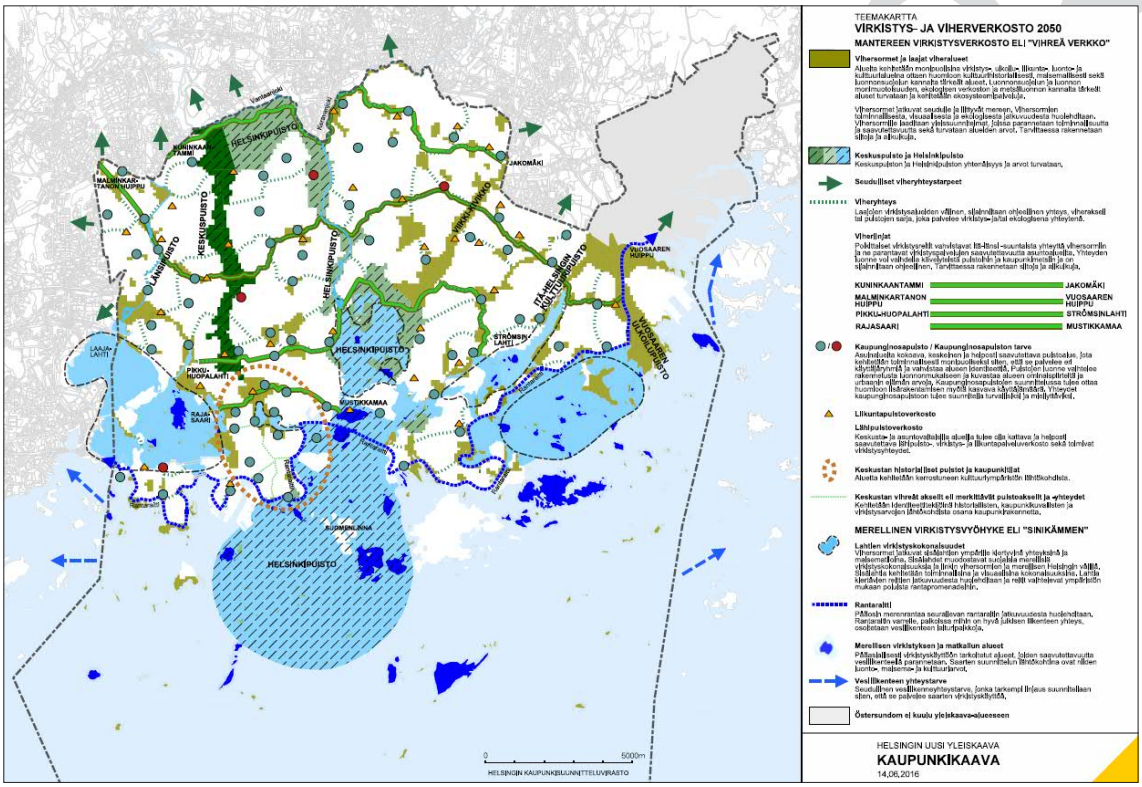

Yleiskaavan (2016) Virkistys- ja viherverkot 2050 -teemakartta.

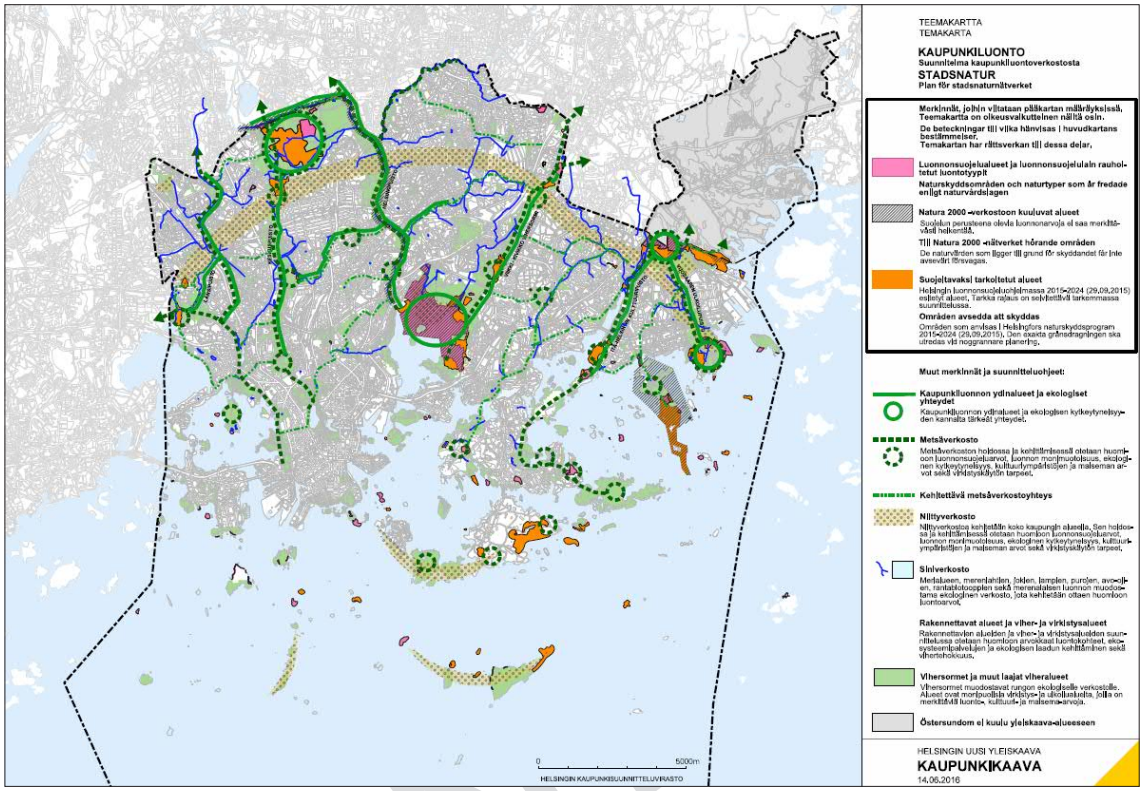

Yleiskaavan (2016) Kaupunkiluonto –teemakartta. Teemakartta sisältää oikeusvaikutteisina Helsingin luonnonsuojeluohjelman 2015-2024 kohteet.

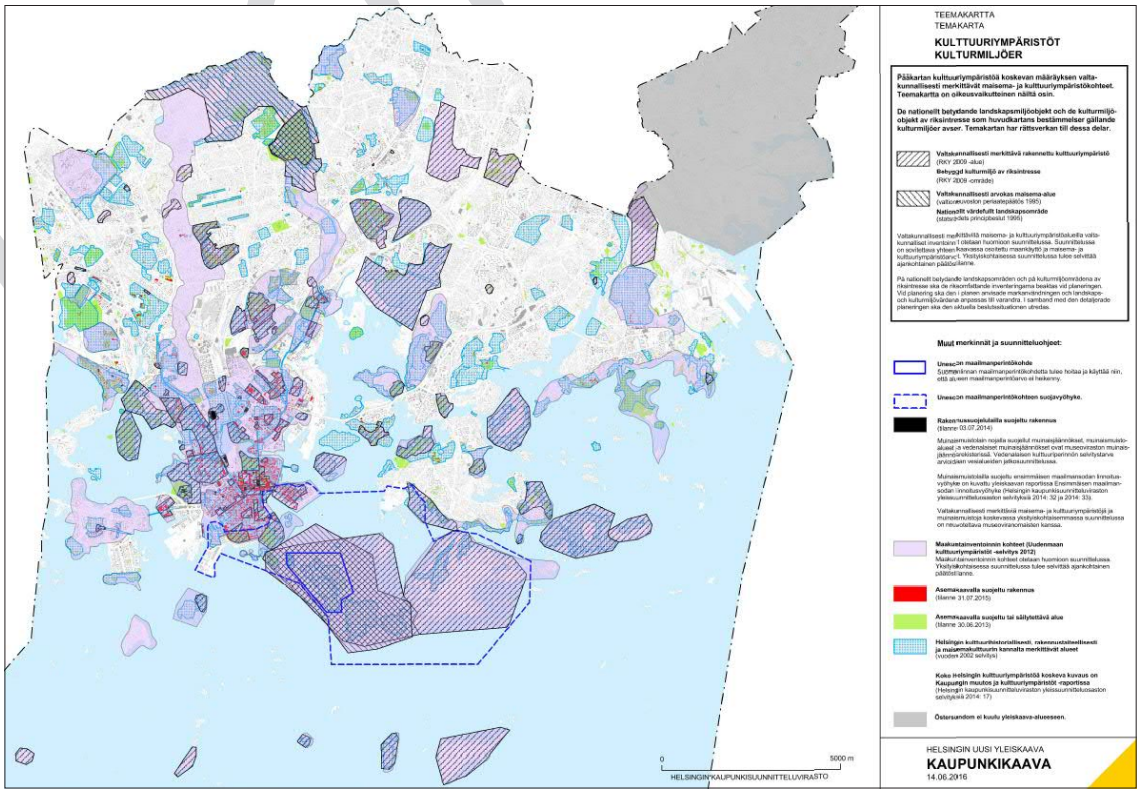

Yleiskaavan (2016) Kulttuuriympäristöt –teemakartta. Kartta osoittaa oikeusvaikutteiset kulttuuriympäristön osat.

VISTRA - Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma

Viher- ja virkistysverkostosta on laadittu kehittämissuunnitelma – VISTRA. Lyhenne tulee sanoista viheralueiden strateginen kehityskuva. Sen ensimmäinen osa valmistui vuonna 2013 ja toinen osa, VISTRA II on hyväksytty kaupunkisuunnittelulautakunnassa vuonna 2016. VISTRA II:n tarkoitus on ohjata muuta maankäytön suunnittelua niin, että viheralueiden ja muun viherympäristön kehittämisnäkökulma tulee huomioiduksi. VISTRAa on tehty uuden yleiskaavan pohjaksi ja rinnalla. Vistratyö jatkuu edelleen.

VISTRA II:ssa esitetään kehittämistoimenpiteitä, joilla viheralueista saadaan tulevaisuudessa entistä helpommin saavutettavia, maisemasta entistä vetovoimaisempaa ja palveluista ja muista toiminnoista nykyistä monipuolisempia. Esimerkiksi vihersormille esitetään uusia yhteyksiä, kuten siltoja ja alikulkuja sekä lauttayhteyksiä saarilta toisille. VISTRA-tarkastelut muodostavat pohjan kaikille kansallisen kaupunkipuiston selvityksessä esille tulleille vaihtoehtoisille etenemistavoille. Kansallisen kaupunkipuiston valmistelun vuorovaikutuksessa kävi selvästi ilmi, että kaupunkilaiset odottavat Vistran tavoitteiden toteuttamista ja tavoitteiden tekemistä entistä näkyvimmiksi.

Vistra II esittää koko kaupungin viher- ja virkistysverkoston tavoitteet.Lähde: Vistra II-raportti https://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/aos_2016-2.pdf

Vistra II sisältää periaatteet viherverkoston tavoitteelliselle suunnittelulle.
https://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/aos_2016-2.pdf

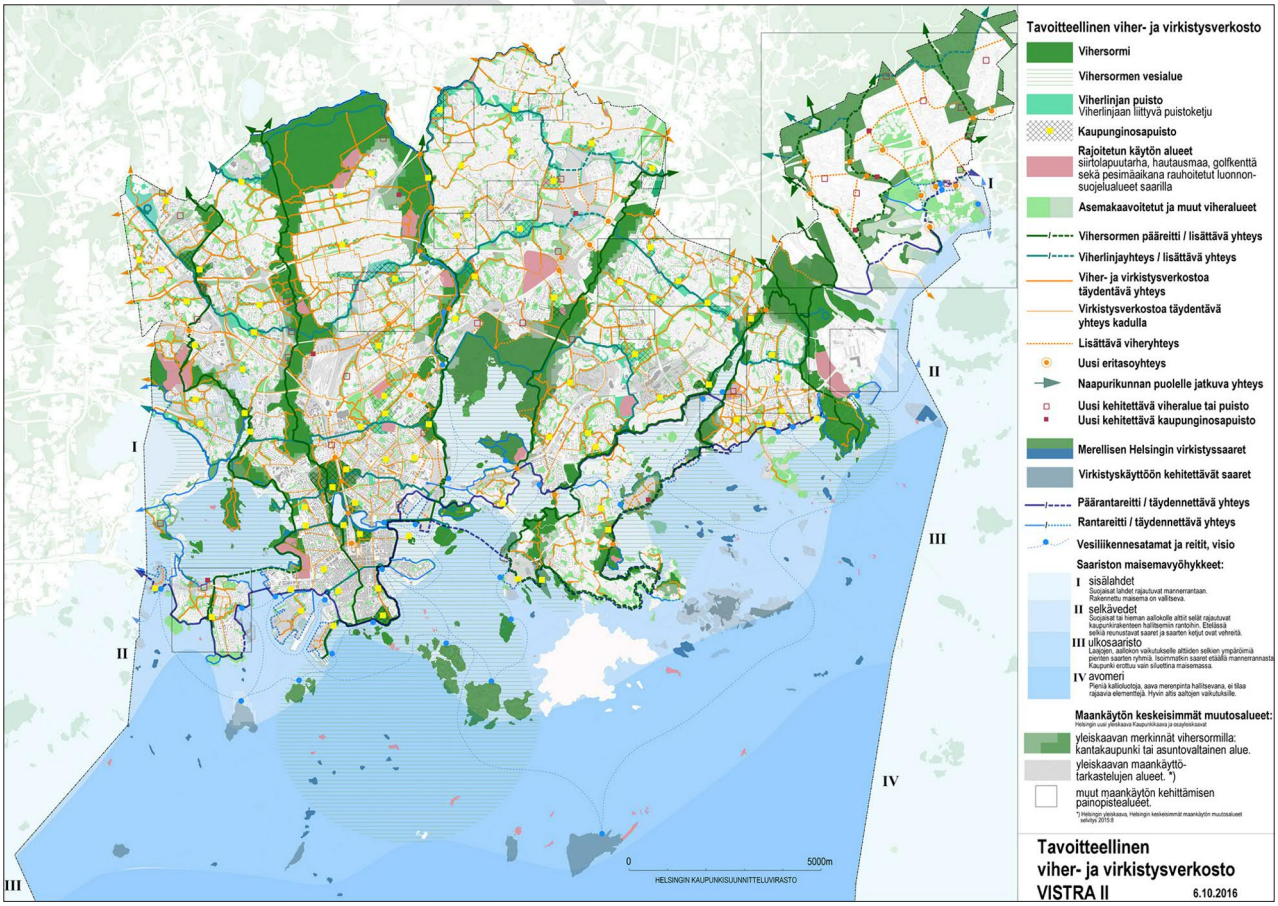

Vistra I-raportti
https://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/aos_2013-4.pdf

Vuorovaikutuksen toteutus, onnistuminen ja merkitys

Mervi Rauhala Eficode Oy.

Taustaa

Helsingin kansallisen kaupunkipuiston valmistelutyöhön on kytketty osallisuus työn alusta saakka. Kun kaupunginvaltuusto hyväksyi valtuustoaloitteen kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvityksen tekemisestä, niin samassa yhteydessä valtuusto päätti, että selvitystyön yhteydessä kaupunkilaisille tulee järjestää kysely siitä, mitä helsinkiläiset kaupunkimetsät ja –puistot ja kulttuuriympäristöt kaupunkilaisille merkitsevät. Myöhemmin kaupunginhallitus linjasi, että perustamisselvitys on Helsingin uuden osallisuus- ja vuorovaikutustoimintamallin pilottihanke.

Kaupunginvaltuuston ja -hallituksen päätökset loivat selkeän perustan esiselvitystyön avoimuudelle ja vuorovaikutukselle. Myös kaupunkipuistoaloitteen taustalla oleva Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! –liike on korostanut vuorovaikutuksen merkitystä ja tarvetta. KKPH! –liikkeen taustalla on noin 80 järjestöä, joista suurin osa on kaupunginosayhdistyksiä ja luontojärjestöjä.

Haasteita vuorovaikutukselle on puolestaan tuonut se, että kansallisen kaupunkipuiston konsepti on yleisesti ottaen kaupunkilaisten keskuudessa huonosti tunnettu. Kaupunkipuisto sanana herättää monenlaisia mielikuvia ja siitä keskusteluun onkin liittynyt tietynlaista epämääräisyyttä, epärealistisia toiveita, ennakkoluuloja sekä vääriä käsityksiä ja mielikuvia. Lisäksi haasteita selvitystyön vuorovaikutukselle on tuonut osallisten suuri määrä ja moninaisuus sekä hallinnollisesti asian laajuus ja monialaisuus. Hankkeen taustalla on myös yleiskaavan laadinnasta kumpuavia voimakkaita viheralueisiin liittyviä ristiriitoja ja pettymys yleiskaavaratkaisuun.

Viestinnän ja vuorovaikutuksen tavoitteet

Sen lisäksi että kansallisen kaupunkipuiston esiselvityksen laadinnassa on pyritty toteuttamaan uutta Helsingin osallisuus- ja vuorovaikutusmallia, niin hankkeelle laadittiin myös oma viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma. Viestinnän tavoitteiksi määriteltiin kansallista kaupunkipuistoa koskevan perustiedon tuottaminen ja levittäminen, prosessin avoimuus ja seurattavuus sekä kaupunkilaisten innostaminen osallistumaan.

Esiselvitysvaiheen vuorovaikutuksen tavoitteeksi määriteltiin avoin ja moniääninen prosessi, jossa pyritään entistä enemmän avaamaan asiantuntijavalmistelua ja tekemään sitä helpommin seurattavaksi ja keskustelevammaksi. Lisäksi tavoitteena oli kansallista kaupunkipuistoa koskevan ymmärryksen kasvattaminen keskustelevasti, valmistelutyön tieto- ja kokemuspohjan laajentaminen sekä luottamuksen rakentaminen ristiriitaisessa ja moniulotteisessa toimintaympäristössä.

Viestinnän ja vuorovaikutuksen toteutus

Viestintää on toteutettu hankkeen omilla verkkosivuilla, kaupunkiympäristön Facebook- ja Twitter tileillä, Helsinki info – lehdessä sekä mediatiedottein. Lisäksi järjestettyä karttakyselyä ja verkkokeskustelua markkinoitiin printti- ja sosiaalisessa mediassa. Myös kaupunkiympäristölautakuntaa on informoitu työstä ja sen edistymisestä. Lisäksi Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! –liike on ylläpitänyt omia verkkosivuja.

Kaikille kaupunkilaisille avoimia osallistumismahdollisuuksia ovat olleet hankkeen käynnistymistapahtuma kesäkuussa 2017, verkossa toteutettu karttapohjainen kysely sekä verkkokeskustelu vaihtoehdoista ja vaikutuksista. Avaustapahtumaan osallistui noin 100 henkeä ja verkkokyselyyn vastasi 1419 vastaajaa loka-joulukuussa 2017. Verkkokeskusteluun osallistui noin 50 keskustelijaa yhteensä vajaalla 200 puheenvuorolla.

Asiantuntijavalmistelua on avattu niin, että KKPH! – liikkeen edustajat ovat osallistuneet asiaa valmistelevan työryhmän kokouksiin ja verkkokyselyn laadintaan sekä pidettyjen työpajojen suunnitteluun ja kutsuttavien määrittelyyn.

LUONNOS

Valmistelun avoimuutta ja tietopohjaa on kasvatettu verkkokyselyn ja keskustelun lisäksi eri alojen asiantuntijoille sekä järjestöjen ja yhdistysten edustajille järjestetyissä viidessä työpajassa, joissa on perehdytty muun muassa luonto- ja maisemakysymyksiin, historiaan, hyvinvointiin, matkailuun ja oppimiseen sekä pohdittu kaupunkipuiston vaikutuksia sekä hahmoteltu kaupunkipuiston rajausmahdollisuuksia. Näiden viiden työpajan lisäksi Helsingin tarinaa hahmoteltiin kahdessa tarinatyöpajassa.

Keväällä 2018 järjestettiin lisäksi kaupunkipuisto-dialogi, johon kutsuttiin kaupunkiympäristölautakunnan jäsenet, hankkeen ohjausryhmä, työryhmän jäseniä, asiantuntijoita sekä eri järjestöjen ja yhdistysten edustajia. Tilaisuuden tavoitteena oli selvittää ja lisätä ymmärrystä osallistujien aiheeseen liittyvistä tavoitteista, huolista ja kysymyksistä. Tilaisuus toteutettiin Sitran kehittämän Erätauko – konseptin mukaan. Keskustelua käytiin kansallinen kaupunkipuisto – käsitteen epäselvyydestä, puiston laajuudesta, vuorovaikutuksen tärkeydestä, puiston merkityksestä kaupungin brändille ja matkailulle, luottamuksesta kaupungin kaavoitukseen ja jännitteestä Helsingin ja valtion ohjauksen välillä.

Eri alojen asiantuntijoiden, kaupunkilaisten, yhdistysten ja järjestöjen edustajien lisäksi myös ympäristöministeriön edustaja on osallistunut useisiin työpajoihin ja kaupunkipuistodialogiin.

Osana Helsingin kansallisen kaupunkipuiston esiselvitystyötä järjestettiin kaikille kiinnostuneille avoin verkkokeskustelu. Verkkokeskustelun aiheena olivat aikaisemmin prosessin aikana tunnistetut mahdolliset vaikutukset joita kaupunkipuiston perustamisella voisi olla sekä neljä erilaista vaihtoehtoa jatkotyön pohjaksi. Keskustelun tuloksia hyödynnetään osana vaikutustenarvioinnin laadintaa. Keskusteluun kutsuttiin eri alojen asiantuntijoita, etujärjestöjä, yrityksiä ja yhdistyksiä sekä tavallisia kaupunkilaisia.

Helsingin kansallisen kaupunkipuiston perustamisen vaikutuksia ja rajausvaihtoehtoja käsittelevä verkkokeskustelu toteutettiin viikon mittaisena kokeiluna 22.–26.10.2018. Verkkokeskustelun toteutuksessa testattiin avoimeen lähdekoodiin perustuvaa Decidim-alustaa, joka ei ole ollut aiemmin kaupungin käytössä. Keskustelijoita kutsuttiin eri kohderyhmien mukaan personoiduilla sähköpostikutsuilla sekä kaupunkiympäristön toimialan sosiaalisen median kanavissa. Sähköpostitse kutsuja lähetettiin keskustelua edeltäneen viikon alussa yli 250 vastaanottajalle joista yli 150 oli erilaisia järjestöjen ja yhdistysten edustajia. Uusintakutsu lähetettiin kaikille ennakkokutsun saaneille vielä 22.10. keskustelualustan auettua ja joitakin tahoja kutsuttiin aktiivisesti mukaan myös keskustelun aikana. Kaupunkiympäristön Twitter- ja Facebook -tapahtumakutsujen lisäksi käytettiin myös maksullista FB- mainontaa. Sosiaalisen median kanavilla tavoitettiin yli 55 000 henkilöä. Keskustelualustalla ei ollut kävijälaskuria mutta sosiaalisen median avulla tavoitetuista henkilöistä yli tuhat kävi keskustelusivulla ja voidaan olettaa että myös sähköpostitse kutsun saaneista monet ovat sivulla vierailleet. Keskusteluun osallistuminen edellytti sivulle kirjautumista ja yhteensä sivulle rekisteröityi 83 henkeä joista 50 osallistui keskusteluun ja kirjoitti yhteensä 194 kommenttia.

Vaikka kutsumenettelyllä tavoitettiin laaja joukko ihmisiä, niin keskusteluun osallistuneiden määrä ei vastannut odotuksia. Kutsumenettelyllä ei yrityksestä huolimatta myöskään onnistuttu juurikaan saamaan keskusteluun mukaan sellaisia tahoja jotka eivät olisi osallistuneet jo keskusteluun jossain hankkeen valmistelun varhaisemmassa vaiheessa.

Arviointia viestinnän ja vuorovaikutuksen onnistumisesta

Hankkeen viestinnän osalta kaikkia tavoitteita ei ole saavutettu siinä laajuudessa kuin prosessin alussa suunniteltiin. Vuorovaikutuksen osalta tavoitteisiin on päästy paremmin.

Viestinnän osalta kansallisen kaupunkipuiston valmistelusta laaditut mediatiedotteet eivät ole juurikaan menneet läpi lehdistössä. Kaupunkitoimittajien kanssa käytyjen keskustelujen perusteella kansallinen kaupunkipuisto on tuntematon käsite ja sen valmistelun ei ole nähty olevan niin kiinnostavaa, että se olisi ylittänyt uutiskynnystä. Medianäkyvyyden puuttumisen takia asian saaminen laajemman yleisön tietoisuuteen ei ole toteutunut suunnitellusti. Sen sijaan sosiaalisessa mediassa kansallinen kaupunkipuisto ja sen valmistelu on ollut paremmin esillä, tosin pääasiassa kanavilla, joita seuraavat kaavoituksesta ja varsinkin Helsingin uudesta yleiskaavasta ja viheralueista jo valmiiksi kiinnostuneet kaupunkilaiset.

Karttakyselyn vastaajamäärää (1 400 vastaajaa) voidaan kuitenkin pitää hyvänä. Kyselyn näkyvyys on pitkälti seurausta Helsinki Infon artikkelista ja markkinoinnista sosiaalisen median kanavilla. Verkkokeskustelun osalta markkinointiin kiinnitettiin erityistä huomiota ja sen myötä tavoitettiinkin suuri joukko kaupunkilaisia. Keskustelijoita kutsuttiin eri kohderyhmien mukaan personoiduilla sähköpostikutsuilla sekä kaupunkiympäristön toimialan sosiaalisen median kanavissa. Sähköpostitse kutsuja lähetettiin keskustelua edeltäneen viikon alussa yli 250 vastaanottajalle joista yli 150 oli erilaisia järjestöjen ja yhdistysten edustajia. Uusintakutsu lähetettiin kaikille ennakkokutsun saaneille vielä keskustelualustan auettua. Kaupunkiympäristön Twitter- ja Facebook

LUONNOS

-tapahtumakutsujen lisäksi käytettiin myös maksullista FB- mainontaa. Sosiaalisen median kanavilla tavoitettiin yli 55 000 henkilöä. Sosiaalisen median avulla tavoitetuista henkilöistä yli tuhat kävi keskustelusivulla. Vaikka kutsumenettelyllä tavoitettiin laaja joukko ihmisiä, niin keskusteluun osallistuneiden määrä jäi kovin pieneksi eikä vastannut odotuksia. Keskusteluun rekisteröityi ainoastaan 83 henkeä joista 50 osallistui keskusteluun. Kutsumenettelyllä ei yrityksestä huolimatta myöskään onnistuttu juurikaan saamaan keskusteluun mukaan sellaisia tahoja jotka eivät olisi osallistuneet jo keskusteluun jossain hankkeen valmistelun varhaisemmassa vaiheessa.

Vuorovaikutuksen osalta asetettuja tavoitteita on saavutettu osin viestintää paremmin. Alussa laadittua vuorovaikutussuunnitelmaa on tarkennettu prosessin aikana ja toteutettu osallisten toiveita vuorovaikutuksen toteutuksesta, esim. avattu työryhmä KKPH! – liikkeen edustajille ja järjestetty kaupunkipuistodialogi. Myös kyselyn laadinnassa, työpajojen suunnittelussa ja kutsuttavien tahojen määrittelyssä on tehty yhteistyötä KKPH! – liikkeen kanssa. Tällä perusteella voidaan sanoa, että valmistelua on pystytty avaamaan tavanomaista merkittävästi enemmän.

Myös tieto- ja kokemuspohjaa valmistelussa on onnistuttu lisäämään suhteellisen hyvin. Karttakysely on ollut avoin kaikille kiinnostuneille ja vastaajamäärä on muihin vastaaviin kaupungin kyselyihin verrattuna hyvä. Viiteen teematyöpajaan on osallistunut joko alustajina tai osallistujina yhteensä noin 50 eri alojen asiantuntijaa tai etujärjestöjen sekä yhdistysten ja yritysten edustajaa. Näiden lisäksi työpajoihin on osallistunut runsas 20 kaupungin asiantuntijaa kaikilta eri toimialoilta.

Kansallista kaupunkipuustoa koskevan ymmärryksen lisäämiseen on pyritty työryhmätyöskentelyn ja työpajojen lisäksi erityisesti kaupunkipuistodialogissa ja verkkokeskustelussa. Kaupunkipuistodialogin erityisenä tavoitteena oli luoda kaupunkiympäristölautakunnan jäsenille, johtaville virkamiehille, eri alojen asiantuntijoille ja kaupunkilaisille yhteinen foorumi jossa kansalliseen kaupunkipuistoon liittyviä näkökulmia voitaisiin pohtia. Tavoitteeseen päästiin vain osittain, sillä lautakunnan jäsenistä tilaisuuteen osallistui vain kaksi varajäsentä. Kaupunkipuistodialogin perusteella selvisi myös, että yhden laajasti hyväksyttävän rajausehdotuksen aikaan saaminen osana esiselvitysvaihetta ei ole mahdollista. Yhden rajausesityksen sijaan valmistelussa onkin kiinnitetty huomiota esiin tulleiden rajausvaihtoehtojen ja Nyky+ vaihtoehdon tasapuoliseen esittämiseen ja vaikutusten arviointiin.

Kaupungin uuden osallisuus- ja vuorovaikutusmallin näkökulmasta voidaan todeta, että kaupunkilaisten osaamista ja tietopohjaa on pystytty hyödyntämään suhteellisen hyvin jo kansallisen kaupunkipuiston esiselvitysvaiheessa. Kaupunkilaisten omaehtoista toimintaa on tuettu lähinnä siinä, että KKPH! - liikkeellä on ollut pääsy työryhmään ja se on voinut omassa toiminnassaan ja kanavissaan hyödyntää ja jakaa työryhmästä saamaansa tietoa ja esimerkiksi työpajojen tuloksia. Karttakyselyn tulokset on julkaistu myös avoimena datana Helsinki Region Infoshare:ssa.

Suurin puute vuorovaikutusprosessissa liittyy kaupunkilaisten yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien toteutumiseen. Karttakyselyä, verkkokeskustelua ja käynnistystilaisuutta lukuun ottamatta osallistuminen on perustunut pitkälti joko asiantuntemukseen tai olemassa olevaan aktiivisuuteen ja vaikuttamishaluun. Osallistumisen kannalta heikommassa asemassa olevia ryhmiä ei ole erikseen huomioitu. Tähän on ollut syynä lähinnä valmisteltavan asian moniulotteisuus ja toisaalta käytössä olleet rajalliset resurssit.

Vuorovaikutuksen vaikutus esiselvitystyöhön

Laajalla ja intensiivisellä vuorovaikutusprosessilla on ollut kahdenlaisia vaikutuksia esiselvitystyöhön. Ensinnäkin prosessin aikana on esitetty monia toiveita itse vuorovaikutuksen toteutukseen ja tapoihin. Näitä toiveita on pitkälti huomioitu ja prosessia ja toimintatapoja on muokattu niiden mukaisesti. Esimerkiksi avaustilaisuuden ohjelma suunniteltiin yhdessä KKPH! –liikkeen edustajien kanssa, työryhmän kokoonpanoa on laajennettu ja avattu KKPH! –liikkeen edustajille, verkkokyselyn toteutusta on suunniteltu yhdessä liikkeen aktiivien kanssa, työpajojen osallistujien kutsumisessa on huomioitu liikkeen ehdotuksia sekä toteutettu kaupunkipuistodialogi ja verkkodialogi.

Toiseksi vuorovaikutus on vaikuttanut merkittävästi esiselvitystyön sisältöön, erityisesti tutkittuihin vaihtoehtoihin, Helsingin tarinan muodostamiseen, vaikutusten arviointiin sekä käytössä olleeseen tietopohjaan. Laajasta vuorovaikutuksesta huolimatta esiselvitystyössä ei kuitenkaan pystytty muodostamaan yhtä yhteisesti hyväksyttävää kansallisen kaupunkipuiston rajausesitystä tai selkeää näkemystä siitä, tulisiko Helsingin hakea kansallisen kaupunkipuiston perustamista vai ei.

Vuorovaikutusprosessin tuloksena esiselvitysraportissa on kuitenkin esitetty kaikki keskeiset esiin tulleet vaihtoehdot. Esiselvityksen vaihtoehto (VE1) on KKPH! –liikkeen esittämä näkemys tarkastelualueeksi. Virkamiestyöryhmän esittämän vaihtoehdon (VE2) taustalla on pitkälti karttakyselyn tulokset, Keskuspuiston ja Helsinkipuiston rajaukset sekä olemassa olevat kaavalliset valmiudet. Nyky+ -vaihtoehdon

LUONNOS

taustalla on vuorovaikutuksessa esiin tulleet toiveet kansallisen kaupunkipuiston ulottumisesta koko kaupungin alueelle alueiden tasapuolisen kehittämisen turvaamiseksi sekä pohdinta siitä, voitaisiinko kansallisen kaupunkipuiston tavoitteita huomioida kaupungin omin toimin ilman ympäristöministeriön roolia ja maankäyttö- ja rakennuslain statusta.

Keskeinen tulos vuorovaikutuksessa oli, että kaupunkilaiset arvostavat lähiympäristöään ja maisema-, luonto- virkistys- ja kulttuuriympäristöjen kehittäminen kokonaisuutena nähtiin tärkeänä.

KKPH!-liike toimittanut mielipiteensä vuorovaikutuksen onnistumisesta 22.4.2019. Palaute osallisuuspilotista on esitetty kokonaisuudessaan raportin liitteessä. Palautteessaan liike totesi, että alkuun vuorovaikutus oli innostavaa, mutta työssä oli vuorovaikutusongelmia ja työryhmän työtapa ei antanut mahdollisuutta aitoon vuoropuheluun. Erätaukodialogi koettiin epäonnistuneeksi, vaikka liike oli aloitteentekijänä dialogin kokeilussa. Myös kokeilu verkkokeskustelusta koettiin epäonnistuneeksi, vaikka keskustelua markkinoitiin laajalti. Myös perustamisselvitystyön suhde uuteen yleiskaavaan nähtiin jatkuvasti ongelmallisena ja keskustelua rajoittavana.

Vuorovaikutus hankkeen jatkovalmistelussa

Jos esiselvitysvaiheen jälkeen jatketaan varsinaiseen hakuvaiheeseen ja hoito- ja käyttösuunnitelman laadintaan, niin silloin vuorovaikutusta tulee suunnata esiselvitysvaihetta selkeästi enemmän eri kaupunginosiin sekä aktivoida mukaan enemmän myös sellaisia tahoja jotka saattaisivat olla kiinnostuneita toimimaan tai järjestämään jotakin toimintaa puiston alueella tai siihen liittyen. Helsingin osallisuusmallin mukaisesti tulee kiinnittää enemmän huomiota myös yhdenvertaisempien osallistumismahdollisuuksien luomiseen.

Jo esiselvitysvaiheessa suuri osa työryhmän valmistelijoiden työpanoksesta suuntautui vuorovaikutuksen järjestämiseen, työpajoihin sekä työryhmätyöskentelyyn. Jos työtä jatketaan niin itse sisällön valmisteluun sekä viestintään ja vuorovaikutukseen tulee varata enemmän aikaa ja resursseja.

LUONNOS

KKPH! -liike

Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! -liike on syntynyt yleiskaavan valmistelun yhteydessä vuonna 2013. KKPH! -liikkeestä neljästä kuuteen edustajaa ovat osallistuneet aktiivisesti kaupungin asiaa valmistelevan työryhmän toimintaan ja järjestäneet selvitystyön rinnalla liikkeen omaa toimintaa kaupunginosayhdistysten kanssa asian eteenpäin viemiseksi. Toiminta on kuvattu raportin liitteessä.

Alla on luettelo kansallista kaupunkipuistoa Helsinkiin esittävän yleiskaavalausunnon allekirjoittajat ja kuntalaisaloitteen tukijat. Toiminnan päämääränä on, että Helsinkiin perustetaan etelästä pohjoiseen ja idästä länteen ulottuva verkostomainen urbaani uuden ajan kansallinen kaupunkipuisto – Helsinki National Urban Park.

KAUPUNGINOSAYHDISTYKSET

Alppila-Seura ry, Sällskapet Åshöjden rf

Artova (Arabianranta–Toukola–Vanhakaupunki -kulttuuri- ja kaupunginosayhdistys ry)

Eteläiset Kaupunginosat ry, Södra Stadsdelarna rf

Helsingin Aurinkolahti-Seura ry

Helsingin kaupunginosayhdistykset ry Helka

Hermanni-Vallila-Seura r.y.

Herttoniemi-Seura ry, Hertonäs-sällskapet rf

Kaarelan Omakotiyhdistys ry

Kallio-Seura ry

Kanta-Helsingin Omakotiyhdistys r.y.

Katajanokkaseura ry - Skatuddssällskapet rf

Koillis-Seura ry

Koskela-Forsby-Seura ry

Kruununhaan asukasyhdistys ry - Föreningen för Invånarna i Kronohagen ry

Kulosaarelaiset - Brändöborna r.y.

Kumpula-seura r.y.

Käpylä-Seura r.y.

Laajasalo-Degerö Seura r.y.

Lauttasaari-Seura ry-Drumsö Sällskapet r.y.

Meilahti-Seura ry - Sällskapet Mejlans ry

Mellunmäki-Seura ry

Metsälä-Seura ry

Munkinseutu ry - Munksnejden r.y

Munkkisaari-Hernesaari-Seura ry

Oulunkylä-Seura ry

Pajamäki Seura r.y.

Pakila-Seura ry

Pakilan Omakotiyhdistys ry.

Paloheinän-Torpparinmäen kaupunginosayhdistys r.y.

Pasila Seura ry

Pihlajamäki-seura ry

Pirkkolan Omakotiyhdistys r.y.

Pohjois-Haaga Seura-Norra-Haga förening r.y.

Pro Eira r.y.

Pro Haaga - Pro Haga ry

Puistola-Seura ry

Pukinmäki-Seura – Bocksbacka-Sällskapet ry

Punavuoriseura ry, Föreningen Rödbergen rf

Puotila-Seura r.y.

Puu-Vallilalaiset ry

Roihuvuori-Seura ry

Ruskeasuo-Seura r.y.

LUONNOS

Savela-Seura ry

Siltamäki - Suutarila - Seura ry

Siltasaariseura r.y.

Suomenlinnaseura ry

Tammisaloseura ry – Tammelund sällskapet rf

Tapaninvainion Kaupunginosayhdistys ry, Staffanslättens stadsdelsförening rf

Töölö-Seura - Sällskapet Tölö ry

Töölön kaupunginosat - Töölö ry

Vartiosaari-Seura - Vårdö Sällskapet ry

Viikki-Seura ry

Vuosaari-Seura ry

Vähä-Meilahti - Lill-Mejlans -seura r.y.

KUNTALAISALOITETTA KANNATTAVAT MUUT YHTEISÖT JA RYHMÄT:

Artovan luonto- ja liikuntaryhmä

Demokraattinen Sivistysliitto ry

Helsingin asukkaiden luonto- ja ympäristöliike

Helsingin Seudun lintutieteellinen yhdistys Tringa ry

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry

Helsinkiläisten loma- ja virkistysyhdistys ry

Helsinki-Seura ry

Hertsikan Pumppu –osuuskunta

Hyötykasviyhdistys ry

Kivinokkalaiset ry

Kumpulan siirtolapuutarhayhdistys ry

Lapinlahden Lähteen tukiyhdistys ry

Luonto-Liiton Uudenmaan piiri ry

Maatiainen ry

Malmin lentoaseman ystävät ry

Marjaniemen siirtolapuutarha ry

Ogelin plantaasit ry

Pro Lapinlahti ry

Pro Tuomarinkylä

Stadin rantaryhmä

Stansvikin kyläyhdistys

Suomen Kulttuuriperinnön Tuki ry

Suomen Latu ry

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry

Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Suomen Siirtolapuutarhaliitto ry

LUONNOS

Vuorovaikutuksessa tulleet mielipiteet

Vuorovaikutuksessa esiin tulleet mielipiteet on kirjattu osaksi työpajojen muistioita. Dialogin ja verkkodialogin yhteenvedot ovat tässä raportissa jäljempänä. Lisäksi on saatu palautetta sähköpostitse mm. Keskuspuiston puolesta ry:ltä ja KKPH! -liikkeeltä.

13.4.2018 KKPH! -liikkeen kirjeessä kaupunkisuunnittelulautakunnalle todetaan, että kaupunkilaisia tulee kuulla ennen esiselvityksen jatkotoimista päättämistä. Kaikille avoin kuuleminen kommentointitilaisuuksissa, lausuntokierroksella ja nettipalautteella on tärkeää. Helsinkiläisiltä järjestöiltä tulee pyytää lausunto Helsingin kansallisen kaupunkipuiston esiselvityksestä.

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry ja Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaanpiiri ry korostavat ohjausryhmälle 29.5.2018 lähettämässään mielipiteessään, että tarkastelualueen tulee olla mahdollisimman laaja. Tarkastelualueeseen on syytä sisällyttää kaikki valmistelussa tulleet osa-alueet.

Keskuspuiston puolesta ry ehdottaa 10.12.2018, että kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvityksen tarinaan sisällytetään arkkitehti Bertel Jungin aloitteesta vuonna 1914 syntynyt Keskuspuisto. Ryhmän mielestä Keskuspuisto tulee sisällyttää kaupunkipuiston alueeseen kokonaisuudessaan, Keskuspuiston nykyisten asemakaavojen mukaisessa laajuudessa. Tätä tukee myös korkeimman hallinto-oikeuden päätös, joka kumosi yleiskaavassa Keskuspuistoon esitetyn rakentamisen.

Vuorovaikutuksessa on korostunut erityisesti luontoarvojen merkitys kaupunkilaisille, luontopääkaupunki ja kulttuuriympäristöjen merkitys sekä ennen kaikkea virkistys- ja kulttuuriympäristöjen kokonaisuuden merkitys. Lisäksi kaupunkilaiset ja 4. sektoria edustava Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! –liike haluavat toiminnallaan osallistua kaupungin julkisten alueiden kehittämiseen ja palveluiden kehittämiseen esim. uudenlaisen digialustan avulla.

KKPH! -liike jätti palautetta 23.4.2019 osallisuuspilotista ja kommentit työryhmän 7.3.2019 päivättyyn raporttiluonnokseen. Palautteet on liitetty raportin liiteosaan. Raporttia koskeva palautteen mukaisia korjauksia on tehty käsillä olevaan raporttiluonnokseen. Lisäksi liike toimitti KKPH! Dialogin yhteenveto -liikkeen toiminnan kuvauksen.

KKPH! -liike jätti 9.8.2019 vetoomuksen perustamisselvityksen jatkamisesta valtuustopäätöksen mukaisesti.

LUONNOS

Työvaiheiden tarkasteluita

Verkkokyselyn tulokset

Millainen olisi Helsingin kansallinen kaupunkipuisto? –kysely toteutettiin syksyllä 2017 osana Helsingin kansallisen kaupunkipuiston esiselvitystyötä. Kysely toteutettiin Mapita Oy:n toimesta Maptionnaire –kyselytyökalulla, ja se oli avoinna 23.10.2017-17.12.2017. Oheisesta linkistä pääset kyselyyn: https://app.maptionnaire.com/fi/3173. Kyselyn kysymykset valmisteltiin kansallisen kaupunkipuiston valmistelun työryhmässä. Kyselyn avointa dataa analysoitiin kaupunkiympäristötoimialan Kaupunkitila- ja verkostot -yksikössä kevään 2018 aikana tarkemmin. Analyysi on esitetty Millainen olisi Helsingin kansallinen kaupunkipuisto? PehmoGIS -kyselyn tulokset –nimisessä raportissa. Seuraava kooste on tehty kaupunkiympäristön toimialan ja Mapita Oy:n analyysien perusteella (Forss & Broberg 2018).

Kyselyyn vastasi yhteensä 1419 henkilöä, joista 1408 kyselyn ollessa avoinna. Vierailijoita sivustolla oli 3705 mukaan lukien henkilöt, jotka eivät tehneet yhtään paikannusta. Karttapaikannuksia tehtiin kokonaisuudessaan 12 150, joista 11984 kyselyn ollessa avoinna. Paikannusten mediaani oli viisi paikannusta jokaista vastaajaa kohden. Kyselyn taustatietoihin vastasi vain noin puolet vastaajista, ja näistä suurin ikäluokka olivat 50-59 –vuotiaat.

Pistemäisistä paikannuksista liki 80 prosenttia sijoittui viher- ja vesialueille. Paikannuksia tehtiin alueellisesti eniten Malmin lentokentälle ja Kaivopuistoon. Myös Vartiosaari, Lammassaari, Vanhankaupunginkoski, Lauttasaaren rannat, Seurasaari, Töölönlahti ja ydinkeskustan akseli Esplanadin puistosta Kauppatorille ja Senaatintorille sekä Mustikkamaa, Kivinokka ja Suomenlinna keräsivät paljon paikannuksia (Kuva 1).

Eniten vastattiin ensimmäisen osion kysymyksiin kaupungin identiteettiin, luonnonarvoihin ja kulttuurihistoriaan liittyen ja erityisesti helsinkiläisen luonnon erityispiirteisiin. Toisella sivulla esiintyvät kysymyk-

Kuva 1.

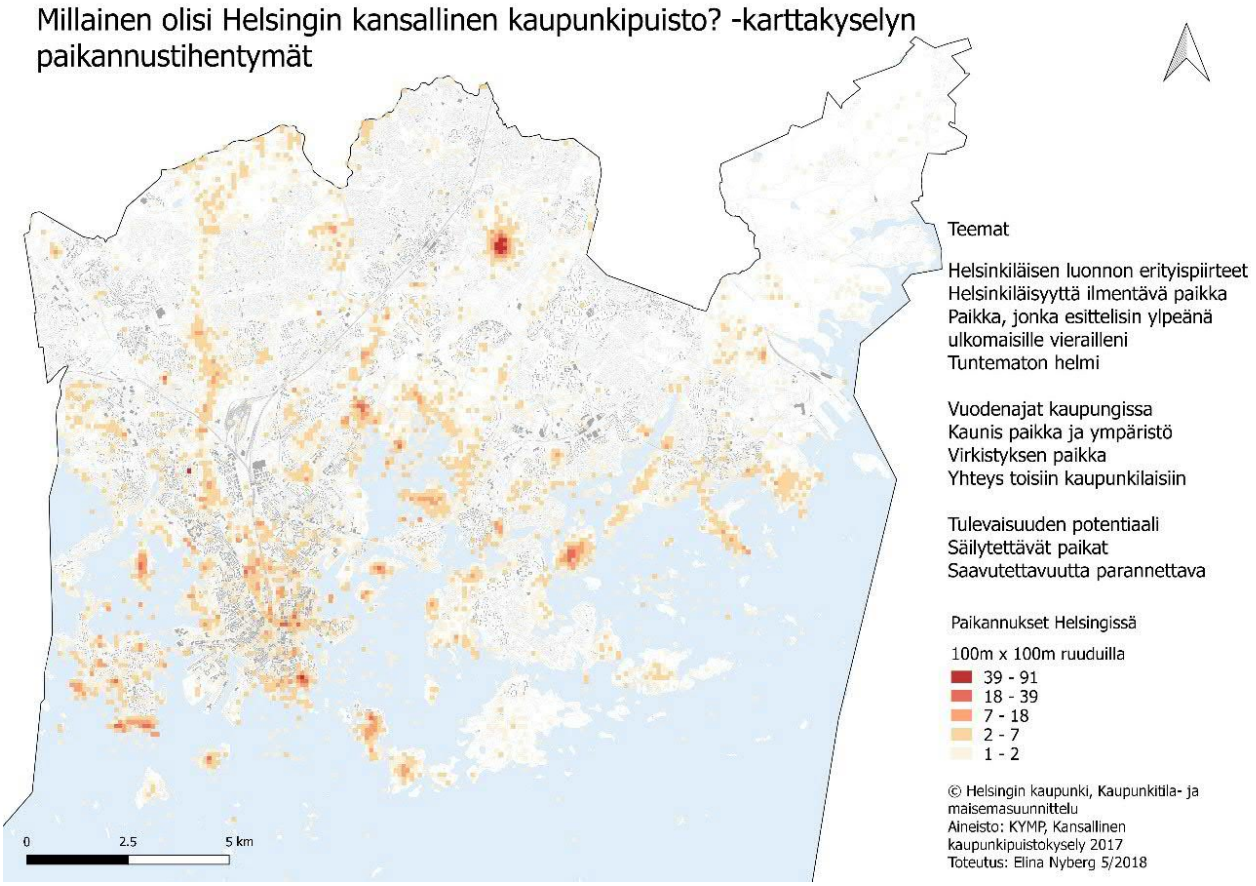

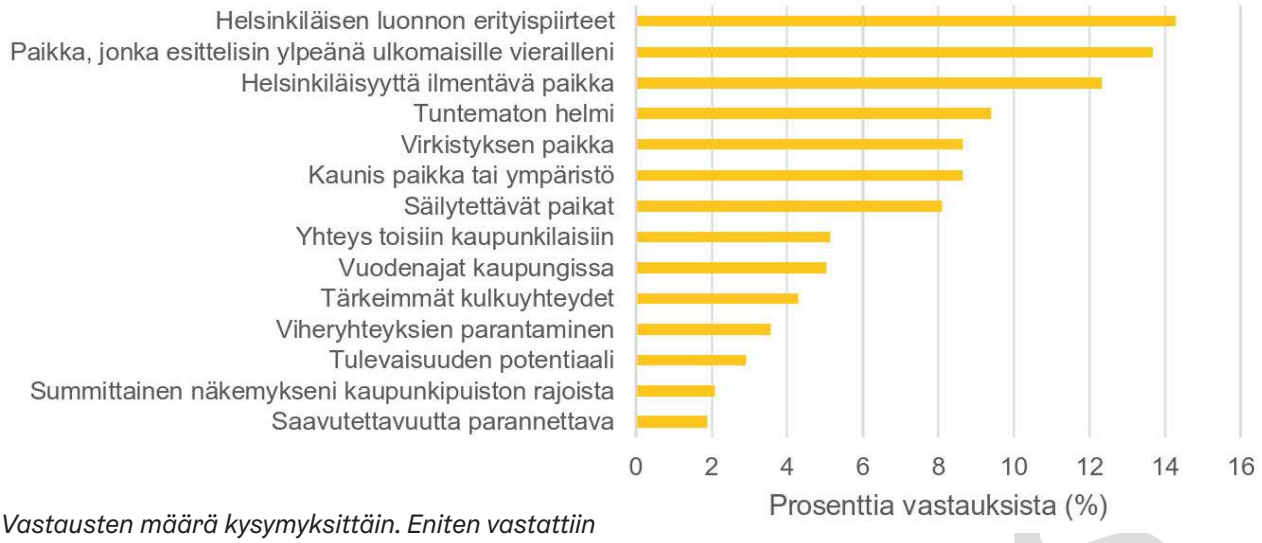

Vastausten määrä kysymyksittäin. Eniten vastattiin ensimmäisen osion kysymykseen luonnon erityispiirteistä.

set käsittelivät toiminnallisesti ja kokemuksellisesti tärkeitä paikkoja esimerkiksi kauniita ja virkistyksen paikkoja, kohtaamisen paikkoja ja eri vuodenaikoihin tärkeitä paikkoja. Viimeisessä karttakysymysosiossa kysyttiin kaupunkipuiston tulevaisuuteen liittyen säilytettäviä, saavutettavuudeltaan parannettavia ja tulevaisuuden potentiaalin paikkoja. Kaikkien kysymyksien vastauksissa korostuivat Malmin lentokenttä, Vartiosaari ja Keskuspuisto ja etenkin näiden säilyttäminen pitkälti ajankohtaisen ja yleiskaavaprosessiin liittyvän keskustelun jälkimainingeissa.

Malmin lentokenttä haluttiin usein säilyttää ilmailukäytössä. Alue haluttiin liittää osaksi kansallista kaupunkipuistoa tärkeiden virkistys, kulttuuri- ja luontoarvojen vuoksi. Keskuspuiston toivottiin pysyvän yhtenäisenä ja luonnontilaisena. Sitä arvostettiin etenkin virkistyksen paikkana ja tärkeänä pyöräreittinä. Vartiosaaressa korostettiin ainutlaatuista luontoa, kulttuurihistoriaa sekä tärkeitä virkistysarvoja. Toiveena oli kulkuyhteyksien parantaminen.

Luontokohteet, rannat, saaret ja metsät korostuivat useiden kysymysten avovastauksissa. Niihin liitettiin usein myös kauniit maisemat, ulkoilumahdollisuudet ja -reitit. Paikka, jonka esittelisin ylpeänä ulkomaisille vierailleni, luonnon erityispiirteet, kauniit paikat ja virkistyksen paikat –kysymyksissä korostuivat kyseiset teemat. Tihentymät sijoittuivat useimmiten Keskuspuistoon, Etelä-Helsingin rannoille ja saariin, Vanhankaupunginlahdelle, Malmin lentokentälle, Vartiosaareen ja Seurasaareen. Kauniit paikat -kysymyksessä nousi muita enemmän esiin puistoja ja puutarhoja kuten Esplanadi, Tähtitorninvuori sekä kartanoympäristöjä. Virkistyksen paikoissa korostuivat lisäksi uimarannat sekä rauhallisuus, hiljaisuus ja kauneus. Virkistyksen paikoiksi paikannettiin usein Mustikkamaa ja hautausmaita. Tuntemattomissa helmissä korostuivat samat teemat, mutta ne sijoittuivat hieman eri paikkoihin. Merkintöjä paikannettiin useimmiten keskustan ulkopuolelle, Vuosaaren huipulle ja rannoille, Munkkiniemen ympäristöön, Talin liikuntapuiston sekä Siltamäen ympäristöön (Kuva 2 mahdollisesti liitteeksi).

Eri vuodenaikoina arvostettiin eri asioita, kuitenkin usein samoissa paikoissa. Suosittuja kohteita olivat Suomenlinna, Kaivopuisto ja Töölönlahti. Kesä oli suosituin vuodenaika ja silloin korostui rannoilla virkistäytyminen. Talvella painotettiin talviliikuntaa kuten hiihtoa, syksyllä ruskamaisemia, ja keväällä luonnon heräämisen seuraamista (Kuva 3 mahdollisesti liitteeksi).

Helsinkiläisyyttä ilmentävät ja kohtaamisen paikat keskittyivät muita useammin keskustan alueelle. Yhteyttä toisiin kaupunkilaisiin koettiin etenkin kantakaupungin puistoissa konserttien, tapahtumien ja juhlapyhien aikaan. Helsinkiläisyyttä ilmentävät paikat taas sijoittuivat keskustan maamerkkien yhteyteen ja niitä perusteltiin merellisyydellä ja historiallisella merkityksellä. Tällaisia olivat Kaivopuisto, Suomenlinna, Töölönlahti ja Kaisaniemen puisto. Mustikkamaa, Korkeasaari ja Keskuspuisto nähtiin myös erityisen helsinkiläisinä (Kuva 4 mahdollisesti liitteeksi).

Kansallisen kaupunkipuiston tulevaisuuden osalta merellisten alueiden ja saarten saavutettavuutta haluttiin parantaa veneyhteyksin esimerkiksi Villinkiin ja Melkkiin. Tulevaisuuden potentiaalina pidettiin uusien saarien kuten Vartiosaaren avaamisen lisäksi Jätkäsaarta, Lapinlahtea, Teurastamoa ja Kalasatamaa. Lisäksi toivottiin tunnettujen paikkojen kuten Töölönlahden uudistamista ja ylläpitoa. Malmin lentoken-

LUONNOS

tän, Keskuspuiston ja Vartiosaaren lisäksi Kivinokka, Lauttasaari, Annalan kartano ja Seurasaari koettiin tärkeiksi säilytettäviksi paikoiksi muun muassa luonnontilaisuuden, maisemien säilymisen, rantojen vapaan käytön, kulttuuriperinnön ja sosiaalisten kohtaamisten osalta.

”Summittainen näkemykseni kaupunkipuiston rajoista” –kysymyksessä korostuivat Vanhankaupunginlahti ja Vantaanjoen varsi. Myös Keskuspuiston alue haluttiin sisällyttää puistoon. Muita alueerajauskeskittymiä keskittyi Itäisen Helsingin rannoille ja saariin, ulkoilusaariin ja keskustan rannoille sekä Lauttasaaren ja Seurasaaren ympäristöihin. Puistorajaukset ulottuivat usein myös numeroidun alueen ulkopuolelle. Vastaajat korostivat erityisesti tärkeitä luontoarvoja perustellessaan alueiden liittämistä kansallisen kaupunkipuiston osaksi. Useat avovastaukset eivät sisältäneet erityisiä perusteita alueen liittämiseksi kansallisen kaupunkipuiston osaksi (Kuva alla).

Verkkokyselyssä kaupunkipuiston suurimpina mahdollisuuksina (=toiveet) nähtiin:

- Luonto- ja kulttuuriarvojen säilyttäminen ja näiden parempi esilletuonti: Kansallisen kaupunkipuiston nähdään säilyttävän alkuperäistä luontoa, niin ettei kaikkia rantoja ja puistoja olisi pakko rakentaa täyteen, vaan luontoa ja metsiä voitaisiin säilyttää riittävän laajoina ja viheryhteyksin turvattuina alueina. Asukkaille turvattaisiin helposti saavutettava lähiluonto. Kaupunkipuistosta tulisi kaupunkilaisten yhteisesti vaalima alue, joka henkii Helsingin historiaa. Puiston nimeäminen kansalliseksi kaupunkipuistoksi lisäisi sen arvostusta, suojelua ja tunnettuutta. Luonto-, virkistys- ja kulttuuriarvot tulisivat enenevässä määrin osaksi kaupunkilaisten jokapäiväistä arkea.

- Virkistyskäytön ja toiminnallisuuden parantaminen: Kansallista kaupunkipuistoa voitaisiin käyttää enemmän tapahtumien järjestämiseen. Puisto palvelisi yhteisöllisen kansalaistoiminnan foorumina ja kaupunkilaisten henkisenä kollektiivisena kotina. Toiveena oli, että yhteydet ja jalankulkureitistöt saataisiin toimiviksi ja turvallisiksi.

- Hyvinvoinnin ja turvallisuuden lisääminen: Kansalliseen kaupunkipuistoon käytetyt resurssit kasvattaisivat kaupunkilaisten ja vierailijoiden hyvinvointia liikkumisen, sosiaalisen kanssakäymisen ja luontokokemusten kautta. Viihtyisä ympäristö lisäisi turvallisuuden tunnetta. Metsäalueilla on positiivisia terveysvaikutuksia.

Verkkokyselyn aineiston analyysi. Mapita Oy:n avoimen datan tarkastelun on tehnyt Kaupunkiympäristön toimialalla Elina Nyberg 2018.

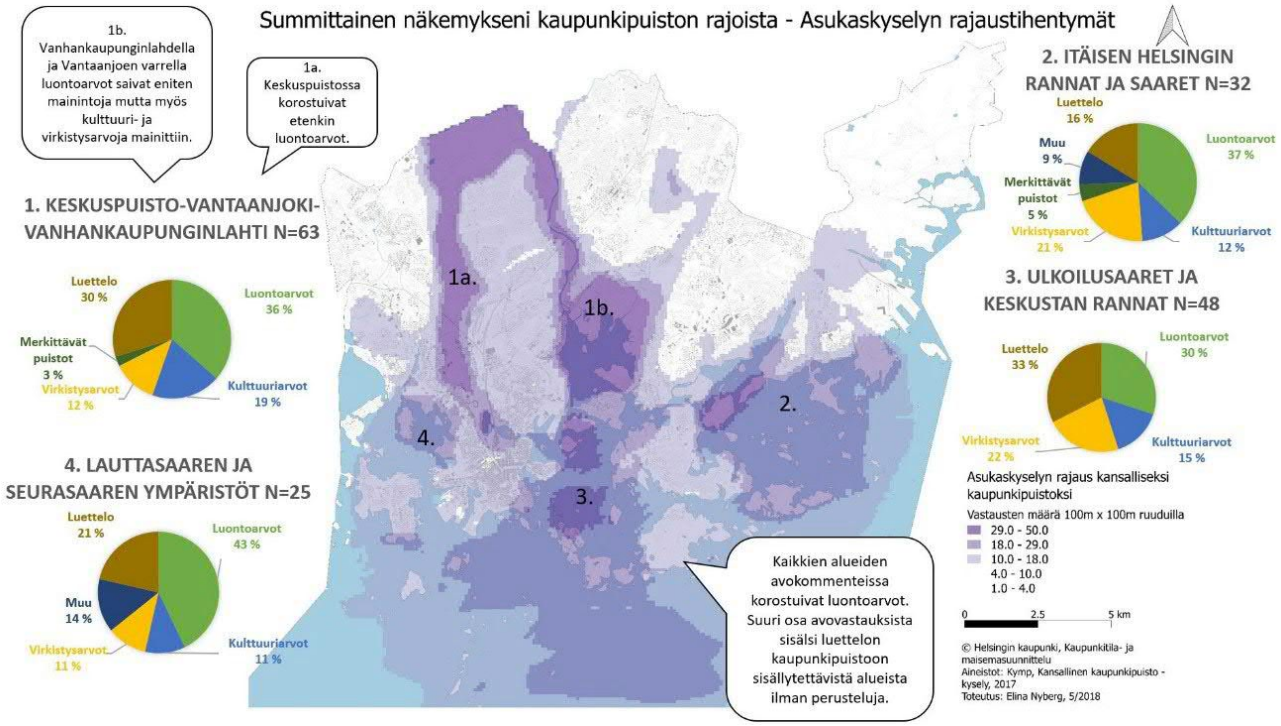

- Kaupunkipuiston positiiviset vaikutukset kaupungin brändiin: Kansallisen kaupunkipuiston nähdään lisäävän Helsingin vetovoimaa, viihtyisyyttä ja kulttuuripalveluja. Puisto kehittäisi kaupungin merellistä imagoa. Viher- ja kulttuurialueverkosto voitaisiin nostaa osaksi maailman luontopääkaupunkibrändia. Helsingin vetovoimatekijänä korostuisi ainutlaatuinen yhdistelmä elinvoimaista urbaania meininkiä, hyvinvoivaa kaupunkiluontoa ja meren läheisyyttä asukkaiden ja matkailijoiden ulottuvilla.

- Esteettömyys ja tasa-arvo: Luontokohteiden säilyttäminen kaupunkilaisten ilona ja virkistyksenä. Kaikilla kaupunkilaisilla ei ole mahdollisuutta lähteä kansallispuistoihin.

Verkkokyselyssä yleisimpinä huolenaiheina (=pelot) nähtiin:

- Puiston aluerajaus; puistosta tulee joko liian suppea tai hajanainen, mukana vain keskusta-alueet: Huoli tiettyjen kaupunginosien jäämisestä ulkopuolelle ja se, että puiston rakentamiseen vedoten rakennushankkeita ohjattaisiin puiston ulkopuolelle jääville luontoalueille. Suurkaupunki tarvitsee suuren kansallisen kaupunkipuiston.

- Puistosta tulee liian yksipuolinen, suositaan vain tiettyjä arvoja: Huolena, että estää kaupungin kokonaisvaltaisen kehittämisen suojelemalla rannat huomioiden joko luonnonarvot tai kaupunkikuvan, mutta unohtaen virkistyksen ja palvelut. Huolena, että tehdään massaturismia varten unohtaen paikalliset asukkaat. Kaupunkipuiston liiallinen brändäys. Ympäristöjen tulee olla asukkaiden luontevassa käytössä, suhde ympäristöön ei saisi olla liian ohjelmallinen.

- Puistosta tehdään liian hoidettu, luonnontilaisten alueiden väheneminen: Huolena nousivat esiin kaupungissa sijaitsevien viheralueiden jatkuva pienentyminen ja pirstoutuminen, metsäisten alueiden ns. puistoutuminen (liiallinen siistiminen) ja rakentaminen, luonnontilaisten alueiden tuhoutuminen, aitojen luonto-ominaisuuksien yksipuolistuminen, rantojen ja rantaraittien rakentaminen sekä luonnonpaikkojen kaupallistaminen.

- Kaupunkipuiston varjolla typistetään ja rakennetaan muita viheralueita: tai vastustetaan rakennus- ja muita kehityshankkeita ja uusien yhteyksien rakentamista, vaikka ne todellisuudessa hyödyttäisivät puistoa ja sen käyttöä.

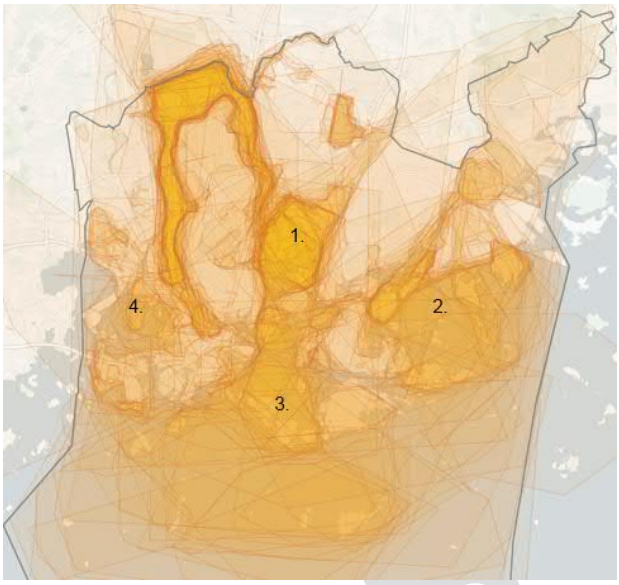

Vastaajien piirtämät puistorajaukset näkyvät kuvassa läpinäkyvällä oranssilla. Mitä tummempana alue erottuu, sitä useammin sama alue on sisällytetty vastauksiin. Kaikista tummimmat tihentymät sisältävät noin 100-150 piirtokertaa. Summittaisia näkemyksiä kaupunkipuiston rajoista piirrettiin 260 kappaletta. Alueita rajattiin laajasti koko Helsingin alueelle, mutta kartalta on erotettavissa muutama tihentymä, johon merkinnät keskittyivät selkeimmin. Erityisesti merialueille ja saaristoon melko laajalle alalle levittyvät merkinnät tukevat kyselyn muita tuloksia, joissa meri, saaret ja rannat koettiin olennaisena osana Helsinkiä ja mahdollista tulevaa kaupunkipuistoa. Metsät ja liikkumista tukeva yhtenäinen viherverkosto nähtiin tärkeinä.

- Ettei kaupunkipuistohanke toteudu ollenkaan esimerkiksi ristiriitojen ja rahoituksen vuoksi: Huoli siitä, että kaupunkipuisto voi haitata ja sitoa kaupungin suunnittelua tulevaisuudessa ja rajoittaa kaupungin vapautta suunnitella maankäyttöä tarkoituksenmukaisesti. Huoli siitä, että rakennettujen alueiden sisällyttäminen puistoon uhkaa tehdä niistä ulkomuseoita, ja puistolle aletaan vaatia puskurivyöhykkeitä. Tavoitteita voisi toteuttaa nykyisten järjestelmien ja yleis- ja asemakaavoituksen puitteissa. Huoli siitä, etteivät päättäjät kuuntele kaupunkilaisten toiveita viheralueiden säilyttämiseksi.

LUONNOS

KESKUSPUISTO - VANTAANJOKI – VANHANKAUPUNGINLAHTI

Useimmiten kaupunkipuistoon kuuluvaksi rajattiin Keskuspuistoa ja Vantaanjokea seuraileva kapea vyöhyke, joka yhdistyy Vanhankaupunginlahden ympäristöön.

2. ITÄISEN HELSINGIN RANNAT JA SAARET

Villingin, Vartiosaaren ja Uutelan muodostama ympyrämäinen alue. Myös Vuosaaren huippu otettiin useasti mukaan aluerajaukseen.

3. ULKOILUSAARET JA KESKUSTAN RANNAT

Suositut ulkoilusaaret, kuten Suomenlinna, Pihlajasaari, Korkeasaari ja Mustikkamaa. Keskustan rannat, esim. Kaivopuisto. Mereisiä alueita on rajattu tiheämmin aina Isosaaren ympäristöön saakka.

4. LAUTTASAAREN JA SEURASAAREN YMPÄRISTÖT

Lauttasaaren rannat, Seurasaaren selän ympäristö ja ulkoilureitit.

Kyselyn 140 paikannukseen sisältyi avovastauksia. Vastauksista etsittiin perusteluja sille, miksi alueen tulisi kuulua kansalliseen kaupunkipuistoon. Avovastaukset luokiteltiin kansallisten kaupunkipuistokriteereiden sisältövaatimusten mukaisesti alueittain teemoihin luonto- tai kulttuuriarvoiltaan tärkeät alueet tai puistoarkkitehtonisesti merkittävät puistot. Edellä mainittujen luokitusten lisäksi tarkasteltiin virkistykseen liittyviä perusteluita. Muu perustelu -osio sisälsi muihin luokkiin kuulumattomia perusteluja kuten viheralueiden säilyttämisen. Vastaukset, jotka sisälsivät luettelon kaupunkipuistoon liitettävistä alueista ilman erityisiä perusteluja, sisällytettiin luokkaan luettelo. Useat avovastaukset sisälsivät perusteluja, jotka liitettiin useaan eri luokkaan. Avovastausten luokittelua vaikeutti kysymyksenasettelu, joka pyysi tarkentamaan rajausta, mutta ei suoraan perustelemaan sitä.

Kaikkien osa-alueiden avokommenteissa korostuivat luontoarvot. Myös koko Helsingin tasolla kaupunkiluonto nähtiin tärkeäksi kaupunkilaisten viihtymisen kannalta, vihreyden runsautta arvostettiin ja luontoalueita haluttiin säilyttää tulevaisuudessa. Useat avokommentit eivät sisältäneet perusteluja alueen liittämisestä kansalliseen kaupunkipuistoon vaan sisälsivät luettelon rajatuista alueista. Vähiten vastauksia liitettiin puistoarkkitehtonisesti merkittäviin puistoihin. Näissä perusteluissa mainittiin siirtolapuutarhat tai kartanopuistot.

Eniten paikannuksia ja avovastauksia liitettiin Keskuspuisto-Vantaanjoki-Vanhankaupunginlahti –akselille etenkin Vantaanjoenvarteen ja Vanhankaupunginlahden alueelle. Vastaukset liittyivät usein myös laajempiin aluekokonaisuuksiin tarkkojen aluerajausten sijaan. Tästä johtuen moni perustelu esiintyy useassa aluerajauksessa ja monessa eri kategoriassa.

Summittaisia rajauksia teki vain noin kymmenen prosenttia koko kyselyyn vastanneista. Vastaajien pieni määrä suhteessa koko kyselyyn vastanneisiin saattaa johtua kysymyksen haastavuudesta ja kyselyn rakenteesta. Puistorajauksia käsittelevä kysymys sijoittuu suhteellisen pitkän kyselyn loppupuolelle.

Dialogin yhteenveto

V YHTEENVETO HELSINGIN KANSALLISEN KAUPUNKIPUISTON PERUSTAMISTA KOSKEVASTA DIALOGISTA

Helsingin kansallisen kaupunkipuiston selvitystyöhön liittyvä kaupunkipuistodialogi järjestettiin to 31.5. klo 17.00 – 20.00 Tieteidentalolla. Kaupunkipuistodialogin tavoitteena oli selvittää ja lisätä ymmärrystä osallistujien aiheeseen liittyvistä tavoitteista, huolista ja kysymyksistä – ei niinkään ottaa kantaa siihen, tulisiko kaupunkipuisto perustaa vai ei.

Keskustelun pääkysymys oli pohtia, mitä kansallisen kaupunkipuiston perustaminen tarkoittaisi Helsingille. Tilaisuuden avauksen jälkeen osallistujat jaettiin kolmeen ryhmään joiden työskentelyä ohjasivat ulkopuoliset fasilitaattorit ja keskustelua kirjasi muistiin joka ryhmässä ollut kirjuri. Tilaisuuden lopulla ryhmät kokoontuivat yhteen ja esittelivät ryhmissä käytyä keskustelua ja esiin nousseita asioita sekä keskeisimpiä oivalluksia.

Keskusteluun oli kutsuttu kaupunkilaisia, yhdistysten ja järjestöjen edustajia, kaupunkiympäristölautakunnan jäseniä sekä virkamiehiä ja asiantuntijoita. Noin 50 kutsutusta keskusteluun osallistui 28 henkilöä.

Tähän yhteenvetoon on koottu ryhmissä ja loppukeskustelussa käytyä keskustelua ja esiin nousseita asioita teemoittain eli eri ryhmissä käytyjä keskusteluja on yhdistetty asiakokonaisuuksiksi. Näitä tuloksia hyödynnetään selvitystyön tekemisessä ja myöhemmin järjestettävässä jatkokeskustelussa.

Alueen rajaaminen

Kansallisen kaupunkipuiston rajaamiseen nähtiin liittyvän lukuisia kysymyksiä ja näkökulmia. Kansallisen kaupunkipuiston käsiteen koettiin olevan jo itsessään sillä tavalla haastava, että monien asiaa tuntemattomien mielessä se näyttäytyy ennen kaikkea yhtenä paikkana kuten esimerkiksi Esplanadi tai Keskus-

LUONNOS

puisto. Toisille tällaisen puiston perustaminen herättää ajatuksen jonkinlaisen kokonaan uuden puiston rakentamisesta ja on vaikeaa hahmottaa sitä, että kansallisen kaupunkipuiston perustaminen ei tuo tullessaan yhtään uusia viheralueita tai puistoja vaan muodostuisi jo olemassa olevista alueista. Laajan, keskustasta kaupungin rajoille ulottuvan puiston hahmottaminen yhdeksi yhtenäiseksi alueeksi on haastavaa, varsinkin tässä vaiheessa kun aluerajausta ei ole tehty. Kansallisen kaupunkipuiston kriteerien mukainen laajuus ja toisaalta alueen yhtenäisyys ja tunnistettavuus ovat vaikea yhtälö.

Puiston laajuuteen ja rajojen määrittelyyn liittyy erilaisia näkemyksiä. Toisaalta toivotaan mahdollisimman laajaa kaupunkipuistoa joka näin takaisi mahdollisimman suuren alueen säilymisen viheralueena ja turvaisi erilaisten kulttuuriympäristöjen säilymisen. Mahdollisimman laajasta rajauksesta seuraa paljon työtä valmisteluprosessiin ja todennäköisesti se tarkoittaisi myös valmisteluprosessin pitkää kestoa. Tämä johtuu muun muassa siitä, että mitä laajempi rajaus olisi, sitä enemmän vaadittaisiin kaavallisten edellytysten selvittämistä ja asemakaavojen laatimista ja tämä on helposti vuosien työ. On myös mahdollista että laaja valmistelualue toisi epävarmuutta erilaisten hankkeiden kehittämiselle ja tätä kautta myös lisäisi kriittistä suhtautumista koko kansallisen kaupunkipuiston perustamiseen. Yhtenä näkökulmana tuotiin esiin myös se, että puistoon rajattavat alueet eivät ole kenties taloudellisesti hyödynnettävissä esimerkiksi myymällä tai vuokraamalla.

Tuotiin myös esiin, että kansallisen kaupunkipuiston perustaminen herättää huolia niiden alueiden kohtalosta jotka eivät mahdolliseen puistoon kuuluisi. Kohdistuisiko niihin entistä suurempi rakennuspaine jatkossa ja kohdentuisiko viheralueiden hoitoon ja ylläpitoon osoitetut määrärahan erityisesti kansalliseksi kaupunkipuistoksi valitulle alueelle jolloin sen ulkopuolelle rajatut alueet joutuisivat huonompaan asemaan? Myös eri kaupunginosien tasapuolinen kohtelu nousi esiin tässä yhtenä näkökulmana eli onko vaarana että jotkut kaupunginosat jäävät huonompaan asemaan jos niiden alueet eivät kuuluisi perustettavaan kaupunkipuistoon. Rajauksen nähtiin vaikuttavan myös siihen, miten kaupunkilaiset kokevat puiston omakseen. Jos rajaus painottuisi esimerkiksi enemmän keskustan alueisiin, voisi puisto jäädä enemmän vaikkapa matkailijoiden asiaksi. Jos painotus olisi enemmän laajempien asuinalueiden ympäristössä, voisi se muodostua enemmänkin kaupunkilaisten olohuoneeksi.

Valmisteluprosessin ja vuorovaikutuksen tärkeys ja merkitys

Kansallisen kaupunkipuiston valmistelu ja selvitysprosessin itsessään koettiin olevan hyvin tärkeä ja merkityksellinen monella tavalla.

Valmisteluprosessin ja vuorovaikutuksen merkitys nähtiin suurena. Kokemusten mukaan pelkkä perustamispäätös ei vielä takaa sitä, että kansallisesta kaupunkipuistosta muodostuisi toivottu kaupunkilaisten olohuone vaan nähtiin, että vasta vuorovaikutteisen prosessin pohjalta voidaan saada aikaan todellista sitoutumista ja omistajuuden tunnetta kaupunkipuistoon. Kansallinen kaupunkipuisto voisi toimia parhaimmillaan myös kaupungin osallisuusmallin mukaisena osallistumisen alustana joka edistäisi kaupunkilaisten omaehtoista toimintaa puiston alueella. Helsingissä käynnissä olevan selvitysprosessin eduksi nähtiin se, että työtä tehdään yhdessä kaupungin asiantuntijoiden ja kaupunkilaisten kanssa eikä konsulttivetoisesti niin kuin monissa muissa kaupungeissa on tehty. Tämän arveltiin osaltaan edesauttavan sitoutumista mahdollisesti perustettavaan puistoon.

Keskusteltiin myös sitoutumisesta ja prosessin johtajuudesta. KKPH! – liikkeen aktiivisuus kaupunkipiston edistämisessä näyttäytyi joillekin vähän hämmentävänä ja kaupungin toiminta esiselvityksen valmistelussa on jäänyt ehkä vähän liikkeen toiminnan varjoon. Pohdittiin myös sitä, että ovatko kaupunki ja KKPH! – liike jollakin tavalla vastapuolet asiassa. Kaupungin asiantuntijoilta odotettiin ehkä suurempaa sitoutumista puiston perustamiseen ja intensiteettiä valmisteluun. Toisaalta tuotiin esiin että käynnissä on vasta esiselvitysvaihe.

Dialogiin perustuvan toimintatavan koettiin olevan hyödyllinen ja sen nähtiin mahdollistavan eri näkökulmien esiin tulemista ja ymmärryksen lisääntymistä. Tämän kaltaisen dialogin merkitystä ja tärkeyttä korostettiin niin kaupungin valmistelijoiden ja ympäristöministeriön välillä kuin kaupungin ja kaupunkilaisten välillä. Sitä, että tähän tilaisuuteen osallistui vain kaksi lautakunnan edustajaa, pidettiin valitettavana.

Moniäänisyyttä kaivattiin valmisteluun lisää. Asiassa aktiivisen kansanliikkeen nähtiin edustavan vain rajallisesti kaupunkilaisia ja tuotiin esiin, että kaupungin tulisi varmistaa se, että mukaan saadaan mahdollisimman monipuolisesti erilaisten ryhmien näkemystä asiasta, kuten esimerkiksi työttömiä, maahanmuuttajia, lapsia ja nuoria sekä ylipäätään sellaisia tahoja jotka eivät yleensä itse aktiivisesti osallistu tällaiseen keskusteluun. Todettiin, että esimerkiksi Helsingin partiolaisten kautta voisi olla mahdollista tavoittaa suuri määrä nuoria eri puolilta kaupunkia ja saada heidän ajatuksiaan asiasta. Tämä tosin vaatisi huolellista pohdintaa ja kysymyksenasettelua jotta saataisiin valmistelun kannalta relevanttia tietoa sillä kansallinen kaupunkipuisto ei ole käsitteenä juuri tunnettu ja siitä keskustelu ei ole aivan yksiselitteistä varsinkaan jos

LUONNOS

aluetta ei ole rajattu. Arveltiin, että kansallinen kaupunkipuisto on käsitteenä niin moniuloitteinen että asiaan paneutuneidenkin mielissä se saa hyvin erilaisia merkityksiä. Osalle dialogiin osallistuneillekin se oli entuudestaan tuntematon ja hyvin hankalasti hahmotettava käsite.

Kansallisen kaupunkipuiston merkitys Helsingin brändille ja matkailulle

Yhtenä kansallisen kaupunkipuiston perustamisen mahdollisena lisäarvona nähtiin sen tuoma hyöty tai etu Helsingistä muodostuvan mielikuvan kehittäjänä tai parantajana niin helsinkiläisten kuin kotimaisten ja ulkomaisten matkailijoiden ja sijoittajien silmissä. Kansallinen kaupunkipuisto ja sen kertoma tarina olisi yksi keino luoda ja vahvistaa mielikuvaa Helsingistä kaupunkina jossa luonto kaikkine myönteisine vaikutuksineen (terveys, viihtyisyys, rauha, liikuntamahdollisuudet) ovat vahvasti läsnä ja kaikkien asukkaiden helposti saavutettavissa. Kansallisen kaupunkipuiston konseptin nähtiin olevan myös kiinnostava kansainvälisesti kaupunkisuunnittelun strategisena välineenä.

Toisaalta tuotiin esiin se, että kansallinen kaupunkipuisto on brändinä vähän tunnettu ja haastavasti hyödynnettävä matkailu- ja kaupunkimarkkinoinnissa ja pelkällä statuksen saamisella ei vielä olisi juurikaan merkitystä tässä mielessä vaan vaatisi suuria panostuksia markkinointiin ennen kuin se kehittyisi oikeasti merkittäväksi matkailuvaltiksi. Helsingin luontoarvoja ja kulttuurihistoriallisia arvoja voidaan myös hyvin käyttää matkailumarkkinoinnissa hyväksi ilman kansallisen kaupunkipuiston statusta.

Luottamus

Yksi keskeinen keskusteluissa esiin noussut teema oli luottamus tai paremminkin sen puute siihen, että kaupungin valmistelevat virkamiehet ja päättäjät olisivat sitoutuneet viheralueiden ja kulttuuriympäristöjen suojeluun ja säilyttämiseen pitkäjänteisesti. Kansallisen kaupunkipuiston perustamisen merkitys olisi juuri siinä, että se toisi yleiskaavoja tai yksittäisiä asemakaavoja sekä valtuustokausia pitkäjänteisemmän säilyttävän statuksen kaupunkipuistoon valituille alueille. Tämän statuksen myötä viheralueiden kohtalosta huolestuneiden kaupunkilaisten ei enää tarvitsisi seurata intensiivisesti kaavoitusta ja tarvittaessa valmistautua tärkeinä pitämiensä viheralueiden puolustamiseen uusissa kaavaprosesseissa kerta toisensa jälkeen.

Päätöksellä hakea kansallisen kaupunkipuiston statusta nähtiin olevan myös symbolista ja psykologista merkitystä ja arvoa. Parhaimmillaan se toimisi valmistelijoiden, valtuuston ja kaupunkilaisten yhteisenä julkilausuttuna tavoitteena ja sitoumuksena säilyttää, turvata ja ylläpitää tärkeiksi ja arvokkaiksi koetut viheralueet ja kulttuuriympäristöt Helsingissä.

Toisaalta nähtiin että mahdolliset kansalliseen kaupunkipuistoon liitettävät alueet ovat nimenomaan kaupungin suunnittelukoneiston pitkäjänteisen suunnittelutyön tulosta ja kertovat siitä, että viheralueiden ja kulttuuriympäristöjen arvot ovat hyvin tiedostettu ja niiden suojeluun on sitouduttu muun muassa kaavoituksessa ja näin ollen uudelle suojelutasolle ei ole tarvetta. Viheralueiden ja viherverkoston kehittämistä voitaisiin tehdä toki pontevammin, mutta esimerkiksi Vistra II tarjoaa tähän jo nyt hyvät lähtökohdat.

Luottamuksen lisääminen nähtiin mahdolliseksi tämän kaltaisen prosessin ja dialogin avulla ja tilaisuutta pidettiin hyvänä alkuna tälle kehitykselle. Nähtiin, että valmisteluprosessi on vaativa ja tarvitsee riittävästi aikaa. Tuotiin esiin kuitenkin myös huoli kaupungin valmistelijoiden prosessiin ja lainsäädäntöön liittyvän tiedon ja ymmärryksen tasosta.

Jännite Helsingin ja valtion ohjauksen välillä

Keskustelussa nousi esiin Helsingin ja ympäristöministeriön välinen jännite. Kansallisen kaupunkipuiston perustamisen myötä koettiin samalla päätäntävaltaa kaupungin maankäytöstä siirtyvän osin ympäristöministeriölle. Esimerkiksi kansallisen kaupunkipuiston alueeseen kuuluvien asemakaavojen mahdolliset muutokset eivät olisi jatkossa ainoastaan kaupungin itsensä käsissä vaan kaavamuutoksista tulisi konsultoida myös ympäristöministeriötä. Tämä nähdään toisaalta olevan hyvä asia koska sen koetaan vähentävän riskiä että kansalliseen kaupunkipuistoon määritellyt alueet voisivat muuttua esimerkiksi rakennusalueiksi. Toisaalta tämän koetaan olevan huono tai ainakin arveluttava seikka joka tuo kaupungin omaan suunnitteluun epävarmuutta ja ennakoimattomuutta joko niin, että kaupungin mahdollisesti tärkeiksi kokemat kaavamuutokset eivät olekaan mahdollisia tai että kaavaprosessit hidastuvat ja lopputulos on vaikeimmin ennakoitavissa. Tämä kaavamuutosten mahdollisuuden ennakoimattomuus saattaa karsia myös yksityisten toimijoiden halukkuutta lähteä suunnittelemaan erilaisia hankkeita. Yksi esiin nostettu huoli oli myös se, että muodostuuko mahdollisesta kansallisesta kaupunkipuistosta jonkinlainen valitusperuste eli pyritäänkö siihen vetoamalla vaikeuttamaan myös puistoon kuulumattomien mutta esimerkiksi siihen rajautuvien alueiden kaavoitusta. Kansallista kaupunkipuistoa koskeva lainsäädäntö nähtiin myös jossain määrin epätäsmällisenä tai ainakin sitä tunnuttiin tulkitsevan keskustelussa eritavoin.

LUONNOS

Verkkokeskustelun yhteenveto

Osana Helsingin kansallisen kaupunkipuiston esiselvitystyötä järjestettiin kaikille kiinnostuneille avoin verkkokeskustelu syksyllä 2018. Verkkokeskustelun aiheena olivat aikaisemmin prosessin aikana tunnistetut mahdolliset vaikutukset, joita kaupunkipuiston perustamisella voisi olla sekä neljä erilaista vaihtoehtoa jatkotyön pohjaksi (VE1-VE0+). Keskustelun tuloksia hyödynnettiin osana vaikutustenarvioinnin laadintaa. Keskusteluun kutsuttiin eri alojen asiantuntijoita, etujärjestöjä, yrityksiä ja yhdistyksiä sekä tavallisia kaupunkilaisia.

Vaikka kutsumenettelyllä tavoitettiin laaja joukko ihmisiä, niin keskusteluun osallistuneiden määrä ei vastannut odotuksia. Kutsumenettelyllä ei yrityksestä huolimatta myöskään onnistuttu juurikaan saamaan keskusteluun mukaan sellaisia tahoja, jotka eivät olisi osallistuneet jo keskusteluun jossain hankkeen valmistelun varhaisemmassa vaiheessa.

Keskustelun pohjaksi oli laadittu aikaisemman vuorovaikutuksen pohjalta seitsemää eri vaikutusluokkaa koskevia väittämiä. Jokaisella vaikutusluokalla oli oma keskusteluosionsa. Lisäksi oli esitetty neljä erilaista alustavaa tarkastelualuerajausta ja näistä käytiin oma keskustelunsa. Yhteensä erillisiä keskustelupalstoja oli siis kahdeksan. Alla on tiivistelmät kussakin keskustelussa esiin nousseista vaikutusten arviointiin liittyneistä keskeisistä asioista sekä kannanotot rajausvaihtoehtoihin.

Vaikutukset elinkeinoelämälle

(6 kommenttia / 5 keskustelijaa)

Vaikutuksia elinkeinoelämälle ei keskustelussa pidetty kovinkaan merkittävänä. Mahdollisuuksia voisi syntyä lähinnä pienimuotoiselle palvelutoiminnalle kuten kahvila, kanoottivuokraamo jne.

Vaikutukset luonnonympäristöön, maisemaan ja kulttuuriympäristöön

(13 kommenttia / 11 keskustelijaa)

Erityisesti luonnonympäristön suojelun näkökulmasta kansallisen kaupunkipuiston perustamista pidettiin tärkeänä koska se toisi luontoalueille asemakaavaa vahvemman statuksen. Tuotiin esiin, että kaupungin kehittäminen nähdään nykyisin vain lisärakentamisena ja että myös luontoalueiden varaaminen säilytettäviksi pitäisi nähdä kehittämisen välineenä. Peräänkuulutettiin viheralueiden kokonaisvaltaisen tarkastelun merkitystä. Rakennetun ympäristön suojelun koettiin olevan nykyisin ja hyvällä tolalla.

Vaikutukset oppimisympäristöön

(14 kommenttia / 9 keskustelijaa)

Suurin merkitys nähtiin olevan siinä, että viheralueet säilyisivät nykyisessä laajuudessaan ja samalla mahdollisuudet niiden opetuskäyttöön säilyisivät. Kaupunkipuiston perustamiseen liittyvä aineisto ja sen jalostaminen esitteiksi ja digitaalisiksi alustoiksi voisi tukea myös opetuskäyttöä ja jos kaupunkipuistoa ei perusteta, niin tuskin syntyy tällaista opetusta tukevaa aineistoakaan. Kansallisen kaupunkipuiston hyödyntäminen opetuksessa tai muillakin tavoilla nähtiin vaativan myös resursseja pelkän perustamispäätöksen lisäksi.

Vaikutukset maankäytön suunnitteluun

(21 kommenttia / 12 keskustelijaa)

Kansallisen kaupunkipuiston perustamisen nähtiin tuovan selkeän ja pitkäjänteisen statuksen siihen liitettäville viheralueille. Se edistäisi myös luontoalueiden kokonaisvaltaista suunnittelua nimenomaan luontoalueina eikä vain rakentamisen reservialueina. Toisaalta tuotiin esiin huoli tulevaisuuden tarpeiden ennakoinnista eli pystytäänkö puiston rajaus ja hoito- ja käyttösuunnitelma laatimaan niin, ettei kaupunkipuiston perustaminen hankaloita tai mahdollisesti estä esimerkiksi tärkeiden infrahankkeiden toteutusta tulevaisuudessa. Epäiltiin myös Ympäristöministeriön roolia ja kapasiteettia osallistua voimakkaasti kasvavan Helsingin kaavoituksen ohjaamiseen mahdollisen kaupunkipuiston alueella.

Vaikutukset matkailuun

(22 kommenttia / 14 keskustelijaa)

Merkittävin vaikutus matkailun kannalta nähtiin olevan siinä, että kansallinen kaupunkipuisto takaisi luonnon säilymisen osana kasvavaa kaupunkia ja näin ylläpitävän Helsingin luonnonläheistä imagoa. Viestinnällisesti se rajaisi tietyn kohdealueen jonka esiin tuominen voisi olla helpompaa niin matkailijoille kuin kaupunkilaisillekin. Kansallisen kaupunkipuiston perustaminen ei kuitenkaan sinällään vielä edistäisi matkailua merkittävästi vaan lisäksi tarvittaisiin erilaisten matkailupalvelujen tuotteistamista ja markkinointia. Toisaalta esitettiin myös, että kansallinen kaupunkipuisto tulisi perustaa ennen kaikkea helsinkiläisiä varten ja esitettiin huoli matkailun ja erilaisen harrastustoiminnan tuomista uhista luonnolle.

Vaikutukset viihtyvyyteen, terveyteen ja hyvinvointiin

(22 kommenttia / 11 keskustelijaa)

LUONNOS

Kansallisen kaupunkipuiston vaikutukset viihtyvyyteen, terveyteen ja hyvinvointiin syntyisivät ennen kaikkea sen kautta, että se turvaisi nykyisten viheralueiden säilymisen asemakaavoja vahvemmin. Tämän nähtiin olevan entistä tärkeämpää tulevaisuudessa kaupungin kasvaessa jatkuvasti kovalla vauhdilla ja asukasmäärän myös kasvaessa. Nähtiin myös, että kansallinen kaupunkipuisto mahdollistaisi lukuisten liikunta- ja harrastusmuotojen tarpeiden huomioinnin, turvaamisen ja kehittämisen.

Vaikutukset kaupunkilaisten osallisuudelle

(37 kommenttia / 15 keskustelijaa)

Jos kansallinen kaupunkipuisto perustettaisiin, niin sen idean toteutuminen laajimmillaan vaatisi myös kaupunkilaisten laajaa osallistumista. Kaupungilla tulisi olla tiettyyn rajaan asti mahdollistajan, organisoijan ja koordinaattorin rooli mutta tilaa pitäisi jäädä merkittävästi myös kaupunkilaisten omaehtoiselle toiminnalle ja aktiivisuudelle. Tunnistettiin myös kaupunkilaisten omaehtoisen toiminnan ja luonnonsuojelun mahdollinen ristiriita, joka tulee huomioida kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

Vaihtoehdot jatkosuunnittelun pohjaksi

(59 kommenttia / 32 keskustelijaa)

Laajin rajausvaihtoehto sai ehdottomasti suurimman kannatuksen jatkotyön pohjaksi. Sitä perusteltiin pitkäjänteisellä viheralueiden säilymisellä, suurella potentiaalilla, ilmastonmuutoksen torjunnalla, luonnon monimuotoisuuden turvaamisella ja kaupunkilaisten mahdollisimman tasapuolisella mahdollisuudella nauttia kaupunkipuistosta. Tuotiin esiin myös laajan rajauksen mukanaan tuoma työn suuri määrä ja valmistelun pitkä aika, mutta siitä huolimatta tätä vaihtoehtoa kannatettiin. Laajaan rajaukseen esitettiin lisättäväksi myös lukuisia laajan rajauksen ulkopuolisia alueita, mm lähiöitä ja itä – länsi suuntaisia yhteyksiä sekä kaupunkipuroja.

Muutamassa kannanotossa kannatettiin suppeampaa rajausvaihtoehtoa, jotta kaupungin kehittäminen ja täydennysrakentaminen eivät vaarantuisi. Nähtiin myös, että rakennettuja alueita ei juuri pitäisi kaupunkipuistoon liittää. Perustamalla suppeampi kaupunkipuisto voitaisiin siihen ohjata tehokkaammin resursseja ja puistoa mahdollisesti jatkossa laajentaa, jos se osoittautuu hyväksi konseptiksi.

Työvaiheiden karttatarkasteluita

Ennen verkkodialogia tehtiin KKPH! -liikkeen piirissä ja työpajoissa erilaisia rajaustarkasteluita, jotka on esitetty alla.

KKPH! -liikkeen työstämät alustavat tarkastelut

Valtuustoaloitteessa kansallisen kaupunkipuiston rajauksena esitettiin laajaa ja merellistä, idästä länteen ja etelästä pohjoiseen sijaitsevaa aluetta, johon sisältyisi urbaaneja alueita, saaristoa ja merellisiä rantoja, Vantaanjoki, kaupunkipuroja, puistoja, luonnonmetsiä, keskustakortteleita sekä esikaupunkien kulttuuriympäristöjä. Ytimenä olisi ekologisesti merkittävimmät vihersormet sekä valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt. KKPH! -liike työsti keskustelun pohjaksi kartan, jossa on tunnistettu Helsingin tarinan kannalta keskeisiä alueita.

KKPH!-liikkeen tunnistamat kaupunkilaisten kannalta tärkeät ja kaupungin selvityksissä esiin tulleet alueet. Kartta on toiminut pohjana alustavan tarkastelualueen muodostamiselle.
Rajauksessa on kansallisen kaupunkipuiston kriteerit täyttävät ja riittävän kytkeytyneet viher- ja kulttuurialueet yleiskaavan virkistys- ja viherverkosto-teemakartan, yleiskaavan kulttuuriympäristö-teemakartan ja kaupunkiympäristölautakunnan vuonna 2016 hyväksymän Vistra-selvityksen mukaisesti ja Helsingin luonnonsuojeluohjelman 2015-2024 mukaisesti. Esitetyssä laajuudessaan hanke kuvaa hyvin viheralueiden tärkeyttä kaupunkilaisille.

LUONNOS

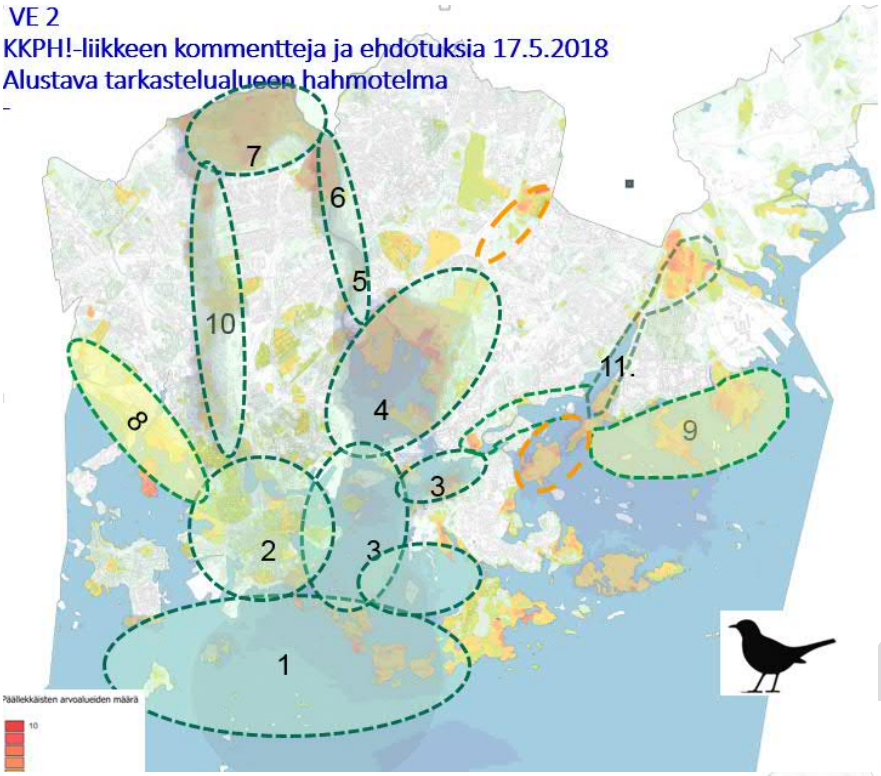

Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin liikkeen esitys tarkastelualueeksi 5/2018. Esitetty työryhmän kokouksessa 17.5.2018.

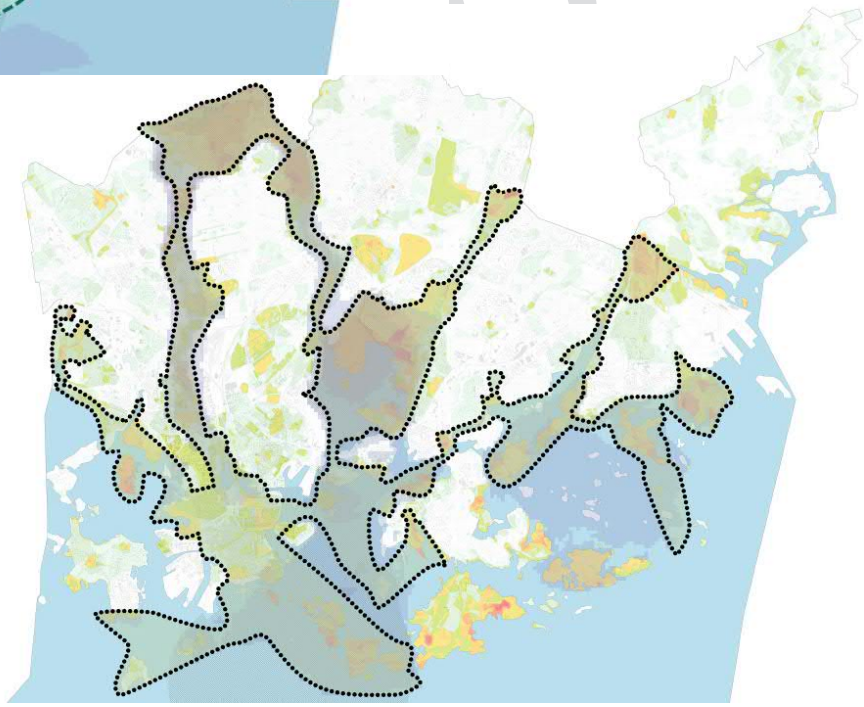

KKPH! liikkeen karttatyö 7.1.2019
Jatkotyössä karttaan täydennettävät alue-ja asiakokonaisuudet Helsingin kansallisen kaupunkipuiston tarkastelualueen rajausta ja osa-alueiden määrittämistä ohjaa Stadin Stoori. Koska tarinan koostaminen on kesken, alustavan tarkastelualueen rajauksen tulee täydentyä tarinan mukaisesti myös Helsingin kasvutarinan osalta. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden lähiökokonaisuuksien liittämistä mukaan kartan tarkastelualueeseen selvitetään jatkovalmisteluvaiheessa. Kaupungin keskustan alueella kartta on vain viitteellinen eli rajaus suoritetaan kokonaisuudessaan myöhemmin kaupunginmuseon tekemän yksityiskohtaisen arvioinnin mukaisesti. Merialueen ja saariston osalta rajausta tarkennetaan ja laajennetaan siniyhteyksien osalta jatkotyössä kaupungin uutta merellistä strategiaa toteuttaen ja kehittäen. Helsingin luontoekosysteemiin oleellisena osana kuuluvat purot sekä pintavesien näkökulma tarkentuvat kartalle jatkovalmistelussa. Puhtaan veden ja hulevesien huollon merkitys on työn aikana noussut esille erityisesti kestävän tulevaisuuden tekijänä. Poikittaisten Itä-länsisuuntaisten viheryhteyksien vahvistaminen tulee olla erityisen huomion kohteena tarkastelualueen jatkotyössä. Erityisesti tämä on haasteena koillisissa ja itäisissä kaupunginosissa. Jatkossa tulisi tutkia yhteyksien parantamista myös muutos- ja laajentumisalueina. Kartan esittämä Helsingin kansallisen kaupunkipuiston rajaus mahdollistaa viheryhteydet naapurikuntien arvokkaille luontoalueille ja siten myös puiston mahdollisen laajentamisen tulevaisuudessa.

Karttatyöpajan (V työpaja) aluetarkastelut

Maaliskuussa 2018 järjestetyn työpajan ryhmätöissä tunnistettiin Helsingin tarinan kannalta keskeisimmät alueet.

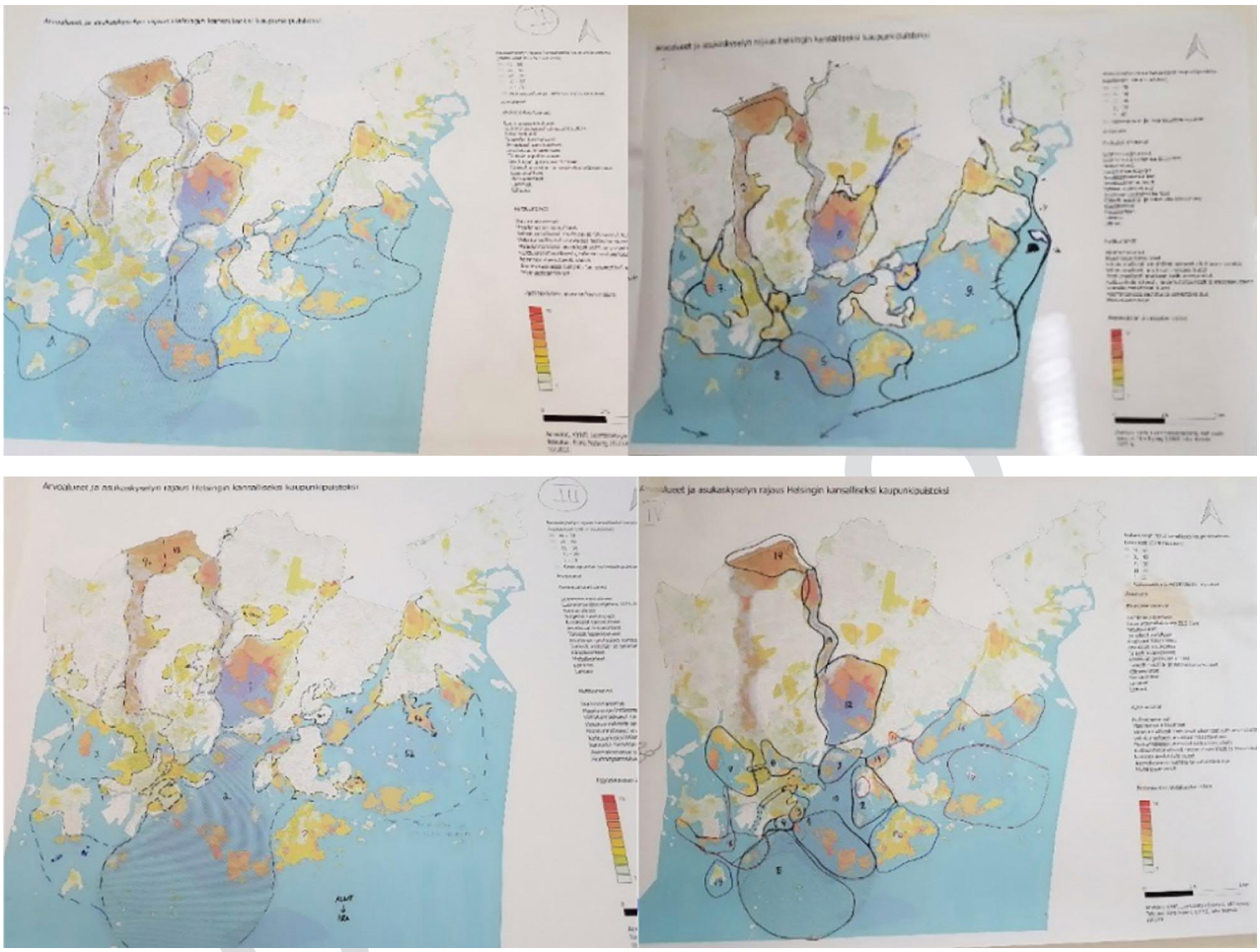

Karttatyöpajan ryhmien karttatarkasteluita

Karttatyöpajan ryhmätöissä esitettyjä tarkastelualueita keskustan osalta.

Työryhmän tarkastelut

Työryhmän asiantuntijat kävivät läpi karttatyöpajan tuloksia ja muodostivat alustavan esityksen tarkastelualueesta. Helsingissä on runsaasti sellaisia arvokkaita kohteita, jotka voisivat olla osana kansallista kaupunkipuistoa. Puiston kriteerien täyttämiseksi ja toteuttamiskelpoisen ratkaisun tekemiseksi tarvitaan karsimista. Puiston alustavaksi tarkastelualueeksi esitettiin Helsinkipuiston ja keskustan kulttuuriympäristöjen kokonaisuutta, jota täydennettiin ohjausryhmässä Keskuspuiston alueella (VE2). Ohjausryhmä näki yhtenä vaihtoehtona myös merellisen vaihtoehdon, josta muodostettiin vaihtoehto VE3. Kaupunkilaisten mielipiteen ja ympäristöministeriön kannan mukaan tarkastelualuerajaukseen tulee liittää puiston kriteerien täyttämiseksi Helsinkipuiston lisäksi myös sellaisia alueita keskustasta, jotka ilmentävät Helsingin rakennettua kulttuuriympäristöä ja kaupunkirakenteen kansallisia arvoja.

Helsinkipuiston mukaan ottamista perusteltiin mm. sillä että, Helsinkipuiston yleissuunnitelman periaatteet on hyväksytty tulevien asemakaavojen sekä alueen muun jatkosuunnittelun ja toteutuksen lähtökohdaksi (Kslk 7.2.2012). Lisäksi todettiin, että Helsinkipuistolla on prosessi-luonne: se ei tule koskaan valmiiksi. Alueen historiaa on leimannut dynaamisuus ja kehittyminen ympäröivän kaupungin mukana. Tämä on myös puiston kehittämisen kantavia ajatuksia. Kehittämisen tarkoituksena on muokata koko kaupungin identiteettiä nivomalla puiston osa-alueet yhteen ja vahvistamalla niiden luonnetta.

Helsinkipuiston ja Keskuspuiston mukaan ottamista alustavaan tarkastelualueeseen perusteltiin myös sillä, että Helsingin uuden yleiskaavan virkistys- ja viherverkosto- teemakartalla on osoitettu Helsinkipuisto ja Keskuspuisto ja todettu että niiden arvot turvataan.

Keskusta-alueen tarkastelut

Kaupunginmuseon asiantuntijat kävivät läpi keskusta-alueen kansallisen historian tai kaupungin omien kehitysvaiheiden kannalta merkittäviä kulttuuriympäristöt rakennuksineen. Alustava tarkastelu on osoitettu alla olevassa kuvassa. Tarkastelua on jatkettu asemakaavoituksen reunaehdot huomioiden siten, että alustava tarkastelualue keskustan osalta on osoitettu vaihtoehdoissa VE2 ja VE3.

Historiallisen keskustan kohteet, joiden arvot täyttäisivät kansallisen kaupunkipuiston kriteerit. Alustava tarkastelu. (Kaupungin museo 2018)

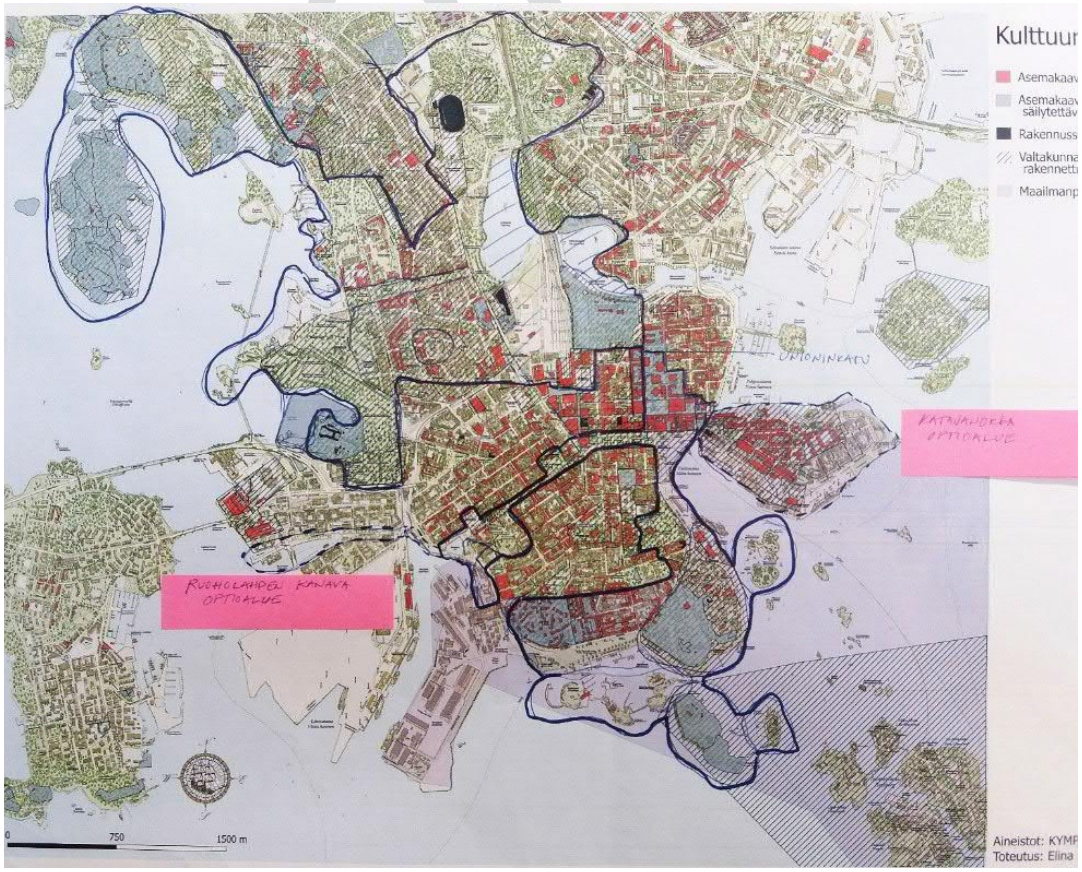

Helsingin tarinan valmistelu

Kansallisen kaupunkipuiston tarkastelualueen tulee ympäristöministeriön ohjeiden mukaan kertoa Helsingin tarinaa. Vuorovaikutuspilotissa ja työryhmässä on Helsingin kansallisen kaupunkipuiston selvityksen pohjaksi ja osaksi mahdollisen hakemuksen perusteluita on rakennettu kansallisen kaupunkipuiston alustavaa tarinarunkoa. Tarinatyö jatkuu perustamisselvityksen seuraavassa vaiheessa. Helsingin kansallisen kaupunkipuiston tarinan ja tarkastelualueen ytimen muodostavat karttakyselyssä, asiantuntijaraporteissa ja tarinan valmistelussa tunnistetut helsinkiläiset ja kansallisesti kohteet, jotka täyttävät kansallisen kaupunkipuiston kriteerit ja jotka halutaan säilyttää jälkipolville. Lisäksi kansallisen kaupunkipuiston tarkastelualueen pohjana ovat kaupungin merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman ja luonnonympäristöjen ja merellisen verkoston kohteet, jotka on tunnistettu asiantuntijatyönä koko kaupungin osalta yleiskaavatyössä ja Helsinkipuiston, Itä-Helsingin kulttuuripuiston ja muiden vihersormien selvitystyössä sekä VISTRAssa (VISTRA osa I: lähtökohdat ja visio 2013 ja VISTRA osa II Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma 2016) sekä merellisen strategian valmistelussa. Luonnonsuojelukohteet on tunnistettu Helsingin luonnonsuojeluohjelmassa 2015-2024 ja ekologiset verkostot Helsingin yleiskaavassa (2016).

Kansallisen kaupunkipuiston sisältöä on työstetty kaupunkilaisten ja asiantuntijoiden kanssa 5 työpajassa, avoimella verkkoalustalla ja kahdessa erillisessä konsultin (Eficode Oy) vetämässä Tarinatyö-pajassa. Tarinatyötä jatkettiin työryhmässä työpajojen pohjalta keväällä 2019, mutta työssä todettiin, että työtä on parempi jatkaa siinä vaiheessa kun rajaus alkaa olla selvillä.

Kaikissa työpajoissa nousi esiin läpileikkaavana teemana kaupungin virkistys- ja kulttuuriympäristöjen pysyvyyden ja kokonaisvaltaisen suunnittelun merkitys kaupunkilaisten hyvinvoinnille.

I Luonto ja maisema -työpaja 14.9.2017

Työpajassa todettiin, että luontomme monimuotoisuudesta saamme olla kiitollisia jääkaudelle, joka muovasi kallio- ja maaperäämme ja antoi pohjan monimuotoiselle maisemalle ja luontotyypeille. Kaupungin muutoksessa kaupunkilaisten luontosuhde on edelleen vahva ja kaupungissa tulee olla mahdollisuuksia hiljentymiseen. Merelliset elinkeinot ja niiden ympäristöt ovat muuttuneet kaupungin kehittyessä ulkoilun ja harrastusten ympäristöiksi. Teollistumisen ja kaupungin laajenemisen myötä havahduttiin toimenpiteisiin saastumisen estämiseksi ja terveellisen ympäristön luomiseksi.

Luonto ja maisema näyttäytyvät käsikädessä. Nykyinen Helsinki kelpaa kansainvälisen tason villiksi urbaaniksi luontopääkaupungiksi. Keskustassakin voi liikkua lähellä luontoa ja liikkuminen luonnossa onnistuu kaikkina vuodenaikoina. Nähtävää on jo paljon kokeneille mutta myös niille, jotka vasta etsivät ja opettelevat asioita. Luontopääkaupunki-brändi nousee luontevasti helsinkiläisten vahvasta ja syväjuurisesta luontosuhteesta. Sitä emme vielä varmuudella tiedä, miten viisas ja villi urbaani rannikkoihminen elää 100 vuoden päästä? Todennäköisesti kuitenkin edelleen metsistä ja merestä nauttien.

PUHEKUPLIKSI SEURAAVAT LAUSEET:

”Urbaani rannikkoihminen” eli helsinkiläinen tapa kokea ja olla luonnossa osana kaupunkia

Luontokokemus – kokemuksellisuus, meri, metsä, maisemien avoimuus

Meri / vesi – veden tarina

Luontopääkaupunki

Kattavuus, kytkeytyneisyys

Auringon kierto, valoisuus ja pimeys

Muutos ja tulevaisuus

Luontotyypit ja niiden tarinat

Yhdistävä vesi

Itämeren tytär - metsän poika

Kompassi

Aito maaperä

Monimuotoisuus

Kaupungin ja luonnon symbioosi

LUONNOS

II Historia ja kulttuuriympäristöt –työpaja 1.11.2017

Työpajassa ideoitiin tulokulmia Helsingin historiaan ja Helsingin tarinaan ja keskusteltiin Helsingin vaiheista kuninkaan käskystä nykypäivään. Työpajaan liittyvät esitykset ovat seuraavassa linkissä: https://www.hel.fi/helsinki/fi/asuminen-ja-ymparisto/luonto-ja-viheralueet/puistot/kaupunkipuisto/Tyopajat/

Puhekupliin seuraavat lauseet

Kuninkaan ja keisarien kaupunki

Sulatusuuni, monikulttuurisuus

Kasvien kaupunki, puutarhakulttuuri

Erilaiset vapaa-ajan vieton muodot eri aikakausina

Kartanot ja huvilat

Työ

Sodat

Hyvinvointi

Laajeneva kaupunki

Ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

Sivistynyt luontosuhde

Meri, maisema mereltä, muuttuva rantaviiva

III Elämyksiä, kokemuksia ja hyvinvointia -työpaja 23.11.2017

Työpajassa oli aistittavissa, että kansallisesta kaupunkipuistosta on syntymässä vahva aate, joka heijastelee uudenlaista elämän tapaa. Todettiin, että puistoaatteen kautta syntyy uudenlaista liiketoimintaa ja uusia työpaikkoja. Niiden syntymistä voidaan edistää merkittävästi yhteisellä palvelualustalla. Sen kehittämisen Helsinki voisi käynnistää välittömästi.

PUHEKUPLIIN SEURAAVAT LAUSEET

Hyvinvointia luonnosta

Mitä lisäarvoa KKPH voisi tuoda Helsingin matkailulle ja markkinoinnille?

ON YKSI HELSINKI-BRÄNDI JA TARINA, KKP on yhtenä tarinana matkailumarkkinoinnissa

Kansallinen kaupunkipuisto aatteena!

PALVELUKONSEPTI EI VAIN FYYSINEN PAIKKA

KKP-brändi on vaikea markkinoitava

Matkailullinen tuotteistaminen

Erityisryhmät mukaan

Viherverkoston laatu

KKP yhteisöllisenä viestinnän ja tekemisen KANAVANA

Digialustat

Vetovoimatekijä, kasvualusta uudenlaiselle liiketoiminnalle, yritykset ja ekososiaalinen toiminta, elämysmatkailu, lähimatkailu, hyvä arki, verkottuminen, viennin edistäminen

Metrolla avannolle!

Rakennuskulttuurin helmet

Turvallisuus

IV työpaja Tulevaisuus ja vaikutukset 22.3.2018

Alla olevat muistiinpanot kuvaavat työpajan esityksissä ja keskustelussa tulleita asioita

Työpajassa Samuli Saarinen Turusta kertoi KKP-päätöksen vaikutuksista maankäytön suunnitteluun.

- Ollut valmistelemassa Turun kkp:a. Kokemuksia on vielä vähän ja miettivät vielä mitä tarkoittaa.
- Lähti liikkeelle 3. sektorin aktiivisuudesta ja Ruissalosta. Kkp nähtiin luontokeskeisenä asiana ja sillä oli suojeluhankkeen leima alkuun. (Luonnonsuojelupiiri teki kansallispuistoehdotuksen)
- Puisto perustettiin 2013. Aurajoki on merkittävä elementti. Liittyi kulttuuripääkaupunki 2011 –hankkeeseen, mikä lisäsi myös päätöksenteon helppoutta.
- Kkp:a käytetään valitusperusteena, mutta lähinnä lehtien palstoilla. Museoviranomaiset eivät perustele enää kkp:lla, ei ole oikeusvaikutteinen, eikä haluta ottaa oikeusvaikutteisiin prosesseihin.
- Muuttuvat alueet pois rajauksesta: Kakolan entinen vankila-alue, Telakkaranta ja satama.
- Kirjastosilta rakennettiin samana vuonna, ei risti-

LUONNOS

riidassa kkp:n kanssa, vaikka ollaan kkp:n ytimessä. Koetaan enemmän positiivisena asiana kuin pilaajana.

- Uusin rakennushanke Kaupunginteatterin laajennus valmistunut 2017, mutta vaikutus maisemaan on ollut pieni.

- Tulevia rakennushankkeita: Kakolan rakentaminen jatkuu, Kakolan funikulaari 2018, Herrainkulman kaavamuutos sis. hotelli Marinan laajennus, Ylioppilaskylään toimitiloja ja asumista.

- Veritaksen uusi konttori? Rakentamaton tontti kuuluu kkp:oon, mutta toimistorakennus kkp-alueelle? Mitä alueelle ylipäätään voisi tulla? Toimistotalo ei voi olla veturi alueen kehittämisessä.

- Turussa paljon rakentamista ja tarvitaan kokonaissuunnittelua. Keskustavisio on tehty, nyt mietitään, missä järjestyksessä voidaan toteuttaa. Nyt rakentaminen on kovassa vauhdissa. Alue on edelleen liikenneympäristönä ei viihtymisympäristönä. Voidaan kehittää kaupunkilaisille toiminnallisena ympäristönä.

- Miten alue erilainen, kuin jos olisi normaalia ak-aluetta? Ei merkittävästi muuttanut. On otettu kkp:oon, koska ovat jo merkittäviä alueita. Kaava-asiakirjoissa lukee, että on osa kkp:a, mutta kaavoihin ei merkitä kkp:a sellaisenaan. Katsotaan aina lähtökohdat ja mitkä ovat paikan erityiset arvot (Eränkulman kaava; louhittu rinne = maisemavaurio). Kkp on kaupunkisuunnittelua ja turvaa ehjää kaupunkitilaa. Lähtökohta on, että parannetaan kaupunkikuvaa kaupunkilaisten näkökulmasta ja säilytetään erityisarvot.

- Nyt Historian museolle haetaan tiloja – edellyttää lisärakentamista.

- Hotelli Marinan laajentuminen – lautakunta teki päätöksen, että uusi massa on takana, jokiranta otetaan huomioon. Yhteisymmärryksessä laadittiin. Marina on tuote ja kuuluu kkp:oon. On suojeltu 1970-luvulla, nyt viereinen puutalo suojeltiin ja sallittiin pienen siiven rakentaminen.

- Kymmenkunta kaavaa on tullut voimaan kkp:n välittömässä läheisyydessä.

- Kkp ei estä täydentämistä, kunhan kaupungin määrittelemät arvot säilyvät. Kkp säilyttää kertomuksen Turun kehitysvaiheista.

- Kaupungin tulisi aktiivisesti olla rakentamassa kaupunkipuistoa, sen positiivista imagoa, viestintää ja kehittämistä, ettei puisto jää vain valitusperusteeksi

- Kaupungin tulisi alusta saakka olla se, joka vie keskustelua ja tuo esiin, mitkä ovat ne arvot joihin sitoudutaan. Ei käytettäisi valitusperusteena. Kaupungin on otettava pallo haltuun ja päätettävä kuka ottaa vastuun. Paikallinen malli pohdintaan jo perustamisvaiheessa. Viestittävä, että kkp:n alueella tapahtuu hurjasti positiivisia asioita.

- Mitä olisi tapahtunut, jos kkp:a ei olisi perustettu? Kaikki toimisivat samassa ympäristössä, mutta työtä tehtäisiin omissa siiloissa. Nyt tehdään yhteisesti ympäristöä ja yhteinen maali. Pienillä resursseilla saadaan paljon aikaan, tehdään yhteistyötä ja kokoonnutaan yhteen.

- Kaupungin rooli, johdon sitoutuminen, miten muuttanut yhteistyötä, onko uusia rakenteita luotu? Ruohonjuuritasolla on yritetty tehdä mahdollisimman kustannusneutraalisti, ei ole erikseen kkp-rahaa. On sovittu, että tietyt ihmiset ovat mukana; työrukkaiset ja isompi ryhmä. Päätetään mitä tehdään ja mitä tavoitellaan. Rakennuttamispäällikkö on eniten vastuussa. Uusi kaupunginjohtaja suhtautuu positiivisesti kkp:oon. Toimitaan normaalilla budjetilla, mutta paremmassa yhteistyössä.

- Mukana tekemisessä? Kaavoittajat (kkp näkyy kaava-asiakirjoissa, ei kaavakartalla), julkisen omaisuuden asia, infra, yleisten alueiden ylläpito, tonttien luovuttaminen, sivistystoimiala.

- Talousvaikutuksia? Ei välittömiä vaikutuksia, paitsi työaika. Alueista pidetään paremmin huolta, kun ovat keskeisiä ja näkyvämpiä.

- Tonttipotentiaalia ei laskettu? Rakentamiseen sopivia tontteja ei oikein ollut. Ne tontit, joista tulee rahaa, jätettiin ulkopuolelle. Kriteerit oltava osa kaupunkirakennetta. Oli valtava määrä suojelematonta Aurajoen varrella ja tehtiin samaan aikaan suojelutoimia, mutta uudisrakentamisen arvo huomattiin. On otettu myös arkkitehtuuripolitiikkaan mukaan. On menty pala palalta. Maailma on myös muuttunut.

- Johtaja? On pallon haltuun ottamista. Oma työ tehty ja Mari otti kopin, ja hänellä mahdollisuus tehdä päätöksiä. Kaupunkisuunnittelu ei ole paras vetämään. Julkisten alueiden ylläpidosta on parempi ottaa se johtajuus tai tontinluovutuksesta. On hyvä, että johtajuus on otettu; hän ja kutsuu koolle ja vastaa tiedusteluihin ja luo positiivista kuvaa. Tarvitsee hyvän tyypin.

LUONNOS

- Miten kaupunkilaiset tuntevat kaupunkipuiston rajauksen? Kaupunkilaiset eivät ehkä kauhean hyvin tunne rajauksia. Se ei ole tärkeää, vaan se että tapahtuu kkp:n alueella. Rajan miettiminen ei enää ole tärkeää.

- Onko käytetty matkailun vetovoimatekijänä? Sitä nimenomaan yritetään vahvistamaan ja ottamaan sisältöä. Asiat ja kohokohdat pitää saada tietoisuuteen. Turku ollut pj kaupunkipuistoverkostossa. Visit Finland tuntee verkoston nyt ja tulevat tuotteeksi ulkomaanmarkkinoille. Kaupunkimatkailun edistämisen elementit ovat olemassa. Jokaiselle kaupungille syntyy jotain.

- Miten paljon mietitte paikkojen tunnettuutta? Helppo oli nähdä mitä siinä ainakin on eli Ruissalosta vanhaan keskustaan. Paikallisempana mukaan 4 keskiaikaista keskuspaikkaa. Mukaan myös valtakunnallisesti merkittäviä, mutta ei niin tunnettuja kohteita esim. Halinen. Ruutukaava-alue eli piti saada vaakasuuntaista ulottuvuutta myös. Mietittiin myös, että mitä muuta se on myös kuin ne varmat alueet? Saatiin hyvin yhdistettyä.

Työpajan keskustelu - Mitä lisäarvoa toisi? Mitä vaikutuksia seuraa, jos Helsinkiin perustetaan / ei perusteta kansallista kaupunkipuistoa?

- Kkp brändi
  - Positiivista medianäkyvyyttä
  - Kansainvälinen myyntivaltti ja kilpailukyky
- Uskottava maine
  - On oltava uskottava kaupunkilaisten ja kaupungin työntekijöiden silmissä (ylpeys kaupungista)
  - Uskottava, luotettava luontometropoli.
  - Helsinki-identiteetti saattaisi vahvistaa tätä. Helsinki valittu parhaimmaksi kaupungiksi ja kkp vahvistaa positiivisia asioita. Lisäarvo, joka tulee, on symbolinen. Verkostosta on tullut konsepti ja sitä voidaan käyttää ja kertoa muille.
  - ”My Helsinki” -strategian ja voimavarojen yhdistäminen mahtuu tähän hyvin, luonnon ja kulttuuriympäristön kohtaaminen. Sopii Helsingin identiteettiin. Kontrastisuus tuo lisäarvoa.
- Ainutlaatuisuuden esiintuominen
  - Liiketoiminnan mahdollisuudet - terveysympäristö
  - Tiikerinloikka - miksi ei oteta sitä loikkaa, kun se on tulossa meidän syliin. Ainutlaatuisuus on se juttu ja Helsingillä on oma tarinansa. Mutta jotta sitä voidaan käyttää kilpailuvalttina, tarvitaan status
- Päätöksenteon symboliarvo
  - Millaista puhetta kaupungista pidetään? Mikä on se yhteinen henki ja mikä on kaupungin taloudellinen tilanne?
  - Turussa oli tilanne, ettei mitään tapahtunut (taloudellinen tilanne). Haluttiin mahdollisimman paljon / vähän kaikkea ja sitten siitä välistä löytyi se kompromissi.
- Demokraattinen päätöksenteko
  - Uusilla kaupunkilaisilla tulisi olla mahdollisuus päästä puistoihin. Tarvitaan uusia malleja, joilla voitaisiin päästä parempaan.
  - Juridinen status pohjautuu demokratiaan: on kaupunginvaltuuston päättämä yleiskaava, on kkp:sta kaupunginvaltuuston toimeksianto ja jatkoponsi. Kaupungin tiivistyminen ja hyvän kaupungin tarjoaminen on oikeudenmukaisuutta ja myötätuntoa.
- Juridinen status
  - Arvojen turvaaminen - pääoman hyödyntäminen, mitkä ovat meille kaikista tärkeimmät
  - Kulttuuri- ja luontoarvojen vahvempi esiintulo. Jos ei saada päätöstä, niin arvot jäävät sirpaleiseksi. Voi tuoda esiin arvopaikkoja, jotka eivät niin esillä luonto- ja kulttuurialueiden suhteen. Profiilin nosto
  - Helsinki ymmärtää poikkeuksellisen asemansa
  - Miksi ei luoteta siihen mitä virkamiehet ovat tehneet? Päinvastoin ollaan oltu tyytyväisiä Vistraan, kun on kaavailtu tätä kaupunkipuistoa. Lähtökohtana kkp:n lakisääteinen perusta / sertifiointi.
  - Vistra ei riitä – kulttuuriympäristö on myös suuressa osassa – vahvaa Helsinki-identiteettiä ja sen kirkastaja. Konsepti pakottaa yhdis-

LUONNOS

telemään asioita toisin.

  - Ennustettavuuden parantaminen niin kaupunkilaisille kuin rakennuttajille on merkittävä asia, kun kaikki muuttuu koko ajan. Lakisääteisen tilanteen kautta ennustettavampi yli vaalikauden

  - Toimintatavat – Helsinki-puisto hautautui koska ei ollut kasvoja. Olisi pitänyt olla mandaatti ja kehittää puistoa sovitusti. Hoito- ja käyttösuunnitelma – yleensä tällainen suunnitelma on itseään toteuttava – ja huomataan järki. Status voi pistää vipinää systeemiin.

  - Hoito- ja käyttösuunnitelmassa päästään konkreettisempiin kysymyksiin.

  - Eri hallintoalat toimisivat paremmin yhdessä – jos tämä auttaa yhteisen hyvän etsimisessä, niin tärkeä asia.

- Kkp tulisi nostaa johdon asiaksi, riittävän korkealle tasolle.

  - On nyt kaupunkistrategissa

  - Valtuuston päätös (kyllä / ei) tehdään valtuustokauden aikana – ei vielä strategista sitoutumista

  - Perustettavaan puistoon sitoutuminen. Johtaja ja seuraaminen riittävän korkealla tasolla, jotta saadaan sujuvasti prosessit toimimaan.

  - Läpäisyperiaate – toimintaperiaatteiden ja strategioiden muurien läpäisy

- Ilman toimenpiteitä ei tapahdu mitään.

  - Kokonaisvaltainen tarkastelu.

  - Toimenpiteet, joita pitäisi aloittaa jo nyt tekemään, ettei menetetä tehtyä työtä. On lisäarvoa kaupungin suunnittelulle. Organisaatiomuutos antaa paremmin mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä. Aikaisemmin oli Keskuspuistoryhmä, hyviä toimintatapoja on hukattu.

- Yhteistyön parantaminen – mitä lisäarvoa?

  - Paljon tehdään vihersormiasian brändäämiseksi.

  - Matkailumarkkinointi iso aspekti

- Merellinen strategia

  - Merenrannat ja niiden kehittäminen

  - Hankkeita on Helsingissä paljon ja kkp pitäisi integroida olemassa oleviin kehityskulkuihin, joissa on poliittisia päätöksiä takana.

- Lisää resursseja ei ole tulossa – muuttuisi kiinnostavaksi, jos kumuloisi uusia resursseja ja integroitaisiin muuhun.

- Matkailubisnes

  - Kkp on asukkaille ja matkailijoille

  - Skeptisyys: Tullaan Helsinkiin, jossa sattuu olemaan kansallinen kaupunkipuisto

  - Matkailun kasvuluvut valtavia: Helsinki on maailman luontometropoli – terveysluontokonsepteja tarvitaan

  - Kkp on alusta ja tarkoittaa tiettyjä asioita. Kaupungin pitää tehdä tiettyjä kynnysinvestointeja (Vallisaari).

  - Matkailijat ovat sektoroituneet ja etsivät paikkoja joita bongata. Symboliarvot ovat isoja juttuja matkailupuolella – sieltä se arvo tulee

- Luontometropoli

  - Lomittuva kaupunki, ranta-alueet on putsattu teollisuudesta. Ei vain puistoja vain paljon muuta.

  - Luontoarvot ja matkailun trendit

- Hyvinvointivaikutukset

  - Tunnettuus, sallittavuus, innostavuus. Tunnettuus ja ylpeys kasvavat.

  - Mitä kaikkea kaupunkilaiset tästä saavat – tarvitaan kaikki viheralueet ja kkp kärkenä symboloi hyvinvointikenttää. Herättää ihmisten tietoisuutta

  - Ennalta ehkäisevää terveydenhuoltoa.

  - Terveysvaikutukset. Poikkeuksellinen suhde luontoon. Hoidetaan luontoalueiden yhteydet kuntoon.

LUONNOS

- Kaupunkitilan positiivinen strukturointi
    - Tuntemattomien arvopaikkojen esiintuominen. Esikaupunkialueilla tunnistaminen ei ole niin itsestään selvää ja kkp voisi tuoda jotain uutta.
    - Tontit voivat olla kalliimpia puiston vieressä
    - Miten parantaa uskottavuutta ongelmallisimmilla alueilla ja miten paikkaa sitä missä meillä on ongelma? Olisi ratkaisu johonkin – liikennejärjestelyt, viherkäytävät.
- Kaupungistumisen trendi
- Ekologinen suurkaupunki – jos kaupunkisuunnittelu on muutakin kuin rakentamista, pitäisi ymmärtää ekologisesti kestävänä, mutta suurkaupunkina (konteksti urbaani)
- Tapahtumat – pitää olla attraktio, jota lähdetään katsomaan
    - Massoja koskettavia asioita voi olla monenlaisia (Paloheinä),
- Rajaaminen
    - Kaupungin jatkumo, millaisia rajauksia kaupunkiin tehdään ja mikä niiden merkitys on kaupunkiin? Yleiskaavassa ei tarkkoja rajauksia. Turussa kaavamuutoksilla halutaan rajata jotain, jotta voimakkaat tahot eivät pääse siellä mellastamaan.
    - Fokus rajanylityskohtiin.
    - Status - mitä asioita me rauhoitetaan, suojellaan ja varjellaan ja mikä instrumentti paikallaan. Minkä tyyppistä statusta halutaan hakea? Onko alueen identiteetti sopiva / ei sopiva? Mikä on paikan henki? Joudutaan tekemään kartta, jossa rajat kartalle ja suunnittelijoiden päähän
- Taloudelliset vaikutukset
    - Kaupunki menettäisi saatavia tuloja (tonttien myyntituloja) - ei välttämättä.
    - Uudisrakentamiskohteita ei liitetä, vaan liitetään alueita, joiden arvot ovat jo olemassa eli ei pitäisi olla ristiriidassa. Rakentaminen on kuitenkin rajattua.
    - Kun tulee kiinnostavuutta ja houkuttelevuutta, niin se nostaa hintoja.
- Joukkoistaminen – iso puistokummien verkosto on jo olemassa, saataisiin se fiilis, että tämä on yhteinen asia
- Ympäristövastuun sitoutumisen suunnitelma(?)

Flander: Hieno harjoitus. Saman tyyppistä keskustelua oli, kun kansallispuistoja perustettiin. Nyt kaikki hyväksyvät ja valitettavasti matkailijoita alkaa olla liikaa. Jos ei synny rajoja, ei synny mitään. YM:ssa tullaan arvioimaan halua, on myös perusteena, jos päätöstä ei (helposti) synny. National urban park kiinnostaa kansainvälisesti. Kkp:oon valitut alueet voivat olla sen tyyppisiä, joita tarvitaan rakentamisen vastineeksi. Esim. Aasiassa kaupungeissa on ekologinen ongelma, että vesi ei enää imeydy. Kkp on väline ilmastonmuutoksen pehmentämiseen. Rantarakentaminen ja viivat, tarvitaan rantakallioita ja vyöhykkeitä, jos meillä on viivoja, niin meri pakkautuu niihin. On isommasta kaupunkisuunnittelukysymyksestä kiinni. Rajaus sen tyyppisesti, että tarjoaa ekologisen vastapainon. National urban park, sellaista ei tule löytymään muista Itämeren suurista kaupungeista, ei ole sellaista lainsäädäntöpohjaa eli on erottautumistekijä, jonka voi esittää fyysisesti. Kkp päätös edellyttää, että on rajat. Kkp-verkoston yhteistyötä on syntynyt. Kun Suomi on EU:n puheenjohtajamaana, niin tulee herättämään kiinnostusta (tehty kv. esite).

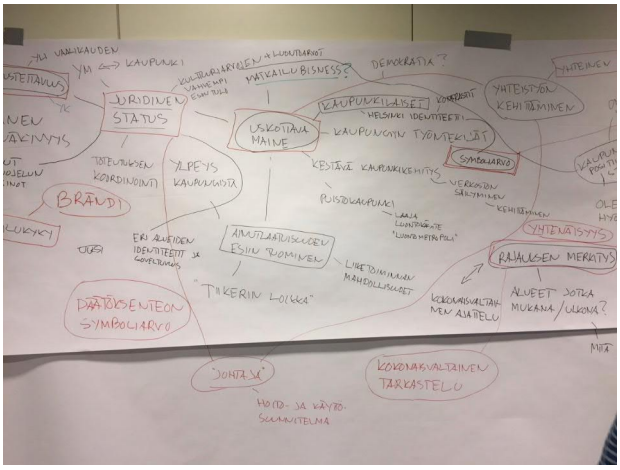

IV Työpajan keskustelun pääkysymyksiä.

LUONNOS

Tarinatyöpajat

Erillisissä tarinatyöpajoissa (8.1.2018 ja 11.2.2018) tarinan rungoksi muovattiin seuraavat tarinarungon pääkokonaisuudet, jotka tukevat Helsingin hiljattain valmistunutta brändityötä:

1 Omaperäinen Helsinki

2 Hyvinvointia työstä, kaupunkiluonnosta ja kulttuurista

3 Muuttuva Helsinki

4 Meri keskellä Helsinkiä

5 Vaikuttavien ihmisten, tekojen ja kohtaamisten kaupunki

Työpajoissa tarinan aiheiksi muodostuivat myös mm. seuraavat teemat: pääkaupunki, hallinnon kaupunki, idän ja lännen sekä pohjoisen ja etelän kulttuurisen ulottuvuuden kaupunki, kulttuuripääkaupunki, luontopääkaupunki, viherverkostojen/vihersormien ja sinikämmenen kaupunki, hyvinvoinnin kaupunki, muutoksen kaupunki, nuori ja nuorten pääkaupunki. Työpajoissa tuli esiin historia, mutta myös nykyhetki sekä vahva visio tulevaisuudesta hyvinvoinnin kaupunkina.

Tarinatyöpajan antia. Tarinatyötä jatkettiin myös googledocs alustalla. Googledocs: https://docs.google.com/document/d/1BoUFUqeP2wTMKU9L7oXEsivAZhUtbO8LcRdCCowBQJ4/edit?ts=5a313032

LUONNOS

Lähdeluettelo

Anttinen, Jukka-Pekka (2017). Helsingin uusi kansallinen kaupunkipuisto. KKP Työpaja III, 23.11.2017. https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/asuminen-ja-ymparisto/luonto/3-miksi-kaupunkipuisto.pdf

Flander, Jukka-Pekka (2010). Kansalliset kaupunkipuistot – kaupunkimaisemien aatelia. Teoksessa Lohtander, Liisa & Lassi Saressalo (toim.) Kulttuuriympäristöni, Rakennettu maisema. Suomen kotiseutuliiton julkaisuja A:20. Suomen kotiseutuliitto ja Ympäristöministeriö, 47–50

Homan-Helenius, P. & Yli-Viikari, A. (2017). Lasten luontosuhde kehittyy tekemällä ja kokemalla. HAMK Unlimited Professional 13.11.2017. Haettu [22.12.2017] osoitteesta https://unlimited.hamk.fi/hyvinvointi-ja-sote-ala/lasten-luontosuhde

Hautamäki, Ranja ym. (2016). Tampereen kansallinen kaupunkipuisto – Tarveselvitys. Tampereen kaupunki / Kaupunkiympäristön kehittäminen Julkaisuja 4/2016.

Ilmatieteen laitos (2017). Ilmatieteen laitoksen tiedote 10.1.2017 http://ilmatieteenlaitos.fi/tiedote/296502370

Karlsson, Eki (2017). Kansallinen kaupunkipuisto virkistyskäytön ja ulkoilun näkökulmasta. KKP Työpaja III, 23.11.2017. https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/asuminen-ja-ymparisto/luonto/3-virkistys-ja-ulkoilu.pdf

Kestävän matkailun periaatteet. Kansallispuistot, luonto- ja historiakohteet sekä maailmanperintökohteet (2016). Metsähallitus, luontopalvelut. Luettu osoitteesta: https://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Esitteet/kestavan-matkailun-periaatteet.pdf

Lahdensuo, Riikka (2017) Helsingin brändi kertoo kaupungin tarinaa. 23.11.2017. https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/asuminen-ja-ymparisto/luonto/3-brandikonsepti-kkp.pdf

Mattelmäki, Katri (2014). Kansallisen kaupunkipuiston perustamisedellytykset Mikkelissä. Opinnäytetyö AMK, Kevät 2014. Lahden ammattikorkeakoulu.

Mäenpää, Pasi & Maija Faenhle ja Harry Schulman (2017). Kaupunkiaktivismi, jakamistalous ja neljäs sektori. Teoksessa Bäcklund, Pia & Jouni Häkli, Harry Schulman (toim.). Kansalaiset kaupunkia kehittämässä.

Nyberg, Elina (2018). Millainen olisi Helsingin kansallinen kaupunkipuisto? PehmoGIS –kyselyn tulokset. LINKKI

Tyrväinen, Liisa (2017). Helsingin viher- ja luontoalueilta terveyttä ja hyvinvointia. KKP Työpaja III, 23.11.2017. https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/asuminen-ja-ymparisto/luonto/3-terveys-ja-hyvinvointi.pdf

Tyrväinen, Liisa (2014). Luontoalueilta terveyttä: onko ympäristön laadulla väliä? Teoksessa Jäppinen ym. Luonto lähelle ja terveydeksi. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 35 / 2014.

Visit Finland (2018). Kaikkien aikojen matkailuvuosi – ennätyskasvu teki Suomesta Pohjois-Euroopan kiinnostavimman matkailumaan. 15.12.2018. Luettu osoitteesta: http://www.visitfinland.fi/news/kaikkien-aikojen-matkailuvuosi-ennatyskasvu-teki-suomesta-pohjois-euroopan-kiinnostavimman-matkailumaan/

Votsis A. (2017) Planning for green infrastructure: the spatial effects of parks, forests, and fields on Helsinki's apartment prices, Ecological Economics, 132: 279–289.

Millainen olisi Helsingin kansallinen kaupunkipuisto. Asukaskysely syksyllä 2017. Mapita Oy: https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/asuminen-ja-ymparisto/luonto/Verkkokyselyn%20yhteenveto.pdf

Verkkodialogin kysymykset ja yhteenveto

KUVAPANKKI vapaasti käytettävissä

http://materialbank.myhelsinki.fi.

LUONNOS

LIITTEET

Valtuustoaloite

Verkkokyselyn yhteenveto. Asukaskysely 2017. Mapita Oy *https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiympäristö/asuminen-ja-ympäristö/luonto/Verkkokyselyn%20yhteenveto.pdf*

KKPH! –liikkeen kommentteja:

- KKPH! –liikkeen muistio 30.6.2018. Kansallinen kaupunkipuisto tukee kaupunkistrategian tavoitteiden toteuttamista
- KKPH! –liikkeen kannanotto kaupunkiympäristölautakunnan jäsenille 13.4.2018
- KKPH! -liikkeen toiminnan kuvaus
- KKPH! -liikkeen kommentit vaikutusten arvioinnista 21.11.2018
- KKPH! –liikkeen palaute verkkodialogin aineistoista
- KKPH! -liikkeen palaute osallisuuspilotista
- KKPH! -liikkeen palaute 7.3.2019 päivätystä raporttiluonnoksesta
- KKPH! -liikkeen vetoomus 9.8.2019 perustamisselviyksen jatkamiseksi valtuustopäätöksen mukaisesti
- KKPH! -liikkeen palaute 17.6.2019 päivätystä esiselvitysraportista

Keskuspuisto ry:n mielipide

Ympäristöministeriö: Jukka-Pekka Flanderin muistio 15.1.2019 MRL 70§:n määräysten soveltamisesta

Ympäristöministeriö: Kansallisia kaupunkipuistoja koskevista määräyksistä ja päätäntävallasta (7.3.2016) Kysymykset: Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! -liike. Vastaukset: ympäristöneuvos Jukka-Pekka Flander ja hallintoneuvos Jyrki Hurmeranta, ympäristöministeriö. Lähde: KKPH! –liike *https://kaupunkipuisto.fi/wp-content/uploads/2016/06/KKP-m%C3%A4%C3%A4r%C3%A4ykset-ja-p%C3%A4%C3%A4t%C3%A4nt%C3%A4valta-muistio-7-3-2016.pdf*

LUONNOS

Aloite Kvsto 23. 5. 2016 (asia nro 27)
Kvstoon viimeistään marras kuussa

kaj/SR
+ Ryj/KM

Valtuustoaloite

KANSALLINEN KAUPUNKIPUISTO

Me allekirjoittaneet kaupunginvaltuutetut esitämme, että kaupunki käynnistää valmistelut vuoden 2016 aikana kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta Helsinkiin.

Perustamisselvityksessä kartoitetaan kansalliseksi kaupunkipuistoksi erityisten arvojen perusteella rajattavien kokonaisuuksien toteuttamisedellytykset ottaen huomioon alueiden nykyiset kaavat ja suojelupäätökset sekä kansallisen kaupunkipuiston arviointikriteerit.

Esitämme valmistelutyön tekemistä niin, että periaatepäätös kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta voidaan tehdä joulukuussa 2017, liittäen Helsingin kaupungin valtuuston päätös osaksi Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden ohjelmaa.

Perusteluja

Helsingin kansallisesta kaupunkipuistosta luodaan laaja merellinen ja mantereinen idästä länteen ja etelästä pohjoiseen ulottuva urbaani uuden ajan kaupunkipuisto. Sen ytimen muodostavat ekologisesti merkittävimmät vihersormet sekä valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt.

Puistokokonaisuudessa saariston ja merenrantojen, Vantaanjoen ja kaupunkipurojen, puistojen ja luonnonmetsien sekä keskustakortteleiden ja esikaupunkien kulttuuriympäristöt muodostavat yhtenäisen verkoston.

Kansallisen kaupunkipuiston avulla Helsingille voidaan kehittää vahva kestävän kehityksen brändi ja lähiluontomatkailun yritysklusteri. Asukkaat, oppilaitokset ja päiväkodit, kulttuuritoimijat, liikuntasektori, matkailu ja muu elinkeinoelämä voivat hyödyntää kansallista kaupunkipuistoa monin eri tavoin palveluissaan ja markkinoinnissaan.

Kansallinen kaupunkipuisto on arvokkaiden luonto- ja vesialueiden ja kulttuuriympäristöjen muodostama yhtenäinen kokonaisuus, joka voidaan maankäyttö- ja rakennuslain nojalla perustaa kaupunkialueelle. Kansallista kaupunkipuistoa koskeva päätösvalta on kaupungin käsissä, koska kaikki laissa todetut toimenpiteet kansallisen kaupunkipuiston synnyttämiseksi ja kehittämiseksi ovat kunnan oman päätöksenteon varassa. Helsinki hakijana on avainasemassa alueen säilyttämisvaatimusten toteuttamisessa, valmistelu- ja hakemusprosessissa sekä hoito- ja käyttösuunnitelman laadinnassa. 1+53

Suomessa kansallinen kaupunkipuisto on jo kahdeksassa kaupungissa.

Helsingissä 25.5.2016

MILLAINEN OLISI HELSINGIN KANSALLINEN KAUPUNKIPUISTO?

Asukaskysely syksyllä 2017

maptionnaire

Kyselyn taustaa

”Millainen olisi Helsingin kansallinen kaupunkipuisto" -kysely laadittiin Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan pyynnöstä, ja sen aktiivinen tiedonkeruun aika oli 23.10.-17.12.2017.

Kyselyn tarkoitus oli selvittää mahdollisuuksia perustaa Helsinkiin kansallinen kaupunkipuisto. Kyselyn rakentamisen lähtökohdaksi otettiin ympäristöministeriön kriteerit kansalliselle kaupunkipuistolle, joiden tavoitteena on säilyttää suomalaista kaupunkiluontoa ja rakennettua kulttuuriympäristöä laajoina, eheinä kokonaisuuksina, sekä tukea kestävää kaupunkisuunnittelua ja –rakentamista. Kyselyn sisältö räätälöitiin osallistavassa työpajassa Helsingin kaupungin ja Kansallinen kaupunkipuisto -aktiivien kanssa.

Kyselyllä kerättiin tietoa alueista ja paikoista, jotka kaupunkilaiset haluaisivat liittää osaksi mahdollista Helsingin kansallista kaupunkipuistoa. Kysely oli saatavilla suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Osassa kyselyä pohjakartan päälle oli mahdollista asettaa esille karttatasot tunnistettujen luontoarvojen ja kulttuuriarvojen tihentymistä.

Lisätiedot raportista ja aineistosta:

Kirsi Forss
Mapita Oy
Kirsi.forss@mapita.fi

Anna Broberg
Mapita Oy
anna.broberg@mapita.fi

Sisältö

1. Perustietoja kyselystä ja vastaajista
   - Menetelmänä karttakysely
   - Perustiedot vastaajista
   - Vastaajien suhde kyselyyn
   - Yhteenveto karttapaikannusten määrästä

2. Helsinkiläisyyttä ilmentävät paikat osana puistoa
   - Paikka, jonka esittelisin ylpeänä ulkomaisille vierailleni
   - Helsinkiläisen luonnon erityispiirteet
   - Helsinkiläisyyttä ilmentävä paikka
   - Tuntematon helmi

3. Toiminta ja kokemukset osana puistoa
   - Vuodenajat kaupungissa
   - Tärkeimmät kulkureitit
   - Kaunis paikka tai ympäristö
   - Virkistyksen paikka
   - Yhteys toisiin kaupunkilaisiin

Sisältö

4. Helsingin kansallisen kaupunkipuiston tulevaisuus
   - Säilytettävät paikat
   - Parannettavat viheryhteydet
   - Tulevaisuuden potentiaali
   - Saavutettavuutta parannettava
   - Summittainen näkemykseni kaupunkipuiston rajoista

5. Tämän haluaisin vielä sanoa kansallisesta kaupunkipuistosta
   - Vastaajien halukkuus osallistua kaupunkipuiston kehittämiseen
   - Vastaajien näkemyksiä kaupunkipuistoon liittyen
   - Näkemyksiä kaupunkipuistoon liittyvästä potentiaalista
   - Yleismmät huolenaiheet kaupunkipuistoon liittyen
   - Vastaajien vapaa sana

1. PERUSTIETOJA KYSELYSTÄ JA VASTAAJISTA

Menetelmänä karttakysely

Millainen olisi Helsingin kansallinen kaupunkipuisto? -selvitys tehtiin käyttäen Maptionnaire-karttakyselyä. Karttakyselyn ydin muodostuu kartasta, jolle vastaajat voivat merkitä paikkoja ja vastata näihin liittyviin jatkokysymyksiin. Tässä kyselyssä vastaajia pyydettiin merkitsemään kartalle paikkoja (pisteitä) sekä piirtämään reittejä (viivoja) ja alueita (monikulmioita). Kartalle tehdyn merkinnän jälkeen vastaajaa pyydettiin sanallisesti perustelemaan, miksi juuri tämä paikka pitäisi sisällyttää kansalliseen kaupunkipuistoon. Kysely sisälsi myös perinteisiä monivalintakysymyksiä, joilla kerättiin taustatietoja vastaajista.

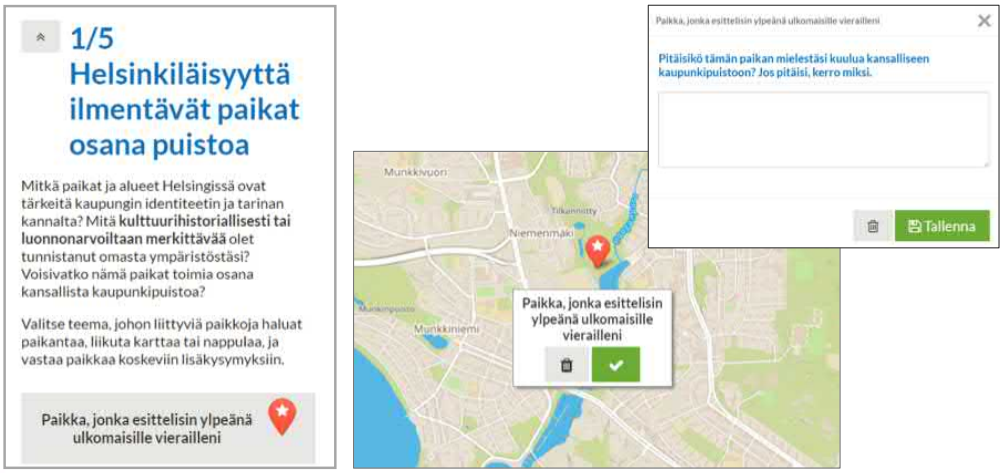

Perustiedot vastaajista

- Kysely oli avoinna 23.10.-17.12.2017.
- Vastaajien lukumäärä: 1419
- Vierailijoiden määrä (mukaan luettuna ne, jotka eivät vastanneet mitään): 3705
- Karttapaikannusten määrä: 12150

Vastaajien taustoja kysyttiin perinteisillä monivalintakysymyksillä. Vain noin puolet vastaajista vastasi taustakysymyksiin, mikä voi osaltaan johtua siitä että kaikki kyselyn kysymykset oli asetettu vapaaehtoisiksi. Sen sijaan vastaajat merkitsivät kartalle runsaasti karttapaikannuksia ja antoivat näihin liittyen hyvälaatuisia ja monipuolisia avovastauksia. Tässä raportissa esitellyt avovastaukset ja kommentit on valittu sekä tunnistamalla kartalta tiheimmät paikannusten keskittymät että suodattamalla kirjallisesta aineistosta useimmin esiin nousevia teemoja. Mukaan on poimittu myös joitakin yksittäisiä kommentteja, jotka liittyvät harvemmin paikannuksia saaneisiin alueisiin ja mielenkiintoisiin ideoihin.

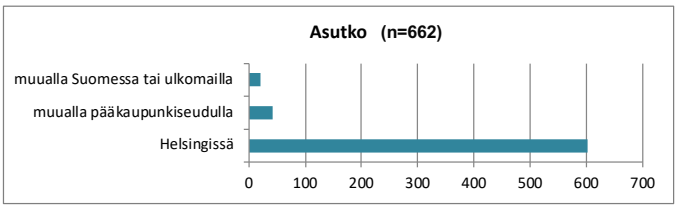

Perustiedot vastaajista

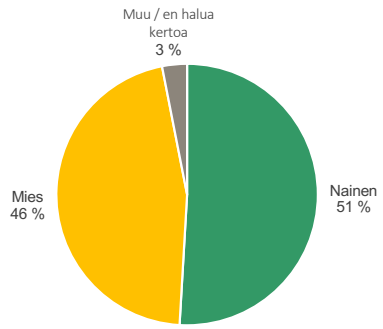

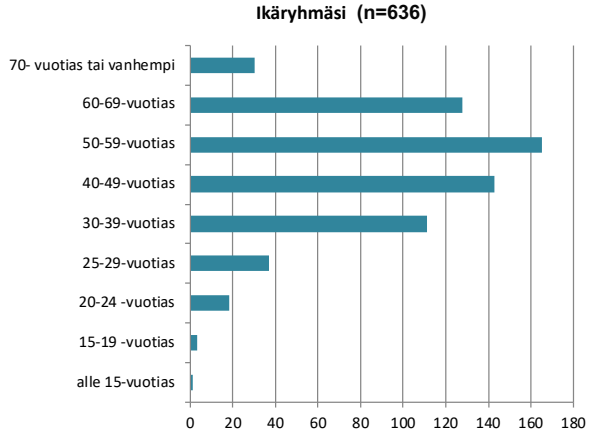

Vastaajien suhde kyselyyn

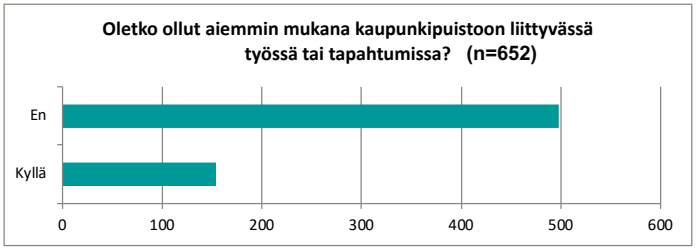

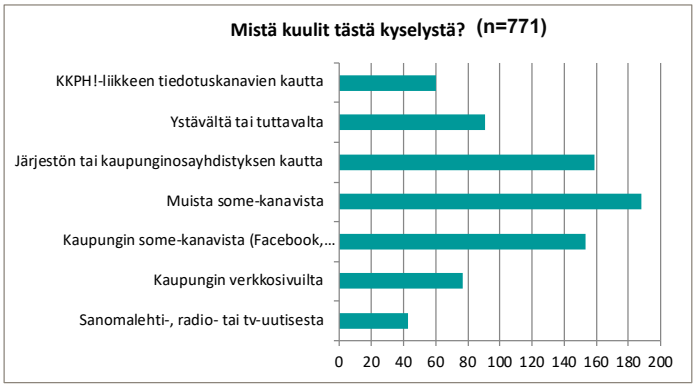

Yhteenveto karttapaikannusten määristä
(n=12150)

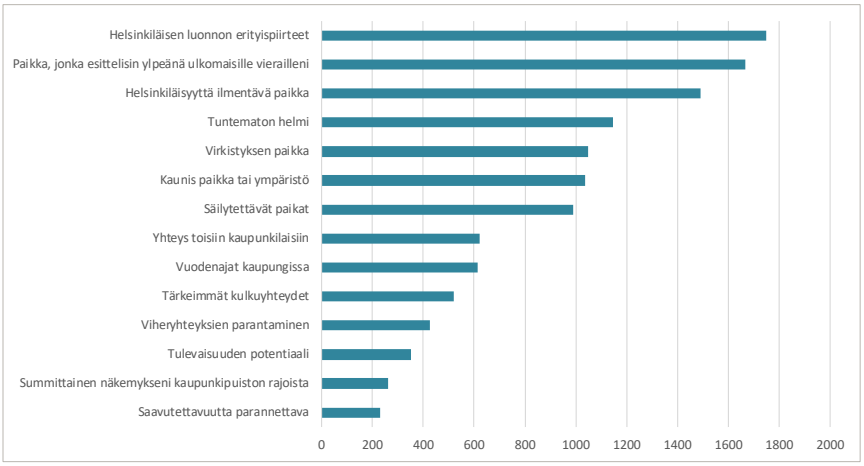

Vastaajat merkitsivät kartalle paikkoja pääosin monipuolisesti ja laaja-alaisesti. Kuuman ajankohtaisen keskustelun kohteena olevat alueet (Malmin lentokenttä, Vartiosaari ja Keskuspuisto) korostuivat kuitenkin hyvin vahvasti jokaisessa kysymyksessä, eivätkä kaikki perustelut liittyneet kaupunkipuistoon. Näitä alueita on tarkasteltu erikseen tarkemmin osiossa *Säilytettävät paikat*, jotta muissa kohdissa saatiin nostettua esille monipuolisempia tuloksia.

Mitkä paikat ja alueet Helsingissä ovat tärkeitä kaupungin identiteetin ja tarinan kannalta? Mitä kulttuurihistoriallisesti tai luonnonarvoiltaan merkittävää olet tunnistanut omasta ympäristöstäsi? Voisivatko nämä paikat toimia osana kansallista kaupunkipuistoa?

2. HELSINKILÄISYYTTÄ ILMENTÄVÄT PAIKAT OSANA PUISTOA

Paikka, jonka esittelisin ylpeänä ulkomaisille vierailleni

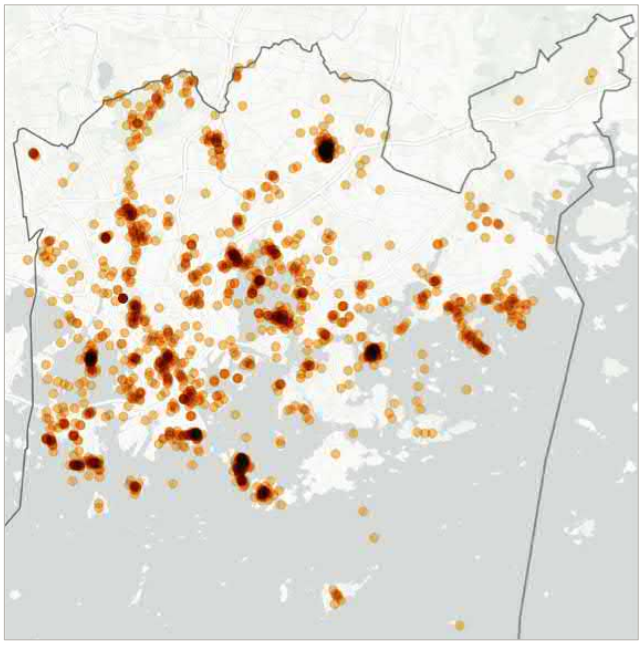

Karttamerkintöjen perusteella ylpeydellä ulkomaisille vieraille esiteltäisiin erityisesti luontoon liittyviä kohteita. Eniten vastauksia saivat merenrannat, kaupunkimetsät ja muut ulkoilualueet. Näitä kuvailtiin usein ainutlaatuisiksi ja upeiksi. Vastauksissa toistuivat useimmiten metsät, meri ja ulkoilureitit. Karttapaikannusten tihentyminä erottuvat Vanhankaupungin lahti, Keskuspuisto, keskustan ympäristöstä Seurasaari, Suomenlinna ja Kaivopuisto, Lauttasaaren eteläinen ranta, sekä itäisestä Helsingistä Vartiosaari.

”Kaivopuisto ja sen edustan saaret ovat Helsingin helmiä, joihin tutustutan ulkomaiset vieraani.”

”Keskuspuisto on Vanhankaupunginlahden lisäksi Helsingin arvokkain luontokohde. Näin upeaa metsää on hienoa esitellä ulkomaisille vieraille keskellä Helsinkiä.”

” Taivallahden-Seurasaaren ulkoilumaisemat ovat upea hengähdyspaikka, unohtamatta kaupungin parasta koirapuistoa Rajasaaressa.”

”Ehdottomasti - saaret, meri, kallioluodot ovat osa Itämeren tytärtä”

”Avantouimapaikka”

Ylpeänä ulkomaisille vieraille esiteltävistä paikoista sanottua (n=1194):

- *Vanhankaupunginlahti, koski ja joki, paikassa yhdistyy historia ja arvokas maisema ja teollisuushistoriallinen ympäristö. Helsingin juuret ovat siellä!*
- *Näkymä merelle, mäntymetsä, hiekkaranta ja kioskit. Melontapaikka avaa oven merelle - lisää niitä.*
- *Haagan Alppiruusupuisto alppiruusujen kukinta-aikaan on upea ja hätkähdyttävä näky, jota esittelen mielelläni ulkomaisille vierailleni.*
- *Töölönlahden ympäristöstä tulossa hieno keidas erilaista kulttuuritarjontaa ja oleskelupaikkoja*
- *No, Suomenlinna on Suomenlinna. Ei sitä voi ohittaa.*
- *Suomen vanhimmat ja Helsingin suurimmat hiidenkirnut Aarnipata ja Rauninmalja.*
- *Munkkiniemi ja sen ihanat vanhat talot, ranta-alue, kalastajatorppa ja puistotie. Veisin ulkomaalaiset vieraani johonkin Munkkiniemen pienistä kahviloista ja kävelsimme ympäri katuja kunnes otetaan raitiovauni keskustaan.*
- *Hieno retkipaikka, kalliot ja kelot kuin erämaassa. Komeaa metsää kallioiden väleissä, mustikkapaikkoja.*
- *Näitä paikkoja on lukuisia, mutta ehdottomasti Kaivopuiston ja Eiran ranta. Näkymät merelle saaristoon ovat huikeat ja aluetta voisi ennestään elävöittää ja julkisia kulkyhteyksiä parantaa. Miten olisi sporayhteys aivan Kaivarin rannassa?*
- *Monipuolinen ulkoilualue. Ulkomaalaiset oppisivat paljon suomen luonnosta ja löytäisivät viihtyisiä ulkoilumahdollisuuksia*
- *Uutelan rantakalliot ovat hieno osa merellistä Helsinkiä.*
- *Taivaskalliolta saa hyvän kuvan kaupungista. Suureksi harmiksi puusto estää näkymän etelään lähes kokonaan. Sen sijaan länteen avautuu upea näkymä auringonlaskuineen. Korkeimmalle paikalle voisi rakentaa kahvilan!*
- *Kivikon ulkoilupuiston kalliot ja niillä olevat I MS:n aikaiset linnoituslaitteet. Kivikon alue on yksi parhaiten säilyneistä linnoitekokonaisuuksista*
- *Tuomarinkylän kartano ja sen pellot on hienoa aluetta. Siellä näkee, että Helsingissä on myös vihreyttä ja historiaa.*

- *Annalan kartanon kaunis miljöö palstoineen, poneineen ja läheisine muistomerkkeineen ja vanhankaupunginkoskineen on kaunis ja rauhallinen ulkoilukohde lähellä keskustaa ja helposti saavutettavissa.*
- *Kävelytin hollantilaiset vieraani upeilla Laakson kalliolla ja metsässä. Ihastuivat rauhalliseen keitaaseen lähellä kaupungin keskustaa ja liikennettä. Ainutlaatuista helsingissä.*
- *Roihuvuoren kirsikkapuisto on kaunis ja uniikki osa helsinkiläistä luontoa.*

Helsinkiläisen luonnon erityispiirteet

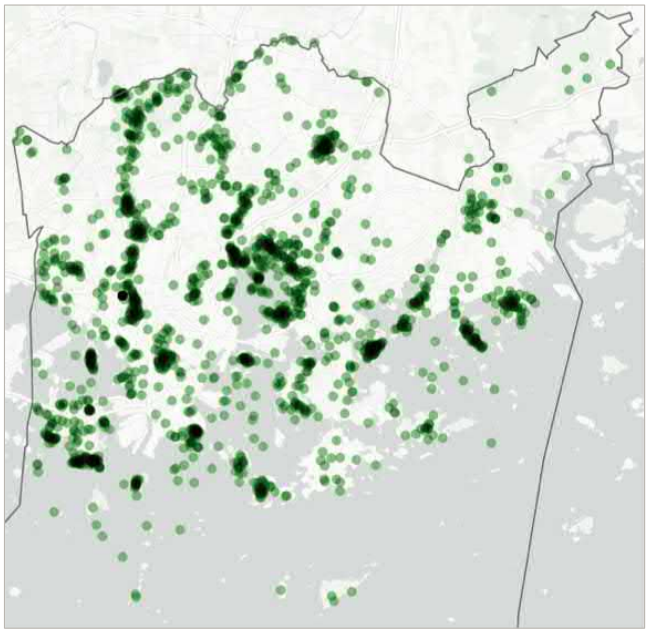

Meri ja metsät olivat vahvasti läsnä merkinnöissä helsinkiläisen luonnon erityispiirteistä. Vastauksissa arvostettiin maisema-arvoja, virkistäytymismahdollisuuksia sekä luonnon monimuotoisuutta. Tiheimmin karttamerkintöjä tehtiin rannoille ja saarille, erityisesti eteläisille rannoille, joilta on hyvät näkymät merelle. Myös kaupunkimetsät, kuten Keskuspuisto nousivat esiin. Kohteita kuvailtiin usein sanoilla tärkeä, hieno, monimuotoinen. Useimmin vastauksissa mainittiin rannat ja kalliot. Yksittäisistä lajeista selkeästi esiin nousivat männyt. Myös Vantaanjokea ja sen kaloja pidettiin tärkeänä. Suurena etuna nähtiin Helsingin luonnonläheisyys ja se, että luonnonrauha on helposti saavutettavissa verrattuna moniin muihin pääkaupunkeihin.

" Vanhankaupungin lahden ympäristö on aivan upea luontokohde mm. lintujen tarkkailuun. Rakastan piilokojua!"

" Kaivopuisto ja etenkin sieltä näkyvä koko merimaisema ajoittaisine karuuksineen on minusta hieno ja rauhoittava. Viettäisin täällä paljon enemmän aikaa, jos olisi mahdollista."

" Merialue, saaret ja luodot. Hienosti ihailtavissa myös laivaristeilyillä."

" Tähtitorninmäeltä puuttuu puistoon sopiva lähikiikuntapaikka."

Helsinkiläisen luonnon erityispiirteistä sanottua (n=1281):

- Töölönlahti on yksi kauneimmista ulkoilu- ja liikuntapaikoista keskustan tuntumassa. Hieno esimerkki siitä miten keskellä kaupunkiakin on mahdollista seurata luonnon elämää.
- Viikin pellot. Keskellä pääkaupunkia on kunnon maalaismaisemaa. WAU!
- Upeita kallioita. Kalliot ovat ehdottomasti Helsingin tärkein luonnonhelmi. Juuri missään muualla maailmassa ei ole näkyvissä tällaisiä graniitti- ja gneissi paljastumia. Kalliot täällä ovat muinaisten vuorten juuria, jotka ovat syntyneet kymmenien kilometrien syvyydessä ja nousseet miljardien vuosien kuluessa pintaan vuorten kuluessa pois päältä. Siksi niistä täytyy pitää erityistä huolta.
- Kivinokka tarjoaa opastetun, myös näkövammaisille mahdollisen luontopolun. Hieno osa Helsinkiä ja ehdoton helmi esitellä vierailijoille.
- Meri, meri ja meri. Kaikilla kaupungeilla ei ole vastaavaa rantaviivaa.
- Meren rooli kaupungissa on itselleni suurin kaikista luontoelemnteistä. Merisatama ja sen takaa aukeava näkymä avomerelle on minulle yksi helsinkiläisimpiä erityismaisemia joka tulee mieleen.
- Ehdotan että Vantaanjoen suulle perustettaisi luontokeskus palveluineen. Vkk avaa valmiit kävelytiet aina Vantaankoskelle saakka, eikä missään muussa pääkaupungissa ole moista mahdollisuuta ! Mahdollisuudet: kalastusmatkailu, maastopyöräily, ojattu jokiluonto, saunominen ja muu liikunta valokuvausta unohtamatta.
- Keskuspuisto on parasta, mitä Helsingistä löytyy. Se että voi mennä metsään, tai edes metsikköön, keskellä kaupunkia ja kulkea samaa reittiä koko kaupungin läpi on mahtavaa. Se on jotain, jolla Helsinki todella erottuu monista muista suurista kaupungeista ulkomailla.
- Se että Helsingissä pääsee hetkessä luonnon helmaan.
- Upea Villinki, merellinen paratiisi
- Mätäjoenvarsi on ainutlaatuinen luontomiljöö.
- Mustikkamaa on keidas keskellä kaupunkia. Sen poluilla ja rannoilla tuntee olevansa keskellä erämäätä.
- Kalareittien avaaminen ja kalaportaiden rakentaminen myös uhanalaisille kalalajeille.
- Kallahdenniemi on erityinen asia lajissaan sekä Helsingissä että Suomessa. Jännä mereen laskeutuva

harju.

- Kaikki Helsingin rannat tulisi suojella. Tehdä kävelytiet, jotta rantoja pitkin voisi kiertää koko kaupungin.
- Kasvititeelliset puutarhat kuuluvat mielestäni Helsinkiin kaupunkimaisina keitaina.

Helsinkiläisyyttä ilmentävä paikka

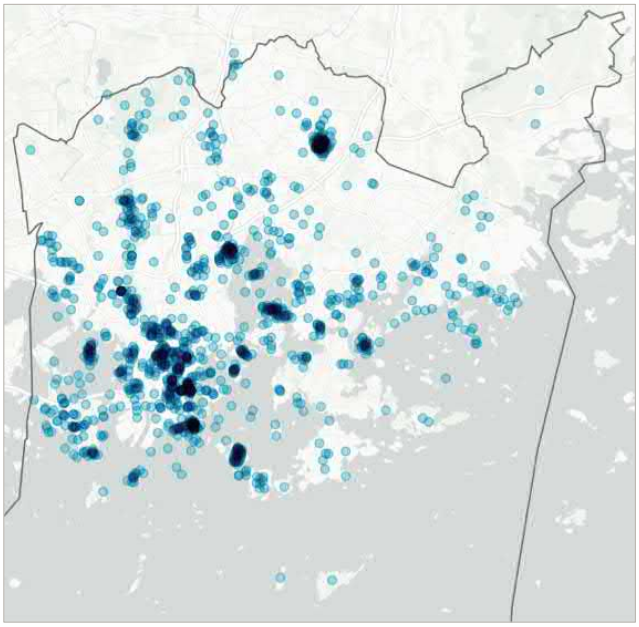

Keskustan alue korostui vastauksissa helsinkiläisyyttä ilmentävissä paikoissa. Keskustan tunnetut maamerkit, Töölönlahden ja Kaisaniemen ympäristö, Kaivopuisto ja Suomenlinna mielettiin erityisen helsinkiläisiksi. Keskustan ulkopuolella helsinkiläisyyttä ilmentävinä paikkoina koettiin Mustikkamaa ja Korkeasaari sekä Keskuspuisto. Syiksi helsinkiläisyyden tunnulle kerrottiin useimmiten paikan merellisyys ja historia. Vastaajille oli myös tärkeää se, että kaikilla kaupunkilaisilla on pääsy paikkaan.

”Seurasaari on ollut helsinkiläisten ajanviettopaikka jo yli 100 vuoden ajan, joten se on kulttuurihistoriallisestikin merkittävä.”

” Espa, tärkeä urbaani viherakseli.”

” Alppipuisto, Lenininpuisto, Linnanmäki – Stadia, jos mikä!”

” Helsinki - meri ja metsät yhdistettyinä urbaaniin cityelämään - aivan mieletön kombo!! ”

” Jäähallin ja Olympiastadionin luoma helsinkiläisen urheilun sydän.”

” Tokoinrannassa on karheaa viehätystä.”

Helsinkiläisyyttä ilmentävistä paikoista sanottua (n=1034):

- Kävelylenkki Töölönlahden ympäri on stadilaisuutta parhaimmillaan.
- Alppipuiston kalliot ja koko puisto, Helsingin helmi!
- Kanalen mellan Gräsviken och Busholmen med sina stolta broar är en rofylld plats där det går att också att få ett glas vin. Med vinglaset i handen är det möjligt att sätta sig vid bänkarna invid den prydda kanalen. Små och medelstora båtar kör förbi och bildar ringar efter sig, vilket är otroligt vackert.
- Helsinkiä ilmentää sitä ympäröivä meri. Rannat, vihreät puistot lähellä rantaa, luonnonvaraiset alueet, mahdollisuus tutkia luontoa, eläimiä, lintuja, uimamahdollisuus, saaret kaupunkilaisten käytössä.
- Kaivopuisto, meri, rantabulevardi ja kahvilat, sekä mattolaiturit ja merisataman pienveneetliikenne.
- Merenranta, Soutustadion ja Sibeliuspatsas.
- Talvipuutarha, kaupunginpuutarha ja Töölönlahden ja eläintarhan näkymä mäeltä sekä Linnunlaulu. Näkyy kaikki Helsingin maamerkit ja kaupunkinäkymät. Historiallinen talvipuutarha ja ruusutarha elämykselliset käyntikohteet. Kaupunginpuutarhassa tuotetaan mm. kesäkukkia jotka ovat kaupunkilaisille ja turisteille Helsingin käyntikortteja eripuolilla kaupunkia.
- Rug washing (and beating) locations around the city are an essential part of everyday living in Helsinki. They offer a practical benefit for cleaning, but also allow for local community members to comfortably interact side-by-side and to both use and respect the sea.
- Rodopuisto, historiallinen osa puutarhahelsinkiä, joka on saanut avustettuna kukoistaa jo vaikka kuinka kauan
- Lammassaaren ympäristö ja ajatus "luonnosta lähellä kaupungin ydintä". Pitäisi ehdottomasti kuulua kaupunkipuistoon.
- Lammassaari ja pitkospuumatka sinne ovat rakkainta Helsinkiä, pakopaikka metelistä lintujen keskelle.
- Munkkiniemi on hyvin kaunis, mukava osa hieman rennompaa Helsinkiä. Vanhat puut, kauniit rakennukset, yllätyksellisiä asioita joka korttelissa ja viehättävä tunnelma. Loistava paikka ulkoilla ja harrastaa maalla ja merellä. Tämä on mukava paikka poissa hypetyksestä mutta TODELLA Helsinkiä.
- Kaivopuisto on ikoninen osa Helsingin historiaa ja kaupunkilaista luontoa.
- Vartiosaari on säilynyt ja toivottavasti säilyy tuleville sukupolville muistona huvilakulttuuristaan.
- Kontula on tämän päivän helsinkiläisyyden ytimessä. Kontulan asuinalue ja kauppakeskus ovat eri kansallisuuksien kohtaamispaikka, missä suomalainen yhteiskunta tapaa eri yhteiskuntaluokat. Kontulaan on viime vuosina muuttanut yhä enemmän tavallisia lapsiperheitä ja siitä on veikattu Helsingin seuraavaa Kalliota.
- Baana. Se on uusi ja siitä voidaan muodostaa keskeinen osa kaupunkilaisten arkea, koska se toimii kevyen

liikenteen väylänä kaupungissa etelästä pohjoiseen. Baanan varrella on "kaupunkilaisten olohuoneita" kuten Musiikkitalon viheralue ja vesialue Töölönlahdella. Baana voidaan jatkaa pohjoiseen radanvarteen. Baana ei korvaa tärkeää Keskuspuistoa jossa on myös paljon työmatkaliikennettä kävellen ja pyörillä.

Tuntematon helmi

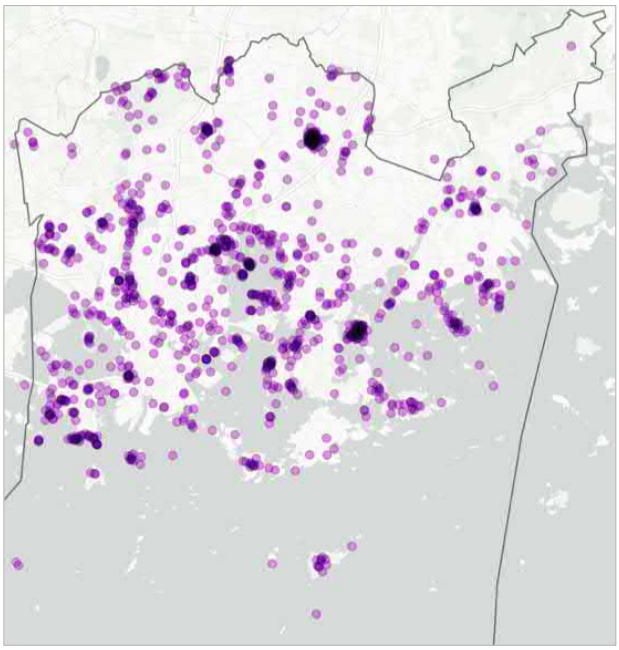

” Kaupunkipuiston pitäisi muodostaa verkosto, jossa voi liikkua kaupungin laidalta toiselle (ja yli puistoihin toisissa kunnissa). Urheilupuisto Siltamäki on törkeän hieno nykyvinkkelistä.”

Suurelle yleisölle vähemmän tunnettuja nähtävyyksiksiä merkittiin laajalti keskusta-alueiden ulkopuolelle. Vastauksissa korostettiin maisemia ja näköaloja sekä ulkoilumahdollisuuksia. Vuosaaren ympäristössä paljon saivat merkintöjä Vuosaaren huippu ja rannat. Munkkiniemen ympäristö ja erityisesti Talin liikuntapuisto. Siltamäen ympäristö urheilupuistoineen erottuu Pohjois-Helsingistä tihentymänä. Kartalle merkittiin myös jo melko tunnettuja paikkoja, joiden kuitenkin arveltiin jäävän piiloon lähinnä keskustassa liikkuvalta suurelta yleisöltä. Näitä paikkoja olivat esimerkiksi Vanhankaupunginlahti ja Haagan alppiruusupuisto.

” Annalan alue on kulttuurihistoriallisesti tärkeä ja hieno alue. Yhdistyy monia kerroksia.”

” Itäisen, merellisen Helsingin yllättävä näköalapaikka. <3 ”

” Itä-Helsingin puistoalueet – Uutela, Kallahti ovat maisemiltaan huikeita alueita.”

Tuntemattomista helmistä sanottua (n=837):

- Pikkuhuopalahden vesistön kierros.
- Vartiokylänlahden kiertävä lenkki on "itäinen töölönlahti" eli todellinen asukkaiden liikuttaja
- Uusikylän asutus ja mahtava kallioalue tukeutuu Helsingin joukkoliikenteeseen ja Malminkartanon luontoon. Ulkoilualueet voisi yhdistää (Espoo, Vantaa, Helsinki).
- Lapinlahti - yksi Helsingin ehdottomasti ihanimmista paikoista, todellinen helmi! Ei toki tuntematon, mutta varmaankin muualta tulleille kyllä.
- Haagan alppiruusupuisto ei varmaan esittelyjä kaipaa. Lähialueen asukkaat sen tuntevat ja vähän hirvittää nostaa sitä esiin tässä koska puisto on jo parhaimpana rhodojen kukinta-aikana nyt jo melko täynnä. Upea puisto joka tapauksessa ja ansaitsee tulla huomioiduksi.
- Jakomäen kalliot ja Joldianmeren ranta ym. Viittoja ja parkkkipaikka kävijöille.
- Pajamäkeä ympäröivä yhtenäinen metsäalue muodostaa kulttuurihistoriallisesti tärkeiden Patterimäen, Talin kartanon ja siirtolapuutarhan ja Pajamäen 50-luvun metsälähiön kanssa upean kokonaisuuden ja helposti saavutettavan retkikohteen.
- Kumpulan kasvitieteellinen puutarha, jonka ympäristössä erinomainen kaupunkipolku, joka esittelee alueen kulttuurihistoriaa. Puutarhan ystävälle todellinen viiden tähden paikka koska vieressä Vallilan siirtolapuutarha, Kumpulanlaakson viljelypalstat, Kumpulan puutaloalueen puutarhat ja Kumpulan siirtolapuutarha. Tästä voisi kehittää kansainvälisesti kiinostavan kohteen, joka vetäisi puutarhaharrastajia Helsinkiin.
- Majavakallio. Näkymät koko vanhankaupungin lahden yli.
- Uutela tietysti kokonaisuudessaan, mutta Skantanniemen kärki vielä ehkä hieman tuntemattomana helmenä.
- Tulevaisuudessa ranta Kalasatamasta Arabianrantaan mahdollistaa kävelyn rantaa pitkin
- Ehdottomasti kehityskelpoinen paikka, miksei liikuntaesteisille voida rakentaa ulkoilureittiä ?
- Riistavuoren puisto on keskuspuiston varjoon jäänyt tuntematon helmi. Rauhallinen hengäsdyspaikka, lenkkireitti ja metsämaisema keskellä kaupunkia.
- Vuosaaren eteläranta kokonaisuudessaan on upea alue. Moni helsinkiläinenkään ei tunne tätä aluetta.

Koko reitti Rastilasta Ramsinrannan, Kallahdenrannan ja Aurinkorannan kautta Uutelaan on kaunis kävelyreitti ja hieno luontokokemus.

- Huipulta (Vuosaaren huippu) on mahtava näkymä yli Itä-Helsingin ja alueen luontoarvotkin taitaa olla aika korkeat.
- Pyysaari ja sen edessä oleva Tullisaari. Huonosti tunnettu alue jopa kaupunkilaisille.

Mitkä paikat ovat toiminnallisesti ja kokemuksellisesti tärkeitä, ja tulisiko ne ottaa osaksi kaupunkipuistoa?

3. TOIMINTA JA KOKEMUKSET OSANA PUISTOA

Vuodenajat kaupungissa

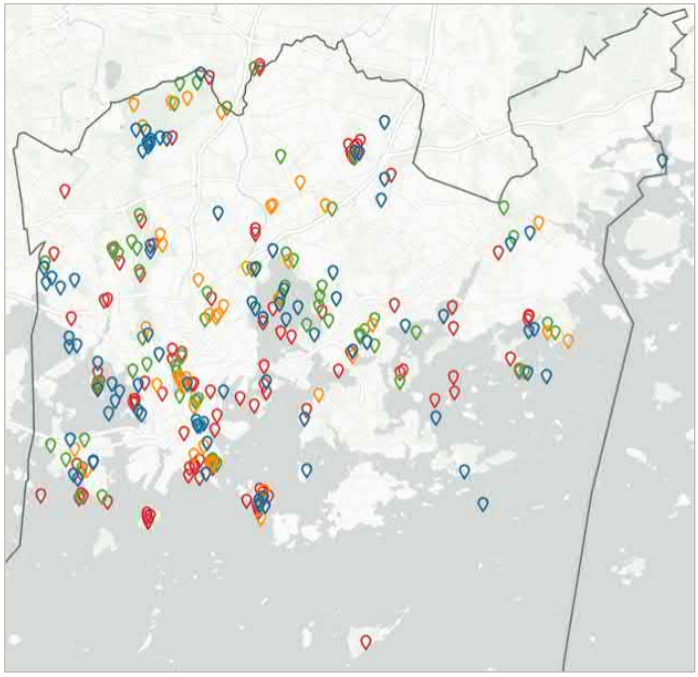

Vastaajat arvostivat eri vuodenaikoina kaupungissa erilaisia asioita. Vastausten perusteella talvi on talviliikunnan aikaa, syksyllä ihastellaan ruskamaisemia ja syysmyrskyjä, keväällä seurataan luonnon heräämistä ja kesällä virkistytään veden äärellä. Kaikkina vuodenaikoina tiheiten karttamerkintöjä tehtiin suosittuihin monipuolisiin kohteisiin, kuten Suomenlinnaan, Kaivopuistoon ja Töölönlahden ympäristöön.

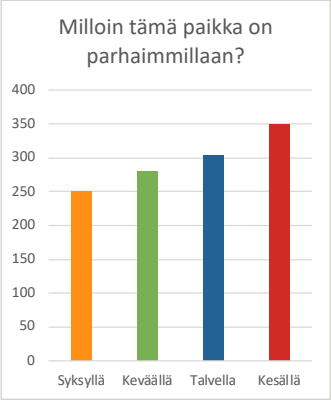

Vuodenajat kaupungissa

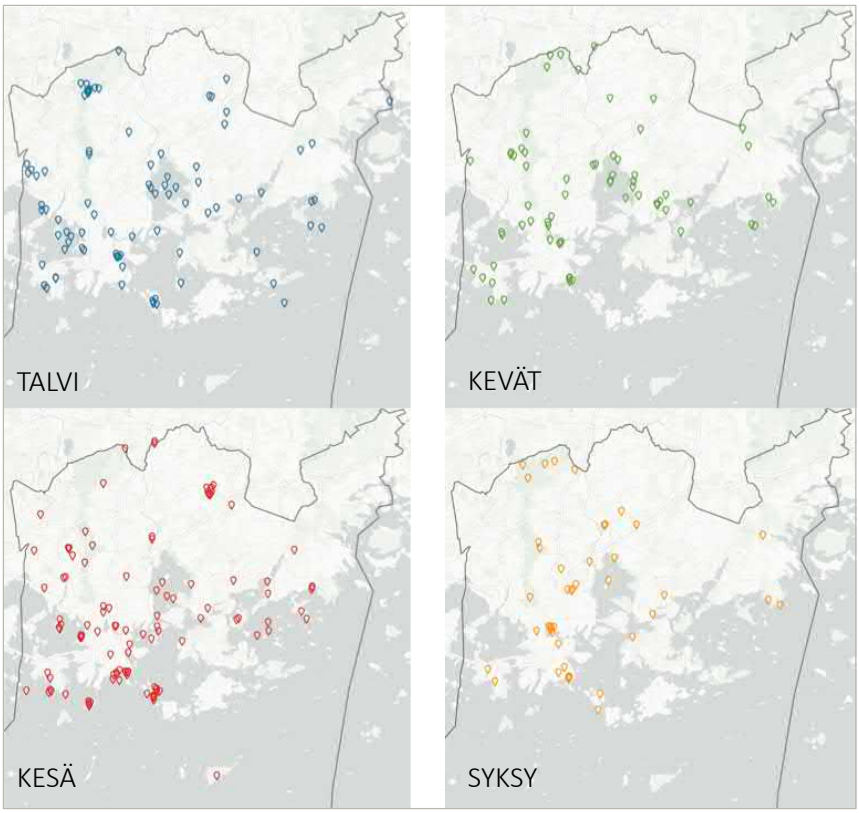

Kommentteja eri vuodenajoista tietyissä paikoissa (n=415):

<u>Kesä</u>
Rannat, uiminen (uimarannat ja maauimalat), saaret, kukat, tapahtumat, juhannus
Hietaniemen uimaranta, Alppipuisto, Suomenlinna, Pihlajasaari

- Helsingin urbaanit rannat ja kantakaupungin ympärillä olevat uimarannat ovat kesällä hienot.
- Kesä ja Hietsu kuuluvat yhteen.
- Hietaranta, uimaranta & konsertit
- Alppipuiston kesä on tapahtumaketju, joka viihdyttää koko heinäkuun.
- Seurasaaren juhannus
- Herttoniemen puiston syreenit
- Rhodojen kukkimisen aikaan aivan ehdoton kohde kaupunkilaisille.

<u>Syksy</u>
Ruska, värit, maisema, syysmyrskyt, sadonkorjuu (sienet, marjat), tunnelmallisuus

- Minun syksyni alkaa Viikinmäen ruskan näkemisestä.
- Japanilainen puisto värikylläinen kirsikan syysväri ja upea sammaleiden väri
- Skatanniemi, syysmyrskyt.
- Hautausmaa on upea syksyisin. Tunnelmallinen ja kaupunkilaisille tärkeä.
- Linnunlaulun vaahterat, syysväri

<u>Talvi</u>
Talvilajit (hiihtäminen, pulkkamäki, luistelu, jäällä liikkuminen, pilkkiminen, avanto, jääkiekko...), tapahtumat, joulunodotus (esimerkiksi joulukoristeet ja –valot), talvimaisemat, hiljaisuus

- Paloheinässä on yksi kaupungin parhaita pulkkamäkiä.
- Talvella Seurasaarenselkä tarjoaa hienot puitteet luistelu-, hiihto,- ja pilkkiretkille.
- Rantareittejä ei kannata unohtaa talvellakaan. Hyvinhoidettu kävelytie on talvipakkasilla upea
- Suomenlinnassa on erityistä kulkea sesongin ulkopuolella.
- Jäitä pitkin pääsee talvella seikkailuille lähisaariin. Voi löytyä ihan uusia yllätyksiä kotikulmilta.
- Luistelurata, Munkkiniemen kahvila. Presidenttiparikin käy täällä.
- Hautausmaan ympäristö on talvisin jo lähtökohtaisesti hiljaisen luonteensa takia uniikki rauhoittumisen paikka.
- Pulkkamäki talvella on tärkeä kohtauspaikka. Paloheinän maja on hieno osa paloheinän talven ulkoilumahdollisuuksia. Sekä hiihto- että pulkkamäkimahdollisuudet ovat upeat Paloheinässä ja niitä pitää vaalia.

Kevät

Luontohavainnot, lintujen kevätmuutto, kukinnat (kirsikkapuut, kielot, tuomet, valkovuokot), jäidenlähtö, vappu

- Ihana upea Seurasaari, täällä näkee kevän tulon parhaiten. Se hento, kuulaan vihreä valo joka suodattuu juuri puhkenneista hiirenkorvien katveen läpi ja merituuli on vielä viileä mutta aurinko lämmittää ihoa jo hieman. Muhkea mutta raikas kevään tuoksu ja linnut jotka ovat tulleet jostain kaukaa. Upein paikka seurata kevättä.
- Kirsikkapuisto, ei ihan tavallinen suomalainen puisto
- Jäiden lähdön aikaan koski on hyvin vaikuttava.
- Tärkeä vappupaikka
- Töölönlahden tuomet

Tärkeimmät kulkureitit

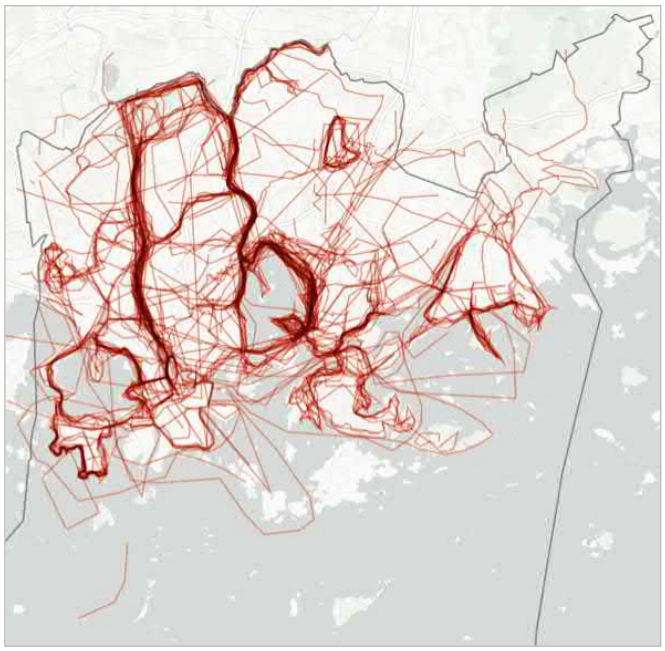

Tärkeimpien kulkureittien tihentymät muodostavat rengasmaisia väyliä. Pohjois-etelä –suunnassa keskuspuisto ja Vantaajoen ja Keravanjoen varret erottuvat tärkeimpinä reitteinä. Itä-länsi –suunnassa korostuivat rannat, erityisesti Lauttasaari, Seurasaaren selkä, Vanhankaupunginlahti ja Viikin ranta, Marjaniemen ranta sekä Vuosaari. Lähes kaikki vastaukset koskivat kevyttä liikennettä, mutta lauttareiteistä ja veneilystä oli myös merkintöjä. Yksityiskohtina mainittiin talvella käytettävät jääreitit. Työmatkoille tärkeäksi erityisesti pyöräillen kuvailtiin Keskuspuistoa, kun taas virkistäytymiselle ja liikunnalle tärkeimpiä reittejä olivat rannat ja yhtenäiset viherkäytävät sekä rengasmaiset lenkit.

” Parhaat ulkoilureitit kulkevat Lauttasaaren ympäri, upeat maisemat eri vuodenaikoina. ”

” Isoisänsilta on tärkeä yhteys kantakaupungista luontoon. ”

” Jäätynyt meri suo lisää mahdollisuuksia ulkoiluun.”

” Työmatkapyöräilyä Tammisalosta Kumpulaan Viikin tai Kulosaaren-Mustikkamaan kautta. Talvella on yleensä pari kuukautta käytössä suora kävelyreitti Vanhankaupunginlahden jäiden yli.”

” Venereitti Seurasaarenselältä Pihlajasaareen ja takaisin Ruoholahden kanavan kautta. Pikku Buster mahtuu sillan alta :)”

Tärkeimmistä kulkuyhteyksistä sanottua (n=297):

- Yhteys Käpylästä Arabian rantaan on tärkeä, mutta aika vaarallinen ainakin lapsille
- Roihuvuoren metsikkö, ja sen lenkkipolku sekä kuntoilulaitteet. Yhdessä Marjaniemen siirtolapuutarhan kanssa ne muodostavat Itä-Helsingin hienoimman metsä- ja puisto-osuuden, josta pääsee merenrantaa pitkin kävellen Herttoniemen rantaan. Toivottavasti täältä reitti jatku vielä kaupunkiin asti
- Helsingissä on vielä mahdollista löytää viherreitti töihin, välttäen ruuhkaisia liikenneväyliä. Mielijuoksureittini töistä kotiin.
- Koko keskuspuiston läpi Paloheinästä Laaksoon on paras ja tärkein siirtymäreitti viheralueella. Joissain kohdissa tosin reitteihin ja niiiden opasteisiin olisi paljonkin parannettavaa. Turistit eksyvät.
- Ruoholahden alikulkukäytävän jälkeen alkavalta puistoteiltä voi tehdä lenkin seurasaareen asti. Minulle on tärkeää päästä äkkiä pois liikenteen melusta ja asfalttiteiltä luonnonhelmaan. Suosin aina yhtenäisiä reittejä kaukaisimmille luonnon alueille.
- Joenrantareitti on nopein, kaunein ja sympaattisin. Hyödyllinen liikkumisen kannalta sekä luonnosta nauttimisen kannalta.
- Parhaat ulkoilureitit kulkevat Lauttasaaren ympäri, upeat maisemat eri vuodenaikoina.
- Rantareitti keskustasta Itäkeskukseen. Lyhimmät reitit osin väistävät maisemallisia kohokohtia, rantareitti mutkittelee, voisi hakea parempaa tasapainoa.
- Pyöräreitit rantoja pitkin erityisesti itään päin, myös Vanhankaupungin ympärillä. Länteen päin eivät yhtä hienoja, koska liikaa liikennettä. Pyörätiet pitäisi pitää kunnossa talviajoon.
- Retkeilemme perheen kanssa Kalliosta Kalasataman, Mustikkamaan ja Kulosaaren kautta Kivinokkaan vuoden ympäri.
- Haaganpurolta keskuspuistoon. Ikävän meluisa, mutta onneksi lyhyt matka Hämeenlinna väylän yli.

Kaunis paikka tai ympäristö

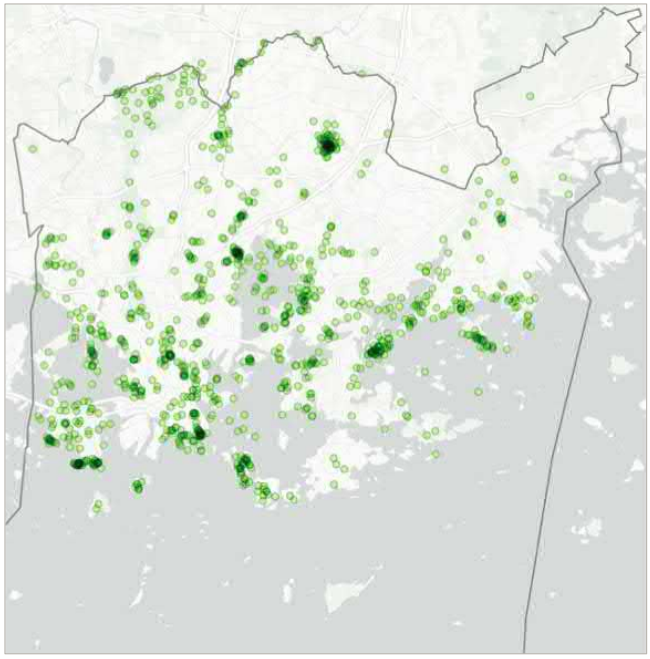

Kauniiksi paikoiksi tai ympäristöiksi merkityt kohteet olivat hyvin pitkälti samoja kuin jo edellisissä kohdissa esitellyt vastaukset. Esille nousevia teemoja ovat meri, kalliot (sekä sisämaassa että rannoilla) ja metsät. Tärkeinä pidettiin maisemia ja näkymiä, ja siksi kartalle merkittiin avaria paikkoja, kuten rantoja ja kallionlakia, joista näkee kauas. Aiempia kysymyksiä selkeämmin tässä esille nousivat Helsingin puistot ja puutarhat, esimerkiksi Esplanadi ja Tähtitorninmäki, sekä kartanoympäristöt esimerkiksi Tuomarinkylä ja Annala.

”Humallahden kalliot on mahtava paikka tähyillä merta ja seurata vuodenaikoja”

” Aino Acktén huvilan puisto on yksi kaupungin kauneimmista ja rauhallisimmista puistoista. Se on todella kaunis vuoden ympäri. ”

” Harakan luonto ja merimaisemat”

” Käppyrämännyt ja kalliojyrkänne tekevät tästä spesiaalin paikan. Tänne tulen rentoutumaan ja nauttimaan luonnon kauneudesta aina kun ehdin.”

” Vuosaarenhuipun ”Lapin maisema”

” Katsopa alas Viikinkikalliolta!”

Kauniista paikoista tai ympäristöistä sanottua (n=478):

- Esplanadin puistossa on upea ympäristö. Sen ympärillä on arkkitehtuuria parhaimmillaan.
- Eiran puisto keskellä aluetta, josta on mahtava näkymä merelle.
- Keravanjoen laakson puistot (Suutarian, Siltakylän puisto ...)
- Tervasaaren satamamiljöö
- Tuomarinkylän kartanon miljöö on tärkeä liittää kansalliseen kaupunkipuistoon - pellot, metsiköt ja historiallinen rakennuskanta ovat keidas kulttuuriympäristöä kaupungissamme
- Haltialan ja Niskalan peltomaisema aivan upea.
- Lintsin kallioilta hienot näkymät
- Ryssänkärki, kalliot, hieno kesällä, melontapaikka ja uima/lekottelukallio
- Laajasalon uimarannan kaunis merenranta ja siihen liittyvät ulkoilualueet
- Tullisaari - Pyysaari - Killingholma ulkoilureitteineen, Aino Akten huviloineen ovat kiinnostava nurkkaus helsinkiläistä luontoa ja historiaa
- Maunulan alueen keskuspuisto on upeaa korkeuseroineen. Korkeuserot vanhan hyppyrimäen alueella tekevät alueesta mielestäni ainutlaatuisen ja mukavan rentouttavan paikan.
- Siirtolapuutarhat ovat osa kaunista kaupunkiympäristöä.
- Yliopiston puutarha. Pieni keidas keskellä kaupunkia. Suojaisia puistoja tarvitsisi olla lisää. Tämäkin turhan avoin nykyisin, mutta rauhallinen, koska ei läpikulkupaikka.

Virkistyksen paikka

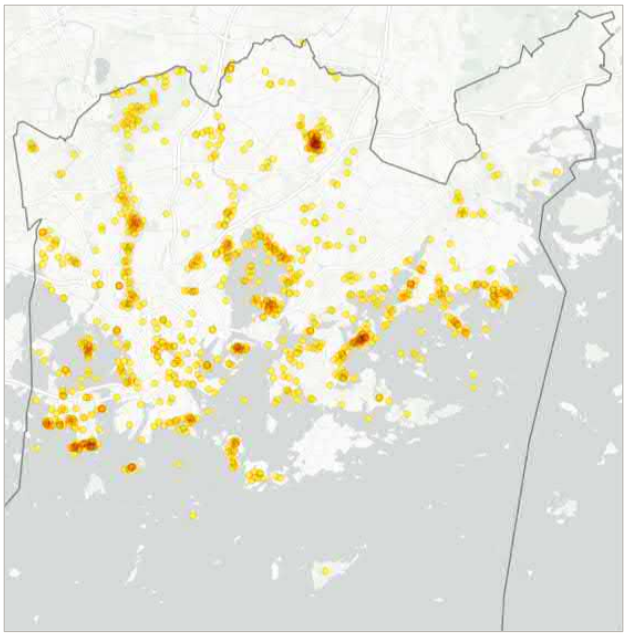

” Marjaniemen ranta on siisti, rauhallinen uimaranta. Kaupunki voisi panostaa paikkaan hieman, ja kunnostaa esim. rannan kivirappusia.”

Tärkeimmät virkistyksen paikat keskittyivät rannoille, saarille ja metsiin – vastaukset olivat yleisesti ottaen hyvin samankaltaisia kuin aikaisemmissakin kohdissa. Virkistäviksi paikoiksi koettiin erityisesti uimarannat sekä metsät. Usein mainittuja paikkoja olivat esimerkiksi Mustikkamaa, hautausmaat ja Lauttasaari. Virkistäytymisen paikka tarkoitti useimmille rauhallisuutta, hiljaisuutta ja kauneutta. Usein toistuvia vastauksia olivat myös ulkoilu, erityisesti kävely sekä muu liikunta. Useisiin vastauksiin liittyivät palvelut, esimerkiksi kahvilat ja muut ruokapaikat.

” Hietaniemen kaunis hautausmaa on ainutlaatuinen paikka virkistäytymiseen.”

”Kumpulan maauimala ja vastaavasti uimastadionin ovat virkistysmielessä merkittäviä ja näyttäviä paikkoja.”

” Kahvilakeskittymä Ursulasta tänne on hyvä.”

” Vanhankaupunginlahden vieressä olevat Viikin metsät ovat hieno ulkoilualue!.”

” Kerrassaan kaunista maisemaa pitkän matkaa Maunulasta Oulunkylän ja jokivarren kautta Vanhankaupungin Lahdelle.”

Virkistyksen paikoista sanottua (n=580):

- Rannat ja meri. Linnut ja metsä. Palvelut ja uimaranta
- Ainoa uimaranta lähelläni on uunisaari, toivoisin uimarantoja myös muualle kallion lähettyville.
- Merenrannan virkistysreitti virkistää ja piristää päivittäin satoja ulkoilijoita, myös minua.
- Hietaniemi. Aina rauhallista.
- Mustikkamaa on kaupungin paras puisto!
- Sompasauna on ainutlaatuinen kokemus helsinkiläisillekin.
- Töölönlahden kahvilat. Osaakohan turisti kiertää ne kaikki?
- Siltasaaren etelärannan laiturilla on kiva ottaa aurinkoa ja käydä piknikillä. Sopii myös liikuntaesteidille.
- Jäätelöä meren rannassa puiden alla.
- Vallilan kalliot.
- Humallahden kalliot, upea avara näkymä, kalliot.
- Herttoniemen kartanopuistossa on paljon ihailtavaa mutta lampi on se jonka luona vietän paljon aikaa, alkukesän ja syksyn värit ja telkän ja sorsanpoikueet erityisesti eivät kyllästytä koskaan. Metsä myös havisee kesäisin ihanasti.
- Kyllä. Luonto ja meren haju elvyttää ja ilahduttaa yhä uudelleen.
- Longinojan ranta-alue on vuosikausia pysynyt samantyyppisenä, sitä jaksetaan kunnostaa vapaaehtoisvoimin. Sen solinan äärellä on hyvä rentoutua.

Yhteys toisiin kaupunkilaisiin

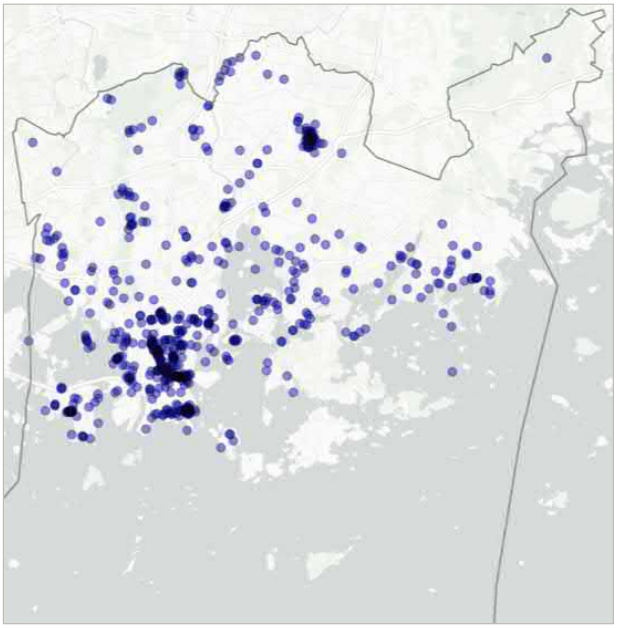

Keskusta korostuu selkeästi kohtaamisen paikkana. Kohtaamisen paikoiksi miellettiin useimmiten Töölönlahden ympäristö ja Kauppatori, sekä monet puistot, kuten Alppipuisto, Kaivopuisto ja Kaisaniemi.

Yhteys toisiin kaupunkilaisiin syntyy esimerkiksi konserttien ja yleisötapahtumien myötä sekä juhlapyhinä: erityisesti vappu nostettiin vastauksissa usein esiin. Liikunta piknikit ja rentoutuminen olivat usein mainittuja toimintoja kohtaamisten yhteydessä. Leikkipaikat miellettiin tärkeiksi lasten ja aikuisten kohtaamispaikoiksi.

” Alppipuisto, kivat konsertit kesällä”

” Lähipuistoni ulkoliikuntapaikka. Siellä saa melkein aina juttuseuraa niin lapsista kuin aikuisistakin.”

” Ullanlinnanmäki on varsinkin vappuna paikka, jossa kaikki kohtaavat ”

” Kansalaistori ja Töölönlahden ympäristö, kaikkien saavutettavissa, kaupungin sydän.”

” Torilla tavataan!”

Kohtaamisen paikoista sanottua (n=360):

- Koko Töölönlahden/Linnunlaulun/Tokoinrannan ja Kaisaniemen alue on mitä vilkkainta kaupunkilaisten kohtaamisten ja rentoutumisen paikkoja. Finlandiatalon takaa, ratapihan läntiseltä puolelta, tulisi yhdistää puistoalueet Kaisaniemeen. Alikäytävä voisi olla tavanomaista leveämpi ja mielenkiintoisella tavalla puistomainen. Se jatkaisi puistoa myös alikulun alueelle...
- Keskustan henkireikä, paljon ihania kesätapahtumia/-harrastuksia hieman liikenteeltä suojassa (mm salsaa, tai-chitä etc..soutelua töölönlahdella)
- Pitkänsillanranta. Siellä on maisemaa, veneliikennettä + muuta liikennettä ja piknik porukkaa. ihmisiä juttuseuraksi asti.
- Seurasaaressa voisi olla vielä enemmän yleisötapahtumia.
- Espan puisto on upea paikka istuskeluun ja seurusteluun.
- Maunulan maja ja Suomen Ladun ja muiden yhdistysten toiminta. Majalla myös yksityistilaisuuksia kuten häitä ja syntymäpäiväjuhlia.
- Kyllä! Koko Kaivopuiston ja Merisataman ranta. Siellä ovat kaikki heti kun on lämmintä tai kun jotain tapahtuu.
- Ruoholahden kanavan rantapenkat muuttuvat vuosi vuodelta viihtyisämmiksi.
- Ulkoilureitillä on tullut tutuksi vuosikymmenien aikana paljon samanhenkisiä ihmisiä, kävely ja hiihtolenkeillä on mukava vaihtaa kuulumisia lenkkeilyn lomassa

Näkemyksiä säilytettävistä kohteista, parannettavista yhteyksistä ja tulevaisuuden potentiaalista

4. HELSINGIN KANSALLISEN KAUPUNKIPUISTON TULEVAISUUS

Säilytettävät paikat

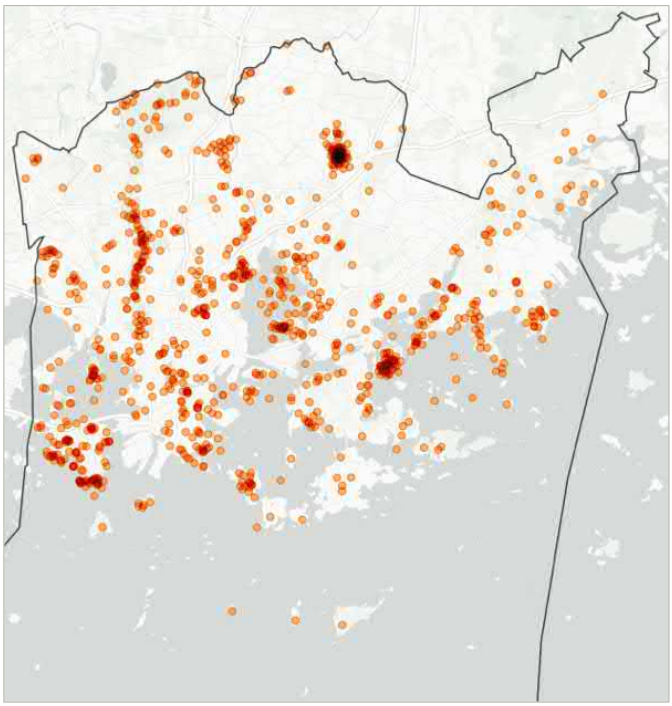

Säilytettävistä paikoista eniten merkintöjä keräsivät Malmin lentokenttä, Keskuspuisto ja Vartiosaari. Merkintöjä tehtiin tiheästi myös Kivinokkaan, Lauttasaareen, Annalan kartanon ympäristöön sekä Seurasaareen.

Säilytettäväksi merkityt paikat olivat tyypiltään vaihtelevia. Useimmiten toivottiin luonnontilaisuuden säilyttämistä ja hiljaisia ulkoilumaastoja (Ramsinniemi, Uutela). Osa merkinnöistä koski hienojen maisemien säilymistä ja kaikkien vapaita kulkemismahdollisuuksia erityisesti rannoilla (Lauttasaari). Muutamiin kohteisiin liittyi myös kulttuuritoimintoja ja sosiaalisia kohtaamisia (Kivinokka, Sompan sauna). Kulttuuriperintöön ja rakennuksiin liittyviä merkintöjä tehtiin Annalaan ja kartanomiljöisiin, kuten Tuomarinkylän kartano.

Säilytettävistä paikoista (n=396) sanottua:

- Jakomäen/Rajamäen hiekkakuopat. Alueella oma historiansa ja vaatisi kunnostettavan kaupunkilaisten virkistyskäyttöön.
- Talin/Munkkivuoren lähimetsä on arvokas, vanha metsä, jonka soisi säilyvän tuleville sukupolville virkistyspaikaksi ja muistuttamaan luonnon arvosta. Alue, joka toivottavasti säilyisi tässä muodossaan, ilman suurempia muutoksia (seikkailupuisto nykyisellään riittää, enempää kaupallista kuormitusta pieni alue ei kestä)
- Kumpula-Koskela-Vanhakaupunki, koko alue pitäisi rauhoittaa liialta Grynder-kiimalta, koska on aivan liian paljon esimerkkejä historiasta miten asioihin on herätty vasta kun vahinko on jo tapahtunut ja mahdoton korjata.
- Maunulanpuro pitää säilyttää ja sen lohikantaa jatkuvasti elvyttää. Puro tarjoaa ympäri vuoden mielenkiintoista katsottavaa ja luontoretkimahdollisuuden lapsillekin.
- Upea metsä ja merenranta on säilytettävä tulevaisuuden sukupolville Veräjämäen kalliot ja metsät ovat olennainen ulkoilualue alueen asukkaille. Niitä ei tule rakentaa täyteen.
- Siirtolapuutarhat ovat oleellinen osa Helsinkiä ja sen identiteettiä
- Rastilan kartano, sen ympäristö ja leirintäalue tarjoaisi hyvän kiintopisteen, josta käsin voisi kehittää niin luonnonläheidempää kuin urbaanimpaakin, kuten myös niitä yhdistävää matkailua, jossa Helsingin sekä luonnollisuus että kaupunkimaisuus pääsisivärt oikeuksiinsa
- Rastilan ja Vuosaaren kartanot tulisi säilyttää piharakennuksineen kunnossa ja mahd. uudet omistajat velvoittaa pitämään ne kunnossa myös tuleville sukupolville.

- Halkolaiturin purjelaivat
- Kivisilta, joka avannut pysyvän yhteyden ja antanut nimen koko Siltamäen kaupunginosalle. Osa historiaa, joka hyvä pitää muistissa.
- Keravanjoen laakso toimii yhteysreittinä Vantaan suuntaan
- Pohjaveden puistosta Ullaksen puiston ja Sjökullan torpan kautta Kallahden harjulle. Tämä reitti säilytettävä jälkipolville!

Paikallinen keskustelu: Malmin lentokenttä

Malmin lentokenttä oli kyselyn ylivoimaisesti eniten paikannuksia kerännyt kohde (avovastauksia N>500). Kohdetta toivottiin säilytettäväksi ilmailukäytössä ja sisällytettäväksi kansalliseen kaupunkipuistoon niin historiallisten arvojen, harrastutoiminnan kuin luonto- ja virkistysarvojenkin vuoksi. Joitakin kommentteja oli merkitty myös lentokentän lakkautamisen puolesta, liittyen esimerkiksi lentokoneiden meluun.

Alueen luontoa kuvailtiin monipuoliseksi mm. linnuston ja eläimistön sekä Longinojassa kutevan taimenen puolesta. Alueella koettiin olevan merkittävä arvo virkistysalueena. Lentokentän ympäri kulkevia hiekkateitä kuvailtiin rauhallisiksi lenkkipoluiksi, joilta avautuvat avarat maisemat. Myös pyöreä asemarakennus koettiin virkistyksen paikaksi arkkitehtuurin ja palveluiden vuoksi.

Tulevaisuuden potentiaalina nähtiin esimerkiksi matkailijoiden lennättäminen tarkastelemaan kaupunkipuistoa ilmasta käsin, drone-kentän perustaminen sekä tapahtumien, kuten lentonäytösten tai kaupunkiluontokierrosten järjestäminen.

31.1.2018
25

Paikallinen keskustelu: Keskuspuisto

Keskuspuistoon liittyviä kommentteja merkittiin myös runsaasti (N<400). Keskuspuistoa koskevat erityiset huolenaiheet liittyivät täydennysrakentamisesta johtuvaan puistoalueen lohkomiseen ja alueiden luonnontilaisuuden säilymiseen.

Kaupunkipuiston kannalta Keskuspuiston koettiin olevan tärkeä virkistäytymisen paikka ja toisaalta näppärä kulkureitti etenkin pyörällä. Keskuspuistoa kuvailtiin usein “kaupungin keuhkoiksi”. Alueen keskeinen sijainti koettiin tärkeäksi.

Toiset vastaajista kokivat, että puisto tulisi ehdottomasti säilyttää luonnontilaisena metsänä, kun taas toiset haluaisivat Keskuspuistoon lisää palveluita sekä hoidettua puistomaisempaa ympäristöä. Toisaalta koettiin, että kohde on vielä suurelle yleisölle ja matkailijoille suhteellisen tuntematon, mutta aluetta voisi kehittää esimerkiksi laatimalla opasteita ja esteettömiä kulkureittejä.

31.1.2018
26

Paikallinen keskustelu: Vartiosaari

Kolmas runsaimmin kommentteja (avovastaukset N~170) kerännyt alue oli Vartiosaari. Vartiosaari koettiin ainutlaatuisena ja hienona paikkana luonnon ja kulttuurihistorian vuoksi.

Kansalliseen kaupunkipuistoon Vartiosaarta ehdotettiin lisättäväksi alueen luonnon ja virkistysarvojen vuoksi. Saarta kuvailtiin vielä melko tuntemattomaksi helmeksi, erityisesti huonoista kulkuyhteyksistä johtuen.

Saarelle toivottiin parempia yhteyksiä ainakin tiheämmillä veneyhteyksillä, sekä mahdollisesti kevyenliikenteen siltaa pitkin. Vartiosaaren kautta ehdotettiin toistuvasti kulkuyhteyttä Laajasalosta Ramsinniemeen ja edelleen Vuosaareen, josta se yhdistyisi osaksi laajempaa itäisen Helsingin rantareittiä.

31.1.2018
27

Parannettavat viheryhteydet

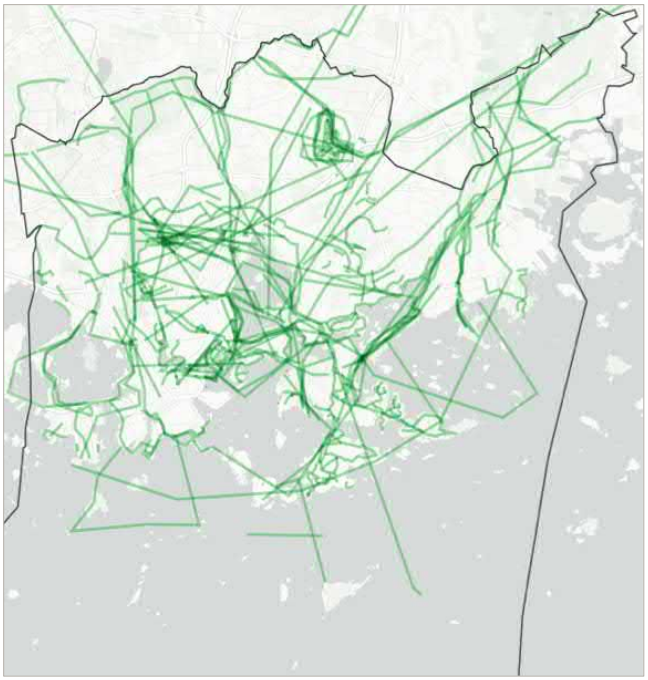

Parannettaviksi viheryhteyksiksi tuli vähemmän ehdotuksia, joten ne eivät muodosta aivan yhteä selkeää tihentymien verkostoa kuin edellä esitellyt tärkeät reitit. Muutamat vastasivat, etteivät olleet täysin ymmärtäneet mitä käsitteellä *viheryhteys* haettiin.

Ehdotettujen yhteyksien toivottiin palvelevan sekä kaupunkilaisia että turvaavan viherverkoston eheyden. Parannuksia toivottiin erityisesti Laajasalosta Vuosaaren suuntaan Vartiosaaren ja Ramsinniemen kautta, sekä poikittaisiin viheryhteyksiin Keskuspuisto-Kumpula-Vanhankaupunginlahti –välille. Kaisaniemen ja Töölönlahden puiston välille toivottiin yhteyttä tunnelin kautta.

Viheryhteyksien parantamisesta (n=125) sanottua:

- Kevyenliikenteen tunneli Kaisaniemen puistosta Töölönlahden puistoon avaa pitkän viherkäytävän Töölön ja Baanan suuntaan.
- Puutarha-alikulku yhteistyössä Yliopiston kasvitieteellisen puutarhan kanssa.
- Olisi upeaa, jos Töölönlahdelta pääsisi ilman valoissa odottelua Mäntymäen kautta keskuspuistoon - ehkäpä talvisin voisi vaikka hiihtää rautatieasemalle asti!
- Keskuspuiston poikittaisia viheryhteyksiä tulee parantaa.
- Vallilalaakson yhteys vanhankaupunginlahdelle aste tulee ´turvata Kumpulanpuron entistämisen yhteydessä.
- Vanhankaupunginlahden reittivene olisi kiva: Kuusisaareen ja Kivinokkaan pysäkkilaiturit, lähtö vaikka Arabianrannasta tai Kalasatamasta
- Kumpulasta Keskuspuistoon pitäisi saada kunnon viheryhteys, jota etenkin pyöräillä. Eli Pasilat ovat pahoja sumppuja ja pullonkauloja.
- Vanhankaupungin lahden ja Keskuspuiston välinen yhteys kaipaisi parannusta
- Toivon jatkuvien, yhtenäisten rantareittien kehittämistä - haaveenani on rantareitti (rengasreitti Vanhankaupunginlahden ympäri. Tälläkin rantapätkällä olisi valtavasti potentiaalia kun sitä "viherrytettäisiin" ja asteittain yhdistettäisiin Arabianrantaan. Ympärillä kuitenkin kasvava kaupunki, jonka asukkaat tarvitsevat helposti saavutettavia virkistysalueita.
- Kalasatama-kruunuvuorenranta viheryhteys
- Herttoniemenrannan viimeistelyssä tulisi huolehtia siitä, että merenrannan kävelyreitti jatkuu katkeamattomana ja riittävän levyisenä uimarannalta myös toiseen suuntaan - rantapengertä pitkin venesatamaan ja siitä edelleen Kipparlahden kautta ja Itäväylän ali Viikkiin lähtevälle ulkoilureitille.
- Vuotien ylitse on syytä rakentaa leveä vihersilta olemassaolevan Kallahdenniemi-Mustavuori-reitistön ekologisen yhteyden parantamiseksi. Kyseessa on ainoa muutoin katkeamaton

yhteys luonnontilaisen merenrannan ja pohjoisten metsäalueiden välillä
- Vantaan ja Keravanjokilaakosjen reittien risteykohdassa voimakasta liikennemelua, meluesteet rakennettava pikaisesti Tuusulanväylälle
- Haluaisin, että Longinojan vartta pitkin pääsisi pyöräilemaan etelään selkeästi.
- Yhteyksiä Vartiosaareen tarvitaan ehdottomasti lisää.

Tulevaisuuden potentiaali

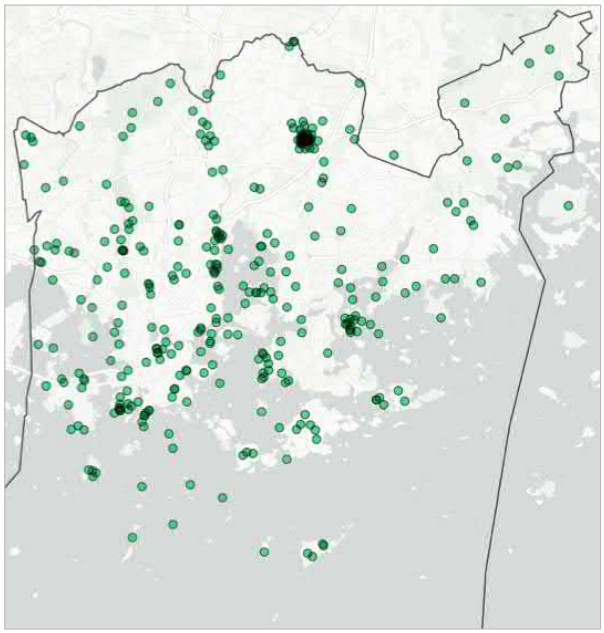

" Jätkäsaari on ollut pitkään vähän takapihaa, vaikka on aivan paraatipaikalla meren rannalla. Tämä on alkanut keittyä hyvään suuntaan. Toivottavasti paranee."

Suurin osa tulevaisuuden potentiaalista miellettiin liittyvän rantoihin ja saariin. Uusien ulkoilusaarten avaaminen ja nykyisten lautta- ja veneyhteyksien ylläpito ja parantaminen nähtiin suurimpana mahdollisuutena kaupungille, jonka identiteetti on vahvasti sidottu mereen. Kehityksen alla olevassa Jätkäsaaressa nähtiin myös olevan paljon potentiaalia. Potentiaalia uusiksi kohtaamisen, toiminnan ja kaupunkikulttuurin paikoiksi koettiin olevan esimerkiksi Lapinlahden entisen sairaalan alueella sekä Teurastamon ja Kalasataman alueella. Jo tunnetuilla paikoilla nähtiin myös olevan potentiaalia, mikäli niitä ylläpidetään ja uudistetaan, kuten Töölönlahden alue ja Tähtitorninmäki.

"Saapumiset Helsinkiin, esim. Lauttasaaressa, pääradan varrella ja valtakunnallisten pääteiden varsilla ne kohdat, 'portit' joissa Helsinkiin tullaan sisään fyysisesti"

"Saaret haltuun kaupunkilaisille."

"Teurastamo ja Kalasatama ovat todella potentiaalisia! Niissä on uutta pohinää ja nuorta väkeä."

Tulevaisuuden potentiaalista (n=217) sanottua:

- Annalan tuleva puutarhakulttuurin keskus
- Tähtitoninmäki loistoonsa takaisin, enemmän kukkaistutuksia ja lisää moderneja lähiliikuntapaikkoja ja kahviloita
- Baana. Sitä voisi jatkaa ja luoda matkan varrelle keitaita, kuten on jo Musiikkitalon viheralue.
- Töölönlahtea kehittämällä (luonnon monimuotoisuuden tukeminen, miellyttävien puistomaisten alueiden luominen sekä erilaisten kulttuuri ja liikunta-aktivitiittien tukeminen rakentamalla toimivia alueita näille) alueen virkistysaluepotentiaali aivan ydinkeskustan tuntumassa on valtava.
- Jätkäsaareen on syntymässä mielenkiintoista uutta puistorakentamista, joka tulisi saada yhteyteen Merisatamanrannan puistovyöhykkeen kanssa.
- Koko merialue kaupungin ympärillä rantoinen ja saarineen.
- Siltamäen liikuntapuisto voisi nousta ulkoliikunnan osalta hieman vastaavaksi keskittymäksi kuin Tapanilan Erä on sisäliikunnan osalta. Saataisiin Koillis-Helsingin ympärivuotisen liikunnan osalta selkeät keskuspaikat ja akseli syntymään.
- Rajasaaren venevarikko voisi olla jotain muutakin, kuin varastoalue..
- Lapinlahden entisen sairaalan uusi elämä on osoittanut uusien toimijoiden (Lapinlahden Tilajakamo ja Lähde) kaupunkikulttuuria edistävän toiminnan alueelle erittäin hyvin sopivaksi ja kaikkia osapuolia hyödyttäväksi.
- Historian kerrostumat Vallilanlaakson alueella voisi tuoda näkyviksi historiasta kertovilla kylteillä. Isoniityn alue oli viljelypalstoja. Mäkelänrinteen mäessä oli

Hagertin hevoshaka, tallit ja talo. Villa Novillan historia? Kumpulan kartanon menneisyys.

- Jätkäsaari on nyt hieman kliininen ja kova tuulitunneli. Tänne sopisi hyvin jotain "suurempaa" puistomaisuutta pehmentämään "jätkän" kasvoja.

Saavutettavuutta parannettava

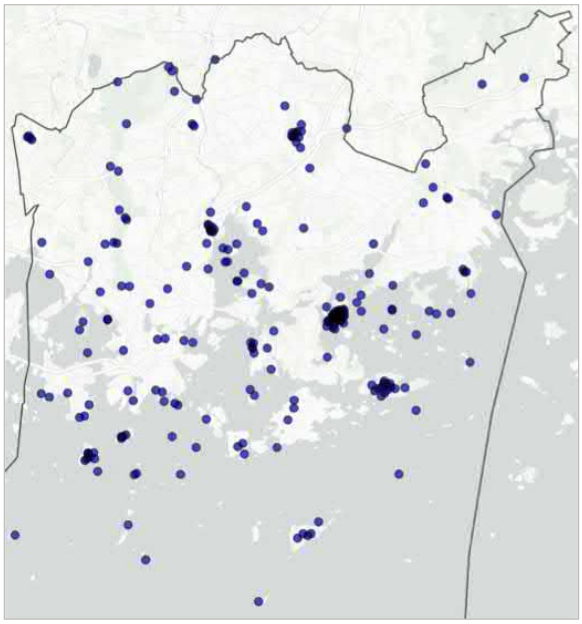

Suurin osa vastauksista liittyi ulkoilusaarten ja muiden merellisten alueiden saavutettavuuteen vene- ja lauttayhteyksin. Olemassa olevaa vesiliikenneverkostoa toivottiin tiivistettävän ja yhteyksiä uusille saarille avattavan. Uusista kohteista erityisesti Villinki ja Melkki nousivat esiin. Saarien välille ehdotettiin myös hop on, hop off –tyyppistä lauttaratkaisua.

Sisämaan merkityt kohteet olivat yksittäisempiä, sisältäen esimerkiksi Keskuspuiston ja muiden ulkoilualueiden saavutettavuuden parantamisen julkisella liikenteellä myös viikonloppuisin.

Kaupunkilaisten liikkumisen ohella toivotiin myös kaloille parempaa pääsyä Vantaanjokeen.

”Kehä I:n ylittäminen kävellen tai pyörällä on aina ongelma. Ylikulkuja on rajallisesti, ja ne käryävät pakokaasulle.”

”Maunula ja Pirkkola helpommin saavutettavaksi itäisestä (kanta)kaupungista.”

”Mustavuori on luonnoltaan upea alue, jonne on julkisilla turhan hankala matkustaa”

”Helsingin saaristo voisi olla kaunista ja rauhallista kansallista kaupunkipuistoa. Yhteydet niille ovat kuitenkin huonot”

”Malmikartanon huipun saavutettavuutta myös julkisen liikenteen avulla tulee parantaa. Kansallisen kaupunkipuiston tarinan verkostomaisuus edellyttää monenlaisia yhteyksiä.”

Saavutettavuuden parantamisesta (n=111) sanottua:

- Helsingin Saaristo on jätetty hunningolle. Satunnaisia kulkuyhteyksiä. Pitäisi olla ympyräreittiliikenne joka palvelisi ainakin kesäisin.
- Ehdotan saaristolaislauttojen liikennöintiä hop on-hop off tapaan...
- Vasikkasaari. Vesibussit kiertämään tätä kautta
- Helsingin saaristo voisi olla kaunista ja rauhallista kansallista kaupunkipuistoa. Yhteydet niille ovat kuitenkin huonot
- Villinki, tuo "unohdettu" helmi. Miksi sinne ei voisi päästä helpommin? Nyt taitaa olla että mitään säännöllistä yhteysalustakaan ei ole. Silta mantereen ja saaren välillä ei olisi huono ratkaisu. Vaikka ponttoonisilta, kuten on Uunisaaren ja mantereen välissä. Voisi olla samalla tavalla, vain osan vuodesta käytössä.
- Melkki julkiseksi ja vesiteitse saavutettavaksi virkistyssaareksi.
- Pääsy Seurasaareen helpottuisi paljon, jos sinne pääsisi kulkemaan esimerkiksi Hietaniemestä siltaa pitkin eikä tarvitsisi kiertää koko matkaa pressan resorttien taakse. 24 bussin lähtöpaikka ja reitti ovat itselleni pysyvä mysteeri.
- Kalareittien avaaminen ja kalaportaiden rakentaminen myös uhanalaisille kalalajeille.
- Vartiosaari ja Villinki, upeita paikkoja joihin pitäisi saada esim. kevyenliikenteen silta tai muu helppo/ilmainen ympärivuotinen yhteys virkistyjille.
- Termin "merellinen Helsinki" tulisi tarkoittaa sitä, että asukkaat tulotasosta riippumatta pääsevät saaristoon ulkoilemaan. Lisää lauttayhteyksiä, vähemmän rantojen pilaamista liian likeisellä rakentamisella.
- Vanhankaupunginlahden rannat ja Herttoniemen metsäselänne, yhdyskulku Herttoniemenrannan, Kulosaaren ja Länsi-Herttoniemen rantojen välille
- Pirkkolan urheilupuisto ja kulku Länsi-Pasilasta keskuspuistoon sekä monet puistoa sivuavat alueet saisivat olla paremmin saavutettavissa myös viikonloppuisin. Moni kätevä bussilinja lakkaa viikoloppuisin kulkemasta kokonaan, esim. bussi 51 ei kulje sunnuntaisin, ja poikittaislinjat 50 sekä 59 eivät kulje la-su lainkaan.

- Mustavuoressa on luonnonpolut, jotka kaipaisivat tukemista esim. karkea sora, joihinkin kohtiin luonnonmukaiset sillat ja pitkospuut. Kulutus on melko kova ja maapohja ei kestä sitä. Sivupolkuja on syntynyt rutakoiden ja kaatuneiden puiden ohittamiseksi tosi paljon ja herkkä kasvusto on jo kärsinyt siitä.
- Vuosaaren huipun saavutettavuutta myös julkisen liikenteen avulla tulee parantaa. Kansallisen kaupunkipuiston tarinan verkostomaisuus edellyttää monenlaisia yhteyksiä.
- Pyöratieverkosto kaipaisi päivitystä ja kartoittamista.

Summittainen näkemykseni kaupunkipuiston rajoista

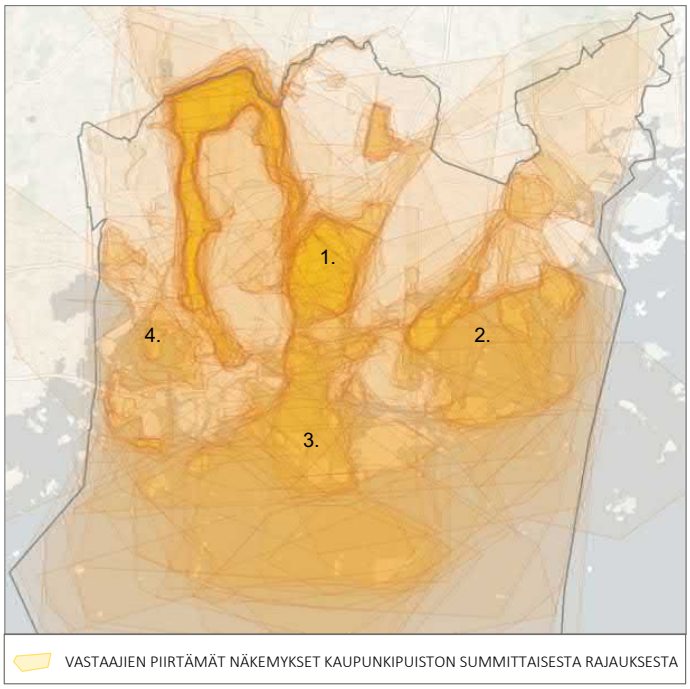

Kuva: Kartalla näkyvät vastaajien piirtämät summittaiset kaupunkipuiston aluerajaukset. Värin tummuusaste ilmaisee kuinka usein vastaajien piirtämät alueet ovat osuneet päällekkäin. Vastausmääriin pääsee tutustumaan tarkemmin projektista laaditulla interaktiivisella Carto-kartalla. Kuvassa näkyviin tummimpiin tihentymiin osuu Cartossa arvioituna 100-150 piirtokertaa.

Summittaisia näkemyksiä kaupunkipuiston rajoista piirrettiin 260 kappaletta. Alueita rajattiin laajasti koko Helsingin alueelle, mutta kartalta on erotettavissa muutama tihentymä, johon merkinnät keskittyivät selkeimmin. Erityisesti merialueille ja saaristoon melko laajalle alalle levittyvät merkinnät tukevat kyselyn muita tuloksia, joissa meri, saaret ja rannat koettiin olennaisena osana Helsinkiä ja mahdollista tulevaa kaupunkipuistoa. Niinikään metsät ja liikkumista tukeva yhtenäinen viherverkosto nähtiin tärkeinä.

1. KESKUSPUISTO - VANTAANJOKI – VANHANKAUPUNGINLAHTI

Useimmiten kaupunkipuistoon kuuluvaksi rajattiin Keskuspuistoa ja Vantaanjokea seuraileva kapea vyöhyke, joka yhdistyy Vanhankaupunginlahden ympäristöön.

2. ITÄISEN HELSINGIN RANNAT JA SAARET

Villingin, Vartiosaaren ja Uutelan muodostama ympyrämäinen alue. Myös Vuosaaren huippu otettiin useasti mukaan aluerajaukseen.

3. ULKOILUSAARET JA KESKUSTAN RANNAT

Suositut ulkoilusaaret, kuten Suomenlinna, Pihlajasaari, Korkeasaari ja Mustikkamaa. Keskustan rannat, esim. Kaivopuisto. Mereisiä alueita on rajattu tiheämmin aina Isosaaren ympäristöön saakka.

4. LAUTTASAAREN JA SEURASAAREN YMPÄRISTÖT

Lauttasaaren rannat, Seurasaaren selän ympäristö ja ulkoilureitit.

Avoimet vastaukset

5. TÄMÄN HALUAISIN VIELÄ SANOA KAUPUNKIPUISTOSTA JA SEN KEHITTÄMISESTÄ

Vastaajien halukkuus osallistua kaupunkipuiston kehittämiseen

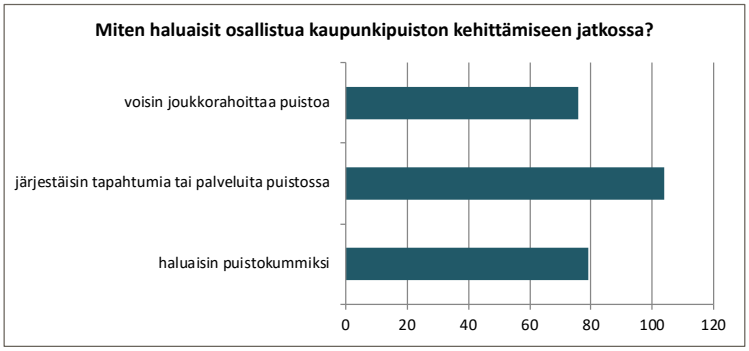

Näkemyksiä kaupunkipuistoon liittyvistä mahdollisuuksista ja huolenaiheista

SUURIMMAT MAHDOLLISUUDET

- Luonto- ja kulttuuriarvojen säilyttäminen ja näiden parempi esilletuonti
- Virkistyskäytön ja toiminnallisuuden parantaminen
- Hyvinvoinnin ja turvallisuuden lisääminen
- Kaupunkipuiston positiiviset vaikutuksen kaupungin brändiin

YLEISIMMÄT HUOLENAIHEET

- Puiston aluerajaus; puistosta tulee joko liian suppea tai hajanainen, mukana vain keskusta-alueet
- Puistosta tulee liian yksipuolinen; suositaan vain tiettyjä arvoja
- Puistosta tehdään liian hoidettu, luonnontilaisten alueiden väheneminen
- Kaupunkipuiston varjolla typistetään ja rakennetaan muita viheralueita
- Ettei kaupunkipuistohanke toteudu ollenkaan esimerkiksi ristiriitojen ja rahoituksen vuoksi

VASTAAJIEN RISTIRIITAISET NÄKEMYKSET KAUPUNKIPUISTOON LIITTYEN

- Luonnontilaisuus vs. hoidetut puistoalueet
- Kaupungin täydennysrakentaminen ja viheralueet
- Tiettyjen alueiden korostuminen vastauksissa

Näkemyksiä kaupunkipuistoon liittyvistä mahdollisuuksista

<u>Minkä näet suurimpana mahdollisuutena kaupunkipuistoon liittyen?</u>
N=385

<u>Luonto- ja kulttuuriarvot</u>
- Merellisyys, vesireitit ja kaupunkimetsät sekä vanhat kulttuuriympäristöt ja niiden tarinat.
- Saariston ja rantojen luonnon ja helposti saavutettavat metsäalueet - luonnonläheisyys osana helsinkiläistä kaupunki-identiteettiä
- Toivoisin, että pohjois-Helsinki pääsiisi mukaan kansalliseen kaupunkipuistoon. Vaarana on, että kaupunkipuisto koskee vain keskustan ja keskuspuiston aluetta. Täällä Siltamäessä on paljon historiallista ja luonnonkaunista maisemaa, jonka toivon olevan mukana kansallisessa kaupunkipuistossa.
- Att pärlorna blir mer uppskattade och deras värde erkända

<u>Virkistys ja toiminnallisuus</u>
- Ulkoilun ja monipuolisen viheralueiden sekä kulttuurihistorian säilyttäminen. Metsäalueet ja rannat ovat tärkeitä myös ympäristökasvatuksen kannalta - koululuokkien ja päiväkotien ulkoluokkia ja opetus sekä leikkialueita. Vihreys luo suojaa sekä ihmisen mielelle että kaupungin ilmalle ja ilmastolle.
- Luontoon pääsee lähelle lenkille, myös julkisilla kulkuneuvoilla. Mieli ja fysiikka kiittävät.
- Toivoisin, että puistossa voisi viettää aikaa ja tavata kaupunkilaisia
- Nykyiset ja tulevat harrastus- sekä ulkoilumahdollisuudet.

<u>Kaupunkipuisto osana Helsingin brändäystä ja markkinointia</u>
- Helsingin tarinan ja helsinkiläisten identiteetin tunnistamisen ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden ja luonnoltaan merkittävien alueiden säilyttäminen ja nostaminen paremmin esille kaikille asukkaille ja matkalaisille.
- Helsingin kasvun myötä kaupunki muuttuu, kaupunkipuisto on mahdollisuus säilyttää kaupungin vehreys, monipuolisuus, kulttuurihistoria ja virkistyskäyttö.
- Monipuolisen Helsingin luonnon esilletuomisen.
- Markkinointi ja selvä konsepti lisäävät tunnettuvuutta.

<u>Esteettömyys ja tasa-arvo</u>
- Selvä näkemys kehittämislinjasta, jolla yhteiset alueet ja asiat myös ovat yhteisesti käytettävissä, esim

esteettömyyden lisääminen Keskuspuistossa.
- Myös vähävaraisten mahdollisuus päästä luontoon virkistäytymään ja liikkumaan lähellä kotia.
- Luontokohteiden säilyttämisen kaupunkilaisten iloksi ja virkistykseksi. Suurimmalla osalla ei ole mahdollisuutta arjessaan lähteä kansallispuistoihin.

Yleisimmät huolenaiheet kaupunkipuistoon liittyen

Minkä näet suurimpana uhkana kaupunkipuistoon liittyen?
N=421

Puiston alueerajaus
- Että se typistyy liian pieneksi, vain keskuspuistoksi.
- Kaupungin reuna-alueet unohdetaan puiston rajauksessa.
- Pelkään, että puistoalueen jäävät liian pieniksi erillisiksi keitaiksi.
- Että läntiset kaupunginosat unohtuvat kokonaan, tuntuu että itäiset kaupunginosat ovat enemmän päätöksentekijöiden suosiossa.
- Länikuinen vatvominen sekä liian laajaksi paisuttamisesta seuraava tehottomuus

Puiston yksipuolisuus
- Estää kaupungin kokonaisvaltaisen kehittämisen suojelemalla rannat huomioiden joko luonnonarvot tai kaupunkikuvan, mutta unohtaen virkistyksen ja palvelut
- Om den fokuserar alltför mycket på ett begränsat ämnesområde (ex. naturvärden) är planen tyvärr meningslös.

Luonnonmukaisuuden katoaminen
- Tehdään puisto, jonne ei voi mennä, vaan jota voi vain katsella. En haluaisi Helsinkiin puistoja, joissa kävellään tasaisia, leveitä väyliä pitkin, vaan sellaisia, jonne voi mennä sisään.
- Kuluminen, roskaisuus, vieraslajien lisääntyminen

Rakentaminen
- Pelkään, ettei poliitikoilla ja valmistelevilla virkamiehillä riitä rohkeutta ja visiota ehdottaa kansallista kaupunkipuistoa muuta kuin ns. helpoille alueille, joille ei ole suunniteltu rakentamista.
- Se, että viheralueille ei rakenneta. Rakentamiseen löytyy paljon paikkoja, joissa voi tiivistää
- Että huomio menee kaupunkipuistoon, ja muut alueet rakennetaan. On kuitenkin tärkeää, että puistoja on kaikille puolilla kaupunkia ja kaikkien kaupunkilaisten ulottuvissa. Ihan lähialueilla.

Kaupunkipuisto-hanke
- Ettei se koskaan toteudu.

- Huoleni on se että Helsingin kaupunki ei ole kiinnostunut asukkaidensa mielipiteistä eikä tällaisilla kyselyillä ole mitään vaikutusta kaupungin suunnitteluun.
- Kaupunkipuisto voi haitata ja sitoa kaupungin suunnittelua tulevaisuudessa ja luoda uusia pulmia maankäyttöön. Parempi olisi toteuttaa tavoitteet jo nykyisten järjestelmien ja yleis- ja asemakaavoituksen puitteissa.
- Pitkä prosessi, ristiriitoja todennäköisesti tulee.
- Resurssien ja rahoituksen vähyyden.
- Runsaudenpula. On niin paljon kaikkea kivaa! Miten saadaan ihmiset houkuteltua lähtemään keskustasta kauemmas kuin 1 km päähän? Onko käytettävissä riittävästi resursseja tiedottamiseen, puiston ylläpitoon, ohjelmien järjestämiseen ynnä muuhun?

Vastaajien vapaa sana

- Helsingissä on paljon hienoja & vetovoimaisia puistoja ja viheralueita jo nykyisellään. Virkistysalueet ovat erittäin monipuolisia laadultaan sekä myös toiminnallisesti. En koe kansallisen kaupunkipuiston tuovan mitään uutta lisäarvoa puistojen käyttöön ja sisältöön. Helsinki pystyy huolehtimaan suurena kaupunkina itse puistoistaan ja viheralueistaan.
- Puistojen tulee olla hienoja ja hoidettuja (Tervasaari, Esplanadinpuisto, Ruttopuisto jne), ei mitään metsää tai ryteikköjä.
- Helsingissä tulisi Suomen suurimpana kaupunkina huomioida erityisesti kaupunkivihreän eri muodot. Viheralueet voivat olla pieniäkin aloja urbaanin rakenteen seassa, kunhan ne lisäävät niin kaupunkiluonnon kuin kaupunkikulttuurinkin monimuotoisuutta. Siksi voisi ehkä harkita onko tarkkojen rajojen määrittäminen kaupunkipuistolle järkevää. Tulevaisuuden rakennettu kaupunki ja kaupunkiluonto eivät välttämättä ole enää yhtä paljon toistensa vastakohtia kuin ennen on totuttu ajattelemaan.
- Kaupunkipuistokeskustelu tuntuu olleen kovin Keskuspuistovetoista. Toivottavasti suunnitelussa huomioidaan myös kaupungin vähälle huomiolle jääneet laita-alueet.
- Monet nykyiset ulkoilualueet ovat tulleet lisääntyneen väkimäärän myötä erityisen suosituiksi (esim. Vuosaaren Uutela). Tätä myötä myös lieveilmiöt ovat kasvaneet: Säännöllisesti ulkoilualueilla näkee esim. nuotioiden polttoa väärissä paikoissa, autolla ajoa(!) kaukana laillisista reiteistä, koirien vapaana pitoa luonnosuojelualueilla, jne. En haluaisi "nipotuskulttuuria" kaupunkilaisten vapaa-ajan vieton alueille, mutta valitettavasti ei voi välttyä ajatukselta, että kaupungin luontoalueet tarvitsisivat säännöllisesti alueita kiertävää puistonvartijaa.
- Tämä karttakysely oli hyvin mielenkiintoinen ja hyvin toteutettu, kiitos siitä. Tätä tehdessäni ajattelin, että itselleni oikeastaan viherreitit ovat vähintäänkin yhtä tärkeitä kuin erityiset paikat. Ehkä jopa tärkeämpiä, koska tykkään olla liikkeellä ja ottaisin mielelläni esim. pyörän mukaan metroon, jos tietäisin että voisin ajaa sillä jonkun kivan osuuden matkasta. Huvi ja hyöty samalla kertaa.
- Lisää penkkejä ja tapahtumia puistoihin. Väestö ikääntyy myös meille aikuisille tapahtumia.
- Kumpulan kasvitieteellisen puutarhan piha olisi ihanteellinen pienimuotoisten konserttien paikka kesäisin. Liikenteen melu on kaukana ja kahvila palvelee.

Kansallinen kaupunkipuisto tukee kaupunkistrategian tavoitteiden saavuttamista

Helsingin kaupunginvaltuuston hyväksymässä kaupunkistrategia 2017 – 2021 todetaan, että Kansallinen kaupunkipuisto -hankkeesta tehdään päätös kuluvan valtuustokauden aikana, tekeillä olevan selvityksen valmistuttua. Tämän tärkeän kannanoton lisäksi strategiassa on useita tavoitteita ja pyrkimyksiä, joiden toteutumista kansallinen kaupunkipuisto voi edistää. Nämä maininnat on koottu tähän muistioon strategian alaotsikoittain ja lisätty, miten ko kohta liittyy näkökulmana kansalliseen kaupunkipuistoon (jäljempänä KKPH).

Kiehtovasti omaperäinen kaupunki

Helsinki edistää suvaitsevaisuutta ja monimuotoisuutta, lisää kansainvälisyyttään ja luo edellytyksiä mielenkiintoisten kohteiden ja tapahtumien synnylle.

> KKPH tuo esiin ainutlaatuista luontoa ja historiaa.

Ketterämpään toimintakulttuuriin

Helsinki on ensisijaisesti paikka ja yhteisö, ei virkakoneisto. Kaupunki on omaleimaisten kaupungin osiensa summa, asukkaidensa, yrittäjiensä ja vierailijoidensa muodostama urbaanisti yhteisöllinen kokonaisuus. … Helsinki ymmärtää roolinsa yhä enemmän edellytysten luojana ja mahdollistajana. Helsinki luo aktiivisesti kumppanuuksia kansalaisjärjestöjen ja kaikkien kaupungin kehittämisestä ja elävöittämisestä kiinnostuneiden kanssa. Helsinki on paitsi palveluorganisaatio myös alusta ja maailman edistyksellisin julkisen sektorin ekosysteemi. …. Kaupungin maineen tärkein sisältö ja tärkeimmät tekijät ovat helsinkiläiset itse.

> Helsinki lupaa olla mahdollistaja ja edellytysten luoja, KKPH tulee nähdä mahdollisuutena ja osana uudenlaista edistyksellistä toimintakulttuuria.

Kestävän kasvun turvaaminen on kaupungin keskeisin tehtävä

Helsingin kasvu kertoo kaupungin vetovoimasta ja siitä, että ihmiset haluavat asua täällä. … Kokonaisvaltaisen taloudellisen, sosiaalisen ja ekologisen kestävyyden varmistaminen on kasvavan kaupungin tärkeimpiä tavoitteita. Kokonaisuutta seurataan ja raportoidaan mittaristolla kaupungin toiminnan ja talouden suunnittelurytmiin kytkettynä. …. Kasvu velvoittaa kaupunkia. Tarvitsemme riittävästi työpaikkoja, asuntoja, päiväkoteja, kouluja, kirjastoja, liikuntapaikkoja ja terveydenhuollon palveluita.

> KKPH voi olla merkittävä vastaus mm. kestävän kasvun vaatimista liikunta- ja virkistyspaikoista. Tuoreet tutkimustulokset puhuvat luontosuhteen merkityksestä ja mm. metsien terveysvaikutuksista.

Kansainvälinen, elävä ja kiehtova tapahtumien Helsinki

Helsinki on elävä ja monikulttuurinen, liberaalin demokratian ja suvaitsevaisuuden vahva edistäjä. Kasvavassa Helsingissä on moniarvoisuutta salliva kulttuuri, joka mahdollistaa eri väestöryhmien kohtaamiset. Kaupunki kukoistaa ja kehittyy ilmapiirissä, jota leimaa uuden oppiminen, avoimuus, toisten kuuleminen ja huomioiminen, ja jossa toisille annetaan tilaa ja otetaan heidät mukaan.

Helsingissä on paljon mahdollisuuksia eri lähtökohdista tulevien ja eri elämäntilanteissa olevien ihmisten tasavertaiseen kohtaamiseen ja yhteiseen tekemiseen. Huippulaatuinen ja helposti saavutettava kulttuuri sekä urheilutapahtumat tuovat ihmisiä yhteen ja lisäävät keskinäistä ymmärrystä. … Helsinki on monipuolinen ja kansainvälisesti vetovoimainen kulttuuri-, urheilu- ja tapahtumakaupunki. Tavoitteena on saada kaupunkiin uusia omaleimaisia vierailukohteita. …. Helsinki keventää lupa- ja järjestelykäytäntöjään siten, että kaupungissa on helppo järjestää erilaisia tapahtumia.

Vetovoimainen keskusta on Helsingin käyntikortti ja elinehto. Helsingin keskusta on elinvoimainen kaupallisia palveluja, tapahtumia, viihtymistä ja kansalaistoimintaa kokoava vetovoimainen paikka. Keskustan elinvoimaisuutta kehitetään yhteistyössä alueen elinkeinoelämän toimijoiden kanssa.

> Helsinki lupaa olla moniarvoinen ja tarjota alustan erilaisille kohtaamisille. Mainittujen urheilu- yms tapahtumien ohella tulee ottaa huomioon myös ainutlaatuisen luonnon ja historian tarjoamat mahdollisuudet, joita KKPH mahdollistaa.

Helsinki on maailman vaikuttavin paikka oppia

Helsingissä hyödynnetään koko kaupunkia kaikenikäisten oppimisen tilana. …. Helsinkiin rakennetaan älykoulun toimintamalli, jossa innovoidaan ja toteutetaan tulevaisuuden pedagogisia ratkaisuja. … Helsingissä panostetaan fyysisiin oppimisympäristöihin, jotka edistävät työelämässä ja tietoyhteiskunnassa tarvittavien taitojen oppimista. … Kasvatus ja koulutus lisäävät kaupungin kilpailukykyä ja luovat elinvoimaa ja sivistystä. …. Helsingistä luodaan elinikäisen oppimisen innovatiivinen kokeilukaupunki. Yhteistyö johtavien suomalaisten ja kansainvälisten yliopistojen, kulttuurilaitosten, kehittäjien sekä yritysten kanssa edistää uuden kokeiluekosysteemin rakentamista.

> KKPH tarjoaa erinomaisen uudenlaisen mahdollisuuden uudenlaiseen oppimisympäristöön ja innovatiivisiin kokeiluihin.

Liikkuva ja terveellinen kaupunki kaikille

Helsinki luo kaupunkiin terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen yhteistyörakenteet ja nostaa liikkumisen lisäämisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisensä pilottihankkeeksi. .... Liikkumista edistetään yhä laaja-alaisemmin kaupungin tuottamilla palveluilla. Kaupunkiympäristöä sekä liikunta- ja kulttuuritarjontaa kehitetään liikkumiseen ja arkiaktiivisuuteen kannustavaksi tasapuolisesti eri kaupunginosissa. Lapsia ja nuoria liikutetaan yhä enemmän kiinteänä osana heidän arkeaan varhaiskasvatuksessa ja kouluissa. Kaupunkia suunnitellaan ja rakennetaan tavalla, joka ottaa erilaiset käyttäjät huomioon. Väestöryhmien erot tunnistetaan ja palveluja kohdennetaan erityistä tukea tarvitseville ja korkean riskin kohderyhmille. Helsinki houkuttelee aktiivisesti ikäihmisiä liikkeelle, niin liikunnan kuin kulttuurin pariin. Kuntalaisten liikkeelle lähtemisen tukena hyödynnetään kaupungin markkinointiviestintäkampanjaa.

> KKPH varmistaa kiinnostavien kohteiden säilymisen luonnossa ja kulttuuriympäristöissä tapahtuvaan arkiliikkumiseen.

Elävät, omaleimaiset ja turvalliset kaupunginosat

Helsinki on kaupunki, jossa kaikki kaupunginosat ovat eläviä, viihtyisiä ja omaleimaisia ja asukkaat tuntevat kaupunginosan omakseen. Helsingissä rakennetaan monipuolisia ja elinvoimaisia kaupunginosia kasvattamalla asukkaiden vaikutusvaltaa elinympäristönsä asioihin. Kaupunki investoi sekä infrastruktuuriin että ihmisiin eri puolilla kaupunkia. Helsinki tukee asukkaiden ja yhteisöjen alueellista oma-aloitteisuutta ja yhteistoimintaa. .... Helsinki on viihtyisä kaupunki, jossa kiinnostava kaupunkitila luo edellytykset kohtaamisille ja hyvinvoinnille.

Helsinki vaalii arvokasta luontoaan ja toimii kaupunkiluonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi. Viher- ja sinialueiden ekologinen laatu, saavutettavuus ja terveysvaikutukset turvataan. Luonnonsuojeluohjelmaa toteutetaan ja metsäverkostoa vahvistetaan. Helsingin vesistöjen, sekä pienvesien että rannikkovesien tilaa parannetaan ja kiinnitetään huomiota vaelluskalakantojen elpymiseen. Metsissä ja metsäisillä alueilla suunnitelmallinen monimuotoisuuden lisääminen on hoidon keskeisin tavoite. Hulevesien kustannustehokkaan hallinnan edistämiseksi viherpinta-alaa lisätään kaupunkirakenteessa. Kaupungin puistojen monimuotoisuutta lisätään. Kansallinen kaupunkipuisto -hankkeesta tehdään päätös kuluvan valtuustokauden aikana, tekeillä olevan selvityksen valmistuttua.

Helsingin merellinen sijainti on osa kaupungin perusluonnetta ja -olemusta. Merellisyyttä ei ole hyödynnetty riittävästi kaupungin vetovoimatekijänä. Lähisaariston avaamista edelleen yleiseen käyttöön jatketaan. Helsinkiläisten virkistysmahdollisuuksien edistämiseksi, matkailupalvelujen kehittämiseksi ja kaupungin yleisen vetovoiman vahvistamiseksi laaditaan merellinen strategia, jossa haetaan keinoja mm. merellisten kohteiden saavutettavuuden parantamiseen, saariston palvelujen kehittämiseen ja merellisten tapahtumien edistämiseen. Helsingin saaristosta tehdään entistäkin houkuttelevampi matkailu- ja virkistyskohde. Helsinkiin luodaan saaristoa hyödyntävä, kansainvälinen julkisen taiteen biennale.

> Strategiassa luvataan vaalia arvokasta luontoa. Merellisyyden ohella myös muut luontoelementit ovat Helsingille arvokkaita vetovoimakohteita, joiden säilyminen voidaan turvata KKPH:n kautta.

> KKPH tukee monin tavoin hyvää elämää Helsingissä ja on osana Luomoavan luontometropolin brändiä.

13.4.2018

Arvoisa kaupunkiympäristölautakunnan jäsen / varajäsen

Viitaten kokoukseenne 17.4.2018

Helsingistä kansainvälinen luontometropoli

Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! –liike haluaa tuoda kaupunkiympäristölautakunnan tietoon alla olevan kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvitystä koskevan kannanoton:

1) **Kansallinen kaupunkipuisto luo edellytyksiä kaupungin brändin vahvistamiseen ja markkinointiin**. Se lisää kaupunginosien ja liiketoimintaympäristöjen elinvoimaisuutta ja kaupungin viehätystä ainutlaatuisena turistikohteena. Kaupunkipuisto nostaa Helsingin ainutlaatuiset luonto- ja kulttuuriympäristöt asukkaiden ja vierailijoiden tietoisuuteen uudella tavalla. Näin syntyy luontevaa yhteisöllisyyttä, joka ehkäisee segregaatiota ja auttaa nykyisten ja tulevien helsinkiläisten juurtumista kotikaupunkiinsa.

2) Ehdotamme, että kaupungin voimavaroja kohdennetaan tehokkaasti niin, että varsinainen **perustamisselvitys tehdään riittävän laajalla alueella**. Kansalliseen kaupunkipuistoon tulee koota laaja verkosto luonto- ja kulttuuriympäristöjä idästä länteen ja etelästä pohjoiseen**.** Kaupunkipuiston osien tulee olla kaikkien helsinkiläisten ja vierailijoiden helposti saavutettavissa ja osa arjen lähiympäristöä.

3) Ehdotamme, että **kaupunkilaisia kuullaan ennen esiselvityksen jatkotoimista päättämistä**. Kaikille avoin kuuleminen kommentointitilaisuuksissa, lausuntokierroksella ja nettipalautteella on tärkeää kansalaisten osallistamisen varmistamiseksi. Pidämme tärkeänä, että helsinkiläisiltä järjestöiltä pyydetään lausunto Helsingin kansallisen kaupunkipuiston esiselvityksestä.

4) **Laajemmat yhtenäiset viheralueet** ovat tärkeitä hyvinvointivaikutusten tuottamisessa. Luontoalueiden tarjonta olisikin turvattava maankäytön suunnittelussa. Kansallinen kaupunkipuisto tuo tähän kestävän kaupunkisuunnittelun työvälineen.

   GreenHealth-tutkimuksessa Helsingissä (SA,Tyrväinen ym. 2014) todetaan, että luonnon virkistyskäytön hyödyt syntyvät säännöllisen ja toistuvan käytön kautta. Luonnon hyvinvointiedut tulevat esiin ennaltaehkäisevänä terveydenhoitona ja työkykyä palauttavana vaikutuksena, josta saadaan merkittäviä sote-sektorin säästöjä. Lähiluonto tukee lasten, nuorten ja ikääntyvän väestön terveyttä ja hyvinvointia.

Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! -liike on sitoutunut hankkeen edistämiseen ja on valmis tukemaan hanketta kaikin tavoin.

Lisätietoja: www.kaupunkipuisto.fi, posti@kaupunkipuisto.fi

22.4..2019

Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! –kansalaisliikkeen (KKPH!) toiminnan kuvaus

- Päämääränä on, että Helsinkiin perustetaan laaja etelästä pohjoiseen ja idästä länteen ulottuva verkostomainen urbaani uuden ajan kansallinen kaupunkipuisto.
- Kaupungin tarina + Luonnon monimuotoisuus + Viherkeidas kaikille
- Kaupunkipuisto kertoo Helsingin tarinaa, se on reitti läpi Helsingin luonnon ja kulttuurihistorian. Sen merkitykset syvenevät yhdessä tekemällä ja se turvaa asukkaiden elämänlaatua.
- Kansallinen kaupunkipuisto on kaupunkiluonnon, puistojen, virkistysalueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen sekä maisemakulttuurin kannalta tärkeiden alueiden yhdessä muodostama kokonaisuus. Nämä alueet muodostavat kaupunkilaisille ”yhteisen olohuoneen” kytkeytyen toisiinsa sini-viheryhteyksin sekä rakennetun kulttuuriympäristön välityksellä.
- Mottona on olla toiminnassaan avoin, lainmukainen, sitoutumaton ja myönteinen
- Rakkaudesta Helsinkiin; Helsingillä on ainutlaatuinen tilaisuus profiloitua kansainvälisesti ja rakentaa 2000-luvun metropoli-identiteetti omimmilla vahvuuksillaan.
- Kansallinen kaupunkipuisto tuo maankäytönsuunnitteluun pysyvyyttä niin, että tulevilla yleiskaavakierroksilla ei ole tarvetta kyseenalaistaa näitä arvokkaita alueita. Houkutus viher- ja kulttuuriympäristöjen ”nakertamiselle” vähenee. Luottamus asukkaiden ja kaupungin välillä paranee.

Alkutaival 2013- 2014

Syksyllä 2013 ja vuoden 2014 aikana eri puolilla kaupunkia ja eri tahojen kokouksissa keskusteltiin kaupungin tulevaisuudesta ja kansallisesta kaupunkipuistosta. Mm. vihersormien kaventuminen, luontoalueiden väheneminen ja nakertaminen sekä yleiskaavapikselien tulkinnanvaraisuus herättivät keskustelua. Luonnonrantojen ja kaupunkimetsien ja kulttuuriympäristöjen arvo koettiin tärkeänä . Viherlinjojen toivottiin olevan aidosti vehreitä yhteyksiä. Samoja asioita kannattavien ihmisten ja järjestöjen verkosto alkoi syntyä vuoden 2014 ja kevään 2015 aikana.
Monissa tilaisuuksissa mm. Helka ry:ssä, kaupungin kaavatyöpajoissa, Vanhankaupunginlahden käyttö- ja hoitosuunnitelman tilaisuudessa keskusteltiin mahdollisuuksista perustaa vihdoin Helsinkiin kansallinen kaupunkipuisto.
28.1.2015 järjesti Villi Stadi ensimmäisen työpajan Helsinki Think Companyssä ja osallistujien into ja energia synnytti heti työryhmiä pohtimaan hankkeen eteenpäinviemistä. Hankkeeseen sitoutui ikäänkuin itsestään yksityishenkilöitä, kaupunginosa-aktiiveja, luontoaktiiveja, arkkitehtejä, tutkijoita etc. Kiivasta keskustelua käytiin laajasti sähköpostilistoilla.
Vuoden 2015 alusta KKPH!-liike alkoi muotoutua. Liike sai nimensä Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin!-liike. Käytiin keskustelua siitä, että on selkeää lähteä ajamaan laissa määriteltyä

kansallista kaupunkipuistoa ja nimenomaan niin, että kaupunki tekee perustamisselvityksen vuorovaikutuksessa asukkaiden kanssa.

Toiminnassa järjestäydyttiin mm. laatimalla KKPH!-liikkeen strategia:

Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! –liikkeen strategia:

1. Motto ja missio

Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin
Ranta-, viher- ja kulttuuriympäristöjen verkon rakentaminen Helsinkiin

2. Arvot

vapaus kohtuullisuus
-vapaus tukea kaikkia kaupunginosayhdistysten ja kaupunkilaisten esittämiä alueita osaksi Kansallista kaupunkipuistoa
-kohtuullisuuden taju, että ensimmäisessä vaiheessa kaikkien alueiden mukaan saaminen ei ehkä onnistu

3. Eettiset periaatteet

lainmukaisuus toimintamme perustuu Kansallisista kaupunkipuistoista säädettyyn lakiin
riippumaton asiantuntemus toimintamme perustuu monialaiseen asiantuntemukseen ja paikallistietoon
yksi kaikkien ja kaikki yhden puolesta tuemme kaikkien alueiden pyrkimystä tulla osaksi kaupunkipuistoa
myönteisyys oletamme, että upea tavoitteemme on muidenkin mielestä hieno ja tavoiteltava asia

4. Toiminnan tavoite

Helsinki National Urban Park
Maailman pohjoisimman metropolin pyrkimys kaupunkikulttuurin ja -luonnon symbioosiin on kansainvälisesti kiinnostavaa ja mahdollinen kestävän kehityksen vientituote. Kansallinen kaupunkipuisto –konseptin maailmanlaajuinen leviäminen olisi kaikkien etu. Helsingillä on ainutlaatuinen tilaisuus profiloitua kansainvälisesti ja rakentaa 2000-luvun metropoli-identiteetti omimmilla vahvuuksillaan.

5. Keinot

a) Juridinen keino
5.2.1999/132 Maankäyttö- ja rakennuslaki
9 Luku – Kansalliset kaupunkipuistot

b) Poliittinen keino
Aloitteellinen avoin yhteistyöhakuinen kansalaisaktiivisuus

c) Organisoituminen/verkostoituminen (tavoite)
-Helsingin kaikkien kaupunginosayhdistysten, järjestöjen ja yhteisöjen osallistuminen
-Luova viranomaisyhteistyö (paljon hyvää työtä tehdään hallinnossa, myönteisyys!)
-Tutkija- ja opiskelijayhteistyö, ammattilaisten mukaan rekrytointi
-Yritys- ja järjestöyhteistyö, vapaiden toimintaryhmien ravitseminen
-Kansallisten kaupunkipuistojen verkoston kokoaminen
-Kansainvälisen verkoston luominen

d) Tavoitteellinen ripeä askel askeleelta toimiminen
-yhteinen tilanteen mukaan päivittyvä strategia
-dynaaminen toimintasuunnitelma

Yhteinen lausunto valmisteilla olevaan yleiskaavaluonnokseen keväällä 2015

Yleiskaavaluonnoksesta annettavissa mielipiteissä ja lausunnoissa ilmeni paljon tukea kansalliselle kaupunkipuistolle sekä esityksiä siitä, että kkp:n kaavalliset toteuttamisedellytykset tulee selvittää vuoden 2015 aikana. Siksi helmikuussa 2015 muodostettiin työryhmä valmistelemaan yhteistä

yleiskaavaluonnoksesta annettavaa lausuntoa.(liite 3) Kymmenet kaupunginosayhdistykset ja muut järjestöt tukivat yhteistä lausuntoa. Yhdistysten tuen sai lähettää kirjaamoon juhannukseen asti ja sen jälkeen niitä ryhdyttiin liittämään suoraan KKPH!-liikkeen uunituoreelle kotisivulle. Samoihin aikoihin yhteisesti sovittiin, että liikettä kutsutaan Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin!-liikkeeksi ja liike sai myös logon sekä Stadin tunnuslinnuksi mustarastaan. KKPH!-liikkeen päämäärää tukee tällä hetkellä 81 eri järjestöä ja muuta tahoa (liite 1).

KKPH!-liike teki kuntalaisaloitteen syyskuussa 2015 ja lähetettiin Helsingin kaupungille 30.11. 2016 ja 25.5 2016 Jarmo Nieminen teki valtuustoaloitteen kansallisesta kaupunkipuistosta

4.5.2015 KKPH!-liike järjesti avoimen keskustelutilaisuuden Lapinlahden sairaalassa: Kansallisen kaupunkipuiston mahdollisuudet Helsingille ja sen asukkaille. Toukokuussa 2015 järjestettiin kuntalaisaloitetyöpaja Helsinki Think Companyssa Vuorikadulla. Työtä jatkettiin heti elokuussa, jolloin teksti saatiin valmiiksi. Kuntalaisaloite julkaistiin 10.9.2015 Laiturilla pidetyssä tilaisuudessa (Liite 2). Se päätettiin ja lähetettiin Helsingin kaupungille 30.11.2016. Helsinkiläisiä tukijoita kirjattiin 6.334 ja muita 970. 25.5 2016 Jarmo Nieminen teki valtuustoaloitteen kansallisesta kaupunkipuistosta, jonka 54 valtuutettua allekirjoitti.

Vuodet 2015- 2016 olivat vilkkaiden kokoontumisten ja toiminnan aikaa.
Toimintaan sisältyi mm:

- Kotisivujen ja muun sähköisen tiedottamisen toteuttaminen
- 11.5. 2015 Avoin työpaja kuntalaisaloitteesta Helsinki Think Companyssa
- Valtuustoryhmien ja kaupunginjohtajien tapaamiset
- Muistutus yleiskaavaehdotuksesta
- Alustava hankehakemus Suomi100-ohjelmaan
- Muistio kkp:n määräyksistä ja päätäntävallasta Muistio kansallisia kaupunkipuistoja koskevista määräyksistä ja päätäntävallasta (7.3.2016)
- Kuuden lautakunnan kontaktoinnit ja lausunnot valtuustoaloitteesta
- Virastojen johdon kontaktointi
- KKPH!-esite ja infokooste
- Perustelut Helsingin kansalliselle kaupunkipuistolle https://kaupunkipuisto.fi/perustelut/
- 4.5.2016 Kohti Helsingin kansallista kaupunkipuistoa-seminaari Eurooppasalissa
- Syyskuussa 2016 käynti opetus-ja varhaiskasvatusvirastossa
- 8.10.2016 KKPH!-liike sai Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n Hiljainen haavanlehti palkinnon
- Valtuustoinfon järjestäminen 26.10.2016 Balderin salissa, paneeli Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin!-kyselytunnilla
- Tukholma KKP_ oikaisu 4.11.2016 Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin!-liikkeen oikaisu kaupunkisuunnittelulautakunnan lausuntoon, joka koskee kansallisen kaupunkipuiston perustamista Helsinkiin (26/2016, Ykp/1, 6.9.2016)
- KKPH!-klinikka 17.11.2016 Rikhardinkadun kirjasto
- KKPH! luovuttaa kansalaisadressin kaupunginvaltuutetuille 1.12.2016

Valtuustoaloite kansallisesta kaupunkipuistosta ja perustamisselvityksen laatimisesta hyväksyttiin yksimielisesti 22.2.2017

Lisäksi Kaupunginhallitus päätti 27.2.2017, että kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvitystyö on pilottihanke Helsingin uudessa osallisuus- ja vuorovaikutustoimintamallissa. Kaupunginjohtaja perusti perustamisselvitystyöhön ohjausryhmän ja työryhmän. Perustamisselvitystyö alkoi 12.6.2017 Alkupamaus-tilaisuudella Balderin salissa.Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin – selvitystyön aloituspamaus

Helsingin uusi, osallistava toimintakulttuuri- esitteestä, Tommi Laitio Nuorisotoimenjohtaja Osallisuusryhmän pj

"Osallisuus ei ole malli, vaan kulttuurimuutos.Helsinkiläiset ihmiset ja yhteisöt haluavat, että Helsinki onnistuu ja he haluavat auttaa. Kaupungin pitää oppia kutsumaan mukaan ja pyytämään apua. Osallisuuden toteutuminen edellyttää ylimmän poliittisen ja virkamiesjohdon sitoutumista vuorovaikutteiseen ja avoimeen yhdessä tekemiseen kuntalaisten ja yhteisöjen kanssa." https://www.hel.fi/static/liitteet/kanslia/asukasyhteistyo/laitio-osallisuusmalli.pdf

Syksyn 2017 ja kevään 2018 aikana KKPH!-liike osallistui seuraavasti perustamisselvitystyön ensimmäiseen vaiheeseen keskimäärin 4-5 henkilön voimin:

- kkp-työryhmän kokouksiin (9)

- asiantuntijatyöpajoihin (7) ja niiden valmistelukokouksiin

- osallistumisen ja vuorovaikutuksen suunnittelutapaamisiin (4)

- sähköisen karttakyselyn valmisteluvaiheen kokouksiin (2)

- hankkeen Alkupamaus-tilaisuuden järjestämiseen kesäkuussa 2017.

Lisäksi KKPH!-liike on tehnyt lukuisia ehdotuksia työpajoihin kutsuttavista asiantuntijoista sekä kansallisen kaupunkipuiston tarinasta.

Vuoden 2017 toimintaa oli mm.

- Maaliskuu 2017 KKPH!-esite
- KKPH!-Yhdessä-osallisuusilta+ aineisto (15.5.2017)Lapinlahden lähteellä. Työstämme yhdessä ehdotuksia osallistumisen ja vaikuttamisen tavoista kaupungin perustamisselvitystyötä helpottamaan.
- KKPH! Uneton48-filmifestivaalilla la 20.5.2017 Kampin keskuksessa, kaupunkipuistotaideteos
- 12.6. 2017 perustamisselvitystyön aloituspamaus Balderin sali, KKPH! suunnittelussa yhdessä kaupungin kanssa
- KKPH!-liikkeestä osallistuu 4 henkilöä kaupungin kkp-työryhmän kokouksiin esiselvityksen aikana.10 henkilöä on sitoutunut työryhmätyöskentelyyn.
- KKPH!-ehdotus kaupungin strategiaan 2017-2021 elokuussa 2017
- 14.9. 1. kkp-työpaja Luonto ja Maisema, KKPH! mukana valmistelussa sekä työpajassa
- lokakuu 2017 Eficode lahjoitti Seekall bottin KKPH!-liikkeelle

- 25.10.2017 käynnistyi Mapita karttapohjainen nettikysely Millainen olisi Helsingin kansallinen kaupunkipuisto? KKPH! osallistui suunnitteluun
- 1.11. 2. kkp-työpaja historia ja kulttuuriympäristöt, maisemakulttuuri ja puistot, KKPH! osallistui työpajaan ja valmisteluun.
- Kaupungin järjestämä 3. kkp-työpaja elämyksiä, kokemuksia ja hyvinvointia järjestettiin 23.11.2017 KKPH!-liike mukana valmistelussa ja kirjureina
- 4.12.2017 suunnittelukokous Aretain kanssa Erätauko dialogista
- 10.12. 2017 KKPH!-ehdotus yleiskaavan toteuttamisohjelmaan
- KKPH!-työpaja 13.12.2017 / kansallisen kaupunkipuiston reunaehdot ja selvitysalue
- KKPH!-liikkeen omia yleis- ja tiimi kokouksia
- Uutiskirjeet ;huhtikuu, https://kaupunkipuisto.fi/wp-content/uploads/2017/04/uutiskirje-huhti2017.pdf syyskuu https://kaupunkipuisto.fi/wp-content/uploads/2017/04/Uutiskirje-21.9.2017-F.pdf ja joulukuu https://kaupunkipuisto.fi/wp-content/uploads/2017/04/Uutiskirje-joulukuu-2017-final-19.12.2017.pdf

Kevätkausi 2018 kaupungin työpajoja mm. Stadin Stoorista, kansallisen kaupunkipuiston tarkastelualue, Sitran Erätauko dialogi

Vuoden 2018 aikana pidettiin yhteensä 8 KKPH!-karttatyöpajaa kansallisen kaupunkipuiston alustavasta tarkastelualueesta. Tringa oli mukana alustavan tarkastelualueen muokkauksessa eri karttapohjilla. Lisäksi pohdittiin, miten kkp-esiselvityksen sisältöön ja päätöksentekoon voidaan kevään aikana vaikuttaa. Valmisteltiin KKPH!-liikkeen oma hahmotelma alustavasta tarkastelualueesta, joka myös esiteltiin ja toimitettiin 17.5. kaupungin työryhmälle. Kaupunkiympäristölautakunnalle toimitettiin KKPH!-kannanotto, jossa ehdotettiin kaupunkilaisten ja järjestöjen lausuntomahdollisuutta ja kuulemista ennen esiselvityksen jatkotoimista päättämistä.

"Helsingin uuden osallisuusmallin linjaus on varteenotettava suunnanottona myös pienemmille kunnille. Mallissa kunnan jäsenten osallisuus ja kaupungin ja kaupunkilaisten vuorovaikutus perustuvat yksilöiden ja yhteisöjen osaamisen ja asiantuntijuuden hyödyntämiseen, omaehtoisen toiminnan mahdollistamiseen ja yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien luomiseen. "
Tähän hienoon ajatukseen ja pyrkimykseen KKPH!-liike antoi palautteen KKP-prosessin etenemisestä osallisuuden osalta 28.5.2018 .

Syyskausi 2018 KKPH!-liikkeen näkemys alustavasta tarkastelualueesta, kkp- verkkodialogi

Kesällä Stadin Yhteiset Olohuoneet- hanke eteni Lauttasaaressa, Vallilan siirtolapuutarhassa sekä

Tuomarinkylässä. KKPH! aloitti toimintansa syyskuussa kokoustamalla. Syyskaudella osallistuttiin 4 kkp-työryhmäkokoukseen sekä pidettiin avoimia KKPH!- yleiskokouksia. Osallistuttiin verkkodialogin valmisteluun ja KKPH!-liikkeen laajan vaihtoehtokartan esitystapaa työstettiin verkkodialogia varten. KKPH! oli myös Helsingin tarinan työryhmässä mukana.

Vuoden 2018 toimintaa oli mm.

- Alkuvuosi 2018, tiedotetaan kaupungin kkp-työpajoista liikkeen avoimissa kokouksissa
- KKPH!-liike on mukana Stadin stoorin kehittelemisessä 11.1. kkp-työpajassa
- 8.2. tarina-työpaja KKPH! osallistui työpajaan
- Neljäs kaupungin työpaja tarkastelualueen rajaus järjestettiin 1.3.2018 ,KKPH! osallistui
- 5. kkp-työpaja KKP:n tulevaisuus ja vaikutukset 22.3. KKPH! osallistui työpajaan ja valmisteluun
- Sitran Erätauko hanke eteni ja dialogi toteutui 31.5.2018 Tieteiden talolla
- Museoviraston hankehakemusta valmistellaan yhdessä Suomen Ladun, Helka ry:n, Helsy ry:n ja kaupunginosayhdistysten kanssa. Stadin yhteiset olohuoneet- hanke sai kesällä koordinaattorin.
- Tehtiin KKPH!-kortti viestintää varten
- Uutiskirje toukokuu https://kaupunkipuisto.fi/wp-content/uploads/2018/05/KKPH-UutiskirjeToukokuu-2018.pdf
- 17.5.2018 valmisteltiin KKPH!-liikkeen kommentteja ja näkemyksiä alustavasta tarkastelualueesta, joka annettiin työryhmälle
- Lumoava luontometropoli- Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! seminaari 21.5. Tieteiden talolla yhteistyössä Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n kanssa
- 28.5. 2018 KKPH!- palaute osallisuudesta
- Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n tuella tehtiin videoita kansallisen kaupunkipuiston viestinnän edistämiseksi
- Tukijayhteisön puheenvuoro Helsingin luonnonsuojeluyhdistys 19.10.2018
- Tukijayhteisöjen puheenvuoro SLL:n Uudenmaan piiri 10.5.2018
- Video päättäjille. Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri 6.4.2018
- Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri 22.2.2018 video

- Lähetettiin sidosryhmille tiedotteita KKP-verkkodialogista 22.-26.10.

Kevätkausi 2019 valtuustotapaaminen, Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin-NYT! , esiselvitysraportin luonnos

Atte Kaleva kokoomuksen valtuustoryhmästä kutsui valtuustoryhmät keskustelemaan kansallisen kaupunkipuiston valmistelutyöstä. Mukana oli kkp-työryhmän pj Jussi Luomanen, maisema-arkkitehti Raisa Kiljunen ja vuorovaikutussuunnittelija Juha-Pekka Turunen sekä KKPH!-ryhmä. Tarkennettiin KKPH!- alustavaa tarkastelualuekarttaa. Tehtiin OMASTADI ehdotus Asukkaiden ja kaupunginosien tarinat mukaan kansalliseen kaupunkipuistoon. Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n ja Helka ry:n tuella järjestettiin Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin- NYT! keskustelutilaisuus Oodin Maijansalissa 8.3. ja se oli osa Euroopan kulttuuriympäristöpäivien

ohjelmaa. Tilaisuuden ohjelmaan saatiin hieno joukko eri alojen asiantuntijoita Ohjelma.pdf sekä poliitikkoja vastaamaan kysymyksiin paneelissa. Tilaisuus videoitiin ja paikalla oli runsaasti yleisöä. Kutsuimme tilaisuuteen sidosryhmät, koko kkp-työryhmän ja ohjausryhmän, pormestarin, apulaispormestarin sekä valtuutetut. Tilaisuus oli myös Oodin ohjelmassa kirjaston nettisivuilla. Liike osallistui kahteen kkp-työryhmän kokoukseen. Apulaispormestari Anni Sinnemäki tavattiin kkp-työryhmän pj Jussi Luomasen kanssa yhdessä. KKPH!-liike sai myös mahdollisuuden kommentoida KKP esiselvitysraportin luonnosta.

Vuoden 2019 toimintaa oli mm.

- Valtuustotapaaminen 16.1.
- KKPH!-esite https://kaupunkipuisto.fi/wp-content/uploads/2019/01/KKPH-esite-16.1.-19.pdf
- KKPH!-karttatyö 7.1. https://kaupunkipuisto.fi/kkph-karttatyo/
- Uusi KKPH!-kortti valmistui
- Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin- NYT! 8.3. Oodi Maijansali
- Apulaispormestari Anni Sinnemäen tapaaminen 21.3.
- OMASTADI etenee
- Stadin yhteiset olohuoneet- hanke valmistui
- KKPH! sai esiselvitysraportin luonnoksen kommenteille

Työn aikana KKPH!-liike on itsenäisesti järjestänyt yhteensä n. 37 kaikille avointa tilaisuutta, 8 karttatyöpajaa sekä lukuisia muita työpajoja, joissa on keskusteltu ja valmisteltu esiselvitysvaiheen aineistoja ja ehdotuksia. Työhön on liittynyt myös kymmeniä valmistelukokouksia ja tapaamisia. Osallistujien määrä KKPH!-liikkeen avoimissa seminaareissa on ollut arviolta 40-100 henkilöä

Osallistujien määrä KKPH!-liikkeen avoimissa kokouksissa ja työpajoissa on vaihdellut noin 7 – 30. Kaupungin esiselvitystyöhön liittyviin päiväkokouksiin on ollut sitoutuneena noin 10 henkilöä.

Käytännön toimintatavat

KKPH!-liike toimii kaikille avoimena verkostona. KKPH!-liikkeellä ei ole budjettia eikä hallintoa. Joissakin tapauksissa pieniä kustannuksia on katettu vapaaehtoisen kolehdin avulla. Kaikki toiminta pohjautuu vapaaehtoisuuteen, sopimiseen ja tasa-arvoon. Viestintä tapahtuu kokoontumisissa ja sähköisillä viestintävälineillä. Käytössä ovat sähköposti, googlegroups-ryhmät, kotisivut, FB-ryhmä ja -sivu. Kokoontumiset on aina järjestetty maksuttomissa tiloissa, koska liike on rahaton. Siksi kirjastojen kokoustilat, Työväenopisto, Helsinki Think Company ym. tilat ovat olleet kokoontumisten kannalta välttämättömiä. Kirjastot ovat osoittautuneet erittäin tärkeiksi ja asiakaslähtöisiksi. Kiitos siitä!

Lopuksi

Tässä Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! –liikkeen toiminnan kuvauksessa- tai voiko jo sanoa historiikissa- on kerrottu vain ”jäävuoren huippu” kaikesta toiminnasta, mitä näihin viiteen vuoteen on mahtunut. On uskomatonta miten paljon joukko ihmisiä saa aikaan, kun tavoite ja tahtotila on kunnossa. Kaikkein parasta tässä toiminnassa ovat olleet erilaiset ihmiset, osaaminen ja positiivinen asenne ja suomalainen sisu.

Helsingissä 22.4.2019

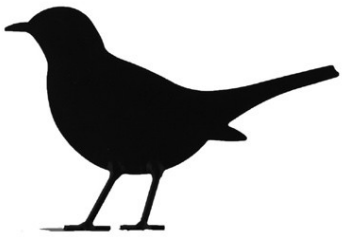

Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! –liike
www.kaupunkipuisto.fi
posti@kaupunkipuisto.fi
FB kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin ryhmä ja sivu

kansallinen
kaupunkipuisto
Helsinkiin!

Liite 1

Kansallista kaupunkipuistoa Helsinkiin esittävän yleiskaavalausunnon allekirjoittajat ja kuntalaisaloitteen tukijat

KAUPUNGINOSAYHDISTYKSET

Alppila-Seura ry, Sällskapet Åshöjden rf

Artova (Arabianranta–Toukola–Vanhakaupunki-kultuuri- ja kaupunginosayhdistys ry)

Eteläiset Kaupunginosat ry, Södra Stadsdelarna rf

Helsingin Aurinkolahti-Seura ry

Helsingin kaupunginosayhdistykset ry Helka

Hermanni-Vallila-Seura r.y.

Herttoniemi-Seura ry, Hertonäs-sällskapet rf

Kaarelan Omakotiyhdistys ry

Kallio-Seura ry

Kanta-Helsingin Omakotiyhdistys r.y.

Katajanokkaseura ry- Skatuddssällskapet rf

Koillis-Seura ry

Koskela-Forsby-Seura ry

Kruununhaan asukasyhdistys ry- Föreningen för Invånarna i Kronohagen ry

Kulosaarelaiset- Brändöborna r.y.

Kumpula-seura r.y.

Käpylä-Seura r.y.

Laajasalo-Degerö Seura r.y.

Lauttasaari-Seura ry-Drumsö Sällskapet r.y.

Meilahti-Seura ry- Sällskapet Mejlans ry

Mellunmäki-Seura ry

Metsälä-Seura ry

Munkinseutu ry- Munksnejden r.y

Munkkisaari-Hernesaari-Seura ry

Oulunkylä-Seura ry

Pajamäki Seura r.y.

Pakila-Seura ry

Pakilan Omakotiyhdistys ry.

Paloheinän-Torpparinmäen kaupunginosayhdistys r.y.

Pasila Seura ry

Pihlajamäki-seura ry

Pirkkolan Omakotiyhdistys r.y.

Pohjois-Haaga Seura-Norra-Haga förening r.y.

Pro Eira r.y.

Pro Haaga- Pro Haga ry

Puistola-Seura ry

Pukinmäki-Seura – Bocksbacka-Sällskapet ry

Punavuoriseura ry, Föreningen Rödbergen rf

Puotila-Seura r.y.

Puu-Vallilalaiset ry

Roihuvuori-Seura ry

Ruskeasuo-Seura r.y.

Savela-Seura ry

Siltamäki- Suutarila- Seura ry

Siltasaariseura r.y.

Suomenlinnaseura ry

Tammisaloseura ry – Tammelund sällskapet rf

Tapaninvainion Kaupunginosayhdistys ry, Staffansslättens stadsdelsförening rf

Töölö-Seura- Sällskapet Tölö ry

Töölön kaupunginosat- Töölö ry

Vartiosaari-Seura- Vårdö Sällskapet ry

Viikki-Seura ry

Vuosaari-Seura ry

Vähä-Meilahti- Lill-Mejlans-seura r.y.

KUNTALAISALOITETTA KANNATTAVAT MUUT YHTEISÖT JA RYHMÄT:

Artovan luonto- ja liikuntaryhmä

Demokraattinen Sivistysliitto ry

Helsingin asukkaiden luonto- ja ympäristöliike

Helsingin Seudun lintutieteellinen yhdistys Tringa ry

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry

Helsinkiläisten loma- ja virkistysyhdistys ry

Helsinki-Seura ry

Hertsikan Pumppu –osuuskunta

Hyötykasviyhdistys ry

Kivinokkalaiset ry

Kumpulan siirtolapuutarhayhdistys ry

Lapinlahden Lähteen tukiyhdistys ry

Luonto-Liiton Uudenmaan piiri ry

Maatiainen ry

Malmin lentoaseman ystävät ry

Ogelin plantaasit ry

Pro Lapinlahti ry

Pro Tuomarinkylä

Stadin rantaryhmä

Stansvikin kyläyhdistys

Suomen Kulttuuriperinnön Tuki ry

Suomen Latu ry

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry

Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Suomen Siirtolapuutarhaliitto ry

Vallilan Siirtolapuutarhayhdistys ry

Liite 2 Kuntalaisaloite

Suojele arvokkainta Helsingissä - Allekirjoita kuntalaisaloite

Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin!

Kansallinen kaupunkipuisto on arvokkaiden luonto- ja vesialueiden sekä kulttuuriympäristöjen muodostama yhtenäinen kokonaisuus - kaupunkilaisten yhteinen olohuone. Kansallinen kaupunkipuisto suojelee sitä, mikä Helsingissä on arvokkainta. Suomeen on perustettu jo kahdeksaan kaupunkiin kansallinen kaupunkipuisto. Nyt on oikea aika perustaa sellainen myös Helsinkiin!

Helsingissä on paljon upeita kohteita, jotka täyttävät kansallisen kaupunkipuiston kriteerit, kuten kulttuuriympäristöt ja arkkitehtuuri, merenrannat ja saaristo, luonnonmetsät ja virkistysalueet, Vantaanjoki ja kaupunkipurot. Näistä alueista kaupunki koostaa yhteistyössä asukkaiden ja muiden asianosaisten kanssa kaupunkipuiston rajauksen. Hakemuksen kansallisesta kaupunkipuistosta tekee Helsingin kaupunki ja päätöksen perustamisesta Ympäristöministeriö.

Kansallinen kaupunkipuisto kertoo Helsingin tarinan Vantaanjokisuun pikkukylän kasvusta monimuotoista luontoa, kulttuuria ja historiaa kunnioittavaksi viihtyisäksi ja elinvoimaiseksi pääkaupungiksi.

Allekirjoittamalla kuntalaisaloitteen varmistat aloitteen etenemisen Helsingin kaupunginvaltuuston päätettäväksi lähitulevaisuudessa. Allekirjoitus verkossa: https://www.kuntalaisaloite.fi/fi/aloite/2057.

Kiitos tuestasi,

kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! -liike

www.kaupunkipuisto.fi
posti@kaupunkipuisto.fi

Me allekirjoittaneet äänioikeutetut helsinkiläiset esitämme, että kaupunki ryhtyy vuoden 2016 aikana toimiin kansallisen kaupunkipuiston perustamiseksi Helsinkiin.

Liite 3. Yhteinen yleiskaavalausunto

Helsingin kaupunki
Kaupunkisuunnitteluvirasto
Yleissuunnitteluosasto
helsinki.kirjaamo@hel.fi

27.2.2015

Viite Helsingin yleiskaavan kaavaluonnos, muu suunnitelma 2012 – 012586

Aihe Allekirjoittaneiden lausunto

Esitämme, että Helsingin kaupunki tekee selvityksen kansallisen kaupunkipuiston (Maankäyttö- ja rakennuslaki 5.2.1999/132) aluerajauksesta yhteistyössä asukasyhdistysten kanssa ja päätöksen puiston perustamisesta kuten Turku, Hämeenlinna, Heinola, Pori, Hanko, Porvoo ja Kotka ovat jo onnistuneesti tehneet.

Helsingin yleiskaava 2002:ssa on luokiteltu Natura- ja luonnonsuojelualueet, viheralueverkostot, maailmanperintökohteet sekä kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävät alueet, joita on tarkoitus kehittää säilyttäen alueiden arvot ja ominaisuudet. Esitämme näiden alueiden sulauttamista kansalliseen kaupunkipuistoon niiltä osin kuin vaaditut kriteerit täyttyvät. Muiden kaupunginosille tärkeiden alueiden kartoittaminen ja arvio alueiden soveltuvuudesta kansalliseen kaupunkipuistoon esitetään tehtäväksi yhteistyössä kaupunkisuunnitteluviraston ja asukasyhdistysten kanssa.

Kansallinen kaupunkipuisto on kaupunkiluonnon, puistojen, virkistysalueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen yhdessä muodostama kokonaisuus. Kansallisen kaupunkipuiston kriteereihin kuuluu, että alueet kytkeytyvät toisiinsa sini-viheryhteyksien sekä rakennettujen kulttuuriympäristöjen välityksellä muodostaen kaupunkilaisten yhteisen "olohuoneen".

Kansallisen kaupunkipuiston elementit kytkeytyvät toisiinsa Helsingissä meren, Vantaanjoen, kaupunkipurojen ja rantojen, saarien sekä viheralueiden välityksellä. Kaupungin eri osissa tulevat painottumaan erilaiset elementit – toisissa rakennettu kulttuuriympäristö, toisissa luonnon monimuotoisuus; toisissa historialliset puistot ja kartanomiljööt, toisissa maisemallisesti arvokkaat alueet ja ekologinen runsaus.

Kulttuuriympäristöjen määrittelyssä apuna ovat myös kaupunkisuunnitteluviraston selvitys *Kaupungin muutos ja kulttuuriympäristöt* (Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2014:17) ja luontoympäristöjen osalta raportti *Helsingin kestävä viherrakenne* (Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston selvityksiä 2014:27). Mainittakoon myös neljän luontojärjestön kartoitus Helsingin arvometsistä http://helsinginmetsat.fi/about/.

Kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia yleiskaavan luomisessa on mahdollista kehittää. Kansallinen kaupunkipuisto -malli on lain suoma mahdollisuus toteuttaa kaupunkisuunnittelua vuorovaikutuksessa asukkaitten kanssa. Allekirjoittaneiden tahojen taustalla on tietoa ja mahdollisuus avustaa selvitystyössä.

Helsingissä helmikuun 27 päivänä 2015

Tunnistetut vaikutukset	VE1 Kansallinen kaupunkipuisto perustetaan aloitteen mukaisella kattavalla rajauksella	VE2 Keskuspuiston ja Helsinkipuiston kokonaisuus	VE3 Merellinen rajaus	VE0+ Arvot turvataan kaupungin omin keinoin
Vaikutukset kaupunkilaisille **Sosiaaliset vaikutukset?** **Hierarkian miettiminen** **Kulttuuriset vaikutukset,uudet asukkaat**	Päätös antaisi lähiluonnon ja virkistysalueiden säilymiselle asemakaavoja pysyvämmän statuksen ja olisi tasapuolisesti kaupunkilaisen ulottuvilla. Nähdään välineenä turvata tärkeä lähiluonto. (Kaupunkilaiset ovat toivoneet lukuisia laajennuksia tähän rajaukseen lähiluonnon turvaamiseksi.)Ei liity mitenkään vaikutusten arvioon./ONKO LAAJENNUSTOIVE VAIKUTUS? Päätös nostaisi rajattujen alueiden statusta. kattava rajaus korostaisi kaupungin historiaa osana jatkuvaa kaupungistumiskehitystä. Laaja rajaus toteuttaisi parhaiten Helsingin kaupunkistrategiaa toimivana kaupunkina, joka ehkäisee kaupunginosien eriytymistä tulotason ja hyvinvoinnin osalta ja edistää eri alueiden vetovoimaisuutta. Laaja rajaus tukee kaupungin ekologista kestävyystavoitetta ja arjen vaivattomuutta. Kun luonto virkistys- ja terveyspalveluna on asukkaiden saatavilla ja tarjoaa päivittäisiä virikkeitä niin päiväkotilapsille, koululaisille kuin kiireisille työssä kävijöille ja ikäihmisillekin. Päätös nostaisi tietoisuutta luonto- ja kulttuuriarvoista ja kaupungin tarinasta ,historiasta ja omista juurista. Kaikenlainen käyttö kkp:n alueella voi tätä kautta lisääntyä. Yhteisöllisyys ja kotikaupunkifiilis voi vahvistua, kun puisto on kaikkien ulottuvilla. Kaupunkiin muuttaville kkp antaa tietoa ja mahdollisuuden kiintyä uuteen kotikaupunkiin. Erityisen tärkeää tämä on maahanmuuttajille. .Varmistaa tasapuolisimmat liikunta- ja muut harrastusmahdollisuudet . Lasten ja nuorten luontosuhteen muodostuminen tukee henkistä ja fyysistä kehitystä.Vähemmistöryhmien mukaanottaminen. Houkuttelevat mahdollisuudet nauttia luonnosta ja viheralueista kannustavat ihmisiä liikkumaan ja ylläpitämään siten itse omaa hyvinvointiaan.	Laajuus on lähellä kattavaa rajausta. Rajaus ei vastaa KKPH!-liikkeen ja valtuustoaloitteen tavoitteita, mutta turvaisi tärkeiden vihersormien arvot. Rajaus ei turvaa itäistä vihersormea ja asettaa itä-helsinkiläiset eriarvoiseen asemaan. Puuttuu itäinen ja läntinen ulottuvuus,vähentää saavutettavuutta ja tasapuolisuutta..	Rajaus ei vastaa KKPH!-liikkeen ja valtuustoaloitteen tavoitteita. Ei täytä lain edellyttämiä sisällöllisiä,laajuuden ja eheyden, ekologisuuden ja jatkuvuuden kriteerejä. Kaupungin tarinan kannalta oleelliset alueet puuttuvat, kuten esim. Vantaanjoki.Ehdotus syntynyt vuorovaikutusprosessin ulkopuolella. Saariston saavutettavuuden parantuminen.Merelliseen kokonaisuuden kehittäminen ja saavutettavuuden parantaminen mahdollistaisi kuitenkin kaikkien kaupunkilaisten ja matkailijoiden virkistäytymisen merellisessä ympäristössä.Miten liittyy vaikutusten arvioon? .TÄMÄ ON KKP-RAJAUKSESTA RIIPPUMATON TOIMI EIKÄ VOI OLLA SIITÄ AIHEUTUVA VAIKUTUS Lähivirkistyspalvelut turvataan kaavoituksessa. TÄMÄKÄÄN EI OLE VAIKUTUS MISTÄÄN Rajaus sijoittuu pääosin Helsingin keskusta-alueille ja vaikeasti arjessa tavoitettavasta laajasta merialueesta. Rajaus on kaupunkistrategian vastainen ja lisää alueiden eriarvoisuutta. Merellisten alueiden saavutettavuus; Kaikkiin kolmeen vaihtoehtoon liittyy meri- ja saaristoalueet. Alla oleva lause ei kuulu vain kolmanteen vaihtoehtoon: Se tulee liittää kaikkiin tai ei mihinkään vaihtoehtoon. Jos ja kun tämä ehdotus sisältää kaikkiin vaihtoehtoihin sisältyvän ”ydinalueen” nämä yllä olevat vaikutuksetkin sisältyvät kaikkiin vaihtoehtoihin eivätkä korostu tässä vaihtoehdossa mitenkään.	Ratkaisu ei vastaa kaupunkilaisten aloitteeseen kaupungin sitoutumisesta lähiympäristön ja kansallisesti merkittävien arvojen pysyvästä turvaamisesta MRL:n kansallista kaupunkipuisto koskevien määräysten perusteella.Se ei myöskään vastaa kaupunkistrategian tavoitteisiin riittävästi. Kaupunkilaiset kokevat että arvoympäristöjä kaavoitetaan pala palalta rakentamiseen VIITE VE0+ OTSAKKEESEEN: Kansallisen kaupunkipuiston toteutus tapahtuu kaupungin omin keinoin ja päätöksin
Vaikutukset osallisuuteen	KKP muodostuu aktiivisen kansalaistoiminnan, omaehtoisen toiminnan ja osallistumisen alustaksi. Aktiivisuutta voidaan hyödyntää mm.	Rajaus ei vastaa KKPH!-liikkeen tavoitteita koko kaupungin alueelle ulottuvasta		Kaupunki voi tarjota kulttuuriympäristöjen ja virkistysalueiden uu-

	asukkaiden osallistumisella suunnitteluun ja toteutukseen.Laaja vaihtoehto mahdollistaa eri puolilla kaupunkia asuvien ihmisten tasavertaisen pääsyn vaivattomasti kkp:n alueille. Se on kaikkien puisto. KKP:n alueella kaupunkilaisten osallisuuden astetta on mahdollista nostaa Eri ikäryhmien ja väestöryhmien osallistuminen toimintaan ja pääsy kaupunkipuistoon tasapuolisesti. KKP on ihmisten käyttäytymistä ohjaava, nostaa arvoja näkyviksi Laaja rajaus vahvistaa alueiden identiteettiä osana Helsingin kokonaisuutta ja luo alustan tasa- arvolle, yhdenvertaisuudelle, vahvalle sosiaaliselle koheesiolle..Kytkeytyy hyvin kaupungin osallisuushankkeisiin. Karttakyselyssä paljon ideoita kaupunkilaisten tahtotilaan osallistua kkp.n rakentamiseen ja toiminnan suunnitteluun jopa taloudellisesti.	kansallisesta kaupunkipuistosta ja kaupunkilaisten yhteisestä omaehtoisen toiminnan alustasta KKP yhdessä Merellisen strategian kanssa loisivat vahvan pohjan merellisen virkistyskäytön kehittämiseksi		denlaisen palvelukokonaisuuden ilman statusta … Keinoina Helsinkipuiston yleissuunnitelman toteutus, osallistuva budjetointi, merellisen strategian hankkeiden edistäminen…
Vaikutukset terveyteen ja hyvinvointiin **Tutkimustaustaa lisää, esim. muutama nosto** **Mikä on erityisesti KKP-statuksen vaikutus, viheralueita on muutenkin. Yhtenäisyys ja laajuus KKP:n etuja.Tutkimusprojekteja Suomesta** - Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi (LVVI) (Metla, Sievänen, Neuvonen) - Luonto ja ihmisen hyvinvointi - projekti (Helsinki ja Tampere) (2005 - 2007) Projektin johtajat: Liisa Tyrväinen (METLA) ja Kalevi Korpela (Tampereen yliopisto) - Viheralueiden stressiä vähentävät ominaisuudet, 2011 - 2012 (johtaja prof. Liisa Tyrväinen). Yhteistyökumppanit : METLA, THL, Tampereen yliopisto yhteistyössä Japanin metsäntutkimuslaitoksen, Nippon Medical School in ja Chiban yliopiston kanssa. - Terveyttä	Lisäarvoa syntyy kokemuksesta kaupunkipuistosta ja sen pysyvyydestä Pelko ympäristön muutoksesta tuottaa stressiä ja laaja KKP hälventää sitä KKP yhdistää kulttuurin, liikunnan, historian, viihtyisän ympäristön Eri ikäryhmien huomioiminen Varmuus lähiluonnon säilymisestä kkp statuksella luo edellytykset kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia edistävälle säännölliselle ja toistuvalle luonnon virkistyskäyttölle koko kaupungin alueella.Puiston pysyvyydellä ja arvokkaiden alueiden arvostamisella on suuri merkitys henkisen hyvinvoinnin kannalta. Jatkuvat kaavoitusristiriidat aiheuttavat turhautumista ja luottamuksen rapautumista. Ilmastonmuutos haastaa kaupunkisuunnittelun huomioimaan biodiversiteetin ja myös kulttuuriympäristöt luovat hyvinvointia asukkaille. K.Korpelan ja Liisa Tyrväisen tutkimus;Erityisesti laajemmat sekä lähellä asutusta sijaitsevat yhtenäiset viheralueet tärkeitä hyvinvointivaikutusten tuottamisessa. Kaupunkimetsien terveysvaikutukset todettu vaikuttavimmaksi kuin puistoympäristöjen.Asukkailla tarve sitoutua pysyvään identiteettiä vahvistavaan kaupunkitilaan, jossa sekä luontoympäristöä että kulttuuriympäristöjä ja arkiympäristöjä.Tutkimusten mukaan	Keskuspuiston ja Helsinkipuiston virkistypalvelut kehittyvät Miten vaikuttaa viheralueiden tasa-arvoiseen kehittämiseen? VOISIKO LISÄTÄ: RAJAUS ASETTAA VÄKILUVULTAAN MERKITTÄVÄN ITÄISEN HELSINGIN ERIARVOISEEN ASEMAAN.	Laajentaa kaupunkilaisten mahdollisuuksia saavuttaa merellisiä virkistysalueita MILLÄ TAVOIN? NÄMÄ OVAT JO OLEMASSA, SAAVUTETTAVUUS ON KOMMUNIKAATIOKYSYMYS	Virkistyspalvelut ja hyvinvointi turvataan kaavoituksen ja kaupunkistrategioiden ja sen kärkihankkeiden mukaisesti VISTRA-työ takaa tasa-arvoisen lähiluonnon ylläpitämisen (vastaa tarpeisiin) KKP:tä paremmin Vistra ja KKP eivät ole millään tavoin toistensa vastakkaisia hankkeita.Kaupungin suunnitelmat ja kehityshankkeet sisällytetään KKP.hen.Kkp.n avulla kaupunki sitoutuu myös toteuttamaan kehityshankkeensa. Jos ei perusteta: terveydenhuolto-, sairausloma- ja turvallisuuskulut kasvavat täyteen rakennetun meluisan kaupungin asukkaiden stressitasojen noustessa. Viherkerroinmenetelmä ,viherkatot- ja seinät yms. ovat hyviä ratkaisuja uudisrakentamisessa, mutta ne eivät korvaa Helsingin vihersormia ja ekologisia käytäviä.

edistävät luontoympäristöt tulevaisuuden asuinympäristöissä (GreenHealth, 2011 - 2015), johtaja prof. Liisa Tyrväinen. Yhteistyökumppanit : METLA, THL ja Tampereen yliopisto **http://www.metsa.fi/documents/10739/11431/Ann_Ojala_esitys_170913.pdf**	luonnon läheisyys elinympäristössä voi vähentää sairastavuutta ja lisätä onnellisuutta. Rikas luonto on hyvä koti mikrobeille, ja mikrobit auttavat ihmistä pysymään terveenä. Biodiversiteetti voi pelastaa niin astmalta kuin depressioltakin.			
Vaikutukset opetukseen ja kasvatukseen	Lähiluontoja kulttuuriympäristöt tarjoavat lapsille yhteisöllistä tekemistä, ekososiaalista sivistystä ja kosketuksen lähiluontoon. Mahdollisuus hyödyntää opetussuunnitelmassa. Laaja rajaus tukee kaupungin ekologista kestävyystavoitetta ja arjen vaivattomuutta kun luonto ja kulttuuriarvot ovat helposti saatavilla päivittäin varhaiskasvatuksessa että opetuksessa.Kkp toimii oppimisen alustana. Mitä laajempi ja monipuolisempi se on sitä paremmat mahdollisuudet on saada kaikki hyötymään siitä kotinurkilla. Lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyy tietoisuus oman kotikaupungin luonto- ja kulttuuriarvoista ja kaupungin tarinasta ja omista juurista. KKPtuottaa Helsingin tarinan .	Helsinkipuisto ja Keskuspuisto kertovat tiivistetysti Helsingin tarinan. Keskeinen sijainti ei takaa helppoa saavutettavuutta itäisen Helsingin kouluista puistoihin. Koulujen lisäksi myös päiväkodit, jotka tarvitsevat luontopalvelut lähelleen.	Kertoo tiiviisti Helsingin tarinan.Puuttuu oleelliset alueet Helsingin tarinasta. Mahdollistaa merellisten virkistys- ja kulttuuripalveluiden saavutettavuuden opetuksessa ja kasvatuksessa Painopisteenä rannikko- ja saaristokohteiden ja tapahtumien hyödyntäminen opetuksessa ja kasvatuksessa Ylläolevat sisältyvät V1 ja V2	. Puiston ja lähiluonnon hyödyntäminen opetuksessa ei vaadi statusta. Koulun lähiympäristö ja Helsinki kaupunkina ovat monien mahdollisuuksien oppimisympäristöjä. Kaavoituksella vaikutetaan virkistysympäristöjen säilymiseen ja niiden saavutettavuuteen. Status parantaa alueiden pysyvyyttä, huoltoa, tiedotusta ja laajuutta.
Taloudelliset vaikutukset ➔ **yläotsikko?** **alle vaikutukset kaupungille / vaikutukset elinkeinoelämälle**	KKP:n brändiarvo on pieni, eikä sillä toistaiseksi olisi merkitystä markkinoinnissa. Potentiaali brändiarvon (ja matkailijamäärien) mahdollisessa nousussa ja hyvinvointihyödyissä. Laaja KKP sitoo enemmän kaupungin resursseja, pienentää kaavoituksen joustavuutta ja lisää epävarmuutta kehittämishankkeiden osalta. (perustamisen aikana sitoo resursseja) Palvelumuodoillla voidaan jatkossa tuoda arvoja esiin, käyttöarvon kasvattaminen. Ihmisten saaminen alueelle merkittävässä roolissa. Ympäristöllä on suurempi arvo kuin voidaan rahassa mitata Laaja kkp on ennalta ehkäisevää terveydenhuoltoa ja tuottaa säästöjä sote-sektorilla. Sini-viheralueiden läheisyydellä on vaikutusta maan ja asuntojen arvolle. Vähentää kaavoitusvalituksia ja niihin käytettäviä taloudellisia panoksia.Kansallispuistojen status ja taloudellinen merkitys on Suomessa osoittautunut erittäin suureksi. Kansallinen kaupunkipuisto on osa kaupungin kestävän kehityksen strategiaa. Sen merkitys kau-	KKP:n brändiarvo on pieni, eikä sillä toistaiseksi olisi merkitystä markkinoinnissa. Potentiaali brändiarvon (ja matkailijamäärien) mahdollisessa nousussa ja hyvinvointihyödyissä. Laaja KKP sitoo enemmän kaupungin resursseja, pienentää kaavoituksen joustavuutta ja lisää epävarmuutta kehittämishankkeiden osalta.KKP-kaupunkien kokemukset päinvastaisia.	Merellisen strategian keinoin avataan lähisaaristoa yleiseen käyttöön ja edistetään merellisten matkailupalvelujen ja virkistysmahdollisuuksien kehittämistä, mikä tukee VE3:a JOS EDELLISTEN ARVO OLI PIENI, MITEN TÄMÄ YHTÄKKIÄ OMAA ERITYISEN ARVON?	Arvokohteiden säilyttäminen lisää alueiden vetovoimaisuutta. -> liittyy kaikkiin muihinkin vaihtoehtoihin Kaupunki voi parantaa yritystoiminnan mahdollisuuksia. Kaupunki säilyttää enemmän joustovaraa kaavoitukseen, jolloin tulevaisuudessa voidaan hakea kokonaisuuden kannalta parhaita ratkaisuja tapauskohtaisesti.Jos joustovara keskittyy kaupungin herkille arvoalueille kehittäminen on lyhytnäköistä.KKP voi myös tarjota parhaita ratkaisuja kehittämishankkeille. Helsinki on vahva ja vetovoimainen kohde jo nyt. KKP ei ratkaise matkailun tuotteistamishaastetta. Kaupunki säilyttää enemmän joustovaraa kaavoitukseen, jolloin tulevaisuudessa voidaan hakea kokonaisuuden kannalta parhaita ratkaisuja tapauskohtaisesti. JOSKO TÄSSÄ KOHTAA EI SAMAA AIHETTA ESITETTÄISI KAHTEEN KERTAAN? KERROTAAN MITÄ KKP EI

	pungin brändin osana ja vetovoimaisuuden parantamisessa on sitä suurempi mitä ainutlaatuisempi puistokokonaisuus on. Toteutunut brändiarvo riippuu siitä, miten taitavasti kaupunki käyttää sitä markkinoinnissaan ja viestinnässään hyväksi. Kaupunki luo itse brändin. Kkp:n käyttömäärien kasvaessa myös palveluyritykset hyötyvät siitä.Rahoitusta voi hakea EU:sta kestävän kehityksen hankkeisiin. *"KKP:n brändiarvo on pieni, eikä sillä toistaiseksi olisi merkitystä markkinoinnissa "*– virke on poistettava, koska se viittaa nykytilaan, jossa kkp:tä ei ole olemassa. !!			RATKAISE - ONKO TÄMÄ SIIS VAIKUTUS JOSTAIN?
Vaikutukset elinkeinoelämälle ja matkailulle **Vetovoimaisuus ja brändi**	Mahdollisuuksia voisi syntyä lähinnä pienimuotoiselle palvelutoiminnalle mm. mikroyritykset. Riskinä on yritys- ja toimitilamarkkinoiden kehittämishankkeiden kaavaprosessien hidastuminen puiston alueella ja reunoilla.Todetut vaikutukset muissa kaupungeissa ovat päinvastaiset.! Lisäarvon hyödyntäminen vaatii panostamista sisäiseen ja ulkoiseen viestintään. Kaupallinen hyödyntäminen vaatii resursseja. Muissa kaupungeissa hyödyntäminen on kestänyt vuosia vastuuhenkilöiden puutteen takia. Statuksen saaneet kaupungit ovat nähneet kkp:n hyödyllisenä työkaluna kaupungin imagon rakentamisessa ja markkinoinnissa. Sitä on hyödynnetty myös opetuksessa ja ympäristökasvatuksessa sekä kaupunkilaisten kotipaikkatuntemuksen lisäämisessä.-kaupunkikulttuurin pysyvä alusta Laaja kkp voi nostaa Helsingin luontopääkaupungiksi. luontomatkailu ja -retkeily -trendi on kasvamassa. luonto tarjoaa elinkeinoelämälle mahdollisuuksia sekä KKP:n toteuttaminen onnistuu yhdistämällä toimialojen tavoitteet ja resurssit hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Kansallinen kaupunkipuisto parantaa pitkäjänteisyyttä kaavoituksessa ja suunnittelussa ja lisää luottamusta kaupunkisuunnitteluun.**Kansallinen kaupunkipuisto on merkittävä vetovoimaa lisäävä imagotekijä ja siitä kehittyy kiinnostava ja arvostettu brändi Tiedetään, että kiinnostus luontoon ja vehreyteen lisääntyy sekä kotimaassa että maailmalla. Kansallinen kaupunkipuisto on itsessään tuote, jota Helsinki voi**	Mahdollisuuksia voisi syntyä lähinnä pienimuotoiselle palvelutoiminnalle mm. mikroyritykset. Lisäarvon hyödyntäminen vaatii panostamista sisäiseen ja ulkoiseen viestintään. Kaupallinen hyödyntäminen vaatii resursseja. Muissa kaupungeissa hyödyntäminen kestänyt vuosia vastuuhenkilöiden puutteen takia.	Merellisen strategian myötä merellisten elinkeinojen ja matkailun kehittäminen on jo käynnistynyt ELI TÄMÄ ON YHTÄKUIN TURHA VAIHTOEHTO JOS KERRAN HOMMA ON JO TÄTÄ ILMAN KÄYNNISSÄ	Merellisen strategian myötä merellisten elinkeinojen ja matkailun kehittäminen on jo käynnistynyt. Matkailun kehittämisen mahdollisuudet on huomioitu kaupungin omissa päätöksissä ja strategioissa mm. uudessa yleiskaavassa, kaupunkistrategiassa, merellisessä strategiassa sekä NAT-TOURS-hankkeessa. Strategioiden toteuttamisella ja hanketoiminnalla voidaan edistää kaupungin luonto- ja kulttuurikohteiden saavutettavuutta sekä Helsingin vetovoimaisuutta. Kasvavien matkailijavirtojen myötä tulee huomioida matkailun kestävyys.

	ja jota Helsingin pitää hyödyntää. Näin puistosta tulee näyteikkuna Helsingille ja Helsingistä näyteikkuna koko Suomelle. ”KKP sitoo enemmän kaupungin resursseja, pienentää kaavoituksen joustavuutta ja lisää epävarmuutta kehittämishankkeiden osalta” – em. virke pois.Riskinä on yritys- ja toimitilamarkkinoiden kehittämishankkeiden kaavaprosessien hidastuminen puiston alueella ja reunoilla –em virke poistetaan. Miten tämä liittyy laajaan vaihtoehtoon? Ei kuulu tähän vaikutusten arviointiin. Kaikessa kaavoituksessa on mm. tämä riski			
Vaikutukset luonnonympäristöön, maisemaan ja kulttuuriympäristöön **Voisi erottaa toisistaan. Vaatii tarkennusta. Ekologiset vaikutukset / vaikutukset kulttuurimaisemalle**	Turvaa arvot pysyvämmin kuin asemakaavat. Mahdollistaa alueiden kokonaisvaltaisen suunnittelun ja hoidon Vaihtoehtojen erot esiin Yhtenäisyys ja eri ohjelmien kokoaminen KKP:n etuja Laaja rajaus tukee kaupungin ekologista kestävyystavoitetta. vanhojen metsien vaikutukseen hiilijalanjälkeen ja luonnon monimuotoisuuteen on kiistämätön. Luonnon saavutettavuus arjessa vähentää tarvetta poistua Helsingistä ja vähentää ulosmenoliikennettä. kkp:ssa luonnonympäristöarvot säilyvät tuleville sukupolville ja tekevät Helsingistä houkuttelevan monimuotoisen. kkp:n laaja rajaus muodostaa arvokkaiden maisemien kokonaisuuden. maisemien tiedostaminen varmistaa niiden arvojen säilymisen ja lisää Helsingin arvoa. Laaja rajaus muodostaa kulttuuriympäristöverkoston, jonka arvot nousevat esiin ja säilyvät tulevillekin sukupolville. Laaja vaihtoehto turvaa parhaiten kaupungin arvokkaimmat luonto- ja kultuuriympäristöt laajana verkostona. Maailmanlaajuisesti ainutlaatuinen lain nojalla turvattu kokonaisuus.laaja monimuotoinen luonto saa juridisen suojan kaupunkirakenteessa ja jokaisella asukkaalla on yhtäläiset mahdollisuudet nauttia siitä -Helsingin ainutlaatuiset lintualueet saavat pysyvän suojan-lintukannat ovat romahtamassa Euroopassa ,-merellisen Helsingin kehittäminen ekologisesti herkän luonnon ja linnuston huomioiminen Luonnon monimuotoisuus ja biodiversiteetti.	Turvaa arvot pysyvämmin kuin asemakaavat. Mahdollistaa alueiden kokonaisvaltaisen suunnittelun ja hoidon	Turvaa arvot pysyvämmin kuin asemakaavat. Mahdollistaa alueiden kokonaisvaltaisen suunnittelun ja hoidon	

Vaikutukset maankäytön suunnitteluun ja hankekehittämiseen	Saattaa hankaloittaa kaavoitusta yleiskaavan toteuttamisen osalta. Toisaalta nähdään että rajaus selkiyttää kaavoitusta ja auttaa näkemään arvoalueet kokonaisuutena. Kaupungin tulisi kuitenkin ennakoida tulevaisuuden hankkeiden mahdollistuminen. Valmistelu sitoo asemakaavoituksen resursseja. Kaavamuutokset, jotka tukevat puiston tavoitteita ovat mahdollisia. Ministeriölle tulee konsultoiva rooli mikäli kaupunki sitä haluaa. Varmuus sini-viheralueiden läheisyydestä nostaa maan ja asuntojen arvoa. Maankäytön suunnittelu selkeytyy ja kaavavalitukset vähenevät.Edistää kestävää kaupunkisuunnittelua ja rakentamista integroimalla kkp:n tavoitteet muihin kestävän maankäytön tavoitteisiin,palvelee eheyttävää kaupunkisuunnittelua. ”Hyvät elinympäristöt eivät synny itsestään, ne tehdään.Rakentamisen, kaavoituksen ja ympäristönhoidon ratkaisuilla päätetään, ovatko arkemme harmaita ja meluisia betoniviidakkoja vai kaikille helppokulkuisia vihreitä keitaita”SP.	Saattaa hankaloittaa kaavoitusta yleiskaavan toteuttamisen osalta. Toisaalta nähdään että rajaus selkiyttää kaavoitusta ja auttaa näkemään arvoalueet kokonaisuutena. Kaupungin tulisi kuitenkin ennakoida tulevaisuuden hankkeiden mahdollistuminen. Valmistelu sitoo asemakaavoituksen resursseja. Kaavamuutokset, jotka tukevat puiston tavoitteita ovat mahdollisia. Ministeriölle tulee konsultoiva rooli.	Saattaa hankaloittaa kaavoitusta yleiskaavan toteuttamisen osalta. Toisaalta nähdään että rajaus selkiyttää kaavoitusta ja auttaa näkemään arvoalueet kokonaisuutena. Kaupungin tulisi kuitenkin ennakoida tulevaisuuden hankkeiden mahdollistuminen. Vaikutukset merellisen strategian hankkeisiin tulee selvittää (Meri L)	SAATTAA MERKITTÄVÄSTI HANKALOITTAA KAAVOITUSTA JATKUVIEN ALUEIDEN RAJAUSTA JA KEHITTÄMISTAVOITTEITA KOSKEVIEN RISTIRIITOJEN TAKIA
Vaikutukset kaupungin toimintatapoihin ja prosesseihin	Päätös puistosta on pysyvä.MRL 71§ KKP voidaan lakkauttaa/supistaa jos erityiset arvot ovat heikentyneet oleellisesti tai yleinen etu sitä edellyttää . Rajaukset perustuvat asemakaavatyöhön ja hankkeiden ennakointiin. Mukaan tulee ottaa vain sellaiset kohteet, joihin ei ole maankäyttöpaineita. kkp selkeyttää kaupungin prosesseja ja vähentää kaavavalituksia, kun tärkeät arvot tulevat rajauksella pääosin huomioitua. kkp-rajaus muokkaa kaupungin toimintatapoja helsingin arvojen tunnistamiseen ja kunnioittamiseen. Muutos mahdollistaa uudenlaisen ajattelun ja toimivan kaupungin rakentamisen, jotta kaupungissa on hyvä elää tulevaisuudessa.Kkp:n hoito- ja käyttösuunnitelman kokoaminen ja toteuttaminen vaatii toimialojen yhteistyötä, yhteisiä tavoitteita ja resurssien yhdistämistä. Tämä mahdollistaa toiminnan tehostamisen ja resurssien suuntaamisen entistä paremmin tärkeimpiin yhteisiin asioihin ja alueisiin. ”Mukaan tulee ottaa vain sellaiset kohteet, joihin ei ole maankäyttöpaineita – em virke poistetaan.” Mitä tämä virke tarkoittaa? Kaikkialla Helsingin alueella on maankäyttöpaineita. Kansallisen		Meri !!!	Kaupungin tulee joka tapauksessa kehittää viher- ja kulttuuriympäristöjä tasapuolisesti ympäri kaupunkia Jos ei perusteta: - Helsinki yksipuolistuu - Helsingin valtit eivät pääse esille ja identiteetti puuttuu - Helsinki on yksi kaupunki kaikkien kaupunkien joukossa - Maine kivikylänä säilyy ja vahvistuu lisäänty-vän rakentamisen myötä - On aika noloa. Muualla arvostetaan Helsingin luontoa, väljyyttä, monipuolisuutta, raikkautta, mutta Helsinki itse ei. - Ohjataan matkailu muualle, jossa on kaupunkipuistoja, luontoa, hiljaisuutta...

	kaupunkipuiston avulla selvennetään ja tarkennetaan keskeisten alueiden maankäytön suunnittelua ja voidaan tukea viherverkostosuunnittelua, arkkitehtuuripoliittista ohjelmaa tai muita käynnissä olevia kehittämishankkeita ja kaupungin strategian toteutumista. KKP parantaa kaupungin eri hallintokuntien välistä yhteistoimintaa sekä kaupunkilaisten tietoisuutta omasta elinympäristöstä.Viherrakenteen ja maiseman suunnittelu on kokoavaa suunnittelua, jossa onnistuminen edellyttää monen toimijan yhteistyötä.			
Juridiset vaikutukset	Kansallisen kaupunkipuiston alueen kaavoituksessa ja muussa alueeseen vaikuttavassa suunnittelussa ja päätöksenteossa on otettava huomioon puistoa koskevat määräykset. MRL 68-71§ Vähentää kaavoitusvalituksia. KKP:n julkisen kuulemisen prosessi on kaavoja kevyempi siksi että puiston oikeusvaikutukset sisältyvät voimassaoleviin kaavoihin tai muuhun lakiperusteiseen suojeluun.Kaavojen ei tarvitse olla valmiina valmistelussa.	Kansallisen kaupunkipuiston alueen kaavoituksessa ja muussa alueeseen vaikuttavassa suunnittelussa ja päätöksenteossa on otettava huomioon puistoa koskevat määräykset MRL 68-71§	Kansallisen kaupunkipuiston alueen kaavoituksessa ja muussa alueeseen vaikuttavassa suunnittelussa ja päätöksenteossa on otettava huomioon puistoa koskevat määräykset MRL 68-71§	Kaupunki toteuttaa virkistys-, viher-, maisema- ja kulttuuriympäristöverkostoja tasapuolisesti koko kaupungin alueella maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Luonto- ja kulttuurialueiden arvo ja merkitys kaavoituksessa ei ole riittävällä ja kestävällä tasolla kasvavan pääkaupungin suunnittelussa .
Muut vaikutukset				
KKP-kriteerien täyttyminen	Täyttää kansallisen kaupunkipuiston kriteerit. Ministeriö on toivonut lisäksi joidenkin RKY-alueiden ottamista mukaan	Täyttää kansallisen kaupunkipuiston kriteerit. Ministeriö on toivonut lisäksi Meilahden, Seurasaaren, Itäisen kulttuuripuiston alueita Myös asukkaat toivovat itä-länsi -ja etelä pohjois ulottuvuuksien toteutumista.	Täyttää kansallisen kaupunkipuiston ensimmäisen vaiheen kriteerit. ?Täyttääkö?Mitä tarkoittaa ensimmäisen vaiheen kriteerit? Ministeriö on toivonut lisäksi Meilahden, Seurasaaren, Itäisen kulttuuripuiston alueita…Myös asukkaat toivovat itä-länsi -ja etelä pohjois ulottuvuuksien toteutumista.	

Verkkokeskustelu kansallisesta kaupunkipuistosta

KKPH! 7.10.2018

Helsinki

Kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvityksen lähtökohta on valtuustoaloite 2016:

- Helsingin kansallisesta kaupunkipuistosta luodaan laaja merellinen ja mantereinen idästä länteen ja etelästä pohjoiseen ulottuva urbaani uuden ajan kaupunkipuisto. Sen ytimen muodostavat ekologisesti merkittävimmät vihersormet ja sekä valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt. Puistokokonaisuudessa saariston ja merenrantojen, Vantaanjoen ja kaupunkipurojen, puistojen ja luonnonmetsien sekä keskustakortteleiden ja esikaupunkien kulttuuriympäristöt muodostavat yhtenäisen verkoston.
- Hyväksytty valtuustossa yksimielisesti 22.2.2017

Määritelmä Helsingin kansallisesta kaupunkipuistosta

Kansallinen kaupunkipuisto säilyttää Helsingin arvokkaan kulttuuri- ja luontoympäristön eheänä kokonaisuutena. Se on osa kestävää kaupunkisuunnittelua ja rakentamista, sekä turvaa asukkaiden elämänlaatua. Puiston merkitykset syntyvät yhdessä tekemällä.

Odotamme lapsiemme elävän maailmassa, jossa 80% elää kaupungeissa. Rakennamme uusia liikkumisen ja asumisen muotoja – maailman toimivinta kaupunkia. Siinä vuosisatainen kulttuuriperintö ja kaupunkiluonto toimivat inspiraation ja terveyden lähteenä.

Tulevaisuuden arvonmuodostuksessa ihmisten luomat palvelut ja algoritmit korostuvat. Kaupungit eivät keskity niinkään teollisuuden ympärille, vaan asukkaiden viihtyvyys ja vuorovaikutus tuottavat paremmin. Eurooppalaiset kaupungit kuten Berliini ja Kööpenhamina ovat tunnistaneet tämän. Kansallinen kaupunkipuisto on osa tätä kehitystä. Suomalainen ainutlaatuinen kansallinen kaupunkipuisto -verkosto on herättänyt kansainvälistäkin kiinnostusta. Se on voittanut European Garden Award -palkinnon ja sitä on mm. esitelty Shanghain maailmannäyttelyssä, jonka teemana oli ”Parempi kaupunki-parempi elämä”.

Jos rakennustarpeita esiintyy, kaupunki päättää rakentamisesta arvojensa mukaisesti.

Verkkokeskustelun toteutus

- Hyödynnetään Sitran kehittämää Erätauko -konseptia
  - Laaja ja personoitu kutsuprosessi
    - Henkilökohtaiset / organisaatiokohtaiset kutsut
    - Myös avoimet kutsut somessa (media?)
  - Aktiivisesti fasilitoitua keskustelua
    - Väliyhteenvetoja, tarkentavia kysymyksiä, ohjataan pysymään aiheessa
    - Kannustetaan kokemuspuheeseen

- Keskustelualustana pilotoidaan Decidim –alustaa yhteistyössä Kanslian sähköisten osallistumisalustojen kehittäjien kanssa
  - Decidim tukee Kerro kantasi -palvelua huomattavasti paremmin keskustelua ja sen fasilitointia
    - Kommenttien kommentointi, sähköpostiherätteet, yhteenvedot, kirjautuminen
    - Mahdollistaa useita rinnakkaisia keskusteluja (eri vaikutukset, vaihtoehdot)
- Toteutus 22. – 26.10.
  - Ensimmäinen kutsukierros vko 41-42
  - Toinen kutsu ma 22.10.
  - Aktiivista kutsumista myös dialogin aikana jos huomataan että jokin näkökulma puuttuu
- Kaksi fasilitaattoria virka-ajan puitteissa (muiden töiden ohessa)

Verkkokeskustelun aiheet

- Jatketaan kevään dialogin peruskysymyksen äärellä; Mitä kansallisen kaupunkipuiston perustaminen tarkoittaisi Helsingille?

- Tarkennetaan ja kohdistetaan keskustelua kaupunkipuiston perustamisen vaikutuksiin ja aikaisemman vuorovaikutuksen (aloitustilaisuus, karttakysely, työpajat, dialogi) pohjalta tehtyihin väittämiin vaikutuksista

- Lisäksi tuodaan keskusteluun kolme alustavaa tarkastelualuevaihtoehtoa:
  1. Kriteerit täyttävä laaja alustava tarkastelualue
  2. Kriteerit täyttävä suppea alustava tarkastelualue
  3. Mahdollisesti alustava tarkastelualue, jossa esitetään vaiheittainen toteutus (ns. optiot)

  Sekä ehdotus, että

  3. Selvitystyötä ei jatketa esiselvitystä pidemmälle, vaan kaupunkisuunnittelua toteutetaan helsingin perinteisin kaavallisin keinoin.

Vaikutusten arviointi työpajoissa / verkkokeskustelussa

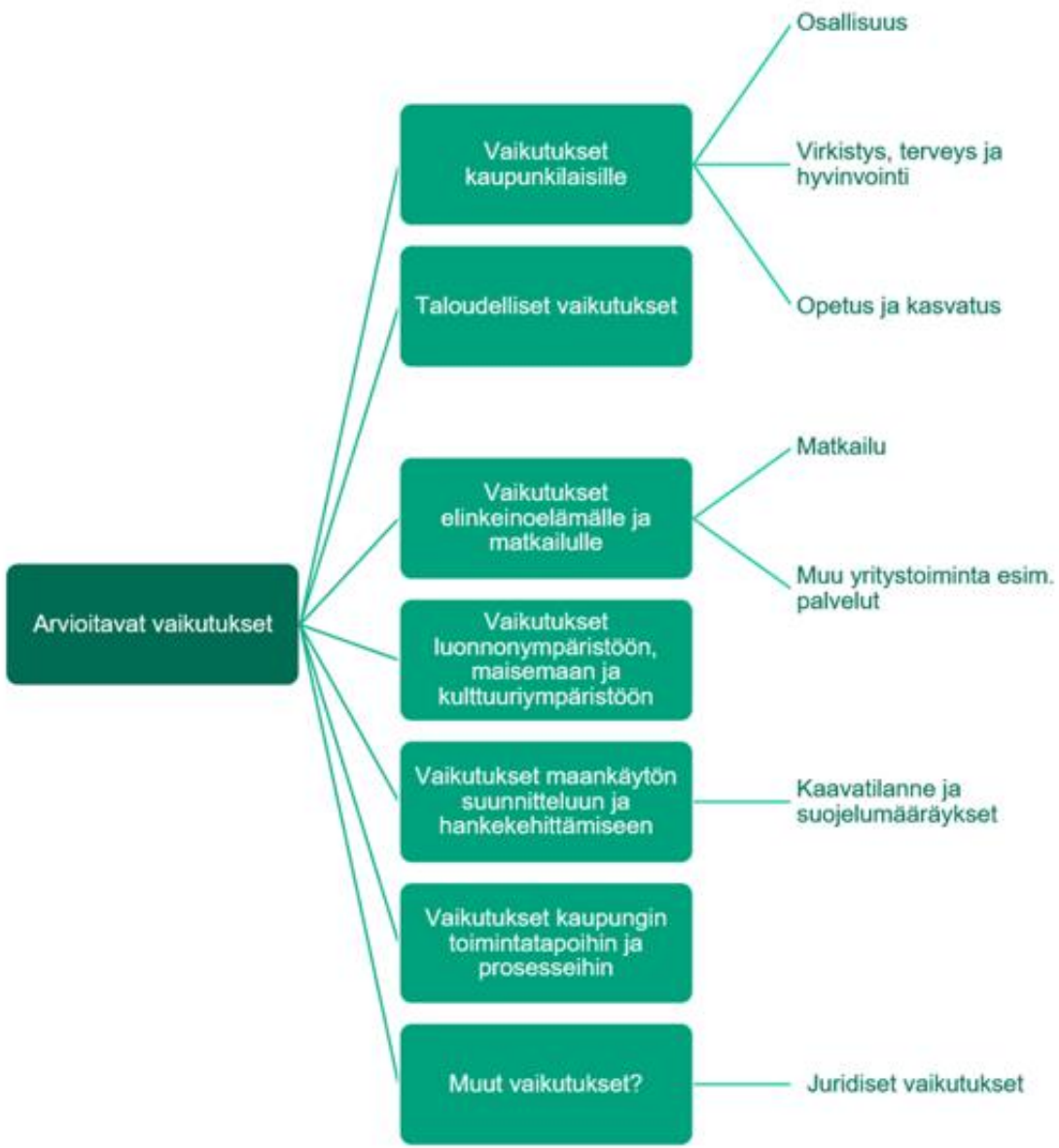

Lisätään:

Sosiaaliset vaikutukset

Kulttuuriset vaikutukset

Kaupungin kilpailukyky , vetovoimaisuus ja brändi

Vaikutukset viihtyvyyteen, terveyteen ja hyvinvointiin

Työpajoissa kaupunkipuiston nähtiin edistävän kaupunkilaisten viihtyvyyttä, terveyttä ja hyvinvointia. Kaupunkipuiston perustaminen turvaa siihen liitettyjen kulttuuri- ja luontoalueiden säilymistä asemakaavoja vahvemmin ja näin se varmistaa kaupunkipuistoon kuuluvien alueiden terveys- ja hyvinvointivaikutusten pysyvyyttä pitkällä tähtäimellä. Terveysvaikutukset syntyvät pitkälti luonnonympäristön ja liikunnan positiivisista vaikutuksista. Päätös kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta ei kuitenkaan lisää viheralueiden määrää, mutta se parantaa nykyisten viheralueiden laatua, ja turvaa niiden hyvinvointivaikutuksia tulevaisuudessa. Kansallinen kaupunkipuisto parantaa myös kaupunkikulttuurin saavutettavuutta ja monimuotoisuutta.

Kaupunkipuisto oppimisympäristönä

Työpajoissa tuotiin esiin, että kansallista kaupunkipuistoa voidaan hyödyntää elämyksellisenä ja kokemuksellisena oppimisympäristönä eri opetusasteilla ja näin edistää ilmiöpohjaista oppimista ja uuden opetussuunnitelman toteuttamista. Tämä kehittäisi myös lasten toiminnallisia taitoja liikunnan ja leikin kautta. Viheralueiden käyttö opetusympäristöinä on nykyisinkin mahdollista, mutta kansallinen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma luo nykyistä paremmat edellytykset oppimisympäristön hyödyntämiseen, lasten voimaantumisen ja stadilaisen identiteetin kasvuun.

Koulujen ja päiväkotien lähiviheralueiden määrä määritellään asemakaavoituksessa eikä kansallisen kaupunkipuiston perustaminen vaikuta suoraan viheralueiden määrään joten se ei myöskään lisää tai heikennä mahdollisuuksia käyttää viheralueita opetuksessa.

Kaupunkilaisten osallisuus

Osallisuus on eurooppalaisten edelläkävijäkaupunkien agendalla (Kööpenhamina, Lontoo, Oslo, Tukholma, Berliini jne.) Kaupunkilaisten aktiivisuus ja osallisuus on elintärkeää toimivalle ja menestyvälle kaupungille.

Kaupunkipuisto toteutetaan yhdessä tekemällä. Kaupunkilaisten omaehtoiselle osallistumiselle on olemassa vahvoja pysyviä rakenteita (mm. kaupunginosa-, liikunta- , vapaaehtois-, luonto-, yrittäjäyhdistykset,), jotka voivat hyödyntää puiston antamia laajoja ja paikallisia mahdollisuuksia.
Kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelman kokoaminen toimialojen ja kaupunkilaisten yhteistyönä antaa mahdollisuuden kohdentaa ja tehostaa resurssien käyttöä.

Kaupunkipuistohanke on saanut kaupunkilaisia osallistumaan aktiivisesti valmisteluun. Verkkokyselyn perusteella vastaajat olisivat valmiita toimimaan kaupunkipuistossa puistokummeina, järjestämään tilaisuuksia tai tapahtumia sekä myös joukkorahoittamaan puistoon liittyviä asioita. Työpajatyöskentelyssä nousi esiin, että kaupunkipuisto voisi muodostaa eräänlaisen osallistumisen alustan kaupunkilaisten omaehtoiselle toiminalle ja näin osaltaan toteuttaa kaupungin osallisuusmallin tavoitteita.

Jos kaupunkipuistoa ei perusteta, niin voi olla että tämän aiheuttama turhautuminen veisi osittain pohjaa asiassa aktiivisesti toimineiden kaupunkilaisten omaehtoiselta toiminnalta ja vastaavan toiminnan aikaan saaminen kaupungin muilla toimilla voi olla haastavaa.

Taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset elinkeinoelämälle ja matkailulle

- Elinkeinoja ja matkailua käsitelleessä työpajassa vaikutukset matkailuun ja elinkeinoihin nähtiin myönteisinä. Helsinki on vahva vetovoimainen kohde. Esitettiin, että kaupunkipuisto toisi lisäarvoa ja houkuttelevuutta matkailuun luontobrändin kautta ja voisi synnyttää luontomatkailuun liittyvää yritystoimintaa. Joidenkin elinkeino- ja matkailuasiantuntijoiden näkemyksen mukaan kaupunkipuisto ei erityisesti edistäisi matkailua. Matkailutuotteiden tulee olla hyvin tuotteistettuja, selkeitä ja helposti saavutettavia kokonaisuuksia.
- Ehdotetaan poistettavaksi: ~~Kaupunkipuiston brändiarvo on alhainen, eikä toistaiseksi tue markkinointinäkökulmaa merkittävästi. Kaupunkipuisto ei varsinaisesti ratkaise tuotteistamishaastetta~~.

- Kaupunkipuiston perustamisen ei sellaisenaan katsota luovan edellytyksiä yritystoiminnan lisääntymiselle. Ulkotiloihin sijoittuvan yritystoiminnan lisääntymistä edistäisi kaupungin hallinnossa se, että voitaisiin selkeästi määritellä sallitut toiminnat vastaavasti kuin Suomenlinnassa ja Metsähallituksen alueilla on tehty kestävän matkailun periaatteiden mukaan.

Lisätään uusi dia: Helsingin kansainvälinen vetovoimaisuus ja brändi kestävän kehityksen luontopääkaupunkina

- Helsingistä kestävän kehityksen mallikaupunki

  Valtuutettu Jenni Pajusen aloite YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamisesta Helsingissä (HEL 2018-001302 T 00 00 03):
  YK:n kestävän kehityksen tavoiteohjelma on erittäin laaja-alainen kokonaisuus, joka jakautuu 17 päätavoitteeseen. Näistä 5 tavoitetta koskee suoraan kansallisen kaupunkipuiston kriteereitä ja tavoitteita. Kaupunkistrategia 2017-2021 toteaa, että "kokonaisvaltaisen taloudellisen, sosiaalisen ja ekologisen kestävyyden varmistaminen on kasvavan kaupungin tärkeimpiä tavoitteita”.

- Maailman toimivin luontopääkaupunki

- Maailman toimivin kansallinen kaupunkipuisto

- Stadin urbaani kansallispuisto

Vaikutukset luonnonympäristöön, maisemaan ja kulttuuriympäristöön

Kansallinen kaupunkipuisto turvaa kaupunkilaisille tärkeän lähiluonnon, tuo selkeyttä ulkoilu- ja virkistysalueiden säilymiseen sekä säilyttää keskeiset luonto-, virkistys- ja kulttuuriympäristöarvot kasvavassa ja kehittyvässä Helsingissä. Jotta tietty erityiset arvot omaava alue voidaan kaupunkipuistoon liittää, se vaati pääsääntöisesti sitä, että alue on asemakaavalla määritelty kaupunkipuiston tavoitteiden mukaiseen käyttöön. Kaupunkipuiston rajaus perustuu pääsääntöisesti perustamispäätöstä edeltävään asemakaavatyöhön, jossa määritellään monimuotoisten luonnonalueiden ja rakennettujen alueiden rajaus. Kaupunkipuiston vaikutukset luonnonympäristöön, maisemaan ja kulttuuriympäristöön syntyvät sen kautta, että se turvaa kaavoissa määriteltyjen käyttötarkoitusten pysyvyyttä.

Vaikutukset maankäytön suunnitteluun ja hankekehittämiseen

- On esitetty että kaupunkipuiston perustamisen myötä asemakaavoitus helpottuisi ja kaavakiistat vähentyisivät ja kaupunkilaisten luottamus kaupungin valmistelua ja päätöksentekoa kohtaan paranisi. On myös nähty, että tarkoin harkittu virkistys- ja kulttuuriympäristöistä koostuva kaupunkipuisto ja sitä koskeva status auttaisi hahmottamaan ja turvaamaan kaupungin arvot kokonaisuutena.
- Yleiskaavan oikeudellinen keskeneräisyys tuo haasteita kaupunkipuiston perustamisselvitystyöhön. Tällä hetkellä näyttää haasteelliselta löytää rajausta, joka ei ole joiltakin osin ristiriidassa yleiskaavan kanssa. Näitä osin voidaan myös harkita vaiheittaista toteuttamista.

- ~~Asemakaavoituksen osalta kaupunkipuiston vaikutukset nähdään epäselvinä. Kaupunkipuistoon voidaan liittää tarkan harkinnan mukaan puistoiksi kaavoitettuja ja julkisia alueita, mutta ei juurikaan korttelialueita, koska kehittämistarpeita on vaikeaa ennakoida ja kaupunkipuistostatus saattaisi hankaloittaa kaavamuutosten tekemistä myöhemmin~~. MITÄ TARKOITTAA? MENNÄÄNKÖ LIIAN TEKNISIIN ASIOIHIN DIALOGIA AJATELLEN. TOISAALTA, KUN ALUEIDEN ERITYISET ARVOT ON JO TUNNISTETTU VOIDAAN ALUEIDEN KEHITTÄMISTÄ/RAKENTAMISTA TOTEUTTAA NÄIDEN ARVOJEN MUKAISESTI
- Vaikka ympäristöministeriö päättää kansallisesta kaupunkipuistosta juridisesti, Helsinki itse suunnittelee ja päättää hakemuksesta, laatii perustamisselvityksen ja hoito- ja käyttösuunnitelman eli kaikki maankäyttö- ja rakennuslaissa todetut toimenpiteet kansallisen kaupunkipuiston synnyttämiseksi ovat kunnan oman päätöksenteon varassa.

Kolme vaihtoehtoa jatkotyön pohjaksi:
1. Jatketaan laajan tarkastelualueen pohjalta

atketaan valmistelua laajan kaupunkipuistolle asetettujen kriteerien täyttävän rajauksen pohjalta. aavalliset edellytykset puiston perustamiseksi puuttuvat joiltain osin. Valmistelu tulee kestämään itkään ja vaatimaan paljon resursseja. Yleiskaavan tulee olla lainvoimainen ennen kuin ~~monille salle alueista~~ voidaan laatia asemakaavoja, joissa puistoon osoitettavat alueet määritellään. ällaisia asemakaavoja jouduttaisiin laatimaan arviolta kymmeniä ja se veisi vähintään 10 vuotta. aavamuutosten lisäksi kaupunkipuiston alueelle tulee laatia käyttö- ja hoitosuunnitelma. ~~Riskinä n, että pitkä prosessi vie pohjan kansallisten kaupunkipuistojen verkostoon pääsyltä~~.
uitenkin ne tarpeet, jotka kkp täyttää kasvavassa kaupungissa vaativat joka tapauksessa jatkuvaa uunnittelua ja niitä on arvioitava yhtä lailla suhteessa aikaan ja kestoon.

oisaalta laajaa tarkastelualuetta puoltaa mm.Helsingin ympäristökeskuksen laatima City Biodiversity index - aportti jonka mukaan Helsingin viheralueiden kytkeytyneisyys on jo tällä hetkellä heikko. Kansallinen aupunkipuisto -selvitys tuo selkeyttä ja suunnitelmallisuutta ekologisten yhteyksien säilyttämiselle ja ytkeytyneisyyden kannalta tärkeiden alueiden ekologisen laadun parantamiselle.

~~*Olisiko kuva tässä hyvä/tarpeen, jos niin KKPH! Liikkeen rajausvaihtoehto?*~~

Otsikoksi: Laajan alustavan tarkastelualueen hahmotelma
MITÄ TARKOITTAA ”asukaskyselyn rajaus”?

Kansallinen kaupunkipuisto: Laaja rajaus

Taustakartta: Arvoalueet ja asukaskyselyn rajaus Helsingin kansalliseksi kaupunkipuistoksi

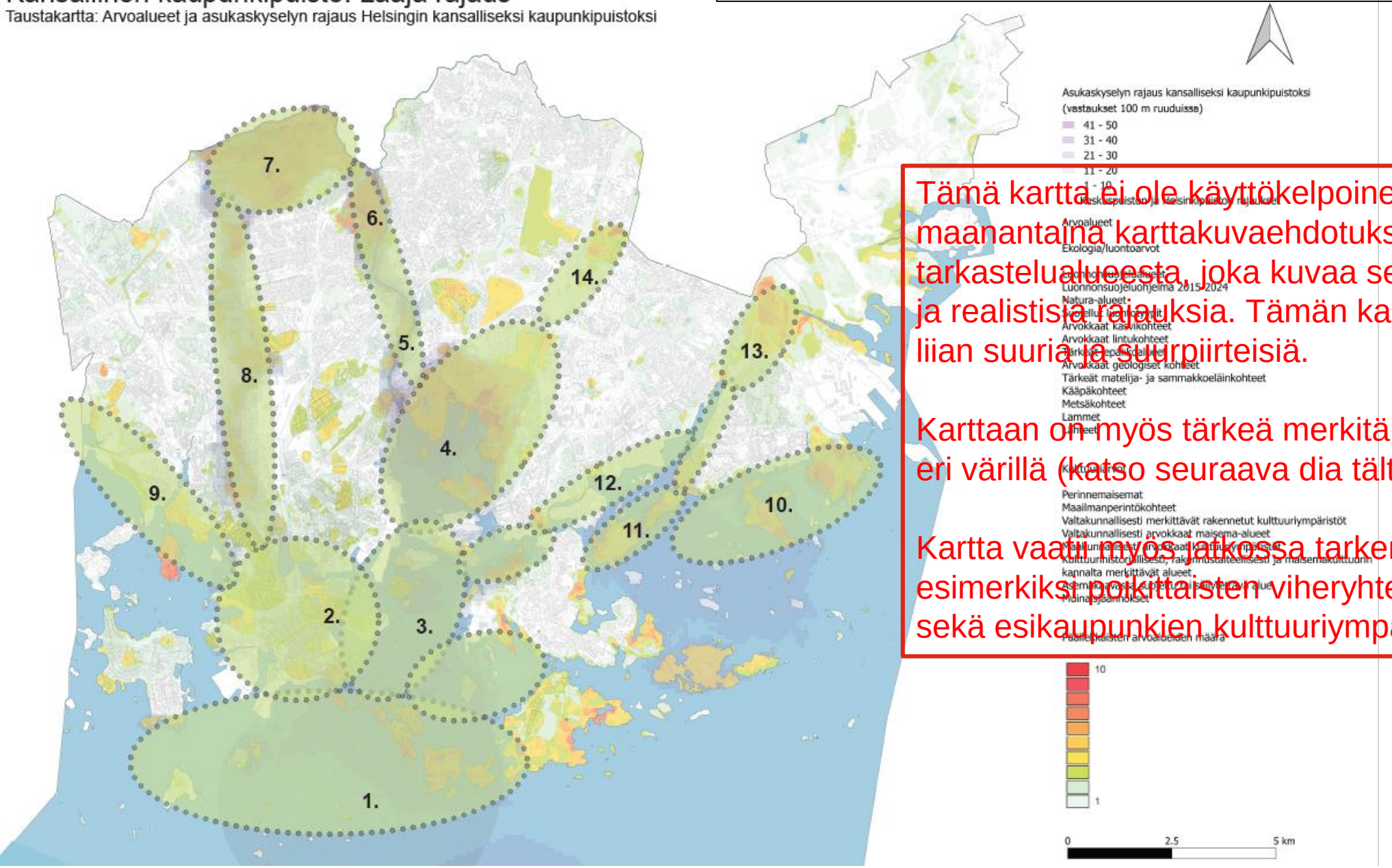

Tämä kartta ei ole käyttökelpoinen. Toimitamme maanantaina karttakuvaehdotuksen alustavasta tarkastelualueesta, joka kuvaa selkeämmin alueita ja realistisia rajauksia. Tämän kartan pallukat ovat liian suuria ja suurpiirteisiä.

Karttaan on myös tärkeä merkitä ns. optioalueet eri värillä (katso seuraava dia tältä osin)

Kartta vaatii myös jatkossa tarkentamista esimerkiksi pohkittaisten viheryhteyksien, saariston sekä esikaupunkien kulttuuriympäristöjen osalta.

KKPH!-liikkeen kommentteja ja ehdotuksia 17.5.2018
Alustava tarkastelualueen hahmotelma KARTTAKUVA 1

–

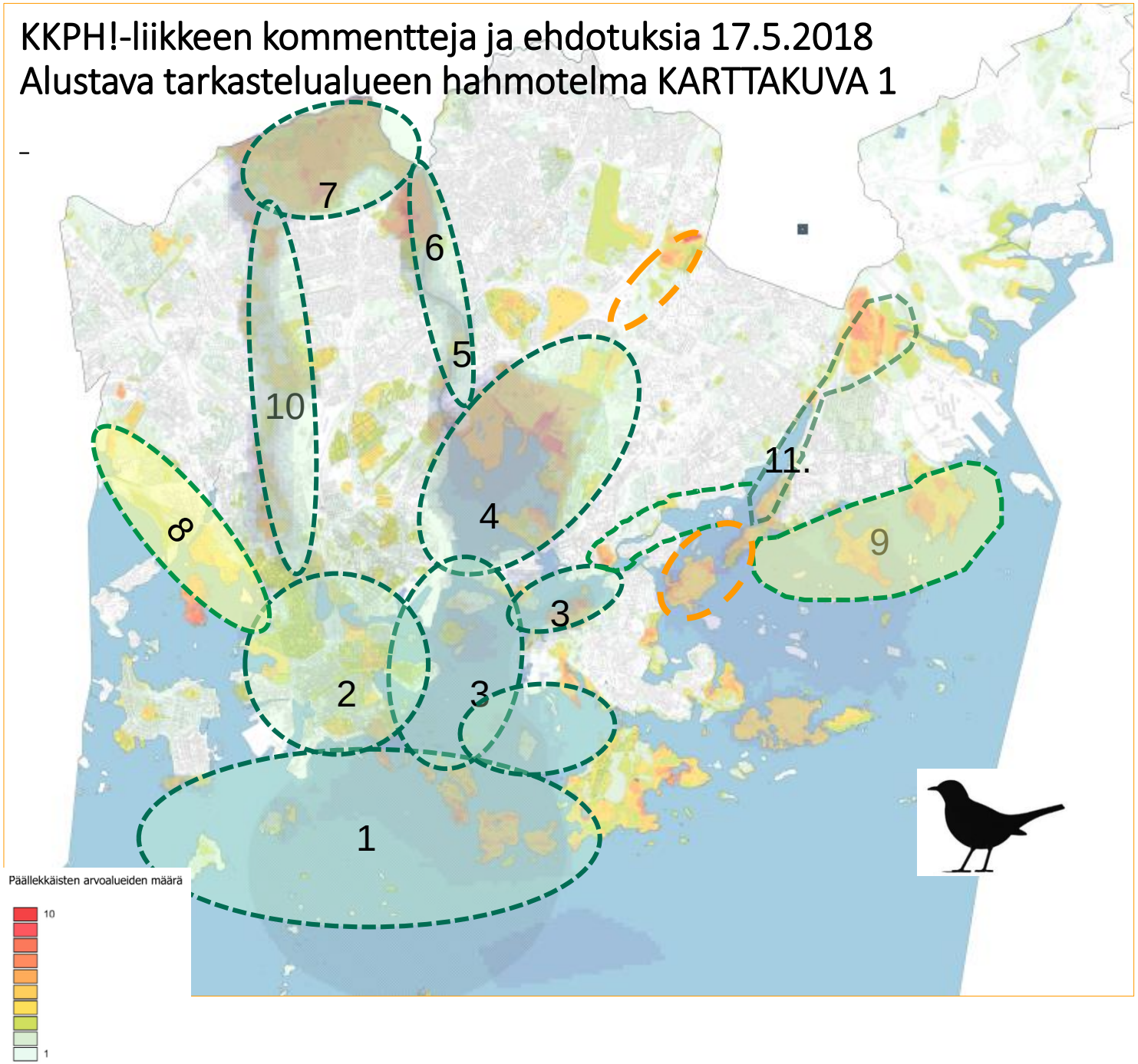

- 1 **Helsingin edustan merimaisema**
- Helsingin historia, Suomenlinnan maailman perintökohde, Linnoitussaaret: Harakka, Särkkä, Kuninkaansaari, Vallisaari, Virkistyssaari: Pihlajasaari. vesireitit, Saariston luonto- ja maisema-ja virkistysarvot, erityisesti linnusto Ympäristöministeriön määrittelemä kansallismaisema

2 **Helsingin keskusta**

- Ruotsin vallan ajasta muistumat, autonomian ajan Helsingin ydin, Ehrenströmin kaavaratkaisuiden 1812–1817 ja Engelin yhteispanos, empiren/uusklassismin Helsinki, ”Pohjolan valkea kaupunki”:

- 3 **Kruunuvuoren selkä ja ympäristöt**
- Kansallismaisema, virkistyssaaret: Korkeasaari ja Mustikkamaa, Kulosaaren ja Herttoniemen kartanot, Tullisaari, Kulosaaren huvilakaupunki RKY-alue,

- 4 **Vanhankaupunginlahti**
- Kaupungin syntysijat: Annala, Kuninkaan kartanon saari, Latokartano, teollisesta-asumiseen - muutosalueena Arabianranta, linnusto- ja maisema-arvot, selänteen metsäreuna, kansanpuistot: Kivinokka ja Lammassaari, yliopiston pellot ja koetila, Leposaari

- 5-6 **Vantaanjokilaakso ja Tuomarinkylänkartano**
- Jatkuvuus, Luontoarvot, Vantaanjoen Natura-alue, virkistys
- luontoarvot, hattujen sota, linnoituslaitteet, tielinjat, Tuomarinkylänkartano ja puisto, valtakunnallisesti arvokas maisema, RKY,

- 7 **Haltiala**
- Jatkuvuus, luonnonsuojelualueet, Kuninkaantie, Haltialan kartanopuisto, valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, Keskuspuiston metsä.
- 8 **Seurasaarenselkä**
- 9 **Vuosaaren niemet**
- **10 Keskuspuisto**

Alustavat tarkastelualueet

Optioalueet (tärkeä KKP-kriteerit täyttävä arvoiltaan merkittävä aluekokonaisuus)

Kolme vaihtoehtoa jatkotyön pohjaksi:

2. Jatketaan suppean tarkastelualueen pohjalta

Jatketaan valmistelua suppean kaupunkipuistolle asetettujen kriteerien täyttävän rajauksen pohjalta. Tämä tarkoittaisi esim. Helsinkipuistoa laajennettuna ainakin joillakin keskustan rakennetuilla julkisilla alueilla. Kaavallisten edellytysten täyttäminen on pienempi työ, mutta yleiskaavan tulee olla lainvoimainen. Asemakaavamuutoksia saatetaan tarvita kymmenkunta ja lisäksi tulee valmistella hoito- ja käyttösuunnitelma. Asemakaavojen laadinta voisi viedä 5-10 vuotta riippuen rajauksesta, käytettävistä resursseista ja mahdollisista kaavavalituksista. Perustamispäätöksen jälkeen puistoa on mahdollista laajentaa. Riskinä on, että ratkaisu ei tyydytä aloitteen takana olevia järjestöjä ja yksimielisyyttä ei synny sinä aikana kun kansallisten kaupunkipuistojen verkostoon oli mahdollista pyrkiä.

- *Olisiko kuva tässä hyvä/tarpeen?*

Kansallinen kaupunkipuisto: Tiivis rajaus

Taustakartta: Arvoalueet ja asukaskyselyn rajaus Helsingin kansalliseksi kaupunkipuistoksi

Otsikoksi: Suppean alustavan tarkastelualueen hahmotelma. Sama kysymys asukaskyselyn rajauksesta.

Alustavan tarkastelualueen rajaus

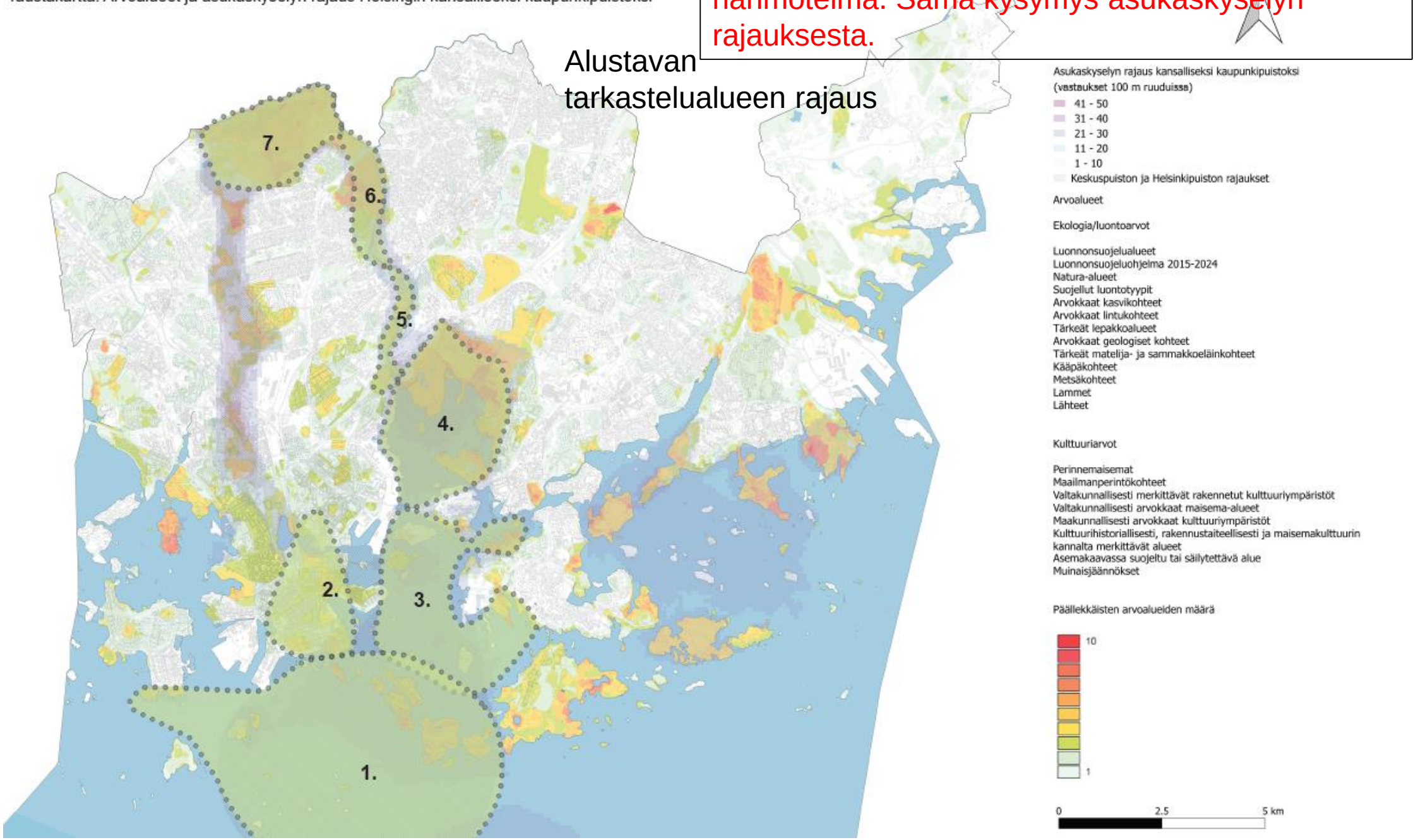

Kolme vaihtoehtoa jatkotyön pohjaksi:
3. Selvitystyötä ei jatketa esiselvitystä pidemmälle, vaan työtä toteutetaan perinteisin kaavallisin keinoin.

Todetaan, että esiselvitysvaiheessa mahdollisesti esiin tulevien seikkojen perusteella (prosessin ennustettu kesto ja suuri työmäärä, erimielisyys puiston rajauksesta, ennakoidut hyödyt ja haitat, vaihtoehtoiset keinot tavoitteiden saavuttamiseksi) Helsinki ei jatka kansallisen kaupunkipuiston selvitystyötä hakemusvaiheeseen ja käyttö- ja hoitosuunnitelman laadintaan. Tässä tapauksessa tulee selvittää voiko kaupunki toiminnassaan toteuttaa kansallisen kaupunkipuiston arvoja ja tavoitteita kaavoituksen ja Vistran keinoin sekä edistämällä olemassa olevien strategioiden toimeenpanoa, kohdentamalla hankkeita luontoalueiden saavutettavuuden parantamiseksi sekä edistämällä kaupunkilaisten oma-ehtoista toimintaa.

Linkit

Esiselvitysvaihe: Alustava tarkastelualue

- Kansallisen kaupunkipuiston alustava tarkastelualue käsittää ne keskeiset arvot ja arvokkaat alueet, jotka Helsingin kansalliseen kaupunkipuistoon halutaan liittää. Alustava tarkastelualue tarkentuu suunnittelualueeksi, kun vuorovaikutus, maankäytön reunaehdot, muut maankäyttösuunnitelmat ja kaavalliset edellytykset tarkentuvat. Alueen ei tarvitse olla alkuun tarkkarajainen, vaan rajaus tarkentuu suunnittelun kuluessa.

- Esiselvityksessä tutkitaan kansalliseksi kaupunkipuistoksi soveltuvia alueita rajausvaihtoehtoineen Helsingin kertomuksen eli Stadin stoorin pohjalta. Stadin stoori tuo esiin Helsingin erityisyydet.

- Alustavaa kansallisen kaupunkipuiston tarkastelualueen rajausta ja osa-alueiden määrittämistä ohjaavat stadin stoori ja kansallista kaupunkipuistoa koskevat kriteerit sisällön, laajuuden, kaupunkikeskeisyyden, ekologisuuden, jatkuvuuden, ja eheyden suhteen. Merkittävät suojeluarvot ja kansallisen kaupunkipuiston tavoitteisiin sopiva kaavoitustilanne tukevat alustavaa tarkastelualueen rajausta.

- 1) Vaihtoehtoisten rajausesitysten tarkastelu
  Esitetään vaihtoehdot ja niiden perustelut

- 2) Yhteinen esitys alustavasta tarkastelualueesta
  - Aluerajausta ohjaavat Stadin stoori KKP-kriteerit: sisältö, laajuus, eheys, kaupunkikeskeisyys, ekologisuus, jatkuvuus ja eheys.
  - Osa-aluetarkastelut:
    - Kriteereitä tukeva perustelu/ alueen liittyminen Stadin stooriin
    - Kaava ja suojelutilanne
    - Kaavalliset tavoitteet
    - Alueelliset toimenpiteet

- Mahdolliset maankäytöltään muuttuvat alueet esitetään tarkempaa selvitystä edellyttävinä muutosalueina. Myös työn aikana keskustelussa esiin tulleet mahdolliset laajenemisalueet osoitetaan

Mikä kansallinen kaupunkipuisto on? Laki kansallisesta kaupunkipuistosta

- **Kansalliset kaupunkipuistot**
- **68 §**
- **Kansallinen kaupunkipuisto**
- Kaupunkimaiseen ympäristöön kuuluvan alueen kulttuuri- tai luonnonmaiseman kauneuden, luonnon monimuotoisuuden, historiallisten ominaispiirteiden tai siihen liittyvien kaupunkikuvallisten, sosiaalisten, virkistyksellisten tai muiden erityisten arvojen säilyttämiseksi ja hoitamiseksi voidaan perustaa kansallinen kaupunkipuisto. (30.12.2008/1129)
- Kansalliseen kaupunkipuistoon voidaan osoittaa alueita, jotka tämän lain mukaisessa kaavassa on osoitettu puistoksi, virkistys- tai suojelualueeksi, arvokkaaksi maisema-alueeksi tai muuhun kansallisen kaupunkipuiston tarkoituksen kannalta sopivaan käyttöön.
- Puistoon osoitetaan ensi sijassa kunnan, valtion tai muun julkisyhteisön omistuksessa olevia alueita. Muita alueita puistoon voidaan osoittaa omistajan suostumuksella. Omistajan suostumus ei ole kuitenkaan tarpeen, jos puiston perustamispäätöksessä tai hoito- ja käyttösuunnitelmassa ei anneta aluetta koskevia 70 §:ssä tarkoitettuja määräyksiä. (30.12.2008/1129)
- **69 § (30.12.2008/1129)**
- **Kansallisen kaupunkipuiston perustaminen**
- Kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta päättää ympäristöministeriö. Puisto voidaan perustaa kunnan hakemuksesta.

Helsinki

- **70 §**
- **Puistoa koskevat määräykset**
- Kansallisen kaupunkipuiston perustamispäätökseen voidaan kunnan suostumuksella ottaa alueen olennaisten arvojen säilyttämiseksi tarpeellisia määräyksiä. Muut alueen hoidon ja käytön kannalta tarpeelliset määräykset annetaan hoito- ja käyttösuunnitelmassa, jonka kunta laatii. (30.12.2008/1129)
- Hoito- ja käyttösuunnitelman valmistelun tulee tapahtua vuorovaikutuksessa niiden tahojen kanssa, joiden oloihin asia saattaa huomattavasti vaikuttaa.
- Hoito- ja käyttösuunnitelman hyväksyy ympäristöministeriö. (30.12.2008/1129)
- Kansalliseen kaupunkipuistoon kuuluvan alueen kaavoituksessa ja muussa alueeseen vaikuttavassa suunnittelussa ja päätöksenteossa on otettava huomioon puistoa koskevat määräykset.
- **71 §**
- **Puiston lakkauttaminen tai määräysten muuttaminen**
- Kansallinen kaupunkipuisto voidaan lakkauttaa tai sen rajausta muuttaa, jos alueen arvo on olennaisesti vähentynyt tai jos yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttaminen sitä edellyttää.
- Mitä 69 §:ssä säädetään puiston perustamisesta ja 70 §:ssä puistoa koskevista määräyksistä, koskee soveltuvin osin puiston lakkauttamista ja määräysten muuttamista.

Kansallisen kaupunkipuiston kriteerit

Ympäristöministeriön yhtenäiset kriteerit arviointia varten

Kansallisten kaupunkipuistojen tunnistamisessa ja arvioinnissa käytetään yhtenäisiä kriteereitä, jotka takaavat kaupungeille **tasapuolisen kohtelun ja kaupunkipuistojen valtakunnallisen tason säilymisen.**

Sisältö

Kansallisen kaupunkipuiston täytyy sisältää
•kaupunkiluonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta tärkeitä luonnonalueita
•kansallisen historian tai kaupungin omien kehitysvaiheiden kannalta merkittäviä kulttuuriympäristöjä rakennuksineen
•puistoarkkitehtonisesti tai esteettisesti merkittäviä puistoja ja viheralueita.

Kaupunkikeskeisyys

Kansallisen kaupunkipuiston täytyy olla osa kaupunkirakennetta eli alkaa ydinkeskustasta tai heti sen läheisyydestä.

Laajuus ja eheys

Kansallisen kaupunkipuiston täytyy olla
•puisto- ja viherympäristönä riittävän laaja ja häiriötön
•viher- ja sinirakenteeltaan niin yhtenäinen, että kaupunkipuistoa pitkin on mahdollisuus siirtyä kaupunginosasta toiseen.

Ekologisuus ja jatkuvuus

Ekologiselta kannalta on tärkeää, että
•alueelle muodostuu lajiston siirtymisen ja vuorovaikutuksen mahdollistavia ekologisia käytäviä
•alue on jatkuva eli liittyy välittömästi ilman selvää rajaa kaupungin ulkopuolisiin luonnonalueisiin tai sitä ympäröivään maaseutuun.

Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! -liikkeen palaute osallisuuden ja vuorovaikutuksen onnistumisesta kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvitystyössä toukokuusta 2017 huhtikuuhun 2019

Kaupunginhallitus päätti 27.2.2017, että kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvitystyö on pilottihanke Helsingin uudessa osallisuus- ja vuorovaikutustoimintamallissa. Tämä palaute on koottu Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! -liikkeen piirissä toimivilta henkilöiltä. Annamme palautteen kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvityksen ensimmäisen vaiheen työstä.

Onnistumisia ja innostunutta henkeä

Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! Liike (KKPH!-liike) on osallistunut työn aikana keskimäärin 4–5 henkilön voimin kansallisen kaupunkipuiston selvitystyöryhmän (kkp-työryhmän) kokouksiin, asiantuntijatyöpajoihin ja niiden valmistelukokouksiin, osallistumisen ja vuorovaikutuksen suunnittelutapaamisiin, sähköisen karttakyselyn valmisteluvaiheen kokouksiin sekä hankkeen Alkupamaus-tilaisuuden järjestämiseen kesäkuussa 2017. Lisäksi KKPH!-liike on tehnyt ehdotuksia työpajoihin kutsuttavista asiantuntijoista sekä kansallisen kaupunkipuiston tarinasta.

Työn aikana KKPH!-liike on myös itsenäisesti järjestänyt kymmeniä kaikille avoimia tilaisuuksia; kokouksia ja työpajoja, joissa on keskusteltu ja valmisteltu esiselvitysvaiheen aineistoja ja ehdotuksia. Työhön on liittynyt myös useita valmistelukokouksia ja tapaamisia. Osallistujien määrä KKPH!-liikkeen avoimissa kokouksissa ja työpajoissa on vaihdellut noin 7–30 hengen välillä. Kaupungin esiselvitystyöhön liittyviin päiväkokouksiin on ollut sitoutuneena noin 10 henkilöä.

Esiselvitystyö eteni aluksi jouhevasti ja aikataulun kannalta suunnitelmallisesti. Saimme tietoa missä mennään, mitä oli tulossa. Työn aikainen vuorovaikutus oli aluksi aktiivista ja pääosin rakentavaa. KKPH!-liike on myös pystynyt levittämään saamiaan tietoja omissa kokouksissaan ja sähköisten välineiden avulla.

Perustamisselvitystyötä varten on kertynyt runsaasti hyvää aineistoa yhteisen valmistelun ja työpajojen ansiosta. Asiantuntijatyöpajojen yhteenvedot ovat luettavissa ja jaettavissa kaupungin internet-sivuilla. KKPH!-liike on kyennyt jakamaan tietoa kotisivuillaan ja FB:ssä kokouksien lisäksi.

Ehdotuksestamme kkp-työryhmän kokoonpanoa laajennettiin syksyn 2017 aikana (Sote ja Kasko). Pystyimme myös vaikuttamaan asiantuntijatyöpajojen määrään ja teemoihin. Ehdotuksemme Erätauko-kaupunkipuistodialogista toteutettiin toukokuussa 2018.

Pääsimme osallistumaan perustamisselvitystyöhön. Periaatteessa KKPH!-liikkeen osallistujia kuunneltiin kkp-työryhmän kokouksissa, eli KKPH!-laisilla oli läsnäolo- ja puheoikeus. Saimme myös esittää jäseniä työpajoihin. Osa ehdotuksistamme otettiin huomioon.

Helsingin kansallisen kaupunkipuiston perustamisen vaikutuksia ja rajausvaihtoehtoja käsittelevä kaikille avoin ja vahvaa kirjautumista vaativa verkkokeskustelu toteutettiin viiden arkipäivän mittaisena kokeiluna lokakuussa 2018. Keskustelussa ylivoimaisesti suosituimmaksi aluerajausvaihtoehdoksi osoittautui VE1 eli laaja vaihtoehto.

Vuorovaikutusongelmia ja muita kehittämistarpeita

Kkp-työryhmän hallinnollinen työskentelytapa ei antanut mahdollisuuksia aitoon vuoropuheluun. Muiden toimialojen laajaa tietotaitoa ei saatu odotuksiemme mukaisesti mukaan työhön. Työryhmäkokoukset olivat myös melko jäykkiä ja väkinäisiä, avointa monipuolista keskustelua ei juuri syntynyt. Kkp-työryhmän järjestäytymisen yhteydessä olisi varmasti ollut hyvä määritellä työryhmän tavoitteet ja työtavat. Kiire myös vaivasi usein.

Pyynnöstämme huolimatta KKPH!-liike ei saanut osallistua kkp-ohjausryhmän työskentelyyn. Emme myöskään onnistuneet tapaamaan ohjausryhmän puheenjohtajaa koko noin kahden vuoden aikana edes

lyhyesti. Ohjausryhmän muistiot eivät olleet avoimessa jakelussa. Ohjausryhmän rooli muodostui KKPH!-liikkeen kannalta epäselväksi vallankäytöksi. Kokemuksemme mukaan lyhytkin keskustelu mainittujen tahojen kanssa olisi tuonut työlle lisäarvoa ja hälventänyt epätietoisuutta.

Työpajojen tulokset jäivät irrallisiksi. Melkein kaikista työpajojen tuloksista syntyi yhteenvedot, mutta kkp-työryhmän kokouksissa niistä ei keskusteltu, eikä niistä vedetty mitään johtopäätöksiä jatkotyötä varten.

Työpajoista syntynyt materiaali olisi pitänyt purkaa paremmin ja tehdä yhdessä osallistujien kanssa materiaalista johtopäätökset. Nyt ne jäivät tekemättä, eikä työpajojen tuloksia ja johtopäätöksiä käsitelty kkp- työryhmässä. Olisimme toivoneet huolellisesti valmisteltuja työpajoja, joissa johdonmukaisesti olisi käyty läpi eri vaihtoehtoja. Helsingillä on paljon koottua ja tutkittua tietoa, johon pohjautuen olisi ehkä päästy syvemmälle aiheisiin. Olisi toivottavaa, että hankkeen varsinainen suunnitteluprosessi liitettäisiin vuorovaikutusprosessiin. Meille on jäänyt epäselvä kuva siitä, miten työn aikana kerätty aineisto vaikuttaa esiselvitysvaiheen tuloksiin ja johtopäätöksiin, ja kuka oikeasti vetää johtopäätökset esiselvitysraporttiin ja mistä ne kumpuavat.

Työn ollessa kesken meillä ei ole selkeää näyttöä tulevatko osallistumisprosessin tuloksena syntyneet materiaalit mukaan raporttiin ja jos tulevat niin missä muodossa. Työpajoissa oli hosumisen makua. Niiden aikataulu oli kireä ja syntyi pakosta tekemisen ikävä vaikutelma. Vaikutustenarviointityöpajan tuloksista ei tehty yhteenvetoa, eikä vaikutusten arvioinnissa päätetty yhdessä, mitkä ovat arvioitavat kokonaisuudet.

Karttatyöpajan tuloksista olisi pitänyt edes jossain vaiheessa keskustella ja yhteenveto olisi pitänyt laatia yhteistyössä. Työryhmälle esitetyssä yhteenvedossa eivät ole kaikki työpajassa ehdotetut kohteet mukana ja meille on jäänyt epäselväksi mihin yhteenveto perustuu. Karttatyöpajan tuloksia on tulkittu yksipuolisesti hatarin perustein, yksittäinen poikkeava mielipide sai liian suuren painoarvon. Mahdollista kkp:n selvitysalueen karttarajausta olisi kannattanut lähteä työstämään eri aihealueita käsitelleiden työpajojen rinnalla työn alusta alkaen, niin että näiden työpajojen tuloksia olisi voinut hahmottaa myös kartalla. Myöskin Helsingin tarinan kirjoittamiselle olisi näin ollut konkreettisempi lähtökohta.

Asukkaiden laajempi osallistaminen on jatkotyössä välttämätöntä. Työn aikana asukkaat saivat ottaa kantaa kansalliseen kaupunkipuistoon verkkokyselyn avulla. Jatkotyössä on hyvin tärkeää suoda järjestöille ja helsinkiläisille mahdollisuus kommentoida esiselvitysvaiheen ehdotuksia joko osallisuustilaisuudessa tai verkossa.

Tieteiden talolla toteutettu Erätauko-dialogi oli hyvä yritys avoimeen keskusteluun, mutta olisi vaatinut paremman ennakkoinformoinnin. Osalle osallistujia kkp oli ihan tuntematon asia, joten turhaa aikaa jouduttiin käyttämään asian selventämiseen. Myös virkamiesten osallistuminen olisi pitänyt vahvistaa etukäteen.

Jatkotyöhön tulee saada riittävät resurssit. Avainvirkamiehet tekivät työtään asiantuntevasti ja paneutuneena, mutta henkilöresurssit olivat selvästi aivan liian vähäiset työmäärään ja aikatauluun nähden. Käytännössä selvitystyö vaikutti olevan kokonaan vain yhden työntekijän harteilla. Resurssien havaittava niukkuus vaikutti selvästi työpajojen tulosten hyödyntämiseen ja työryhmän kokousten laatuun. On toivottavaa, että jatkotyöhön varataan riittävät resurssit.

Verkkokeskustelun kirjautumisongelmat. Syksyn 2018 verkkokeskusteluun valittu Decidim-alusta oli osin keskeneräinen ja sen valitseminen verkkokeskustelualustaksi osoittautui virheeksi. Myös Erätauko-hankkeen toteuttama moderointi epäonnistui osin moderaattoreiden puutteellisen kansallista kaupunkipuisto koskevan asiantuntemuksen vuoksi.

Perustamisselvitystyön suhde uuteen yleiskaavaan oli jatkuvasti ongelmallinen. Yleiskaavan keskeneräinen oikeusprosessi voi osin selittää tilannetta aiemmin, mutta korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen yleiskaavan osalta marraskuussa 2018 olisi voinut ajatella selkeyttävän asiaa.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen seurauksena Helsingin alueelle saatiin vihdoin lainvoimainen yleiskaava, joka koostuu uudesta yleiskaavasta, kumotuilta osin edellisestä yleiskaavasta ja jollain alueilla osayleiskaavoista. Poikkeuksena Vartiosaari, joka oli edellisessä yleiskaavassa osoitettu selvitysalueeksi.

Työryhmän kokouksissa tuli kuitenkin toistuvasti ilmi, että suhteessa kansallisen kaupunkipuiston alustavaan aluerajaukseen, uuden yleiskaavan oikeusprosesseissa lainvastaisiksi todetut linjaukset olivat edelleen voimakkaasti mukana keskustelua rajoittavina ongelmallisina reunaehtoina.

Dialogin hukatut mahdollisuudet

Kansallisen kaupunkipuiston esiselvitysraportin tärkeänä osana on alustavan tarkastelualueen määrittäminen. Alustavan tarkastelualueen tulee KKPH!-liikkeen mielestä pohjautua yksimielisesti hyväksyttyyn valtuustoaloitteeseen. Sen tulee olla rohkeasti tavoitteellinen, laaja idästä länteen ja etelästä pohjoiseen ulottuva uudenajan urbaani viher- ja kulttuuriympäristöistä koostuva verkostomainen kokonaisuus. Riittävän laaja alue luonnosvaiheessa antaa mahdollisuuden rakentavaan dialogiin kaikkien osapuolten kesken, eikä aiheuta turhaa vastakkainasettelua. Vasta perustamisselvityksen jatkotyössä kaupunkipuisto saa lopulliset rajansa ja sisältönsä.

Karttarajausasiaa ei kuitenkaan yhtään kertaa koko vajaan kahden vuoden työryhmän toiminnan aikana saatu analyyttisen keskustelun kohteeksi kokouksissa, vaikka KKPH!-liike otti toistuvasti asian esille kokouksissa. Dialogi aluerajausten suhteen jäi siten lähes täysin toteutumatta ja mahdollisuus yhteiseen alustavaan aluerajukseen hukattiin tai oikeastaan sitä ei edes tosissaan yritetty etsiä. Tämä osoittautui ehkä työryhmätyöskentelyn ikävimmäksi epäonnistumiseksi.

Vaihtoehtoisten aluerajauskarttojen kokoaminen syksyn 2018 verkkokyselyyn tapahtui myös hyvin kovalla kiireellä, ilman eri karttarajauksien keskinäisestä suhteesta olisi keskusteltu ensin. Hyvin suppea ja aivan uusi rajausvaihtoehto (VE3) tuotiin keskusteluun yllätyksenä vasta tässä vaiheessa. Selvitystyön osana verkkokeskusteluun tehdyt kartat nousivat alkuperäistä funktiotaan suuremmiksi, koska ne päätyivät myöhemmin suoraan myös tulevan esiselvitysraportin luonnokseen, vaikka tästä ei verkkokeskustelua ideoitaessa ollut mitään puhetta.

KKPH!-liike sai virallisesti esiselvitysraportin luonnoksen luettavakseen ja kommentoitavakseen vasta huhtikuussa 2019. Oli hyvin valitettavaa osallisuuspilotin onnistumisen näkökulmasta, että luonnos oli ohjausryhmän käsittelyssä ennen kuin edes liikkeen puolesta työryhmän kokouksiin lähes kahden vuoden ajan osallistuneet liikkeen jäsenet saivat tekstiä luettavakseen.

Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! -liikkeen mielestä on kaikesta huolimatta ollut mielenkiintoista osallistua kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvitystyön ensimmäiseen vaiheeseen kaupungin osallisuuspilotin osana. Prosessi on ollut jännittävä – vaikka ajoittain myös melko turhauttava – matka kaupungin rakenteisiin ja toimintatapoihin sekä samalla kansalaisliikkeen nopeatempoiseen, ilman hallintoa ja budjettia liikkuvaan avoimeen toimintaympäristöön.

Helsingissä 22.4.2019

Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! -liike

www.kaupunkipuisto .fi
posti@kaupunkipuisto.fi
Facebook: Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin

kansallinen
kaupunkipuisto
Helsinkiin!

HELSINGIN KANSALLINEN KAUPUNKIPUISTO
ESISELVITYS 7.3.(2018) >>2019 LUONNOS

KKPH! -liikkeen kommentteja 23.4.2019

Lukukokemuksena tämä raporttiluonnos on kovin raskas ja vaikeaselkoinen kokonaisuus, minkä vuoksi KKPH!-liikkeeltä pyydetty kommentointikin on ollut erittäin haastava tehtävä ja ajanpuutteen vuoksi kohdistuu lähinnä vain raporttiosioon. Toivomme, että näkemyksemme kuitenkin tulevat esille ja kaikki vastaavat asiat huomioidaan myös luonnoksen liitteissä.

Olemme pettyneitä, että emme vastoin odotuksiamme ole päässeet mukaan varsinaisesti valmistelemaan raporttia ja voimme nyt yrittää vaikuttaa vain irrallisilla kommenteilla. Tätä koskien viittaamme työryhmän 11. työkokouksen 27.8.-18 virallisen muistion kohtaan 2)*"Suunnittelutilanne: Esiselvitys on valmistumassa. Keskusteltiin selvityksen kommentointimahdollisuuksista. Käytiin läpi suunnittelutilanne ja selvityksen sisällysluettelo sekä vaikutusten arvioinnin rakenne. Kommentointi on mahdollista kun virkamiesvalmistelu on riittävän pitkällä. Työryhmä valmistelee selvityksen yhdessä. Yhteiselle valmistelulle varataan aika 3-4 viikon sisällä. Raportin ei tarvitse olla ristiriidaton ja konsensusta ei tarvitse syntyä, kunhan kaikki näkökulmat tulevat riittävästi esille. Keskeistä on vaikutusten arviointi. KKPH!-liike voi tarkistaa, että liikkeen näkökulmat tulevat esille. Työryhmä tekee esiselvityksen ja ohjausryhmä ja johtajisto linjaavat jatkotoimet."*

YLEISVAIKUTELMA LUONNOKSESTA 7.3.2019

Selvitystyön jatkoa koskevan päätöksenteon pohjaksi raportin alkuun tulisi ehdottomasti saada muutaman sivun mittainen TIIVISTELMÄ, josta käy ilmi selvityksen keskeinen sisältö ja lopputulemat.

Päätöksenteon kannalta olennainen tosiasiapohjainen, alustavien tarkastelualue-ehdotusten tasapuolinen aluekohtainen kartoitus puuttuu. Sekä arvotarkastelu että kaavoituskatsaus puuttuvat molemmat. Valtuuston aloitteesta selviää tavoite *"laajasta merellisestä ja mantereisesta idästä länteen ja etelästä pohjoiseen ulottuvasta urbaanista uuden ajan kaupunkipuistosta",* mutta lähempää tarkastelua on tehty lähes ainoastaan yksinkertaisimmasta, erittän suppeasta vaihtoehdosta VE3. Tämä ensisijaisesti esitelty vaihtoehto ei KKPH!-liikkeen näkemyksen mukaan kuitenkaan edes täytä vaadittavia kriteereitä, vaikka selvityksestä saakin sellaisen kuvan. Se ei myöskään riittävän laajasti tue kaupungin kehityskertomusta, "Stadin stooria". Keskeisenä viestinä korostuu, että kaikki muut vaihtoehdot tarkoittaisivat liian paljon työtä, joka kestäisi liian kauan. Syntyy vaikutelma muutosvastarinnasta ja pelkotiloista uusien haasteiden edessä. Tältä pohjalta on selvää, että kaikki mahdolliset päätökset kansallisen kaupunkipuiston perustamisen puolesta vaativat rohkeaa edistyksellistä asennetta ja innovatiivista ajattelukykyä.

LYHYT KOMMENTTI KOSKIEN EDELLISTÄ, ALUSTAVAA RAPORTTILUONNOSTA 25.5.2018

KKPH!-liikkeen tiimiryhmä on esiselvitystyön kuluessa nähnyt kaksi toisistaan täysin poikkeavaa raporttiluonnosta, alustavan luonnoksen 25.5.2018 ja tämän kommentoitavaksi saadun luonnoksen 7.3.2019. Ne ovat keskenään kuin päivä ja yö, valitettavasti edellisen eduksi. Jokin erittäin hämmentävä käänne tapahtui vuosi sitten ja myönteisellä energialla, avoimella mielellä ja asiallisella otteella aloitettu esiselvitystyö vaihtui aivan päinvastaiseksi. Emme tiedä mitä osallisuuspilotin ulkopuolella silloin tapahtui, mutta se tuntui tylynä muutoksena kaikessa työryhmätyössä ja ilmapiirissä, erityisen selvästi muutos näkyy näiden kahden raporttiluonnoksen eroissa. Tuon ensimmäisen huolellisesti rakennetun

luonnoksen mukaan esiselvitys oli loppusuoralla ja odottelimmekin pian saavamme kommentoida sitä, ote luonnoksen sivulta 30: *"Vuorovaikutus on vaikuttanut selvityksen sisältöön siten, että kaupunkilaisten kanta kansallisen kaupunkipuiston tarpeellisuudesta on tullut esiin ja esiselvitys on loppusuoralla."*. Nyt vuotta myöhemmin, saimme kommentoitavaksi aivan toisenlaisen luonnoksen, mikä varmasti ilmenee lukuisista kommenteistamme. Olemme tämän osallisuuspilotin aikaisista yllättävistä käänteistä hyvin hämmentyneitä.

RAPORTIN LUONNOS 7.3.2019, YLEISIÄ HUOMIOITA:

VALTUUSTOALOITE + ALUSTAVAN TARKASTELUALUEEN MÄÄRITELMÄ + MAININTA OSALLISUUSPILOTISTA RAPORTIN ALKUUN

- Koko työ pohjautuu 25.5.2016 päivättyyn **VALTUUSTOALOITTEESEEN, mistä ilmenee tehtävänanto, sisältö ja tavoitteet.** Yksimielisesti 22.2.2017 hyväksytty valtuustoaloite päivämäärineen ja perusteluineen tulee olla selkeästi aivan raportin alussa. Tähän olisi hyödyllistä lisätä myös linkki Helsinki-kanavalle, mistä pääsee seuraamaan valtuuston asiasta käymää vilkasta keskustelua ja päätöksentekoa: *https://www.helsinkikanava.fi/kanava/fi/videot/video?id=3319*. Samaan yhteyteen maininta myös **KUNTALAISALOITTEESTA,** jonka allekirjoitti 7.304 yksityishenkilöä, aloitetta tukee myös 81 yhteisöä, joista kaupunginosayhdistyksiä 54. Kaupunginhallitus päätti 27.2.2017, että kkp:n perustamisselvitystyö on pilottihanke Helsingin uudessa osallisuus- ja vuorovaikutustoimintamallissa. Myös tästä **OSALLISUUSPILOTISTA** tulisi mainita työn alkulähtökohdissa. Kaupunkistrategia 2017-21 määriteltiin vasta myöhemmin, siksi strategiaa koskeva selvitys tulee siirtää tehtävänannon jälkeen.

- Esiselvitysvaiheessa haetaan **KKP:N ALUSTAVAA TARKASTELUALUETTA**, niin kuin työn alkuvaiheessa yhteisesti määriteltiin: Tämä alue **"*käsittää ne keskeiset arvot ja arvokkaat alueet, jotka Helsingin kansalliseen kaupunkipuistoon halutaan liittää. Alustava tarkastelualue tarkentuu suunnittelualueeksi, kun vuorovaikutus, maankäytön reunaehdot, muut maankäyttösuunnitelmat ja kaavalliset edellytykset tarkentuvat. Alueen ei tarvitse olla alkuun tarkkarajainen, vaan rajaus tarkentuu suunnittelun kuluessa."*** Alustava tarkastelualue voi siis vielä sisältää maankäytöllisiä ristiriitoja ja ongelmia. Tämä määritelmä tehtiin työn saatteeksi ja **myös se tulee liittää raportin alkuun. (**Ks. Raisan dia 16.5.2018!) Läpi raportin käytettävä johdonmukaisesti oikeaa ilmaisua **alustava tarkastelualue**, kyse ei siis ole "*kansallisen kaupunkipuiston rajausesityksestä*" tms. kuten monin paikoin raportissa mainitaan (esim. sivu 10)

RAPORTIN ASIASISÄLLÖN JAOTTELU, KARTTATYÖN ESITTELY JA TYÖPAJOJEN YHTEENVEDOT SELKEÄMMIN

- Esiselvitysraportin luonnoksen jaottelu "Raportti+Liite 1+Muut liitteet" on hämmentävä ja vaikeaselkoinen, se sisältää paljon turhaa toistoa, reilu karsiminen voi helpottaa lukukokemusta huomattavasti. Samoja isojakin asiakokonaisuuksia (esim. vaikutusten arviot) käsitellään ihan turhaan toistellen molemmissa. Selvyyden vuoksi toivomme, että kukin asiakokonaisuus koottaisiin mahdollisen tiivistelmäosuuden lisäksi vain yhteen paikkaan.

- Työpajojen yhteenvedot puuttuvat ja materiaali on hajautettu niin, ettei siitä saa selvää kuvaa, niistä on lähinnä joitain lainauksia vaikutusten arviossa

- Kaikki esiselvitystyön aikana tuotettu materiaali tulee liittää varsinaiseen raporttiin ja tausta-+oheisaineisto vain tiedoksi liitteeseen. Mm. kaikki esiselvitystyön aikana syntyneet kartat, myös karttatyöpajan molemmat ns. yhteenvetokartat 21.3. ja 5.4.-18 perusteluineen sekä KKPH! -liikkeen 7.1.-19 päivitetty VE1 kartta+liiteteksti, tulisi työvaiheittain loogisessa järjestyksessä liittää osaksi varsinaista raporttia ja selvyyden vuoksi kaikki muissa yhteyksissä tuotetut kartat esitellä vain raportin liitteessä. Esim. Vistra-kartta ei ole VE Nyky+ vaihtoehtoa varten tehty kartta, eikä se näin ollen kuulu raporttiosioon (viite Maria Jaakkolan kommentti 4.4.19).

- Kaikki esiselvitysvaiheen kartat, myös luonnoksen sivulla 71 esitetyt karttatyöpajan karttatarkastelut tulee esittää riittävän isossa koossa (palstan levyisinä).

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI OBJEKTIIVISEKSI, ASENTEELLISUUTTA JA ENNAKKOLUULOJA KARSITTAVA

- **Vaikutusten arviointi ei ole kaikilta osin objektiivista ja työskentelyn aikana kerättyyn aineistoon nähden tasapuolista.** Luonnokseen sisältyy asenteellisuutta ja selvästi ennakkoluuloihin perustuvia mielipiteitä, ne tulisi erottaa faktapohjaisesta tiedosta ja karsia mahdollisimman tarkoin, huolimatta siitä kenen kommenteista on kysymys. Tulisi pyrkiä pysymään asialinjalla, vaikka kyse onkin vain arvioista. Ei ole mielekästä eikä oikeudenmukaista esittää asenteellisuuteen, väärinymmärrykseen tai vanhentuneeseen tietoon/tietämättömyyteen perustuvia oletuksia/väitteitä. Useimmat niistä joka tapauksessa näyttävät myöhemmin kyseenalaistuvan esim. muodossa "*Toisaalta..."* tai jotenkin epäillen ilmaistuna *"Ministeriön näkemyksen/tulkinnan mukaan...".* Kysymys ei ole irrationaalisista mielipiteistä, eikä vastakkainasettelusta. Mikäli ministeriöltä saadaan asian edistymiseen positiivisesti vaikuttavia viestejä, näitä ns. "näkemyksiä/tulkintoja", niin ymmärtääksemme niin myös voidaan toimia ja kaikki muu on spekulaatiota.

- Varsinkin vaikutusten arvioinnissa annetaan liikaa painoarvoa sellaisille työryhmän ulkopuolisille haastatteluille, joihin osallistuneet eivät ilmeisestikään ole perehtyneet aiheeseen ja ymmärrettävästi silloin asiat vaikuttavat epäselviltä, kuten esim. s. 26: *"Asemakaavoituksen osalta kansallisen kaupunkipuiston vaikutukset maankäytön suunnitteluun ja hankekehittämiseen nähdään epäselvinä."*, helpompaa siis ajatella että nykymenetelmin kaikki "*voi olla helpompaa"*. Esimerkiksi sivulla 87: *"Nykyisten kohteiden hyödyntäminen markkinoinnissa voi olla helpompaa"*, aivan yhtä hyvinhän voi olla ettei ole, voi olla vaikka päinvastoin. Ja mihin perustuu esimerkiksi taloudellisiin vaikutuksiin kirjattu tieto, että kkp:n hoitotarpeet saattaisivat lisätä kustannuksia, eikö näitä arvo-alueita muutoin hoidettaisi tai onko jotenkin edullisempaa tehdä käyttö- ja hoitosuunnitelmia monille alueille erikseen, kuin yhdelle kokonaisuudelle kerralla? Turhaa joko/tai arvuuttelua. Tällaiset kommentit vain jättävät lukijalle kuvan haastateltujen epävarmuudesta uusien asioiden edessä ja muutosvastarinnasta.

RISTIRIITAISUUKSIA JA HARHAANJOHTAVAA TIETOA POISTETTAVA/OIKAISTAVA

- **Luonnos sisältää hämmentävästi ristiriitaista ja harhaanjohtavaa tietoa.** Esimerkiksi useasti toistellen annetaan ymmärtää että pääsääntöisesti Vistravisioon pohjautuva VE Nyky+ vaihtoehto turvaisi kaupungin viher- ja kulttuuriympäristön kkp:a laajemmalla alueella, jotenkin helpommin, halvemmalla ja kuitenkin ihan yhtä hyvin kuin kkp. Mm. taloudellisia vaikutuksia lukiessa tähän on erittäin vaikea uskoa, siellä kun todetaan *"kkp:n mahdolliset kaavoitusta hankaloittavat ja hidastavat vaikutukset saattavat rajoittaa asuntotarjontaa" tai "tontinluovutuksesta saatavat myynti- ja vuokratulot saattavat vähentyä" (ss. 25 ja 87)*.

- Ristiriitainen informaatio sisältyy myös lukuisiin kautta raportin toistuviin toteamuksiin, missä korostetaan että VE Nyky+ tapahtuu *"kaupungin omin toimin"*, mikä tietysti johdattelee ajattelemaan että kkp:n kohdalla näin ei olisi, vaikka tosiasiassa **kkp:n perustaminen sekä alueen käyttö- ja hoitosuunnitelman laatiminen kuitenkin tapahtuu nimenomaan "kaupungin omin toimin"**. Ympäristöministeriön roolia ylikorostetaan toistuvasti, esim s. 37: *"Ympäristöministeriö vahvistaa hakemuksen sekä hoito- ja käyttösuunnitelman ja on sen jälkeen osallisena kansallista kaupunkipuistoa koskevassa suunnittelussa.",* näinhän ei ole vaan kaupunki suunnittelee ihan itse omin toimin, vaikka ministeriötä onkin lupa haluttaessa/tarvittaessa konsultoida.

- Useasti myös johdatellaan ajattelemaan, että kkp jollain tavoin estäisi kaupungin kehittämistä, esim. s. 26 ja s. 91: *"Helsingissä rakentamisen paineet ja hankkeiden ennakoitavuus ovat hyvin erilaiset kuin muissa kansallisen kaupunkipuiston statuksen saaneissa kaupungeissa ja halutaan säilyttää mahdollisuus kehittää kaupunkia",*

kysehän kuitenkin on vain siitä, ettei puistoon valittujen alueiden nimettyjä ja tunnistettuja erityisiä arvoja tule heikentää. Toisaalta vaikuttaa, että näkökulma tähän ns. "kehittämiseen" vaihtelee, vrt. esim. s. 27: "*Hankkeiden osalta kansallinen kaupunkipuisto ei estä alueiden kehittämistä, jos hanke edistää kansallisen kaupunkipuiston arvojen säilymistä."*

"HELSINKI MALLIN" YMS. VAIKUTUS PROSESSIN KESTOON JA KULKUUN MUKAAN SELVITYKSIIN

- Perustavanlaatuinen harhaanjohtava, läpi raportin toistuva johtopäätelmä sisältyy myös sellaisiin kaupungin kaavoitukseen viittaaviin lauseisiin kuten sivulla 32: *"Tavoitteena on ollut myös, ettei puisto rajautuisi alueisiin, jotka vaativat jatkossa yleis- tai asemakaavatasoista suunnittelua."* tai *"Maankäytön suunnittelun kannalta vaihtoehtojen rajaukset selviävät vasta asemakaavaprosesseissa ja valmistelu vie useita vuosia."* Esiselvitysvaiheessa kuitenkin haetaan vasta **kansallisen kaupunkipuiston alustavaa tarkastelualuetta, joka voi vielä sisältää epäselviäkin tilanteita ja jatkotarkastelussa pienentyä/suurentua**. Kaupunkipuistolle määritellyt **rajaukset eivät myöskään vaikuta niiden ulkopuolella tehtäviin toimenpiteisiin**, ks. esim. s. 27: *"Ministeriön tulkinnan mukaan kansallisella kaupunkipuistolla ei ole vaikutusta rajauksen ulkopuolisiin alueisiin, jollei kaupunki itse halua huomioida kaupunkipuistoa niiden suunnittelussa".* Jo alustavan tarkastelualueen määritelmässä (Raisan dia) esiselvitystyön alkuvaiseessa todettiin *"Mahdolliset maankäytöltään muuttuvat alueet esitetään tarkempaa selvitystä edellyttävinä muutosalueina.".*

- Eri puolilla raporttia toisteltu lähtökohta (esim. s. 9), jonka mukaan kkp ei saa olla ristiriidassa yleiskaavan "tavoitteiden" kanssa, on perusteeton tilanteessa, jossa yleiskaavan strateginen esitystapa tekee siitä juridiselta ohjausvaikutukseltaan ja rajoiltaan ainoastaan suuntaa-antavan.

- Useammassa kohdassa oikeusasteiden kumoamat alueet kuvataan alueina, joiden yleiskaavoitus on kesken. Vartiosaarta lukuun ottamatta (joka oli selvitysaluetta 2002 kaavassa) kaikilla kumotuilla alueilla on jäänyt voimaan 2002 yleiskaavan kaavavaraus. Joillakin alueilla, kuten Keskuspuiston osalta sama aluevaraus on betonoitu myös maakuntakaavassa. Eli niiltä osin yleiskaavatilanne on täysin selvä. Se ei ilmeisestikään ole nykyisten kaavoittajien mielen mukainen kaavatilanne, mutta se on toinen asia.

- Lisäksi kautta raportin useasti "unohtuu" että ministeriöstä on saatu ns. ***"Helsinki malli"*, joka haluttaessa helpottaa ja nopeuttaa prosessia, asemakaavoituksen ei tarvitse hakuvaiheessa olla valmiina vaan kaavoitusta voidaan hoitaa omaan tahtiin normaalisti**. Selvitys "Helsinki mallista" on oleellinen tieto ja se tulee liittää kaikkiin osioihin, missä maankäytön suunnittelusta ja vaikutuksesta toimintatapoihin ja prosesseihin kirjoitetaan. Koska annetun mallin mukaisesti on mahdollista toimia työvaiheiden yksinkertaistamiseksi, niin katsomme että kaikki raportissa painottuvat olettamukset prosessin liian pitkästä kestosta yms. ovat lähtökohtaisesti väärää tietoa ja siksi poistettava. Pitää myös muistaa että ainoastaan päätös kkp:n hakemisesta on määritelty tehtäväksi kuluvan valtuustokauden aikana ja kaikki muu, esim. asemakaavojen lainvoimaistuminen, voi rauhassa tapahtua omaan tahtiinsa.

****

SIVUKOHTAISIA KOMMENTTEJA JA KORJAUS-/MUUTOSEDOTUKSIA

***- lainaukset kursiivilla* >> ehdotetut muutokset/lisäykset punaisella, (poistettavat suluissa mustalla):**

KANSI: - **Korjattava** väärä vuosiluku: ("*...2018"*) > *...2019*

PUUTTUU: - Muutaman sivun mittainen **TIIVISTELMÄ** tehdyn työn vaiheista lopputulemineen tulisi **lisätä**

SIVU 5: "*Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin?"*

>> Raportin alkuun tulee **lisätä** koko esiselvitystyön perusteena oleva tehtävänanto; VALTUUSTOALOITE perusteluineen, päivämäärineen + linkki Helsinki-kanavalle. Tähän yhteyteen myös tiedot KUNTALAISALOITTEESTA ja maininta OSALLISUUSPILOTISTA. Kaupunkistrategiaselvitys vasta tehtävänannon jälkeen. Lisäksi työn alkulähtökohtiin tulee lisätä esiselvityksessä haettavan ALUSTAVAN TARKASTELUALUEEN määritelmä. >Ks. tarkemmin edellä kohdassa "MUITA YLEISIÄ HUOMIOITA":

>> **Lisättävä** puuttuva sana: >> "*Esiselvitysvaiheessa syksyllä 2017 ja vuoden 2018 aikana on etsitty vastauksia kysymyksiin: ... ..."*

SIVU 6 ja kaikki muutkin sivut missä esiintyy:

>> **Poistetaan** ensimmäisen kappaleen viimeinen harhaanjohtava lause (*"Kansallinen kaupunkipuisto ei ole kuitenkaan väline koko kaupungin viher- ja kulttuuriympäristöverkoston suojeluun ja kehittämiseen ja hoitamiseen.")* >> **Tilalle** lyhyt asiapitoinen selvitys esim: *"Alueelle tehdään yksi yhteinen käyttö- ja hoitosuunnitelma. Kaupungin muiden viher- ja kulttuuriympäristöjen hoitoa jatketaan entiseen tapaan Vistravision mukaisin linjauksin."* HUOM: Kyseinen harhaanjohtava ajatuskuvio toistuu hieman eri sanoin myös mm. sivuilla 11, 12 ja kaksi kertaa sivulla 33 >> poistettava/korjattava myös siellä!

HUOM: KKPH!-liikkeen tavoitteena ei ole koko Helsingin viheralueverkoston sisällyttäminen tulevaan kansalliseen kaupunkipuistoon. VE1 kuvaa alustavaa tarkastelualuetta, joka on pohjana jatkotyössä. Lähtökohtaisesti on tärkeää ymmärtää, että Vistra ja/tai VENyky+ toimeenpano tukee tehokkaasti kansallisen kaupunkipuiston toteuttamista, mutta ei korvaa sen perustamista.

SIVU 9 ja 53:

- **Korjattava**: ("*asukasyhdistyksiä* ") >>*"kaupunginosayhdistyksiä"*

SIVU 10:

- Korjattava virheellinen aikatieto sivun alkukappaleessa: *"(Kyselyn jälkeen 2018 vuoden alusta)* >>*Syyskuussa 2017 käynnistyi viiden työpajan sarja."*

- Asenteellinen ilmaisu ensimmäisen kappaleen lopussa **korjattava ja selvennettävä mistä johtui!** (HUOM: Ei siis johtunut kiinnostuksen puutteesta!): *"Aktiivisesta markkinoinnista ja kutsuista huolimatta (verkkokeskustelu ei kiinnostanut kuin pientä joukkoa henkilöitä, jotka muutenkin osallistuivat asian valmisteluun.)* **tilalle** >> *verkkokeskusteluun osallistui vain pieni joukko henkilöitä, mikä todennäköisesti johtui kyselyn erittäin lyhyestä vain 5 arkipäivää kestäneestä aukiolosta, siitä että osallistuminen vaati vahvaa tunnistautumista ja testikäytössä olleen kyselyalustan teknisistä ongelmista, joiden vuoksi ohjelma ei toiminut kaikilla koneilla."* HUOM: Kyseiset ongelmat on todettu myös verkkokeskustelun yhteenvedossa Hgin omilla nettisivuilla! >> Selvitys tulee lisätä myös muualle missä tätä verkkokeskustelua käsitellään mm. s. 66

- Sivun viimeinen lause ja vastaava kohta oheisessa taulukossa **korjattava**, koska ei voi sanoa että "ei pystytty" tai "saatu aikaan", kun siihen ei edes pyritty!: ---*"Yksimielisesti hyväksyttävää tarkastelualuetta (ei ole saatu aikaan)* **tilalle >>** *ei ole pyritty määrittelemään"* ---*"Laajasta ja intensiivisestä vuorovaikutusprosessista huolimatta esiselvitystyössä ei ole (pystytty)* **tilalle >>** *päädytty muodostamaan yhtä yhteisesti hyväksyttävää kansallisen kaupunkipuiston alustavan tarkastelualueen rajausesitystä tai selkeää näkemystä siitä, tulisiko Helsingin hakea kansallisen kaupunkipuiston perustamista vai pyrkiä omilla toimillaan muutoin saavuttamaan kansallisen kaupunkipuiston perustamiselle asetettuja tavoitteita."* HUOM: Viittaamme työryhmäkokouksen

27.8.2018 muistioon ***"Raportin ei tarvitse olla ristiriidaton ja konsensusta ei tarvitse syntyä, kunhan kaikki näkökulmat tulevat riittävästi esille." >>*** Huomioitava myös sivulla 57.

SIVU 11:

- Kolmas kappale alhaalta outo paikkaansa pitämätön väite. (EI OLE TURVATTU!)>> Seuraava lause **muutettava**: ***"****Myöhemmin työryhmätyössä todettiin, että valtuustoaloitteessa esitetty laaja viher- ja virkistysverkosto on jo osoitettu (ja turvattu* << **poistetaan**) *Helsingin oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa 2016, uuden yleiskaavan teemakartoissa ja vuonna 2016 kaupunkisuunnittelulautakunnan hyväksymissä viheralueiden suunnitteluperiaatteissa VISTRA II."* Tässä siis esitetään, että yleiskaava teemakarttoineen ja Vistra II turvaisi Helsingin virkistys-, viher- ja kulttuuriympäristöt. Tälle ei ole mitään takeita saati kaupunkilaisten luottamusta. Vahva odotusarvo on, että ko. alueiden ominaispiirteet ja keskeiset arvot eivät säily jälkipolville ilman kkp:n statusta tai perusteellista asennemuutosta.

>> Toinen kappale alhaalta **poistettava** virheellisesti johdatteleva ajatuskuvio, jonka sisältö sama kuin myös mm. sivulla 6 ja kaksi kertaa sivulla 33: (*"Työryhmätyössä todettiin, että kansallinen kaupunkipuisto -käsite ei ole työkalu koko kaupungin viher- ja kulttuuriympäristöjen kehittämiseen ja hoitamiseen, vaan siihen on kaupungilla kaavoitukseen ja muuhun suunnitteluun perustuvat keinot."*) Ks. tarkemmin perustelut s. 6

SIVU 12:

>> Koska kkp ja Vistra/VE Nyky+ **eivät ole kilpailevia** esityksiä, vaan voivat niin haluttaessa toimia rinnan toisiaan tukien ja täydentäen ja koska lauseessa esitetään pilottiin osallistuneiden toive omituisella tavalla ministeriön roolia tarpeettomasti korostaen, mielestämme tämä lause tulisi **poistaa >>** *("Vaihtoehto VE Nyky+ täyttäisi parhaiten kaupunkilaisten tavoitteen kehittää viher- ja kulttuuriympäristöjä tasapuolisesti koko kaupungin alueella, mutta toisaalta vaihtoehto ei täyttäisi vuorovaikutuspilottiin osallistuneiden kaupunkilaisten esiintuomaa toivetta ympäristöministeriön päätöksellä syntyvästä statuksesta ja toimintatavasta.")*

>> Toisen kappaleen toista lausetta **korjattava**: *"(Liike esittää, että alla esittämänsä karttarajauksen lisäksi tarkastelualuetta laajennetaan rakennettujen kulttuuriympäristöjen, siniverkostoon kuuluvien purojen sekä erityisesti koillisten ja itäisten poikittaisten viheryhteyksien osalta.)* << **poistetaan**, **tilalle** >> *"KKPH!-liike esittää, että jatkotyössä selvitetään rakennettujen kulttuuriympäristöjen, siniverkostoon kuuluvien purojen sekä poikittaisten viheryhteyksien osalta sellaiset mahdolliset alueet, joiden tulisi kuulua kansalliseen kaupunkipuistoon."*

>> Toisen kappaleen viimeinen lause toistaa taas harhaanjohtavaa ajatusta, laaja rajaus ei suinkaan kata koko viherrakennetta. **Poistettava turha lause >>** ("*Laajan rajauksen on katsottu täyttävän kansallisen kaupunkipuiston kriteerit, mutta työryhmätyössä on nostettu esiin myös kysymys siitä, onko kansallinen kaupunkipuisto oikea väline koko viherrakenteen säilyttämiseen ja kehittämiseen."*) HUOM: **KKPH!-liikkeen tavoitteena ei ole koko Helsingin viheralueverkoston sisällyttäminen tulevaan kansalliseen kaupunkipuistoon. VE1 kuvaa alustavaa tarkastelualuetta, joka on pohjana jatkotyössä. Tulevan puiston alue voi supistua ja/tai laajentua jatkotyössä tarkentuvien arvojen ja kaavoituksellisten olosuhteiden mukaisesti.** Lisäksi tulee huomata että Vistra yms. strategiat, VENyky+ toimeenpano ja kkp eivät ole toisiaan pois sulkevia ratkaisuja vaan voivat hyvin toimia rinnan ja tukea toistensa toteutumista.

>> Koko kolmas kappale on pahoin harhaanjohtava, siinä tehdään mm. yleiskaavan pikseleiden rajapintoja ja ns. muutosalueita koskevia linjauksia, joiden tekeminen on valtuutettujen mandaatilla ja **yleiskaava ainoastaan mahdollistaa, ei velvoita**. Kanta jonka mukaan kumotuille maankäytön muutosalueille tulisi laatia uusi yleiskaava, eikä ko. alueita voisi sisällyttää kkp-rajaukseen, ei kestä tarkempaa tarkastelua. Kansallisen kaupunkipuiston **hakuvaiheessa ei välttämättä edes tarvita tarkan aluerajauksen selvittämistä**, niin kuin

annetaan ymmärtää. Kappaleen koko sisältö lienee vanhentunutta, kirjausvaiheessa ei ilmeisesti ole ollut tietoa esim. ns. "Helsinki mallista" ja väittämiä näyttää myös kumoutuvan jo seuraavassa kappaleessa. Asemakaavojen ei tarvitse hakuvaiheessa olla valmiita, vaan ne voivat tietyin ehdoin valmistua ihan omassa aikataulussaan kun muutenkin tulisivat ajankohtaisiksi. Ks. mm. alustavan luonnoksen 25.5.18 s. 97 *"Kaavalliset edellytykset ja mahdolliset maankäytön muutosalueet: Ympäristöministeriön tulkinnan mukaan Helsingin uuden yleiskaavan esitystapa ei ole este kkp:n rajauksen esittämiselle. Kkp:n rajaus perustuu asemakaavoihin ja maankäytön muutosalueisiin liittyvillä alueilla esitetään ohjeellinen rajaus. Rajauksen täsmentymisestä tulee määrätä myöhemmin hoito- ja käyttösuunnitelmassa, joka ohjaa kaavoitusta. (J-P Flander 3.4.18)*
Koko sivun kolmas kappale tulee **korjata** ja virheelliset väittämät ja perusteettomet linjaukset oikaista.

SIVU 13:

- LISÄYS ja KORJAUS kuvatekstiin >> *"VE1. Alustava tarkastelualue KKPH! -liikkeen vuonna 2018 nettidialogia varten tekemän esityksen mukaisesti. KKPH!-liikkeen (esittämä laajennettu ja* ***<<poistetaan****) tarkennettu rajausesitys on esitetty liitteessä X."* << sivulla X ? >>

<< HUOM: *"Muissa liitteissä*" sivulla 123 esitelty **7.1.19 päivitetty VE1 kartta tulee osana esiselvitystyötä liittää mukaan raporttiin ja myös liiteteksti *"Jatkotyössä karttaan täydennettävät alueet ja asiakokonaisuudet"*** on esitettävä riittävän suuressa, luettavassa koossa.

SIVU 14 ja 36:

- "Esiselvitysvaiheessa on katsottu, että ympäristöministeriön ehdottamat rajausta koskevat tarkennukset Lapinlahden - Hietarannan – Töölön puistojen ja rantojen – Meilahden huvila-alueen – Seurasaarenselän aluekokonaisuuden liittämisestä tähän kokonaisuuteen on tarkoituksenmukaista tehdä mahdollisessa perustamisselvitysvaiheessa." **???** >> KKPH!-liike kokee hämmentävänä, että ministeriön kommentit lisättävistä alueista on yhdistetty koskemaan nettidialogikarttoja VE2 ja VE3? >> Virkamiestyönä 21.3.-18 valmistuneesta optioalueita sisältäneestä kartasta ***"Kkp-työryhmän Kartta 4 - KKP:n keskeiset perustelut osa-alueittain - 5.4. työryhmätyön yhteenveto sekä YM:n kommentit 5.4."*** voidaan tarkistaa että tuota kyseistä karttaa koskien YM:n tarkennuksiin kuuluivat edellä mainittujen lisäksi myös **Laajalahden kulttuurimaisema, Vanha Munkkiniemi rantoineen sekä myös Itäinen kulttuuripuisto ja Mustavuori**. **Selvyyden ja johdonmukaisuuden vuoksi karttatyöpajan 1.3.-18 jälkeen virkamiestyönä syntyneet molemmat yhteenvetokartat, sekä koosteluonnos 21.3.-18 että työryhmän yhteenveto 5.4.-18 tulee perusteluineen liittää raporttiin.**

- "*Merellinen rajaus (VE3)"* ***>> "****Puistorajaus sisältää tiivistettynä Suomen ja Helsingin historian ja Helsingin kansallisesti merkittävät erityiset arvot ja alueet. Alue on kaupunkirakenteen keskellä oleva seudulle jatkuva…"* **Virheellista informaatiota tulee poistaa/oikaista.** Tästä vaihtoehdosta arvioidaan tavalla, josta voi olla **täysin eri mieltä** 1) Alue ei sisällä tiivistetysti Suomen, eikä edes Helsingin historian kansallisesti merkittävistä arvoista ja alueista kuin murto-osan (vrt. esim. Tuomarinkylän kartano...), 2) alue ei ole kaupunkirakenteen keskellä, 3) alue ei ole seudulle jatkuva, 4) alue ei ole helposti saavutettavissa.

- Huolestuttavaa on myös, että merellinen VE3 ei myöskään ota huomioon kkp:n **perustamisedellytyksiin kuuluvaa kaupunkiluonnon monimuotoisuuden näkökulmaa,** paradoksaalisesti ei edes vedenalaisen luonnon. Zonation menetelmä osoittaa, että kaupungin keskusta-alueen vedenalainen luonto on lähes täysin menetetty. Rikkainta huolella vaalittavaa vedenalaisluontoa ja parhaita kutualueita löytyy vain kaupungin arvokkaiden lahtien suojista. Vartiokylänlahti idässä ja Laajalahti lännessä jäävät molemmat tämän kuitenkin juuri vesialueita korostavan merellisen vaihtoehdon ulkopuolelle, ainoastaan Vanhankaupunginlahti on mukana.

- *"Vuorovaikutuksessa on syntynyt yksimielisyys siitä, että Helsingin edustan merimaisema ja keskustan keskeiset kaavoitustilanteen kannalta selkeät puistot ja kulttuuriympäristöt olisivat mahdollisen kansallisen kaupunkipuiston ydinaluetta."* Tuskinpa on sellaista yksimielisyyttä, että VE3 yksinään olisi kkp:n ydinaluetta, vaikka voikin olla tärkeä osa kokonaisuutta, tässä vaihtoehdossa kuitenkin on lähinnä kysymys vain vedestä. Viittaamme valtuustoaloitteeseen:***"... Sen ytimen muodostavat ekologisesti merkittävimmät vihersormet ja sekä valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt. Puistokokonaisuudessa saariston ja merenrantojen, Vantaanjoen ja kaupunkipurojen, puistojen ja luonnonmetsien sekä keskustakortteleiden ja esikaupunkien kulttuuriympäristöt muodostavat yhtenäisen verkoston."***

SIVUT 13-16, 31-32 ja 36:

- Alustavien tarkastelualueiden vaihtoehdot VE2 ja VE3 eivät vastaa valtuuston aloitteessaan esittämää tavoitetta *"laajasta merellisestä ja mantereisesta idästä länteen ja etelästä pohjoiseen ulottuvasta urbaanista uuden ajan kaupunkipuistosta"*. Vaihtoehto Nyky+ ei edes ole kkp:n vaihtoehto, eikä korvaa sitä, molemmat voivat niin haluttaessa kuitenkin toimia rinnan toisiaan täydentäen ja tukien, jolloin saataisiinkin aikaan vahva kestävää kaupunkikehitystä tukeva innovatiivinen toimintatapa.

SIVU 15 ja 36:

- *(VE3)* jatkuu **>>** *"Rajauksen on katsottu täyttävän kansallisen kaupunkipuiston kriteerit.*" KUKA on katsonut? KKPH!-liikkeen käsityksen mukaan **kriteerit eivät täyty! >>** *"Esiselvitysvaiheessa on katsottu, että ympäristöministeriön ehdottamat rajausta koskevat tarkennukset Lapinlahden - Hietarannan – Töölön puistojen ja rantojen – Meilahden huvila-alueen – Seurasaarenselän aluekokonaisuuden liittämisestä tähän kokonaisuuteen on tarkoituksenmukaista tehdä mahdollisessa perustamisselvitysvaiheessa."* **Ks. kommentti edellä koskien s. 14 karttaa VE2. YM:n lisäyskommentit on kirjattu karttatyöpajan yhteenvetokarttaan "Kkp-työryhmän Kartta 4", tähän karttaan 5.4.-18 päivättyihin tarkennuksiin kuuluivat myös Laajalahden kulttuurimaisema, Vanha Munkkiniemi rantoineen sekä Itäinen kulttuuripuisto ja Mustavuori.** (ks.edellä s. 14**)**

- *(VE Nyky+)* >> **Poistettava** asenteellinen ja harhaanjohtava kommentti: (*"Oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa (2016) osoitettu koko kaupungin alueelle ulottuva, helposti saavutettava viher- ja kulttuuriympäristöjen verkosto turvaa vuorovaikutuksessa esille tulleet tavoitteet laajemmin kuin tietylle alueelle rajattu kansallinen kaupunkipuisto.")* **Kkp turvaa arvoja ja tavoitteita strategista yleiskaavaa, Vistraa yms. visioita ja strategioita varmemmin, mutta nämä eivät ole toisiaan pois sulkevia menetelmiä, vaan tukevat ja täydentävät toisiaan. (**Ks. myös perustelut edellä mm. kohdissa s. 12, 13-16 ...)

SIVU 16:

- Tässä tehdään tykö vaihtoehtoa VE Nyky+ ja luetellaan jo kaupungin ohjelmassa olevia strategioita ja erilaisia utopioita. ***"****Nyky+ koko kaupungin alueelle ulottuva laaja "Merellinen viherverkostokaupunki" suunnitellaan kehittämällä uudenlainen toimintatapa toimialojen ja asukkaiden yhteistyöhön."* **Ei kuitenkaan selvitetä mikä ja millainen tämä uudenlainen tapa voisi olla, ei myöskään sitä miten tämän viherverkostokaupungin arvot on tarkoitus turvata. Kkp ja kaupungin toimintasuunnitelmiin kuuluvat erilaiset olevat tai tulevat strategiat eivät ole toisiaan pois sulkevia menettelytapoja vaan tukevat ja täydentävät toisiaan. Kkp kuitenkin kiistatta turvaa sen piiriin valittuja arvoalueita toistaiseksi tiedossa olevia vaihtoehtoisina esitettyjä muita keinoja paremmin.**

- Sivulla esitetty **VISTRA-kartta** ei ole syntynyt kkp:n esiselvitystyön aikana, se ei myöskään ole ollut mukana nettidialogissa ja näin ollen se on selvyyden vuoksi **poistettava kkp:n esiselvitysraportista ja liitettävä tiedoksi liite-osaan!** (viite Maria Jaakkolan kommentti kokouksessa 4.4.-19)

SIVUT 17-23: ***"Helsingin tarinasta tarkastelualueeksi"***

- Tätä esiselvitykseen kuuluvaa Hgin tarinaan ja alustaviin tarkastelualueisiin keskeisesti liittyvää arvoalueiden tarkastelua on tehty vain lähinnä VE3 -alueelta... **>> tarkistettava ja täydennettävä valtuustoaloitteen mukaisesti muidenkin vaihtoehtojen osalta:** ***"Sen ytimen muodostavat ekologisesti merkittävimmät vihersormet ja sekä valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt. Puistokokonaisuudessa saariston ja merenrantojen, Vantaanjoen ja kaupunkipurojen, puistojen ja luonnonmetsien sekä keskustakortteleiden ja esikaupunkien kulttuuriympäristöt muodostavat yhtenäisen verkoston."***

- Esim. s. 21 *"Kansallisen historian ja kaupungin omien kehitysvaiheiden kannalta merkittäviä kulttuuriympäristöjä rakennuksineen kantakaupungin alueella"* >> **Esikaupunkien arvokkaat kulttuuriympäristöt** puuttuvat kokonaan listauksista, vaikka kuuluvat aloitteessa lueteltuihin kohteisiin: "...***sekä keskustakortteleiden ja esikaupunkien kulttuuriympäristöt muodostavat yhtenäisen verkoston."*** LISÄTTÄVÄ!

- Merkittäviä luontokohteitakin huomioidaan ainoastaan VE3 -vaihtoehdon alueilla ja lähinnä vain listaamalla suojelukohteita tai suojeluun varattuja alueita. Puiston perustamisedellytyksiin kuitenkin kuuluu myös **luonnon monimuotoisuuden näkökulma** ja huomiota tulisi kiinnittää myös Helsingin luontotyyppien tai lajiston merkitykseen. Helsingin vedenalaisenkin luonnon kaikkein rikkaimmat alueet sijoittuvat pääasiassa alueille Vartiokylänlahti, Laajalahti ja Vanhankaupunginlahti, joista vain viimemainittu on mukana vaihtoehdoissa VE2 ja VE3. Lisäksi esimerkiksi Helsingin metsien luontoarvot ovat valtakunnallisestikin erityisen merkittäviä. Monipuoliset luontoarvot ovat tärkeitä sekä kaupungin asukkaille että vierailijoille ja siten oleellinen osa Helsingin tarinaa. Jää epäselväksi, onko väite Helsingin erottumisesta muista Itämeren kaupungeista vehreänä ja merellisenä totta vai tarinaksi tarkoitettu.

SIVU 25: *"Taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset elinkeinoelämälle ja matkailulle"*

- Koko kappale on **asenteellinen, ennakkoluuloinen ja korostuneen negatiivinen**, eikä vastaa elinkeinoja ja matkailua käsitelleessä esiselvitystyöpajassa mukana olleiden useiden puolueettomien asiantuntijoiden positiivisia näkemyksiä. Mahdollisia vaikutuksia tulisi käsitellä objektiivisesti ja tasapuolisesti. Nähtävästi joidenkin työpajatyöskentelyyn osallistumattomien "kaupungin elinkeino- ja matkailuasiantuntijoiden" kanssa on työryhmätyön ulkopuolella käyty keskusteluja ja heidän kielteisiä ja erittäin varautuneita mielipiteitään on nostettu työpajatyöskentelyssä saatujen positiivisten arvioiden edelle ja yläpuolelle, mitä **ei voi pitää oikeudenmukaisena**. Monet esitetyistä kommenteista näyttäytyvät lähinnä asiaan perehtymättömyytenä tai uuden pelkona ja muutosvastarintana. Näiden kaupungin omien asiantuntijoiden kommenteista päätellen kaikki kaupungin arvo-alueetkin tulee säilyttää vain rakennusreservinä.

SIVU 26: *"Vaikutukset maankäytön suunnitteluun ja hankekehittämiseen"*

- Myös tämä kappale on kovin **asenteellinen ja sisältää ennakkoluuloja ja kaikenlaista kyseenalaista ja epäselvää tulkintaa**. Mihin esimerkiksi perustuu myös sivulla 92 esiintyvä väite, ettei korttelialueita juurikaan voisi liittää kkp:n *"koska niiden kehittämistarpeita on vaikeaa ennakoida"*? Valtuuston tahto selvitettävistä alueista kuitenkin ilmaistaan valtuusto-aloitteessa ja siinä ovat mukana myös ***"keskustakortteleiden ja esikaupunkien kulttuuriympäristöt"***.

- Irrallinen toteamus (*"Helsingissä halutaan säilyttää mahdollisuus kehittää kaupunkia.")* ilmaisee että halutaan uskoa ja annetaan toistenkin ymmärtää että kkp jotenkin rajoittaisi tuota mahdollisuutta, mikä ei pidä paikkaansa ja tällaiset huomautukset olisikin **poistettava.**

- Tästä myös **puuttuu ministeriön selvitys mm. ns. "Helsinki-mallista"**, millä on merkittävä rooli kaavoituksen ja prosessin keston kannalta: ks. s 13 *"Ympäristöministeriön edustajan mukaan tarkkaa rajausta ei olisi tarpeen selvittää, jos kansallista kaupunkipuistoa koskevaan hakemukseen liitetään kaupunginhallituksen ja valtuuston hyväksymät oikeudellisesti sitovat määräykset, jotka ohjaavat tulevaa kaavoitusta. Tämä jouduttaisi hakuprosessia ja jättäisi puiston tarkan rajauksen määrittämisen tuleviin kaavamuutosprosesseihin. Ympäristöministeriön edustajan mukaan määräykset voidaan antaa osa-alueittain (kuten muissa kaupungeissa) tai annetaan yksi yhteinen määräys, joka koskisi kaikkia kansalliseen kaupunkipuistoon liittyviä maankäytön muutosalueita (”Helsingin malli”)."* << Ehdottomasti **lisättävä oleellinen tieto!** >> Tämä lisättävä myös muualle missä maankäytön suunnittelusta ja vaikutuksesta toimintatapoihin ja prosesseihin kirjoitetaan, kuten myös sivulle 34 ja liiteosiosta löytyviin kappaleiseen *"Vaikutukset maankäytön suunnitteluun ja hankekehittämiseen"* alkaen sivulta 92 ja *"Vaikutukset kaupungin toimintatapoihin ja prosesseihin"* alkaen sivulta 95.

SIVU 27:

- Maakuntakaavaa koskeva tieto *"Kansallinen kaupunkipuisto otetaan huomioon myös maakuntatason suunnittelussa ja rajaus osoitetaan maakuntakaavassa."* saattaa olla virheellinen. Tämä tulisi **TARKISTAA ja tarvittaessa oikaista.**

SIVU 28:

- Sivun viimeisen kappaleen voisi itsestäänselvyytenä ja turhana **poistaa**: ("*Toisaalta kaupunki voi toiminnassaan toteuttaa kansallisen kaupunkipuiston arvoja ja tavoitteita ilman puistopäätöstäkin kaavoituksen keinoin sekä kehittämällä kulttuuriympäristöjen ja virkistysalueiden uudenlaista palvelukokonaisuutta...")* Kuulostaa hienolta, näinhän tietysti voisi ja toivottavasti tekeekin huolimatta siitä perustetaanko kansallista kaupunkipuistoa. Kkp kuitenkin turvaa siihen valittujen alueiden arvot muita käytössä olevia ja todennäköisesti myös kaikkia vasta visioituja konsepteja varmemmin.

SIVU 32:

- Viittaamme kommentteihin edellä. Tämänkin sivun viimeistä kappaletta koskien edelleen toteamme samaa kuin mm. tätä edeltäneessä kommentissa, että on erittäin toivottavaa, että kaupunki kaiken aikaa jatkaa työtään huolehtimalla kaupungin viher- ja kulttuuriympäristöistä, ilman minkäänlaisia tarpeettomia keskeytyksiä ihan siitä huolimatta vaikka kaupunkiin perustettaisiinkin kansallinen kaupunkipuisto.

SIVU 33: *"Johtopäätökset ja jatkotoimenpiteet"*

- Johtopäätöksiä ei ole koottu osana osallisuuspilottia yhteistyössä KKPH!-liikkeen edustajien kanssa eikä niistä edes keskusteltu missään työryhmätapaamisessa, vaikka näihin lopputulemiinhan koko esiselvitystyövaihe kulminoituu.

- Heti johtopäätösten aluksi todetaan: *"Perustamisselvityksen tekeminen on osa kaupunkistrategian Elävät, omaleimaiset ja turvalliset kaupunginosat –tavoitetta."* Huomautamme, että VE3 ei millään tavoin vastaa tähänkään tavoitteeseen.

- Sisältää mielenkiintoista pohdintaa, mutta joidenkin mietteiden päätyminen johtopäätöksiin hämmästyttää: *"Lisäksi on ollut vaikea erottaa itse päätöksen vaikutukset ja sellaiset vaikutukset, jotka syntyisivät niistä toimista, joita odotetaan tehtävän puistoa koskevan päätöksen jälkeen tai jotka joka tapauksessa tehtäisiin."*

- *"Vaikutukset kaupunkilaisten osallisuuteen, virkistykseen, opetukseen ja kulttuuriin nähtiin positiivisina, jos puisto ulottuu mahdollisimman laajalle alueelle ja negatiivisina, jos puistorajaus olisi suppea."* Erikoinen tulkintatapa ja ajattelumalli, mikäli niin on tarkoitettu kuin on kirjoitettu! Tämä ei ole oikea tulkinta tai sitten kyseessä on lapsus asian kirjaamisessa. >> Kansallisen kaupunkipuiston vaikutukset ovat tietysti sitä positiivisempia mitä laajemmasta alueesta on kyse, mutta eivät ne mitenkään negatiivisiksi pienemmänkään alueen kohdalla voi muuttua. Ilmaisua tulee **korjata**.

- Jo aikaisemmin muutamaankin kertaan kommentoitu läpi raportin toistuva harhaanjohtava ajatuskuvio siitä, ettei kkp ole tarkoitettu koko kaupungin viher- ja kulttuuriympäristöjen kehittämistyökaluksi, toistuu tällä sivulla kahteen kertaan. >> ks. kommentit edellä ss. 6, 11 ja 12.

SIVUT 33-34:

- Koko taloudellisiin hyötyihin viittaava kappale sivun 33 lopussa ja 34 alussa pohjautuu arvuutellen lausuttuihin negaatioihin, vastoin asiaa käsitelleen työpajan asiantuntijamielipiteitä ja olemassa olevien kansallisten kaupunkipuistojen kautta välittyneitä pääsääntöisesti positiivisia kokemuksia. Kappaleessa mainitut asiantuntijat lienevät asiaan tarkemmin perehtymättömiä ja siksi varauksellisia tai mieluummin näkisivät kaikki kaupungin arvoalueetkin rakentamisen reservinä: *"...vaikutukset sen sijaan saattavat rajoittaa asuntotarjontaa Helsingissä, mikä olisi negatiivista asuntomarkkinoiden toiminnalle."*

- Annetaan myös hieman vaikeaselkoisesti, vaikka samalla yksioikoisesti sellainen kuva, että kkp ei sallisi alueen kehittämistä ja esimerkiksi jotkin merelliseen strategiaan sisältyvät *"elinkeinoelämän tarpeet"* saattaisivat vaarantua, ellei jätetä *"kehityspolkuja uusille hankkeille"*. << Kkp:a voidaan kehittää oikein mielellään, vaikka olemassa olevia yhdessä todettuja merkittäviä arvoja ei tulekaan vaarantaa! Pelottavaa jos merellinen strategia on aikeissa turmella ainutlaatuisen merellisen Helsingin arvot. *"Yritysten sijoittumisen kannalta oleellista on Helsingin vetovoimaisuus yleensä, yhtenä tekijänä vihreys ja merellisyys, eikä päätös kansallisesta kaupunkipuistosta."* << Juurikin näiden arvojen turvaamiseksi **kansallista kaupunkipuistoa kipeästi tarvitaan**!

- Ilmeisesti samat skeptiset asiantuntijat kuin edellä, katsovat epäillen myös kkp:n mahdollisia vaikutuksia matkailulle. Kkp:n brändi on kuitenkin juuri niin vaikuttava kuin millainen siitä tehdään ja tukee *"kaupungin markkinointia"* juuri niin vahvasti kuin sen tarjoamia mahdollisuuksia osataan ja halutaan hyödyntää.

- Kaavoitusta koskevassa kappaleessa kerrataan jälleen yleiskaavan sanelevaa ja muutosalueiden yms. rajoittavaa vaikutusta. Tässä myös jälleen "unohtuu" tai ei ole ollut kirjausvaiheessa vielä tiedossa, että niin haluttaessa käytettävissä on ns. "Helsinki malli", joka yksinkertaistaa ja nopeuttaa mahdollista kkp -prosessia. Toisekseen esiselvitysvaiheessa ei vielä edes ole tarkoituksena määritellä tarkkoja rajoja alustavalle tarkastelualueelle (ks. määritelmä), eikä niiden tarvitse olla tarkoin määriteltyjä vielä hakuvaiheessakaan.>> **Tieto Helsinki mallista lisättävä ja asiasisältö päivittettävä sen mukaiseksi.** Näitä seikkoja on tarkemmin kommentoitu jo edellä.

- Vaihtoehdot VE2 ja VE3 sisältävät väitteestä poiketen tosiasiassa vain pienen osan "*Suomen ja Helsingin historian ja tarinan kannalta tärkeimmistä arvokkaista virkistys-, luonto- ja kulttuuriympäristöistä"*. "*Vaihtoehto VE3 (merellinen rajaus) on yhteinen perusta kaikille vaihtoehdoille."* << Näin voi ollakin, mutta yksin lähes pelkkänä vesialueena täysin riittämätön luontopääkaupunkimme "maailman toimivimmaksi kansalliseksi kaupunkipuistoksi".

SIVU 35:

- "...*VE Nyky+ ja siihen liittyvä kaupungin yhteisen uuden toimintatavan ja suunnittelujärjestelmän kehittäminen on aloitettava joka tapauksessa heti, jotta tavoitteet merellisestä viherverkostokaupungista, luontoarvojen turvaamisesta, vapaa-ajan palveluista sekä kulttuuriympäristökokonaisuuksien vaalimisesta toteutuvat kaupungin tiivistyessä."* << Jää aivan kokonaan selvittämättä millä tavoin tämä yhdeksi kkp:n selvitystyön vaihtoehdoksi nostettu VE Nyky+ juridisesti eroaa nykyisesta Vistravisiosta, millä ei ole tuntunut olevan juurikaan mitään painoarvoa kaupunkia "kehitettäessä". Tämän uutena mainostetun VE Nyky+ *"toimintatavan ja suunnittelujärjestelmän"* mahdollinen uusi toteutusmekanismi on säilynyt salaisuutena jopa työryhmätyössä mukana olleille KKPH! -liikkeen jäsenille. Sikäli kuin tällainen järjestelmä on jo mahdollista toteuttaa ja se vain käytännössä noudattelee erilaisia olemassa olevia strategioita, niin tokihan sen pitäisi olla jo käytössä tai ainakin aloitettava heti niin kuin raporttiin on kirjattu. Ei ole osoitettu mitään konkreettista millä tavoin VE Nyky+ voisi korvata kansallisen kaupunkipuiston tarpeen, eikä se näin ollen ole vaihtoehto kkp:lle ja näinhän raportissakin tällä sivulla lopulta todetaan >>"*Vaihtoehto VE Nyky+ ei sulje mahdollisuutta jatkaa selvitystä tai hakea kansallisen kaupunkipuiston statusta myöhemmin."* Miksi siirtää huomiseen minkä voimme tehdä jo tänään?

- Sivun viimeisenä on lause, minkä on täytynyt jäädä raporttiin vahingossa >> (*"Kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvityksessä ja hakemisessa voidaan edetä vain, jos kaupunkilaisten ja kaupungin valmistelijoiden vuorovaikutuksessa löytyy yhteinen esitys kansallisen kaupunkipuiston tarkastelualueesta.)*<< ***POISTETTAVA!*** Esiselvitysvaiheen alussa työryhmätyöskentely pyrki löytämään yhtä yhteistä vaihtoehtoa kansallisen kaupunkipuiston alustavaksi tarkastelualueeksi, mutta myöhemmin tilanne jostain syystä muuttui, eikä yhteisen ehdotuksen puolesta enää keskusteltu, sellaiseen ei millään tavoin edes pyritty. Ymmärsimme, että kaikki syntyneet ehdotukset siirtyvät päätöksentekoon. Viittaamme myös työryhmäkokouksen 27.8.2018 muistioon ***"Raportin ei tarvitse olla ristiriidaton ja konsensusta ei tarvitse syntyä, kunhan kaikki näkökulmat tulevat riittävästi esille."***

SIVU 36:

- Sivun alussa merellistä vaihtoehtoa VE3 esittelevässä ja vahvasti puoltavassa kappaleessa esitetyt argumentit on lähes jokainen useampaankin kertaan jo kommentoitu edellä, ks. mm. "*YLEISVAIKUTELMA LUONNOKSESTA 7.3.2019"* ja ss. 14 ja 15... Lähtökohtaisesti KKPH! -liike katsoo, ettei tämä vaihtoehto ole KKP:n kriteerien, eikä valtuustoaloitteen mukainen, se ei myöskään ole syntynyt asiantuntijoiden karttatyöpajatyöskentelyn, eikä muunkaanlaisen vuorovaikutuksen tuloksena. *"Merellinen vaihtoehto (VE3) sisältää Helsingin tarinan kannalta keskeiset teemat ja muodostaa pohjan ja ydinalueen kansallisen kaupunkipuiston jatkotyölle..."* >> VE3 sisältää vain murto-osan Helsingin tarinan kannalta keskeisiä teemoja, eikä myöskään vastaa sivulla 33 mainittuun kaupunkistrategian mukaiseen *"Elävät, omaleimaiset ja turvalliset kaupunginosat"* tavoitteeseen. Vaikea kuvitella, että VE3 voisi muutamilla mainituilla lisäyksilläkään täydennettynä kasvaa luontopääkaupunkimme mittaiseksi ja arvoiseksi "maailman toimivimmaksi kansalliseksi kaupunkipuistoksi".

SIVU 37:

- Virheellinen toteamus **korjattava >> "***Ympäristöministeriö vahvistaa hakemuksen sekä hoito- ja käyttösuunnitelman (ja on sen jälkeen osallisena kansallista kaupunkipuistoa koskevassa suunnittelussa)."* Kaupunki suunnittelee kaiken omin toimin, ministeriön rooli on kaupungin niin halutessa olla konsultatiivisena apuna, tukena ja tiedonjakajana. Kaupunki itse päättää, miten se haluaa asioida ympäristöministeriön kanssa. Mahdollisen hakemuksen ja hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistamisen jälkeen kaavoitukseen liittyviä kysymyksiä arvioi tarvittaessa normaaliin tapaan Ely-keskus.

SIVU 38:

- Kuten aikaisemminkin on moneen kertaan kommentoitu katsomme ettei VE Nyky+ korvaa kkp:n perustamista, eikä sen voi katsoa olevan kkp:n vaihtoehto. Mitkään strategiat eivät ole riittävän vahvoja turvaamaan kaupungin sini-, viher- ja kulttuurialueiden verkostoa. VE Nyky+ voi kuitenkin toimia kkp:n rinnalla ja tukena, parhaimmillaan tällaisen yhdistelmän myötävaikutuksella Helsingistä voisi tulla ainakin Euroopan ellei maailman toimivin luonto- ja kulttuuripääkaupunki.

SIVU 36/37:

- Jatkotoimenpiteisiin tulisi **lisätä** sidosryhmien ja lautakuntien lausuntokierros esiselvitysraportista ja esiteltävistä alustavien tarkastelualueiden vaihtoehdoista!

SIVU 57:

Sivun alussa on tiivistäen kirjattu otteita KKPH! -liikkeen palautteesta 28.5.2018. **Nyt 22.4.2019 palaute on päivitetty koskemaan osallisuuden ja vuorovaikutuksen onnistumista KKPH! -liikkeen näkökulmasta toukokuusta 2017 huhtikuuhun 2019** ja se lähetetään tämän raporttiluonnoksen kommentoinnin mukana erillisenä liitteenä. Toivomme, että päivitetty osallisuuspalaute liitetään raporttiin kokonaisuudessaan!

SIVUT 58-60:

Toimitamme raporttiluonnoksen kommentoinnin lisäksi sovitusti erillisen koosteen myös koskien Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! -kansalaisliikkeen lähtökohtia, kokoonpanoa, toiminnan kuvausta ja taivalta.

SIVUT 61-62:

- Esiselvityksen vuorovaikutukseen kuuluneen verkkokyselyn tuloksissa korostuivat **Helsingin luonnon erityispiirteet**, mutta luontoteema on saanut esiselvitysraportissa hyvin vähän sisältöä. Tämä puute on korjattava jatkokäsittelyssä.

SIVUT 63 ja 65:

- HUOM: Esiselvitystyön vuorovaikutukseen kuuluneen verkkokyselyn tihentymäkarttatiedot ovat vahva peruste vaihtoehdon VE1 puolesta.

SIVU 70:

Korjattava 2 kohtaa >>
1) *"Rajauksessa on (koko Helsingin viherrakenne ja keskeiset kulttuuriympäristöt) ..."* Kartassa ei suinkaan ole merkittynä koko Helsingin viherrakennetta, vaan ainoastaan << ***...kkp:n kriteerit täyttävät ja riittävän kytkeytyneet viher- ja kulttuurialueet.***
2) *"... Helsingin luonnonsuojeluohjelman 2015-(2014) ..."* << *2015-2024*

SIVUT 69-72: "Työvaiheiden karttatarkastelua"

>> Kaikki esiselvitystyöhön ja vuorovaikutukseen olennaisesti liittyvät karttatarkastelut selvityksineen tulee esitellä selkeästi ja loogisessa järjestyksessä varsinaisessa raporttiosiossa. Myös kaikki karttatyöpajan 1.3.-18 kartat tulee esittää riittävän isossa koossa. Selvyyden ja johdonmukaisuuden vuoksi myös tuon karttatyöpajan jälkeen virkamiestyönä syntyneet molemmat yhteenvetokartat,

koosteluonnos 21.3.-18 ja työryhmän yhteenveto 5.4.-18 perusteluineen tulee tärkeinä työvaiheina liittää raporttiin. Lisäksi sivulla 123 esiintyvä KKPH! -liikkeen 7.1.2019 päivittämä alustavan tarkastelualueen VE1 kartta ja siihen liittyvä selvitys tulisi liittää karttatarkastelujen joukkoon riittävän suuressa luettavassa koossa.

SIVUT 74-76:

- Neljä esiselvityksen aikana järjestettyä työpajaa on kirjattu kaupungin nettisivuille yhteenvetoineen ja yhteenvedot on ilmeisesti tarkoitus vielä lisätä raporttiin, mutta miksi **22.3.-18 järjestettyä vaikutusten arvioinnin työpajaa "Tulevaisuus ja vaikutukset"** ei lainkaan mainita netissä eikä myöskään raportissa, siitä tehty yhteenvetokin on nettisivuilta kadonnut? Toivomme, että kaikkien työpajojen yhteenvedot saataisiin mukaan ja esiselvitykseen kuuluvina tärkeinä työvaiheina mielellään myös siirrettäisiin liitteistä itse raporttiin.

SIVUT 78-97:

- Miksi *"Vaikutusten arvioinnin kokonaisuus"* on liitteissä ja toistaa jo raportissa käsiteltyjä asioita? Onko eroja raportissa esitettyyn vai pelkkää toistoa? Toivomme että tämä osio poistetaan kokonaan, mutta jos jää tänne niin myös näissä yhteyksissä on huomioitava jo edellä vaikutusten arviointeihin annetut kommentit.

SIVU 109:

- Mikä on tässä *"Muut liitteet"* -osion sisällysluettelossa mainittu "*Eeva Kuuluvaisen palaute"*?

- Sisällysluettelossa merkinnällä (*"Katri Penttisen sähköpostiviesti")* oleva liite on KKPH!-liikkeeltä pyydetty kartoitus "kaupunkistrategia vs kkp", ei lähettäjän/kirjaajan henkilökohtainen sähköposti. >> Se tulisi merkitä KKPH! -liikkeen nimissä otsakkeella << *"Kansallinen kaupunkipuisto tukee kaupunkistrategian tavoitteiden saavuttamista"*

MUITA HUOMIOITA, PUUTTEITA tms.

- Helsinki -päivän 12.6.2017 karttatyöstä tehty yhteenveto puuttuu (Kkp:n aloituspamaus)

- Vaikutusten arvioinnin KKPH! -kommentit puuttuu, toimitettu 21.11.2018

- Raportin sivulla 57 on vain tiivistäen kirjattu otteita KKPH! -liikkeen palautteesta 28.5.2018. Nyt 22.4.2019 palaute on päivitetty koskemaan osallisuuden ja vuorovaikutuksen onnistumista huhtikuusta 2017 toukokuuhun 2019 ja se on tämän raporttiluonnosta koskevan kommentoinnin liitteenä. HUOM: **Toivomme, että tämä päivitetty palaute liitetään raporttiin kokonaisuudessaan.**

- KKPH! -liikkeen historian ja toiminnan kuvaus on myös sovitusti koostettu erilliseen liitteeseen, joka sekin lähetetään tämän raporttia koskevan palautteen mukana.

- Eri vaihtoehtojen merkitystä pääkaupunkiseudun **Viherkehän "Helsinki-osuuden" turvaamisen kannalta** pitäisi arvioida jatkotarkastelussa

HUOM: KKPH! -liike toivoo vielä saavansa nähdä raporttiluonnoksen viimeisimmän version ennen kuin se viedään ohjaus- /johtoryhmän käsittelyyn.

LAAJA JA EHEÄ KANSALLINEN KAUPUNKIPUISTO VOIDAAN TOTEUTTTAA - perustamisselvitystä on jatkettava valtuustopäätöksen mukaisesti!

9.8.2019

Helsingin kansallisen kaupunkipuiston esiselvityksen raporttiluonnos on menossa elokuussa kaupungin johtoryhmän käsittelyyn.

- Raporttia on valmistellut kaupungin virkamiestyöryhmä noin kaksi vuotta. Hanke on kaupungin osallisuuspilotti. Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! -liike on osallistunut työryhmän työskentelyyn. Esiselvitysraporttiluonnos tullee julkiseksi elokuun johtoryhmän käsittelyn jälkeen.

Valtuustoaloitteella ja KKPH!-liikkeellä on yhteinen päämäärä

- Kaupunginvaltuusto teki helmikuussa 2017 yksimielisen päätöksen perustamisselvityksen tekemisestä Helsingin kansallisesta kaupunkipuistosta. Hyväksytyn valtuustoaloitteen tavoitteena on "laaja merellinen ja mantereinen idästä länteen ja etelästä pohjoiseen ulottuva urbaani uuden ajan kaupunkipuisto". Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin -liikkeellä on viiden vuoden ajan ollut sama päämäärä.

Esiselvitysraportissa puiston alustava tarkastelualue VE1 on valtuuston tavoitteen mukainen

- Esiselvitysraportissa on esitetty kolme vaihtoehtoista puiston alustavaa tarkastelualuetta (VE1-VE3) Luonnoksessa on lähempää tarkastelua tehty lähes ainoastaan hyvin suppeasta vaihtoehdosta VE3. Tätä perustellaan tekstissä sillä, että VE3 on mukana myös vaihtoehdoissa VE1 ja VE2 niiden keskeisenä tärkeänä osana. Perustelu ei kuitenkaan oikeuta valittuun esitystapaan. Varsinkin kun ainoa aluerajausvaihtoehto, joka sisältää ajatuksen valtuustoaloitteessa muotoillusta alueellisesta ulottuvuudesta on VE1. Aluerajauksen osalta kyseessä on esiselvityksen osoittama alustava tarkastelualue, joka tarkentuu jatkosuunnittelussa.
- Esiselvitysraportissa on keskeisesti esillä myös VE Nyky + -ehdotus eli jättää kansallisen kaupunkipuisto perustamatta ja jatkaa kaupungin nykyisten tai suunnitteilla olevien linjausten mukaisesti luonto- ja kulttuuriympäristöjen hoitoa. VE Nyky + on tuotu raporttiin työryhmän kokousten ulkopuolelta, joten sen sisällöstä ei ole voitu käydä keskustelua. Sama koskee suurelta osin myös vaihtoehtoja VE2 ja VE3. KKPH!-liike yritti useaan otteeseen tuoda aluerajausasiaa keskusteluun työryhmän kokouksissa siinä onnistumatta.

Alustava tarkastelualue VE1 ei ole ristiriidassa nykyisen lainvoimaisen yleiskaavan kanssa

- KKPH!-liikkeen kannattama ja vuorovaikutteisessa avoimessa karttakyselyssä selkeästi eniten kannatusta saanut VE1 ei ole ristiriidassa Helsingin nykyisen lainvoimaisen yleiskaavan kanssa, joka koostuu siis uudesta Yleiskaava 2016:sta, sen kumotuilta osin edellisestä Yleiskaava 2002:sta ja jollain alueilla voimassa olevista osayleiskaavoista. Oikea viitekehys kaavatilanteen osalta on kaupungin lainvoimainen yleiskaava, ei valtuuston päätöksen mukainen Yleiskaava 2016 kuten raportista voisi päätellä, vaan Helsingin hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa valtuuston päätöksen jälkeen osittain muuttunut voimassa oleva kaavatilanne.

Miksi esiselvitykseen sisällytetty VE Nyky + -ehdotus ei turvaa arvokkaita luonto- ja kulttuuriympäristöjä

- Helsingin arvokkaat luonto- ja kulttuuriympäristöt ovat perinteisesti toimineet vara-alueina kaupungin kasvulle ja muulle toiminnalle. Näin ei Helsinkiä voida enää tulevaisuudessa kehittää kestävästi, vaan näille ympäristöille on tärkeää saada selkeä ja tarpeeksi vahva kansallisen kaupunkipuiston status, joka turvaa alueiden arvojen aidon huomioimisen tulevassa kaupunkisuunnittelussa. VE Nyky + -ehdotus ei tätä sisällä.

Jatkotyössä tarvitaan avoin poliittinen ja kansalaiskeskustelu

- Helsingin kansallinen kaupunkipuisto -hanke edellyttää mahdollisimman avointa ja laajaa poliittista keskustelua jatkosuunnittelun ja päätöksenteon eri vaiheissa, ennen lopullisen päätöksen tekemistä alueraujauksesta ja puiston perustamisesta tai sen perustamatta jättämisestä.

Meillä on vastuu

- Helsinki on kasvava suurkaupunki, jonka sosiaalinen, kulttuurinen ja ekologinen monipuolisuus on hieno ja ainutlaatuinen. Tiiviin rakennetun kaupungin ja luonnon monimuotoisuuden vuoropuhelu antaa upeat puitteet toimivalle ja terveelliselle elämälle. Kiihkeä kehitys tuo tullessaan myös riskejä epäsuotuisaan kehitykseen ja segregaatioon kaupungin eri osien välillä.
- Helsingin kansallista kaupunkipuistoa tarvitaan turvaamaan kaupungin eri osien ainutlaatuiset luonto- ja kulttuuriympäristöarvot myös tuleville helsinkiläissukupolville. Se on valtuuston ja meidän kaikkien vastuulla.

Helsingissä 9.8.2019
Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! -liike
www.kaupunkipuisto.fi
posti@kaupunkipuisto.fi

HELSINGIN KANSALLINEN KAUPUNKIPUISTO
ESISELVITYS 17.6.2019 LUONNOS

KKPH!-liikkeen kommentteja 9.9.2019

1) VUOROVAIKUTUS OSANA ESISELVITYKSEN LAADINTAA (ss. 15-16)

- Mikä on kansallinen kaupunkipuisto?

Sekä työryhmäkokouksissa, että raporttiluonnoksessa on toistuvasti esitetty, että *"kansallisen kaupunkipuiston konsepti on toistaiseksi huonosti tunnettu, moniulotteinen ja vaikeasti hahmottuva"*. KKPH!-liike on kuitenkin toista mieltä ja konseptia olisi viestinnän avulla voitu saada laajemminkin tunnetuksi, esimerkiksi alunperin luvattuja uutiskirjeitä ei koko esiselvitysvaiheen aikana kaupunkilaisille lähetetty, eikä Erätauko-mallin mukaiseen kaupunkipuistodialogiin kutsutuille annettu etukäteen mitään asiaa valottavaa infopakettia aiheesta mistä heidät kutsuttiin keskustelemaan.

Kansalliset kaupunkipuistot ovat *"kansallispuistojen urbaaneja serkkuja, joiden tavoitteena on säilyttää suomalaista kaupunkiluontoa ja rakennettua kulttuuriympäristöä laajoina kokonaisuuksina" (Kaupunkiympäristön esitteitä 2018/2)*. Erona on että kansallispuistot perustetaan luonnonsuojelulailla ja niiden omistusoikeus on valtiolla,
kun taas kansallisen kaupunkipuiston käsite on kirjattu maankäyttö- ja rakennuslakiin ja sen lähtökohtina ovat kunnan omat maankäyttöratkaisut. Kansalliset kaupunkipuistot ovat osa kestävää kaupunkisuunnittelua ja kaupunkirakentamista.

- Mapita karttakysely 23.10.-17.12.2017 / Erätauko verkkokeskustelu 22.-26.10.2018

Mapita karttakyselyn sisältöä ja tuloksia ei ole huomioitu riittävälllä painoarvolla, vaikka tämä oli laajin esiselvitysvaiheen vuorovaikutteinen asukaskysely. Sen sijaan testiluonteisesti laaditun Erätaukokonseptin pohjalta muokatun vain viisi arkipäivää avoinna olleen, vahvaa tunnistautumista vaatineen ja teknisesti epäluotettavasti toimineen verkkokeskustelun pohjalta ei tulisi tehdä minkäänlaisia johtopäätöksiä itse asiaan kohdistuvasta kiinnostuksesta tai osallistumishalukkuudesta. Tämän uudella alustalla tehdyn kyselyn lyhyt kesto ja siihen liittyneet tekniset ongelmat ja puutteellinen fasilitointi olivat selkeästi syitä siihen miksi vastauksia saatiin odotettua vähemmän.

Vasta raporttiluonnoksen sivulta 75 löytyy Mapitan kyselyssä 2017 syntynyt kartta, minkä kautta hahmottuu kyselyyn innokkaasti osallistuneiden kaupunkilaisten vastaukset kohtaan *"summittainen näkemykseni kaupunkipuiston rajoista"*. Tämä kartta on esitetty kovin pienenä sivun 75 yläreunassa, vaikka se on oleellinen osa vuorovaikutuksessa syntynyttä näkemystä kansallisen kaupunkipuiston mahdollisista rajoista Helsingissä ja yksi esiselvitysvaiheen tärkeimmistä kartoista. Tämä kartta tulisi nimetä ja esitellä tarkemmin isommassa koossa ja tietysti jo ennen sivuilla 60-64 esiteltyjä kaikenlaisissa muissa yhteyksissä syntyneitä karttoja. Esiselvityksen ulkopuolella syntyneet kartat tulisi selvyyden vuoksi siirtää raportin liitteisiin.

- *"Vuorovaikutuspilotin toteutus esiselvitysvaiheessa"* (s. 16)

Yllämainitun otsakkeen alla olevassa kehikossa yhtenä kohtana vuorovaikutuksen arviointia todetaan*"Yksimielisesti hyväksyttävää tarkastelualuerajausta ei ole saatu aikaan"*. Ilmaisu on virheellinen, koska yhtä yhteistä aluerajausta ei KKPH!-liikkeen toiveista huolimatta esiselvitysvaiheen aikana ole edes pyritty muodostamaan.*"...ei ole saatu aikaan"* on muutettava muotoon *"...ei ole pyritty määrittelemään"*.

Esiselvitysraportissa keskeisesti esillä oleva ehdotus VE Nyky+ ei ole ollut mukana vuorovaikutuksessa, se on tuotu tähän kansallista kaupunkipuistoa koskevaan esiselvitykseen työryhmätyön ulkopuolelta, eikä se edes käsittele kansallista kaupunkipuistoa. Myöskin kkp:n alustavan tarkastelualueen rajausvaihtoehdot VE2 ja VE3 tulivat keskusteluun työpajatyöskentelyn ja työryhmätyön ulkopuolelta ja niistä huolimatta. KKPH-liike katsoo, että esitellyistä vaihtoehdoista ainoastaan VE1 vastaa valtuustoaloitteessa määriteltyä tehtävänantoa, mutta on toivonut että keskusteluja yhteisestä ehdotuksesta olisi voitu käydä jo esiselvitysvaiheen aikana.

2) TYÖVAIHEIDEN KARTTATARKASTELUITA (ss. 80-83)

Raporttiluonnoksen karttatarkasteluista puuttuu kokonaan kaksi tärkeätä työskentelyn etenemiseen oleellisesti vaikuttanutta karttaa ja KKPH! -liike katsoo, että ne tulee liittää esiselvitysvaiheen raporttiin: **21.3.2018 virkamiestyönä valmisteltu yhteenveto 1.3.2018 työpajassa tarkastelualueiksi rajatuista alueista** (liite 1) ja sen jälkeen syntynyt **Kkp-työryhmän Kartta 4, KKP:n keskeiset perustelut osa-alueittain - Karttatyöpajan 1.3.2018 kooste, 5.4. työryhmätyön yhteenveto sekä YM:n kommentit** (liite 2)**:**

3) ESIMERKIT ULKOMAILLA (s. 54)

Raporttiluonnoksen sivulla 54 viitataan laveasti Tukholman Ekoparkenin kohdalla ilmenneisiin ongelmiin ja lähteeksi mainitaan *"Kaupunkisuunnittelulautakunnan lausunto 6.9.2016"*. KKPH!-liike on 4.11.2016 laatinut vastineen tähän väärinkäsityksiä ja virheellisyyksiä sisältäneeseen lausuntoon. Kaupunginhallitus on ottanut vastineen huomioon asiaa koskevaa päätöstä tehdessään ja vastine tulee liittää tiedoksi esiselvitysraporttiin (liite 3).

LIITE 1: 21.3.2018 virkamiestyönä valmisteltu yhteenveto 1.3.2018 työpajassa tarkastelualueiksi rajatuista alueista
LIITE 2: Kkp-työryhmän Kartta 4, KKP:n keskeiset perustelut osa-alueittain - Karttatyöpajan 1.3.2018 kooste, 5.4. työryhmätyön yhteenveto sekä YM:n kommentit
LIITE 3: 4.11.2016 KKPH!-liikkeen vastine kaupunkisuunnittelulautakunnan 6.9.2016 lausuntoon.
LIITE 4 : 10.9.2019 KKPH!-liikkeen kommentteja 17.6.2019 esiselvitysraportin luonnokseen

Helsingissä 10.9.2019

ystävällisin terveisin,

Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin!-liike
www.kaupunkipuisto.fi
posti@kaupunkipuisto.fi

Esiselvitysvaihe:
Kkp-työryhmän Kartta 4
KKP:n keskeiset perustelut osa-alueittain

Karttatyöpajan 1.6.2018 kooste,
5.4. työryhmätyön yhteenveto sekä YM:n kommentit 5.4.:

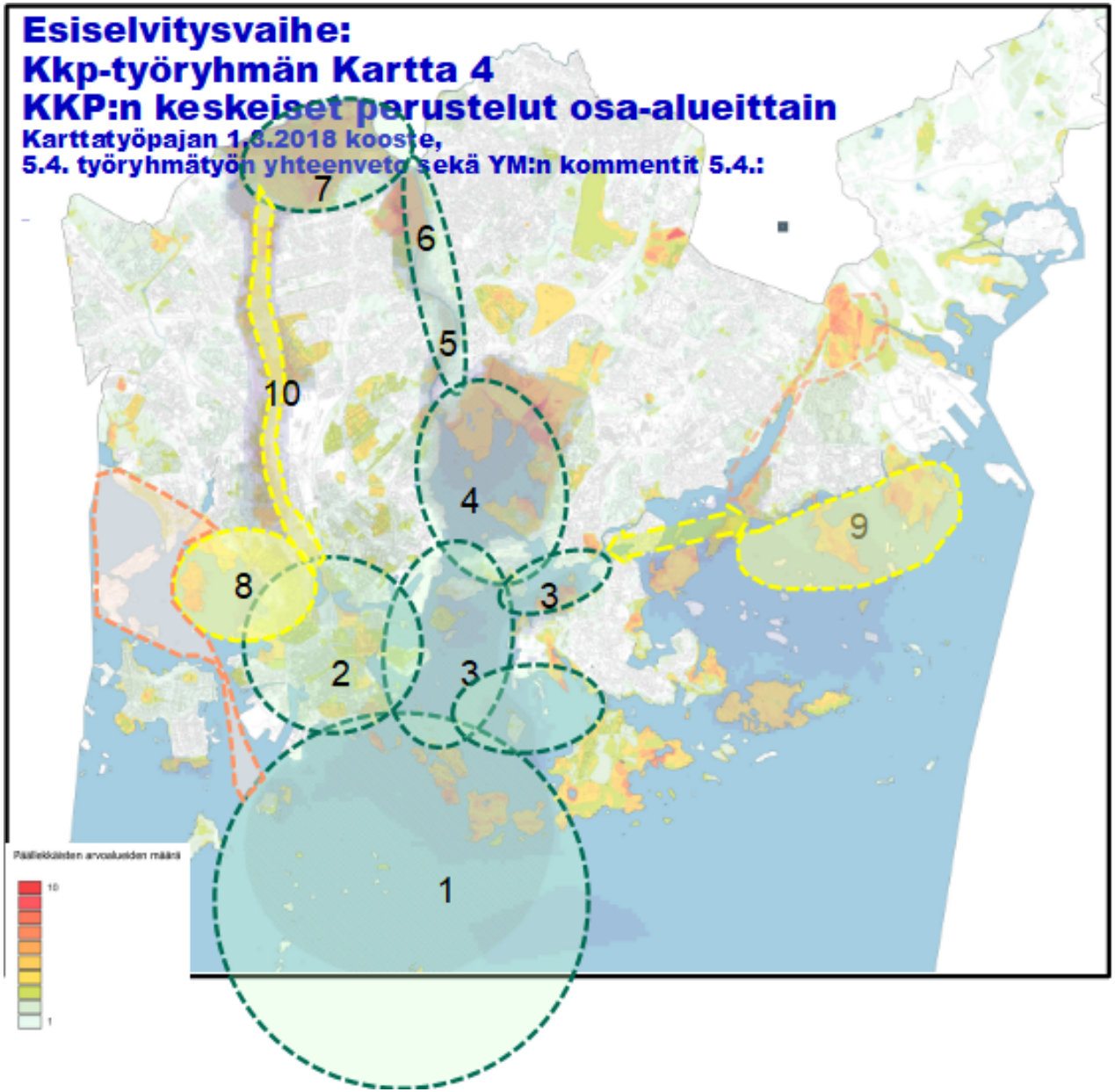

- **1 Helsingin edustan merimaisema**
  - Helsingin historia, Suomenlinnan maailman perintökohde, Linnoitussaaret: Harakka, Särkkä, Kuninkaansaari, Vallisaari, Virkistyssaari: Pihlajasaari. vesireitit, Saariston luonto- ja maisema-ja virkistysarvot, erityisesti linnusto Ympäristöministeriön määrittelemä kansallismaisema
- **2 Helsingin keskusta**
  - Ruotsin vallan ajasta muistumat, autonomian ajan Helsingin ydin, Ehrenströmin kaavaratkaisuiden 1812–1817 ja Engelin yhteispanos, empiren/uusklassismin Helsinki, "Pohjolan valkea kaupunki":
- **3 Kruunuvuoren selkä ja ympäristöt**
  - Kansallismaisema, virkistyssaaret: Korkeasaari ja Mustikkamaa, Kulosaaren ja Herttoniemen kartanot, Tullisaari, Kulosaaren huvilakaupunki RKY-alue,
- **4 Vanhankaupunginlahti**
  - Kaupungin syntysijat: Annala, Kuninkaan kartanon saari, Latokartano, teollisesta-asumiseen - muutosalueena Arabianranta, linnusto- ja maisema-arvot, selänteen metsäreuna, kansanpuistot: Kivinokka ja Lammassaari, yliopiston pellot ja koetila, Lepossaari
- **5-6 Vantaanjokilaakso ja Tuomarinkylänkartano**
  - Jatkuvuus, Luontoarvot, Vantaanjoen Natura-alue, virkistys
  - luontoarvot, hattujen sota, linnoituslaitteet, tielinjat, Tuomarinkylänkartano ja puisto, valtakunnallisesti arvokas maisema, RKY,
- **7 Haltiala**
  - Jatkuvuus, luonnonsuojelualueet, Kuninkaantie, Haltialan kartanopuisto, valtakunnallisesti arvokas maisema-alue, Keskuspuiston metsä.
- **8 Seurasaaren selkä**
- **9 Vuosaaren niemet**
- **10 Keskuspuiston keskeiset osat**

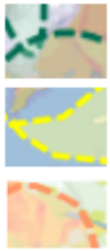

Keskeinen tarkastelualue

Optioalue (työssä esiin tullut KKP-kriteerit täyttävä aluekokonaisuus)

Ministeriön 5.4.lisäyskommentti tarkastelualueeseen: Munkkiniemi ja vesiyhteys Lauttasaareen, Mustavuori

<numero>

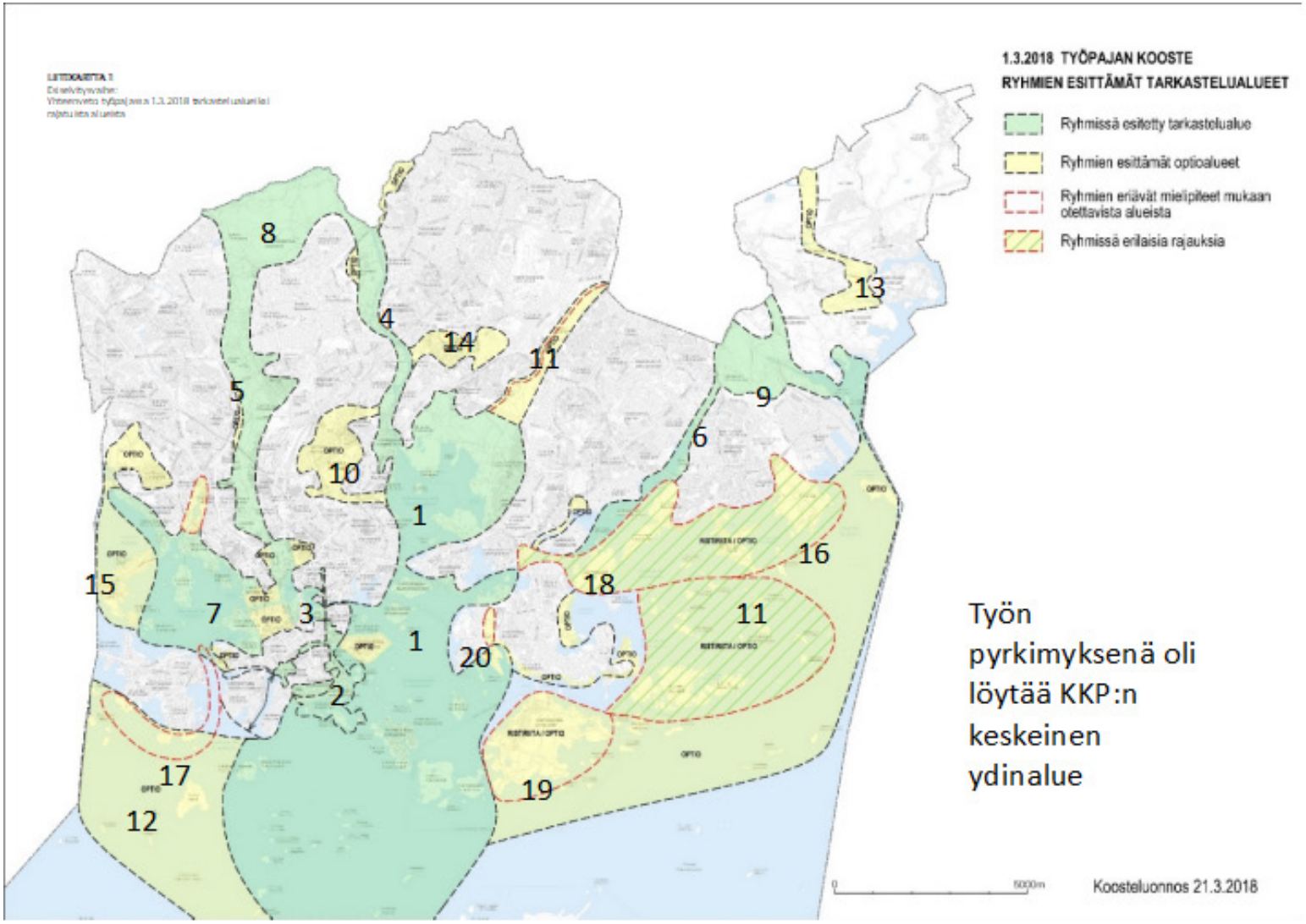

Työn pyrkimyksenä oli löytää KKP:n keskeinen ydinalue

- **Työpajan 1.3. perustelujen koostekartta**
- **(työpajassa mukana olleiden virkamiesten, ulkopuolisten asiantuntijoiden ja KKPH!-liikkeen edustajien käsitys tarkastelualueista) Lisäksi on tullut KKPH:n lisäykset jälkikäteen, jossa lisäkohteita mm. purot mukana.**
- 1. Vanhankaupunginlahti-Suomenlinna
- 2. Keskusta
- 3. Töölönlahden – Eläintarhan alueet
- 4.Vantaanjokilaakso-Tuomarinkylänkartano-Haltiala
- 5.Keskuspuisto
- 6.Itä-Helsingin kulttuuripuiston ydinalue
- 7.Munkkiniemen, Seurasaaren ja Meilahden rakennetut ympäristöt puistoineen
- 8. Haltialan pellot
- 9.Porvarinlahti-Mustavuori

- OPTIOALUEET(→selvitettävä tarkemmin)
- 10. Valliilanlaakso, Olympiakylä, Käpylä
- 11. Viikki-Kivikko
- 12. Pihlajasaari-Melkki ja ulkosaaret
- 13. Östersundom-Sipoonkorpi
- 3.Osa keskustan alueista
- 14. Pihlajamäki, Malmin hautausmaa
- 15. Laajalahti-Iso Huopalahti

- Työpajan ryhmissä erilaisia mielipiteitä:
- 16.Uutela-Villinki itäinen saaristo
- 17.Lauttasaari-etelärannat
- 18.Vartiosaari
- 19.Santahamina
- 20.Kruununuori

4.11.2016

Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin!- liikkeen oikaisu kaupunkisuunnittelulautakunnan lausuntoon, joka koskee kansallisen kaupunkipuiston perustamista Helsinkiin (26/2016, Ykp/1, 6.9.2016)

Oikaisu koskee Tukholman kansallisesta kaupunkipuistosta em. lausunnossa annettuja epätarkkoja ja virheellisiä tietoja.

Yhteenveto

Tukholman-Solnan kuninkaallinen kansallinen kaupunkipuisto perustettiin erityislailla Ruotsin valtiopäivien päätöksellä vuonna 1995. **Lainsäädännön, perustamishistoriansa sekä valmistelu- ja päätösprosessin puolesta se poikkeaa täysin suomen mallista.**

Kyse oli yksittäistapauksesta, jossa haluttiin suojella kuninkaallisten metsästysmaiden puistohistorialliset arvot ja luonnon monimuotoisuus. Siksi alueen suojelussa olivat aktiivisia mm. Ruotsin WWF sekä sen kunniapuheenjohtaja kuningas Kaarle Kustaa. Tavoite pyhitti keinot: Tukholman päättäjät kokivat, että kaupungin näkökulma ohitettiin valmistelussa ja päätöksenteossa.

Suomessa kansallisen kaupunkipuiston synnyttäminen on täysin kaupungin käsissä. Se käy ilmi maankäyttö- ja rakennuslaissa (9.luku) olevista säädöksistä. Suomen mallissa kaikki kansallista kaupunkipuistoa koskevat päätökset - kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvityksestä, päätöksen hakemisen kautta kaavoitukseen ja hoito- ja käyttösuunnitelman laatimiseen - hyväksytään normaalisti kunnanhallituksessa ja/tai -valtuustossa. **Ympäristöministeriö voi perustaa kansallisen kaupunkipuiston vain mainittujen kunnallispoliittisten päätösten nojalla.**

Kun European Garden Heritage Network (EGHN) vuonna 2014 nosti Suomen kansallisen kaupunkipuistomallin suurten konseptien sarjassa ykköseksi, yhtenä keskeisenä syynä oli, että valmistelu ja päätöksenteko perustuvat mainittuun ”alhaalta ylös” –prosessiin. Lisäksi sitä pidettiin oivana välineenä edistää kestävää ja eheyttävää kaupunkisuunnittelua ja -rakentamista ihmisten arkiympäristössä.

Mitä tulee lausunnossa ongelmaksi nostettuun Royal SeaportistA/Durgårdstadenista Tukholmassa käytyyn keskusteluun, se edustaa normaalia kaupunkisuunnittelun arkea: isot rakennushankkeet jakavat mielipiteitä. Mainitusta hankkeesta olisi käyty mielipiteenvaihtoa Tukholmassa, oli siellä sitten kansallinen kaupunkipuisto tai ei. **Kaupunkisuunnittelulautakunnan esiin nostamat ongelmat ovat arkipäivää myös Helsingissä, vaikka täällä ei ole kansallista kaupunkipuistoa.**

Yksityiskohtaiset perustelut

Lainaus em. kaupunkisuunnittelulautakunnan lausunnosta:

”Tukholman kaupungissa kansallisen kaupunkipuiston rajaaminen ja puistoa koskevien määräysten tulkinta on osoittautunut vaikeaksi. Ympäröivän alueen maankäytölle asetettujen tavoitteiden yhteensovittaminen on jatkuvien tulkintaerimielisyyksien kohteena.

Vaikeudet ovat tulleet esille yhden Tukholman merkittävimmän maankäytön muutosalueen (Norra Djurgårdstaden/Royal Seaport) suunnittelun yhteydessä, jossa tehokkaan maankäytön ja kaupunkikuvallisten tavoitteiden sovittaminen puiston vaatimusten kanssa yhteen on ollut erityisen haastavaa."

KOMMENTTI: Ruotsin kansallisen kaupunkipuiston malli poikkeaa sekä lähtökohdiltaan että lainsäädännöllisesti täysin suomalaisesta. Tukholmassa ongelmia on noussut mm. seuraavista syistä:

1) Ruotsissa kansallinen kaupunkipuisto perustettiin suojelemaan pääosin Tukholman ja Solnan kuntien alueelle levittäytyvät kuninkaalliset jahtimaat ja historialliset puistot niitä vähitellen nakertaneilta/nakertavilta hankkeilta, joista yksi on Royal Seaportin/Djurgårdstadenin muutosalue. Myös yliopistoalueen jatkuva laajeneminen viheralueiden suuntaan haluttiin pysäyttää. Myöhemmin ns. Norralenkenin tiehankkeeseen tunnelointiin liittyneet tekniset kaivaukset on hankkeella haluttu estää. Ruotsissa puiston perustamisella on alun alkaen haluttu estää tiettyjen, Tukholman kaupungin kehittämiseen liittyvien, konkreettisten hankkeiden toteuttaminen.

2) Tukholman kansallisen kaupunkipuiston avulla haluttiin suojella luonnon monimuotoisuudeltaan ja puistohistorialtaan arvokas entinen kuninkaallinen metsästysalue. Tämän vuoksi alueen pelastamisessa olivat aktiivisia Ruotsin WWF sekä sen kunniapuheenjohtaja kuningas Kaarle Kustaa. Tukholman päättäjät kokivat, että kaupunki/kaupungin näkökulma ohitettiin valmistelussa. Kuvaavaa on, että nykyisin - alun perin Ekoparkenina - tunnetusta alueesta käytetään useimmiten Ruotsissa nimeä "Kungliga Nationalstadspark" ja englanninkielistä käännöstä "Royal City Park".

3) Lopulta kansallinen kaupunkipuisto perustettiin suoraan lailla - siis valtiopäivien päätöksellä - lisäämällä ympäristölainsäädökseen kansallisen kaupunkipuiston suojelumääräys. Tukholman päättäjistä ainakin osa koki, että kunnalliseen demokratiaan perustuva päätöksenteko ohitettiin. Lisäksi suoraan lakiin kirjoitettu sanamuoto on sen verran väljä, että se antaa mahdollisuuden erilaisiin tulkintoihin.

4) Royal Seaportist/Durgårdstadenista käyty keskustelu ei poikkea normaalista kaupunkisuunnitteluun liittyvistä eriävistä näkemyksistä ja keskustelusta. Mainitusta hankkeesta olisi väännetty kättä Tukholmassa, oli siellä sitten kansallinen kaupunkipuisto tai ei.

Lainaus em. kaupunkisuunnittelulautakunnan lausunnosta:

"Valtion puolelta yhteistyötahona toimii Ruotsissa lääninhallitus (länsstyrelse), jonka tulkinnat ovat olleet kaupungin näkökulmasta tiukkoja. Rakennusoikeutta on mm. jouduttu karsimaan esitettyihin kaavaehdotuksiin nähden merkittävästi. Kaupunki on teettänyt osana suunnittelua lukuisia kaupunkipuistoon liittyviä selvityksiä. Valtiolla ei ole taloudellista vastuuta asiassa. Tulkintaerimielisyydet ovat poikineet myös oikeusprosesseja. Yhden aluetta koskevan kaavan osalta alempi oikeusaste on kumonnut valtuuston tekemän päätöksen. Kaupunki on valittanut asiasta edelleen seuraavaan oikeusasteeseen, jossa prosessi on edelleen kesken."

KOMMENTTI:
Suomessa voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, myöh. MRL) mukaan kunnilla on lähtökohtaisesti kaavoitusmonopoli hallinnollisella alueellaan. ELY-keskuksille kuuluu kaavaohjaus. ELY-keskukset osallistuvat kuntien kaavahankkeiden viranomaisneuvotteluihin. Suomessakaan ei ole harvinaista, että kuntien ja ELY-keskusten näkemykset poikkeavat toisistaan. Nekin ovat poikineet oikeusprosesseja - ilman minkäänlaista liittymäkohtaa kansalliseen

kaupunkipuistoon. Vuoden 2000 MRL:n 70 §:ssä oli säädetty, että kunta laatii kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma yhteistyössä ympäristökeskuksen (nykyisin ELY-keskus) kanssa. Tämä yhteistyövelvoite ELY-keskuksen kanssa on vuoden 2009 MRL:n osauudistuksessa poistettu eli korostettu kuntien suvereniteettia tässä asiassa.

Lisäksi

Kaupunkisuunnittelulautakunnan esiin nostamat asiat ovat normaalia arkipäivää Suomen kaupungeissa - myös Helsingissä. Ne eivät siten johdu kansallisesta kaupunkipuistosta. Ruotsin ainoan kansallisen kaupunkipuiston perustamisen taustalla ovat suojelun ja rakentamisen väliset konkreettiset konfliktit. Osa Tukholman kaupungin päättäjistä katsoo, että kunnallinen demokraattinen päätöksenteko on tullut ohitetuksi.

Vertailukohtia ja ennakkotapauksia kaupunkisuunnittelulautakunnan tarkastelua varten löytyy Suomesta, onhan täällä kahdeksassa kaupungissa kansallinen kaupunkipuisto.

Ruotsin ainoasta kansallisesta kaupunkipuistosta on vallalla erilaisia käännöksiä (ks. aiemmin). Suomessa kansallisen kaupunkipuiston englanninkielinen käännös on alusta asti ollut National Urban Park (NUP), josta käy ilmi suomalaisen mallin tavoite olla osa "Urban planningia", siis kestävää kaupunkisuunnittelua.

Suomen mallin joustavuutta kuvaa hyvin myös se, että tällä hetkellä on valmisteilla kaksi kansallisen kaupunkipuiston rajausmuutosta - toinen Hämeenlinnassa, toinen Porissa. Molemmissa tapauksissa kansallista kaupunkipuistoa supistetaan toisaalla ulkopuolisten alueiden liikennejärjestelyiden takia ja laajennetaan toisaalla liittämällä siihen alueita, joissa lain tarkoittamia erityisiä arvoja on olemassa. Valmistelutyötä tehdään hyvässä yhteistyössä mainittujen kaupunkien ja ympäristöministeriön kesken.

Vastineen valmistelussa on konsultoitu ympäristöministeriön asiantuntijoita.

Katsomme velvollisuudeksemme ja oikeudeksemme saattaa tiedoksenne

Helsingissä 4.11.2016

Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! –liikkeen puolesta

Eeva Kuuluvainen Veli-Pekka Kantanen

Sähköposti 10.12.2018

Keskuspuisto osaksi Helsingin kansallista kaupunkipuistoa

Keskuspuistoryhmä pitää tärkeänä sitä, että Helsingin kaupunki on päättänyt selvittää kansallisen kaupunkipuiston perustamista Helsinkiin. Omalta osaltaan Keskuspuistoryhmä esittää, että perustamisselvitykseen ja toivottavasti muodostettavaan Helsingin kansalliseen kaupunkipuistoon otetaan mukaan Keskuspuisto kokonaisuudessaan.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kansallisen kaupunkipuiston tavoitteena on säilyttää kaupunkiluontoa ja rakennettua kulttuuriympäristöä laajoina, eheinä kokonaisuuksina. Helsingissä Keskuspuiston sisällyttäminen osaksi kansallista kaupunkipuistoa vastaa hyvin näitä kriteerejä ja tavoitteita.

Keskuspuisto on luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta tärkeä, laaja kokonaisuus. Yli 100 vuotta sitten perustettu Keskuspuisto on osa kaupungin historiallista luonnon- ja kulttuuriympäristöä. Se on keskeinen osa kaupungin rakennetta ja ns. vihersormia.

Keskuspuisto sisältää monia erilaisia merkittäviä ympäristöjä: Töölönlahden puisto- ja kulttuuriympäristöt, Olympiastadion ympäristöineen, kaupungin talvipuutarha, Laakson ja Ruskeasuon liikunta- ja ratsastushallit ja -kentät, Pirkkolan liikuntapuisto, viljelypalstoja (Pasilassa, Kivihaassa, Maunulanpuistossa ja Elontiellä), Haaganpuro (ja sen taimenet), useita luonnonsuojelualueita (Haltialan aarnialue, Pitkäkosken rinnelehto, Niskalan arboretum, Ruutinkosken rantalehto, Vantaanjoentörmä) ja vireillä olevia luonnonsuojelualueita (Paloheinän-Haltialan metsät, Pakilanmetsä), luonnonsuojelulain nojalla suojeltavia luontotyyppejä (kuten Maunulan pähkinäpensaslehto), osia vanhoista 1900-luvun alun linnoitusketjusta, Helsingin laajimmat metsät ja monipuolinen lajisto. Sen alueelta on havaintoja noin 80 uhanalaisesta ns. Punaisen kirjan lajista, mikä on valtakunnallisestikin merkittävä luku ja verrattavissa moniin Etelä-Suomen kansallispuistoista. Keskuspuistolla on tärkeä merkitys viheryhteyksien ja ekologisten käytävien verkostolle, myös yhteys kaupungin ulkopuolisiin luontoalueisiin.

Yli 100-vuotisen historiansa myötä Keskuspuistosta on muodostunut ainutlaatuinen, keskellä kaupunkia sijaitseva luonnon-, virkistys- ja kulttuuriympäristö. Helsinkiläisten aktiivisuus Keskuspuiston suojelemisessa osoittaa, että se koetaan alueeksi, joka halutaan säilyttää nykyisille ja tuleville sukupolville. Se on myös kansainvälisesti ainutlaatuinen alue, joka kiinnostaa ja ilahduttaa täällä vierailevia. Se on esimerkki helsinkiläisten arvostamasta tavasta yhdistää kaupunkia ja luonnonympäristöjä. Keskuspuisto tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet tutustua luontoon, oleilla, liikkua, urheilla, leikkiä, harrastaa, virkistyä ja osallistua tapahtumiin.

Keskuspuistoryhmä ehdottaa, että kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvityksen tarinaan sisällytetään arkkitehti Bertel Jungin aloitteesta vuonna 1914 syntynyt Keskuspuisto. Ryhmän mielestä Keskuspuisto tulee sisällyttää kaupunkipuiston alueeseen kokonaisuudessaan, Keskuspuiston nykyisten asemakaavojen mukaisessa laajuudessa. Tätä tukee myös Korkeimman hallinto-oikeuden päätös, joka kumosi yleiskaavassa Keskuspuistoon esitetyn rakentamisen.

Keskuspuistoryhmä kannattaa kansallisen kaupunkipuiston muodostamista laajana idästä länteen ja etelästä pohjoiseen muodostuvana kokonaisuutena. Pidämme tärkeänä, että Keskuspuiston aluetta ei kavenneta esimerkiksi Nordenskiöldinkadun kohdalle esitetyllä massiivisella rakentamisella. Esitämme lisäksi harkittavaksi mahdollisuutta sisällyttää kansallisen kaupunkipuiston alueeseen valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä, kuten Keskuspuistoon välittömästi yhdistyvä Pirkkolan pientaloalue.

Keskuspuistoryhmä arvostaa sitä, että asukkaat on kutsuttu mukaan kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvityksen valmisteluun. Toivomme, että tämä valmistelu vahvistaa luottamusta siihen, että asukkaita kuullaan ja he voivat vaikuttaa kaupungin päätöksentekoon.

Helsingissä 9.12.2018

Keskuspuistoryhmän puolesta

Veli-Pekka Kantanen, p. 050 516 01 67, veli-pekka.kantanen@kolumbus.fi

Tarja Koskela

Liisa Lohtander

Yrjö Hakanen

Kirjelmän jakelu:
Helsingin kansallisen kaupunkipuiston perustamisselvityksen ohjausryhmä ja työryhmä, kaupunkiympäristölautakunta, valtuustoryhmät

MUISTIO
Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999)
70 §:n määräysten soveltamisesta: pohdintaa
Helsingin näkökulmasta
15.1.2019

Ympäristöneuvos Jukka-Pekka Flander
YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 70 §:n määräysten soveltamisesta – tähänastinen käytäntö

1) ”Kunnan suostumuksen” tulkinnasta. Tästä lainkohdan ilmaisusta voisi päätellä, että YM laatisi määräyksen/määräykset, joihin kunta suostuu. Näin ”suoraviivaisesti” lakia ei kuitenkaan ole sovellettu. Käytännössä määräyksen/määräyksien tarpeesta/muodosta on neuvoteltu kaupunki - YM –akselilla. ”Suostumus” on käytännössä toteutunut ”toisin päin” eli siten, että kaupungin virkahenkilövalmistelijat ovat keskustelujemme pohjalta laatineet määräystekstin/-tekstit ja hankkineet YM:stä asiantuntijakommentin/-kommentit niihin.

2) Määräykset osana valmistelu-/hakemusprosessia. Virkavalmisteluna syntyneet määräykset otetaan osaksi kaupungin hakemusta, jolloin ne tulevat ”siunatuiksi” sekä kaupunginhallituksessa että –valtuustossa. Ei tietenkään ole mitään estettä käsitellä sitä/niitä erikseenkin – ennen hakemuksen käsittelyä, jos niin katsotaan tarpeelliseksi menetellä.

3) Määräysten kohdentamisesta. Tähän mennessä käytäntö on ollut se, että määräyksiä on annettu sellaisille kohteille tai osa-alueille, jotka katsotaan – syystä tai toisesta – kansalliseen kaupunkipuistoon rajattaviksi (erityisarvoja on, kkp:n eheyden takia tarpeellinen jne.), mutta nykyinen kaavallinen tilanne on sälyttämisvaatimuksen näkökulmasta puutteellinen, ristiriitainen tai kaavoitusprosessi on kesken. Esim. Kotkan kansallista kaupunkipuistoa ei voisi ajatellakaan ilman nykyistä 20 ha:n laajuista Meripuistoa. Alueellahan oli kkp:n valmistelun alkaessa öljysatama säiliöineen ja kaava tilanteen toteava. Kaavan muuttamisesta ja tavoitteista annettiin määräys hakemuksen yhteydessä. Alue on toteutettu puistona ja virkistysalueena määräyksen tavoitteiden mukaisesti. Nyt kaava ollaan saattamassa ajan tasalle – muun kaavatyön yhteydessä. On paljon muitakin esimerkkejä.

4) Käytännössä valtaosa määräyksistä annetaan kaupungin laatimalla hoito- ja käyttösuunnitelmalla, jonka ympäristöministeriö kaupungin esityksestä hyväksyy. Hoito- ja käyttösuunnitelman käsittely tapahtuu kaupungin poliittisissa elimissä normaaliin tapaan.

Helsingin kansallisen kaupunkipuiston rajausvalmistelusta

Helsingin virkahenkilövalmistelussa on päädytty esittämään ensi sijaisesti ns. perusalue on mielestäni sisältönsä/Helsingin kehityskertomuksen kannalta liian suppea. Tosin valmistelijoiden taholta on todettu, että se ei ota kantaa siihen, mitä lisiä siihen mahdollisesti voisi liittää jatkotarkastelussa. Erityisesti kiinnittyy huomio siihen, että Lapinlahden - Hietarannan – Töölön puistojen ja rantojen – Meilahden huvila-alueen – Seurasaarenselän aluekokonaisuus on rajattu pois perusalueesta. Kyseisellä alueella on huomattava määrä sellaisia erityisiä arvoja, että ilman sitä perusalue on kansallisen kaupunkipuiston ydinalueeksi länsisuunnassa ”torso”.

Minulle ei kaupungin valmistelijoiden taholta ole selkeästi perusteltu, miksi näin suppeaan ratkaisuun perusalueen osalta on päädytty. Yksi syy lienee kaavaprosessien keskeneräisyys. Perusalueeseen olisi siten sisällytetty sellaiset alueet, joilla täyttyisi MRL 68 §:n vaatimus erityisten arvojen säilyttämisestä voimassa olevin kaavoin tai suojelupäätöksin. Tämän tyyppisiä kaavaratkaisultaan keskeneräisiä alueita lienee rajattu perusalueen ulkopuolelle muuallakin.

Toinen syy varovaisuusperiaatteella tehtyihin rajausvaihtoehtoihin saattaa olla aikataulu. Prosessissa olevien kaavojen lainvoimaistumisen, on saatettu katsoa kestävän niin kauan, että nykyisellä valtuustokaudella ne eivät ehdi ”vahvistua” ja siksi kyseisiä alueita ei ehdotettaisi mukaan kansallisen kaupunkipuiston esitykseen.

Miten kansallisen kaupunkipuisto voitaisiin perustaa Helsinkiin perusaluetta laajemmalla rajauksella
ja kohtuullisessa aikataulussa?

1. Määräykset osa-alueittain (muiden kaupunkien tapaan)

Yksi ratkaisu on, että aiempien kansallisten kaupunkipuistojen hakemusten/päätösten tapaan, kullekin osa-alueelle annetaan määräys niiden kaavoitusperiaatteista osana kansallista kaupunkipuistoa. Jos alue ei kuulu kokonaan kkp:oon, todetaan annettavassa määräyksessä, mitkä ovat kkp:oon rajatun alueen vastaiset kaavoitusperiaatteet.

2. Yksi yhteinen määräys kaikkien muutoksenalaisten tai säilyttämistavoitteiltaan puutteellisten alueiden kaavoitusperiaatteista

Tämä voisi olla ns. Helsingin malli. Sillä tehtäisiin mahdolliseksi kansallisen kaupunkipuiston hakeminen/perustaminen kohtuuajassa perusaluetta laajemmalle/laajalle rajausalueelle, joka kiistatta täyttää MRL:n vaatimukset sekä tekniset kriteerit (I-IV).

Määräyksen/määräysten muotoilua varten tarvitaan perusteelliset tiedot kunkin alueen nykyisestä kaavatilanteesta ja ”avointa keskustelua”sekä yhteistyötä kaupunki-YM-akselilla. Sinällään nykyisin edellytettävä kansallisen kaupunkipuiston hakemusmuoto tarjoaa hyvän ”alustan” Helsingin mallin pohdinnalle.

Nykyisin hakemuksessa on määritettävä ja kohdennettava kansallisen kaupunkipuiston alueella olevat MRL 68 §:ssä mainitut erityiset arvot. Lähtökohta on se, että niitä erityisiä arvoja, joiden olemassa oloon kansallisen kaupunkipuiston perustaminen ja aluerajaus perustuvat ei vastaisella maankäytöllä heikennetä – enneminkin vahvistetaan. Ja sellainen lisärakentaminenkin on mahdollista, joka edistää jonkin yksittäisen kohteen tai kokonaisuuden sälyttämistä (esim. asuttuna, muutettuna jne.). Tästäkin on jo esimerkkejä aiemmin perustetuissa kansallisissa kaupunkipuistoissa.

Päätökset tehdään alhaalta ylöspäin - periaatteella

Kansallisen kaupunkipuiston hakemuksen sisällöstä ja hakemuksen toimittamisesta ministeriön päätettäväksi päättävät Helsingin kaupunginhallitus ja viimekädessä –valtuusto. Näiden elinten käsittelyn läpäissyt hakemus aluerajauksineen tulee sellaisenaan ympäristöministeriön päätöksen liitteeksi. Ministeriö ei voi muuttaa millään tavoin kaupungin hakemusta tai aluerajusta taikka määräyksiä.

Ympäristöministeriön päätökseen määräykset siirtyvät siinä muodossa kuin Helsingin kaupunginhallitus ja viimeisimpänä –valtuusto ovat ne hakemuksen osaksi hyväksyneet. Sen sijaan hakemus on mahdollista – ei kuitenkaan suotavaa - palauttaa, jos ministeriö katsoo, että se ei täytä kansallisen kaupunkipuiston perustamisedellytyksiä. Todettakoon, että tähän mennessä ainoastaan yksi - Seinäjoen hakemus - on palautettu. Syynä oli se, että kunnallispoliittisessa käsittelyssä virkahenkilötyönä tehtyyn hakemukseen päätettiin tehdä niin isoja ja periaatteellisia muutoksia, että perustamisen edellytyksiä ei muutosten jälkeen enää ollut. Muutoksista osa koski rajausta – osa ehdotettuja määräyksiä.

Kansallisia kaupunkipuistoja koskevista määräyksistä ja päätäntävallasta (7.3.2016)

Kysymykset: Kansallinen kaupunkipuisto Helsinkiin! -liike. Vastaukset: ympäristöneuvos Jukka-Pekka Flander ja hallintoneuvos Jyrki Hurmeranta, ympäristöministeriö

Mitkä lait ja määräykset koskevat kansallisesta kaupunkipuistoa? Miten ne ovat muuttuneet?

Kansallisten kaupunkipuistojen perustaminen tuli mahdolliseksi maankäyttö- ja rakennuslain tultua voimaan vuonna 2000.

Vuonna 2009, jolloin maankäyttö- ja rakennuslakiin tehtiin edellisen toimivuusarvion perusteella eräitä muutoksia, kansallisia kaupunkipuistoja oli Suomessa neljässä kaupungissa. Tällä hetkellä kansallisten kaupunkipuistojen verkostossa on alueita kahdeksasta kaupungista. Useat muut kaupungit ovat aloittaneet kansallisen kaupunkipuiston perustamisedellytysten selvittämisen osana kaupungin kestävää maankäytön suunnittelua.

Vuoden 2009 muutosten vaikutukset

Vuoden 2009 maankäyttö- ja rakennuslain muutokset kansallisten kaupunkipuistojen säännösten osalta tehtiin vuoden 2005 toimivuusarvion perusteella. Luonnon monimuotoisuus kirjattiin lakiin yhtenä kansallisessa kaupunkipuistossa säilytettävänä ja hoidettavana erityisenä arvona. Siihen asti luonnon monimuotoisuuden vaatimus oli kirjattu ympäristöministeriön teknisiin kriteereihin.

Luonnon monimuotoisuuden kirjaaminen lakiin on nostanut kiinnostusta kansallisen kaupunkipuiston perustamiseen sellaisissa kaupungeissa, jotka pitävät laajojen luonto- ja virkistysalueiden olemassa oloa yhdyskuntarakenteensa vahvuutena ja kilpailuvalttina.

Muut merkittävät muutokset olivat kuntaomistuksen asettaminen etusijalle sekä suostumusmenettelyn poistaminen – tietyin edellytyksin – sisällytettäessä yksityisten omistamia maa- tai rakennuskiinteistöjä kansallisen kaupunkipuiston alueeseen. Viime mainittu muutos on helpottanut paljon rakennettua kulttuuriympäristöä sisältävien alueiden sisällyttämistä osaksi haettavan kansallisen kaupunkipuiston kokonaisuutta.

Muutoksen vaikutukset näkyvät konkreettisesti 5.6.2013 perustetussa Turun kansallisen kaupunkipuiston aluekokonaisuudessa. Pääosa Turun kansallisesta kaupunkipuiston alueesta on Turun kaupungin omistuksessa kun taas enemmistö arvorakennuksista on yksityisten tai yhteisöjen omistuksessa.

Alun perin MRL:n säännöksissä säädettiin että ”puisto voidaan perustaan kunnan hakemuksesta tai jos kunta sitä lausunnossaan puoltaa”. Vuoden 2009 muutoksen yhteydessä tämä, enemmänkin teoreettinen lausuntovaihtoehto poistettiin. Voimassa olevien säännösten mukaan kansallinen kaupunkipuiston voidaan perustaa siten vain kunnan hakemuksesta.

Muutos on ollut perusteltu, koska kansallinen kaupunkipuiston valmisteluprosessiin liittyy perusselvitys- ja kaavoitustyötä, joka on integroitu kaupunkien laajempiin kaavaselvityksiin tai

maankäytön strategioihin. Toisin sanoen kaupunki on kansallisen kaupunkipuiston valmistelu- ja hakemusprosessissa pääasiallinen toimija.

Vuoden 2009 muutoksessa poistettiin velvoite laatia hoito- ja käyttösuunnitelma yhteistyössä alueellisen ympäristökeskuksen (nykyisin ELY-keskus) kanssa. Myös tämä muutos korostaa kunnan keskeistä roolia kansallisen kaupunkipuiston toimijana. Tätäkin muutosta on kunnissa pidetty tervetulleena, koska kunnan ja ELY-keskuksen välisestä suhteesta kaavojen valmistelussa on säädetty laissa muualla.

Päätöksen yhteydessä sekä hoito- ja käyttösuunnitelmassa annettavien määräysten toteuttaminen

Maankäyttö- ja rakennuslain 70 §:n mukaan kansallisen kaupunkipuiston perustamispäätökseen voidaan kunnan suostumuksella ottaa alueen olennaisten arvojen säilyttämiseksi tarpeellisia määräyksiä. Muut alueen hoidon ja käytön kannalta tarpeelliset määräykset annetaan hoito- ja käyttösuunnitelmassa, jonka kunta laatii ja ympäristöministeriö hyväksyy.

Käytännössä kansallisen kaupunkipuiston päätöksen yhteydessä on annettu – tapauskohtaisesti – määräyksiä, jotka luottamuselimet ovat hyväksyneet osaksi hakemusta. Pääosa määräyksistä on useimmiten annettu hoito- ja käyttösuunnitelman yhteydessä.

Joissakin tapauksissa hoito- ja käyttösuunnitelman laadinta on viivästynyt eikä kansalliselle kaupunkipuistolle ole siten annettu lainkaan määräyksiä. MRL:n 70 §:ssä edellytetään kuitenkin, että kansallisen kaupunkipiston kaavoituksessa ja muussa alueeseen vaikuttavassa suunnittelussa ja päätöksenteossa on otettava huomioon puistoa koskevat määräykset.

Toisin sanoen lainsäätäjän tarkoitus on ollut, että kaupunkipuistolle on annettu tarpeelliset määräykset ennen kuin siihen sisältyvien alueiden maankäyttöä ryhdytään muuttamaan. Tämän vuoksi kaupunkipuistopäätös sekä hoito- ja käyttösuunnitelma olisi syytä kytkeä kiinteämmin toisiinsa. Turun tapauksessa samana päivänä tehtiin päätös kansallisen kaupunkipuiston perustamisesta ja hyväksyttiin hoito- ja käyttösuunnitelma.

Kansallinen kaupunkipuisto on otettu kestävän kaupunkisuunnittelun välineeksi

Nykyinen kansallisten kaupunkipuistojen verkosto on syntynyt kaupunkien aloitteellisuuden ja maankäytön ohjauksen keinoin ilman valtakunnallista ohjausta tai ohjelmallisuutta. Kyseiset kaupungit ovat päättäneet edistää kestävää kaupunkisuunnittelua ja -rakentamista integroimalla kansallisen kaupunkipuiston tavoitteet muihin kestävän maankäytön tavoitteisiin.

Yhä uudet kaupungit haluavat tehdä kansallisen kaupunkipuiston selvityksen määrittääkseen sen avulla kaupungin identiteetin kannalta keskeisimmän kulttuuri- ja luonnonperintökokonaisuuden, jota halutaan kehittää olemassa olevien arvojen pohjalta samalla kun yhdyskuntarakennetta eheytetään. Tässä mielessä kansallisen kaupunkipuiston selvityksen tekemisen on todettu palvelevan jo sellaisenaan eheyttävää kaupunkisuunnittelua. Kansallisten kaupunkipuistojen tarkoituksenmukaisesta määrästä on kuitenkin perusteltua käydä keskustelua.

Kaikki ne kaupungit, joihin kansallinen kaupunkipuisto on jo perustettu, suunnittelevat tai valmistelevat kaupunkipuiston laajentamista tarkoitukseen kulloinkin sopivien kaavahankkeiden yhteydessä. Tämä on osoitus siitä, että kansallista kaupunkipuistoa ei pidetä staattisena osana

kaupunkirakennetta, vaan sen arvomaailma halutaan integroida kaupungin tai kaupunginosien kehittämiseen aina kun suunnittelualueen sijainti ja erityiset arvot luovat siihen edellytykset. Nykyisessä laissa ei ole säännöstä kansallisen kaupunkipuiston laajentamiselle. Tällaisen säännöksen lisääminen lakiin olisi perusteltua. Maankäyttö- ja rakennuslain kansallispuistoja koskevan 9 a -luvun lainvalmisteluaineistosta myös löytyy lisätietoa aiheesta.

Hallituksen esitys rakennuslainsäädännön uudistamisesta löytyy alla olevasta linkistä.

http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/1998/19980101

1.1.2009 voimaan tulleen lain muutoksen hallituksen esitys löytyy täältä:

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_102+2008.pdf

MRL 70 §:n 3 mom on ainoa MRL:n kohta, jossa päätäntävaltaa voi teoreettisesti katsoa siirtyvän valtiolle. Siinä todetaan: Hoito- ja käyttösuunnitelman hyväksyy ympäristöministeriö. Tätäkin lainkohtaa sovelletaan käytännössä niin, että kaupunki eri tahojen yhteistyönä laatii hoito- ja käyttösuunnitelman, jonka ympäristöministeriö hyväksyy sellaisenaan. Kun ministeriö on ollut informoituna prosessin kuluessa, on hyväksymisprosessi ollut muodollinen. Tämänkään lainkohdan kautta valtiovalta ei voi siirtää päätäntävaltaa kaupungilta. Kun suunnitelma on hyväksytty ministeriössä, kaupunki toteuttaa sitä omana työnään.

Miten ympäristöministeriön ja kaupungin yhteistyö toimii käytännössä?

Ympäristöministeriön – kaupungin hakemuksesta – tekemä päätös esitellään/käsitellään ministeriön virkamiesjohtoryhmässä, jonka puheenjohtajana toimii ministeriön kansliapäällikkö. Kansallisen kaupunkipuiston päätös kuulutetaan virallisessa lehdessä sekä asetetaan tämän jälkeen 30 päiväksi nähtäville sekä viranomaisessa (ministeriö) että myös hakijakaupungissa (Helsingissä). Mahdolliset muistutukset ja lausunnot käsitellään normaaliin tapaan. Ministeriön päätöksestä on mahdollisuus valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Kaikissa näissä prosesseissa tarvitaan juridista asiantuntemusta.

Kansallisen kaupunkipuiston valmisteluprosessi on pitkä ja monitahoinen. Kaupungin luottamuselimet saavat asian useaan otteeseen käsiteltäväkseen, mm. perustamisselvityksen valmistuttua, jonka jälkeen kaupunki päättää hakeeko se kansallista kaupunkipuistoa vai ei. Jos kaupunginvaltuusto päättää mainitun selvityksen perusteella, että kaupunki hakee kansallisen kaupunkipuiston päätöstä ympäristöministeriöltä, käynnistää se hakemuksen valmisteluprosessin. Hakemuksen lähettämisestä ministeriöön päättää kaupunginvaltuusto – oman kaupunkinsa valmisteluprosessiin ja aiempiin päätöksiin perustuen. Etenemistahdista ja etenemisen suunnasta päättävät viimekädessä – kyseisessä tapauksessa – Helsingin kaupunginhallitus ja -valtuusto.

Miten ympäristöministeriö määrittelee riittävän ekologisen yhteyden sekä rakennetun kulttuuriympäristön eheyden ja laajuuden perustettavassa kansallisessa kaupunkipuistossa?

- Viittaamme Tampereen Eteläpuistoon, joka on ilmeisesti suuri kysymys kaupungin kansallisen kaupunkipuiston toteutumisessa. Miten paljon Eteläpuistoa voidaan rakentaa ilman, että se estää kansallisen kaupunkipuiston perustamisen.

Ympäristöministeriö ei määrittele ennakkoon kyseisiä asioita. Ne määritellään MRL:n mukaisilla kaavoilla, joihin sekä kansallisen kaupunkipuiston hakemus että sen perusteella mahdollisesti tehtävä päätös perustuvat. Helsingillä – kuten myös muilla hakijakandidaateille – on sekä perustamisselvitystä että hakemusta valmistellessaan käytössä ympäristöministeriössä laaditut tekniset kriteerit (1-4).

Kansallista kaupunkipuistoa hakiessaan kaupungin tulee osoittaa, että hakemukseen rajattu alue täyttää kyseiset kriteerit. Kaupungilla on mahdollisuus – niin halutessaan – konsultoida ministeriötä myös näissä teknisluonteisissa kysymyksissä. Näin on Tampereen kaupunki menetellyt kyseisessä Eteläpuiston tapauksessa. Tästä huolimatta Tampereen kaupunki päättää MRL:n mukaisesti lopullisesta kaavaratkaisusta itse – ilman ministeriön ohjausta.

Miten ympäristöministeriön ja kaupungin yhteistyö tapahtuu, kun puiston rajaukseen tai sisältöön halutaan myöhemmin muutoksia?

Helsingin kaupunki valmistelee rajauksen, joka käsitellään asiaan kuuluvalla tavalla kaupungin luottamuselimissä. Rajaus liitetään kaupungin ympäristöministeriölle toimittamaan kansallisen kaupunkipuiston hakemukseen. Ympäristöministeriö liittää rajauksen hakemuksen mukaisena kansallisen kaupunkipuiston päätökseen. Rajaus perustuu kaupungin kaavoihin ja eri suojelupäätöksiin.

Kansallista kaupunkipuistoa voidaan laajentaa maankäyttö- ja rakennuslain 69 §:n mukaisesti kaupungin hakemuksesta tehtävällä ministeriön päätöksellä. Rajaukseen voidaan muuttaa myös MRL 71 §:ssä mainituin perustein - niin ikään kaupungin hakemuksesta ja ministeriön päätöksellä. Porin kansallista kaupunkipuistoa on kertaalleen laajennettu. Laajennushakemuksia valmistellaan ainakin Hämeenlinnassa ja Turussa. Teknisiä tarkistuksia rajukseen valmistellaan Porissa ja Hämeenlinnassa. Näitä muutoksia kaupungit valmistelevat ministeriötä konsultoiden.

Kansallisen kaupunkipuiston rajauksia muutetaan vain erityistapauksissa. Yleensä on kysymys sellaisten alueiden poistamisesta, joilla ei – syystä tai toisesta – ole kansallisen kaupunkipuiston erityisiä arvoja.

Hämeenlinnassa on kyse pienistä rajaustarkistuksista Hämeenlinnan rautatieaseman ympäristössä, jonne – kansallisen kaupunkipuiston kupeeseen – on suunnitteilla uusi asuinalue. Kansallisesta kaupunkipuistosta on mahdollista poistaa asuinalueen liikennejärjestelyjen kannalta tärkeitä alueita, joilla ei ole kansallisen kaupunkipuiston erityisiä arvoja. Hämeenlinna on vastaavasti varautunut – samassa yhteydessä – hakemaan laajennusalueiksi sellaisia alueita, joilla on kansallisen kaupunkipuiston erityisiä arvoja, mm. Aulangon hotellin ja kylpylän ympäristö, jonka liittämiseen ei vuonna 2001 ollut kaavallisia eikä lainsäädännöllisiä edellytyksiä.

Miten suuret kansallisen kaupunkipuiston muutokset ovat mahdollisia?

Uutta asuntotuotantoa ei voi osoittaa kansalliseen kaupunkipuistoon. Sen sijaan mahdollista on sellainen lisä- ja muutosrakentaminen, joka tukee olemassa olevien rakennusten tai rakennettujen alueiden suojelua tahi on tarpeen kansallisen kaupunkipuiston virkistys- tai muun käytön järjestämisen kannalta. Päätös ei niin ikään ole esteenä rakennusten käyttötarkoituksen muutoksille. Kansallisen kaupunkipuiston alueen osa voidaan myös lakkauttaa – eli supistaa rajausta – jos yleinen etu tätä edellyttää.

LUONNOS

Helsinki

Kaupunkiympäristön toimiala huolehtii Helsingin kaupunkiympäristön suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta, rakennusvalvonnasta sekä ympäristöön liittyvistä palveluista.